

મંથ દર્શા સ્વર્ગસ્થ મુનિ મદારાજ શ્રી સૂર્યમણ્ડલ સ્વામીના વૃત્તાંત વિશે.

એક માધ્યાહ્નિક મુનિ શ્રી રત્નરાજાએ કરેલી કથિતા.

શ્રી રાજા શામનપતિ, વંદી શ્રી સૂર્યમાનઃ
મુખ્ય માફ મુખ્યત્વના, અરિષ્ટ ! મુજી પરિ શન. ૧
જન્મ જ્મિ, માતા પિતા, દિશા ગુરુ અધિકાર
વિનયોદય વિદ્યા વિવિધ, સિખ નામ અંશાર. ૨
ધર્માદિ મંથેપમું, રાખિય મનિ અનુભાસ;
નિમ્નજો સખ ખોના ! વિદિન, મુખી પાસો પરિ ખાર. ૩
રામ કથાજી.

મુજો જિનમતિ, સૂર્યમણ્ડલ વર્તિ, તારી દારતિ જીયે;
માર્ગો પરિ રતિ. સુ. એ રેક.

શ્રી સૂર્યમણ્ડલ મુનિગણ માંદી, સાચા સૂર્ય સમાન;
મુજ મન અનિ પ્રગુણ થયો છે, મંથન તમુ મુજ જાન. સુ. ૧
મરહર જનપદ માંદી સોમન, રામુપાસો મામ;
આદિ પ્રસિદ્ધ પ્રજાપતિ કુલમે, ઉપજ્યા મુખના ધામ. સુ. ૨
કુખ્જી નામે તાન છનોશ, કુલવાઈતિ માત;
છીપમાંદિ મુજારથ માફ, જનના તંદ મુજન. સુ. ૩
ઓગણિસે હમજીયની સામે, મુમસિર સિત પખમાંવ;
મુજ તિથિ વાર આદિ મુજ વેલા, જન્મ્યા પુન્ય પચાપ. ૪
નિજ કુલ કમ કરતિ સાચવી, રયાખો નામ ઉત્સાદિ;
સૂર્યમણ્ડલ નામ પ્રમાણે, નિજકુલ નખકે માંદિ. સુ. ૫
અપર પશ દિલીયા ઘેડ પર, રહિ પામતા તામ;
માતપિતા સંગે મુજ્જરેમાં, આગા દારણ પામ. સુ. ૬
પશુવીસે અણુદિલ પાટજમે માવિત્રાને યોમ;
શ્રી નાનચંદ્ર સ્વામી સદ્ગુરુ, પાન્યા પુન્ય સંયોગ. સુ. ૭
સામાયક આદિ જન આગમ, યોગે પરિ આદ્યાદ;
શાનમાં ધ્યાન ચકોરચંદ જમ, પરિહરિયો પરમાદ. સુ. ૮
અઘાવીશે અતિ મોચ્છવ મુન, મંડન પુરિ મોઝાર;
યોપ મુજ અનુચિત-દિન, બધે આપ અગ્રમાર. સુ. ૯

- નિજ મનને વર્ણી પરમત કેરા, આગમનો અભ્યાસ;
સુગુરૂ કૃપાથી ક્રમે કરીને, પૂરણ થયો પ્રયાસ. સુ. ૧૦
- વેવાકરણુ રૂ કાવ્ય કોય દત, અવકારને ન્યાય;
કિં અદુના પંચાગી માંહી, અપ્રતિકૃત ગતિ યાય. સુ. ૧૧
- શ્રી સદ્ગુરના ઇંગિત જાતા, વાણી અમૃત ધાર;
અધ્યાનમ રસ રસિયા તિમહિજ, અક્ષર સુંદરાકાર. સુ. ૧૨
- ભાષા માંય “સમકીત કૌમુદી” વિરચ્યો ભવ્ય નિમિત્ત;
કાવ્ય સ્તોક આદિ બાદ કવિતા, સુજાતાં કર્ણ પવિત. સુ. ૧૩
- ગુરુપદ આજ્ઞાં શિરપર ધરકર, વિગયાં દેશ વિદેશ.
ભમ નમ દરવા કારણ માનું, દીપે અવર કિનેશ. સુ. ૧૪
- વિનયે વિનયચંદ્ર સ્વામી, શક્તીચંદ્ર સુકુમાલ;
ચક્રપત્ર વર્ણ સુભવાસર, શિખ થયા સમકાલ. સુ. ૧૫
- એમજિએને પંચાવનમાં, દેશકાપુર ગુરુપાસ;
નિજ પરને પ્રકાશ કરંતા, સુખે રહ્યા અક્રમાસ. સુ. ૧૬
- સહ્યાસાનંતરે જુગલગુરમાં, પધારિયા મળ્યા ભાગ્ય
પૂરવ અગુભ ક્રમેન ઉદયે, પ્રગટી વ્યથા અયાગ. સુ. ૧૭
- રત્ન ચન્દ્ર હમ શ્રીગુરુ સધે, કીધા યજ્ઞા ક્રિપાય;
(૫૩) એટ વસ્તુ નિદ્રુટ કાલમે, નવિ ઉદરે એ ન્યાય. સુ. ૧૮
- એક જાન બલ મુનિ દિવ નિર્મલ, પરમ સંગાધિ ભાવ;
શ્રીવિજયચંદ્રે સ્વામી આદિ, મુનિ દશ તિન પ્રસ્તાવ. સુ. ૧૯
- અથા દિવિ આતન રૂચિ મૌઙ, સદ્ગુરુ નિર્યામીક;
કાવરને ભાવ સંગાધિ વતે, નિદાં શી મદગુની ખીક ? સુ. ૨૦
- એવ એત હાંતી રંગની ગઈ, ઘડિયા ચાર પ્રમાણુ;
નિજ અવસર અનુમાન પ્રમાણુ, પોતા અમર વિમાન. સુ. ૨૧
- પ્રાને સકલ નિયમ સાચ્યમે, આવક જનકર શોગ;
એક સ્વમાલિક સેવા મુનિના, લાગે વિપત્ત વિયોગ. સુ. ૨૨
- બન્ધ ! કૃતારથ કુલવ કૃત મુનિ, કીધું નિજ કલ્યાણુ;
કુરુત કારે અગ્ર મૈજાલ, અલિહારી તનુ જન. સુ. ૨૩
- એમ મુણી ! સુગુ અવકાશીને, ધરત નિજ મુળ ચાય;
અતિ સદ્ગુરે મુણિ મુળ રાયા, પ્રમેદ ભાવ પ્રસાવ. સુ. ૨૪
- સત્ત્વરની એક એકતા, લેવજ મુક્તિ માગ;
રત્ન મુનિ જલ અલિપ્ત મહાતમે, તે પામે અર્ધો ભાગ ? સુ. ૨૫

પુષ્પાંજલિ.

અધ્યાત્મરસનિભસ શુદ્ધ સ્યાદ્વાદરૌલિસ

શ્રીમદ્ગુરુવર્ય ! શ્રી સૂર્યમહાલય સ્વામી:—

આપના સહૃદય અમૂલ્ય વચનામૃતપાનથી હું આપનો આભારી છું. એજ આપની અસીમ કૃપા દષ્ટિવડે આપની પવિત્ર વાણીમાં તટસ્વીન થઈને લોહચુંગકની પેરે મારો આત્મા આપના પ્રત્યે સ્વાભાવિક આકર્ષાય છે. આપના અત્યુત્તમ સુબોધપ્રદ વચનવર્ષણથી મારા શુદ્ધ આત્મવૃદ્ધને રસપૂરિત કરી અને સદ્બોધિણીજનનું વપન કર્યું હતું તે કાલની પરિપક્વ દશાએ સંપ્રતિ અસ્મદીય આત્મવૃદ્ધ નવપક્ષવિત થયો છે તે પણ આપ ગુરુવર્યનીજ મહાન્ પ્રસાદી છે. તે આપ. શ્રીનાં પુનિત ચરણસંસ્પર્શમાં સાદરતાએ મારા આત્માને શિષ્યભાવે સમર્પણ કરું છું. તે આપ ત્યાં પારલૌકિક (સ્વર્ગ ભૂમિ)માં વિરાજતા હો ત્યાં પૂર્વે શુદ્ધ પ્રેમપુરઃસર સ્વીકારીને સદાનો આભારી કર્યો એજ પુનઃ પુનઃ પ્રાર્થના:—

ઓમ્. શાંતિ:

ૐ

સમર્પણ.

અયોધ્યાથી અલ્લરપક્ષીય પુણ્યપાદ (આચાર્ય) શાંતમૂર્તિ
શ્રીમન્નાદાત્મા શ્રીચિજયપાલજી સ્વામી.

આપથી જગતને પોતાની છાયા નાળી મૂર્ચ્છિત કરનાર
મોહ-મદારીનો મદ મોડવા દીવ્ય સામર્થ્ય ધરાવો છો. આધિ
આધિ અને ઉપાધિ એ ત્રિવિધ તાપથી મુક્ત થઈ, આપના
સમાગમનો લાભ લેનારા અનેક ભવ્યોને ત્રિવિધ પરિતાપથી
બચાવો છો. અતઃક્રિયાળતા જન્મ મરણની દુર્નિવાર્ય જાળને
તોડી નાંખવાનું સરસાધન-સંયમ, આપનામાં પૂર્ણ રીતે
પ્રદર્શિત છે, આપ વયોવૃદ્ધ અને યુના જમાનાને માન આપ-
તારા હોવા છતાં, નવીન કાળના કેટલાક આદ્યગુણોની આવ-
શ્યતા ધારી. પ્રાચીન અને નૂતન જૈન સાહિત્યનો પ્રજ્ઞ
સમગ્ર પ્રકાશ કરવા, અભિનવ હિતસાદને ધારણ કરો છો. આપની
શાંત આદૃનિયત્રીજ પ્રાપ્ત કરી, યોગ્ય જીવો આંતરિક આનંદ
અનુભવે છે. કર્મભ્રમનો પ્રવાહ આપશ્રીના અંતરમાં અને
જગતમાં અદ્યક્ષિતરીને વચ્ચાં કરે, એમ આપનું આશિષજ
કરી આપે છે. આત્મા આપના દીવ્ય અને દેહીયમન ગુણોની
મધ્યે આપનું નિર્મલ નામ. આ સમકિત કૌમુદી-સમ્યક્ષવ
પ્રકાશક પ્રજ્ઞ સાર્વજનિક અને કૃતાર્થ-તાપ્યગ્રાણી થઈએ છીએ.

પ્રકાશક.

પ્રસ્તાવના.

“કાવ્યનામ્ભવિનોદેન વાલો ગચ્છતિ પીપતામ્”

“કાવ્યશાસ્ત્રવિનોદથી, શુષ્કન અવસર જાય”

શુષ્કરગિરાની રસપુરિત ભૂમિકાનો આકર્ષણીય અંતઃપ્રદેશ વર્તમાન કાળે પ્રકાશિત થતો જાય છે. પ્રતિવર્ષે સંખ્યાબંધ પ્રાચીન અને અર્વાચીન વિદ્વન્માન્ય ગ્રંથો મુદ્રિત થઈ, સાહિત્ય-પ્રેમી પુરૂષોના આનંદી અંતઃકરણને અધિક ઉત્તેજિત બનાવે છે, એટલું જ નહિ પણ હંતર-અન્ય સંખ્યાબંધ લોકોને પોતાના રમણીય પ્રદેશ તરફ આકર્ષે છે.

પ્રાચીન શુષ્કરી ગિરા અર્વાચીન-આધુનિક શુષ્કર વિદ્વાનોની લેખનગ્રંથીથી એકે જુદી પડી જાય છે, તેપણુ અત્યાદે પુરાણી શુષ્કર ગિરા વધારે માનનીય થઈ પડી છે, તેનું મુખ્ય કારણ એ હોવું જોઈએ કે, પ્રાચીન શુષ્કર બાપામાં રાસ અને ગદ્યપદ્ધત્તમક જે ગ્રંથો રચાયલા છે, તેઓમાં આંતર રસ ઓરજ રીતે રેડાયેલો છે અને તે સાથે પૂર્વકાલની દેશ સ્થિતિનો ઐતિહાસિક પૃસવો મળી આવે છે. કેટલાંક સાદી બાપામાં લખાયેલાં સરલ પુસ્તકો સિવાય ધાર્મિક અને આધ્યાત્મિક ઉચાં પ્રકારનાં તત્વોથી છલકી રહેલા સંખ્યાબંધ ગ્રંથો. અત્યાદે ઉપલબ્ધ થઈ શકે છે. દ્રવ્યાનુયોગ, કથાનુયોગ અને અરણ્ય ક્ષણાનુયોગના વિષયથી હાજમંથ દેશીઓના રૂપમાં એવી તો સંકલ્પના કરવામાં આવી છે કે, પાકક અને ઓતાને તરવરચની સાથે સંગીતનો મધુર સ્વાદ પણ મળી શકે છે, તેથી હાલના વિદ્વન્જનોને એટલું તો એક અવાજે કબૂલ કરવું પડ્યું કે, પ્રાચીન મહાત્માઓ રમ્ય અને રસ-પોષક લેખિનીથી જે ગ્રંથો લખી ગયા છે, તેમની સાથે

કોઈ અગત્યના કામ પ્રસંગે પણ વાચકને વિષય-સંબંધ અધુરો મૂકવો અણુગમતો થઈ પડે છે. વ્યાવહારિક જ્ઞાનના રમુજ દાખલા શ્રોતાઓને સદાકાળ યાદ રહી શકે તેવા છે, તેની સાથે ગુર્જર ભાષાજ્ઞાનનો વધારો-વધારે શબ્દજ્ઞાન અવશ્ય થાય છે. પ્રાસંગિક વિષયને લગતા કેટલાક શ્લોકો ઉમેરવામાં આવ્યા છે, તેથી સંસ્કૃતભાષાના વાચકને અધિક આનંદ ઉપજે છે. જે રસપૂર્ણ કથાઓ આપવામાં આવી છે, તેનો અહીં ઉલ્લેખ કરી, કથાની રસિકતામાં હીનતા કરવી અમે ઉચિત ધારતા નથી, તથાપિ યત્કિંચિત્ વાચક ગણને માહેતી દેવી તે અમારું કર્તવ્ય છે તેથી જો બોલ કહેવા અને યોગ્ય ગણાશે. જો કે આ રાસ મુખ્યપણે સઘણો ચારિત્રાધારે લખવામાં આવેલ છે, છતાંજે જ્યાં જ્યાં જેવા જેવા ધાર્મિક આદિ વિષયો હતા ત્યાં ત્યાં શ્રીમાન્ કર્તા કવીશ્વરે તે તે વિષયો પોતાની વિદ્વત્તાથી વિસ્તાર વડે વિવરી નીતિ સહ અરજો ધર્મસુબોધ પ્રબોધેલ છે અને તેણે કરી પોતાની ખરી વિદ્વત્તા બહાર કરેલ છે. તેમાંના થોડાક નમુના આપણે દાખલા તરીકે તપાસીએ. જેમકે દાનાધિકાર ઉપર ખીજ ખંડમાં ૩૭ મી ઢાલથી કેટલીક ઢાલોમાં એ વિષય ખુદ ભેદોપભેદોવડે વિસ્તારથી વિવરી દાન વિષયને યોગ્ય-લાયક ઇન્સાફ આપેલ છે. એમ દરેક વિષયો દરેક સ્થલે એવી રીતે યુક્તિ પ્રયુક્તિ પૂરઃસર સ્વ વિદ્વતાવડે નીતિ અને ધર્મપૂર્વક અરજા ચર્ચેલ છે કે તે મૂલ ચરિત્ર તપાસતાં સહુને ખ્યાલમાં આવે તેમ છે, તેમજ રાસના યોગ્ય પંડિત મહાપુરૂષ અનુભવ-અધ્યાત્મ વિદ્યાના પણ પૂર્ણ માહેતગાર હોવા ભેદજે એ તેઓશ્રીની કૃતિ ઉપરથી અનેક સ્થલે પ્રલિત થાય છે. તેઓશ્રી ખીજ ખંડના પ્રારંભમાંજ થોડા હુકા મુકે છે કે:-

આગમ અણુ લણીએ કિશું?, લણીએ કિશું? વિશેષ;

એકણુ પદ જાણ્યા વિનાં, ન ગઈ મમતા રેશ.

અંશય વલિ વિપર્યયો, બનયવશાય એ રોષ,
વિરહિન મુન ચિત્તાભદ્રા, બાવ ગ્ધનનો પાપ. ૧

બાવ ગ્ધન સમકિન હલો, સમકિન તેહિન બાવ;
ભણી ભવિષાણી કરો, સમકિત ચિત્ત જમાવ. ૨

તેમજ પ્રથમ ખંડ તથા તૃતીય ખંડ માંદગાં પણ
જોવાજ દુદા ઘણા છે અને બન્ય પણ રથતે રથલે રાસમાં
કેટલાક છે કે જે વિવરી લખતાં અત્ર ધણું લંગાણ મળે
જાય તેમી માત્ર સૂચના કરી છે. ઉપરાંત દુદાઓમાં
એટલું બધું ગૂઢ રહસ્ય સમાવી રીપું છે કે જે વિદ્યાના
ખસ ભણુ પુરૂષો માટે યોદ્ધું નથી, પણ વિદ્ય પુરૂષોનેજ એ
લક્ષમાં આવશે; તેમજ તેઓથીની કૃતિમાં પૂર્વરસ, અલં-
કારની છટા, કાવ્યધ્વનિ તથા કાવ્યચમત્કૃતિ અને સમગ્રી
એ કથાઓમાંથી અરતો મુજોષનીતિપ્રદ જોષ કે જે માર્ગે મુ-
જનોને મુમાર્ગે ચડાવ્યા સિવાય નહીજ રહે. આ વિગેરે
રાસની સમગ્રી ખુળીઓ વિઠલ વર્ગથી છાની નહિજ રહે
જોવી અમને પૂર્ણ ખાતરી છે. છેવટમાં અમારે સંયોગ કહેવું
પડે છે કે આ રાસના યોજક કવિકોવિદ મહારાજથી સૂર્ય-
મહાદેવ સ્વામીએ લાંબુ આયુષ્ય જોગવું હત તો નેન વર્ગ
ઉપર બીજા પણ ઉપકારો કરવા નુંકત નહિજ; પરંતુ કાલની
ગતિ અત્રિ ગદન છે, અરેખર દંત વર્ગે એક રત્ન ગુમાવ્યું
છે. એ મહાત્માના દિવ્ય શુભોચી તેમના સ્વર્ગવાસને લઈને
અમને પણ બહુ લાગી આવે છે. તેમના આત્માને શાંતિ મળે
એટલું હઠી આત્મમાં વાચક વર્ગને એટલીજ સુવર્ણ સૂચના
બસ થશે કે, તેમણે આ રસિકપ્રિય પુસ્તકની રસિકતાનો
આસ્વાદ અનુભવી પૂર્ણ કરવા ચુકવું નહિ. આ પ્રસંગે અમે
વધારે લખાણથી લખી વાચકગણને કંટાળો નથી આપતા.

સાથે ચોટયું પણ કહેવાની અમો તક લગ્યો છીએ કે, આ રાસનું મેટર-પ્રેસ કોપી પૂજ્ય મુનિશ્રી દેવચંદ્રજી સ્વામી તરફથી અમને મળેલ છે, જેઓ હાલ કચ્છના કઠણ પ્રદેશમાં વિચરી લબ્ધિઓને અનેક રીતે લાલ આપે છે, તેમનો આ સ્થલે અમો અંતઃકરણથી આભાર માનીએ છીએ.

પ્રાચીન અને અર્વાચીન ગુર્જરગિરાને પ્રકાશમાં લાવી, સાહિત્યસેવા બજાવવા જે પ્રયાસ કરીએ છીએ, તેમાં અમારા સ્નેહી ધર્મબંધુઓનોજ અધિકતર આભાર માનવો ઘટે છે. આશા છે કે, આ અમારા પુસ્તક પ્રસિદ્ધિના સાહસને સ્નેહ નજરથી ટેકો આપી, અમારા ઉત્સાહ બળને ઉત્તેજિત કરી તેઓ અમને પૂર્ણ આભારી કરશે.

શિવમસ્તુ સર્વજગતઃ પરહિતનિરતા ભવંતુ ભૂતગણાઃ ।

દોષાઃ પ્રયાંતુ નાશં સર્વત્ર સુખી ભવંતુ લોકાઃ ॥૧॥

પાયધુની નં. ૫૬૬

શ્રાવણ.

શુકલ-દ્વિતીયા.

મેઘજી હીરજી એન્ડ કું.

પ્રકાશક.

શુદ્ધિ પત્રક

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ.
૧	૨	યથાજ્ઞાન	યથાખ્યાત
૫	૨૦	મત્સર	મત્સર
૬	૨	ગિરિગ-છે	ગિરિગચ્છે
૬	૧૩	વીજિત	વીજિત
૬	૨૨	નિશુભે	નિશુભે
૭	૧૪	લાપ	વાણી
૧૦	૨૩	સદૃશ	સદૃશ
૧૪	૧૩	મહતાડંબર	મહતાડંબર
૨૩	૪	વાધિયો	વધિયો
૨૩	૯	ધાજમે	ધીજમે
૨૩	૧૦	ચિંતે	ચિંતે
૨૫	૧૭	મણિક	માણિક
૨૮	૨૩	તુમ તુમ	તુમ
૨૯	૧	મુદરા	મુદર
૩૧	૧૦	બયણ	વયણ
૩૧	૧૭	વિલુપું	વિલુકું
૩૧	૧૬	સિદ્ધ	સિક્ક
૩૧	૨૦	વિનદ	વિનક
૩૨	૨૪	છ કહે	છહો કહે
૩૩	૮	લાધા	લાલા
૩૫	૧૬	મહાનટ	મહાભટ
૩૮	૧	શાંતિ	સંદિ શાંતિ
૩૯	૧	મોન	મોન ધરી
૪૦	૧૬	તવ કહે પરમુખ	મંત્રિ પ્રમુખ પણ
૪૧	૪	એક	એક
૪૧	૧૬	આય	આયા
૪૬	૩	સલ	સલસ્ય
૪૮	૨૦	દારયો	દરિયો
૪૮	૨૧	છાયો	હાયો

પૃષ્ઠ.	લીટી.	અશુદ્ધ.	શુદ્ધ
૧૪૧	૧૭	હિતે રેલો	હિતે સદા રેલો
૧૪૧	૨૨	હાથ	હાથે
૧૪૪	૧૪	સારશે	સરશે
૧૪૬	૧	કહિ	કરી
૧૪૬	૮	સુગણો	સુઠાણો
૧૪૮	૧૪	નામરેજી	નામ છેજી
૧૫૧	૧૨	ચાલણા	ચાલણી
૧૫૨	૨	રૂડ	રૂણ
૧૫૨	૨૨	તણે	તણો
૧૫૨	૨૩	સહિત પતિ	સરિતપતિ
૧૫૭	૧૬	દૂસરા રે	દૂસરો રે
૧૬૦	૨૦	અવ	હવે
૧૬૧	૧૨	સસુદ્ર	સસુદ્ર
૧૬૭	૧૩	સુંદર	સુદંડ
૧૭૧	૯	કયરા મલ	કપડો મલ
૧૭૧	૨૦	રૂડે	રૂડે
૧૭૮	૫	ગુણ લતા	કુંડલ લતા
૧૭૮	૧૦	અભલ	અભૂલ
૧૭૯	૧૯	અનપ	અનૂપ
૧૮૦	૧૧	ધર્મગુર	ધર્મગુરૂ
૧૮૧	૫	વિવિક્ષણ	વિચિક્ષણ
૧૮૧	૬	પાણી	પામી
૧૮૪	૧૦	કારણે	કરણે
૧૮૫	૧	શિષ્ય	પ્રશિષ્ય
૧૮૬	૯	કાંતિ વિચમાં ભુજપુર આમે, અશાદિ પુનમે પૂરણકૃતમ્.	મદ, રસ, ને નિધિ ચાંદ્ર વરસે, અપાદ અંતે પૂરણકૃત,

શ્રી ચીતરાગાય નમઃ

શ્રીમદ્ શ્રી જ્ઞાનરવિસદ્ગુરુમ્યાં નમો નમઃ

અથ સમકિત કૌમુદીરાસ પ્રારમ્ભ્યતે.

—૬૮૨—

દોહા.

- વીતરાગ સર્વજ્ઞને, વિધિ પૂજિત ત્રિદિવેશ^૧;
યથાજ્ઞાન વરતું કથકે, શક્તિ અચિતિત ધી. ૧
- ત્રેશવેશ^૨ ત્રિભુવનપતિ, મૃગપતિ અંકિત દેહ;
લાંછન સહિત રહિત ક્યો, ભવ^૩ પાયોપિ છેહ. ૨
- નત્વા વલિ ગુરુચરણને, ચરણ કરણ ગુણ ગેહ;
સ્પાદવાદ શ્રદ્ધાનમુત, ગત ભવ વાસન તેહ. ૩
- કવિ વક્ત્રા વરદામિની, સ્વામિની સરસ્વતી માત;
અજ્ઞ યદી જ્ઞાની કરે, કાઢે મલ મિથ્યાત. ૪
- અભિવંદન ભાવે કરી, કરું કૃતિ સુજગીશ;
હાસ્ય યોગ્ય છું વિભુષને, જે મહા કવિ અધીશ. ૫
- સ્રજ ગુણ ભાજન મત તરૂં, મૂલ સર્મા સમ્યક્ત્વ;
પ્રતિષ્ઠાન^૪ અપવર્ગનો, સર્વ તંત્રનો^૫ તત્ત્વ. ૬
- સદસન્નિત્યાનિત્યને, વાચ્યાવાચ્ય પ્રશસ્ત;
ઈત્યાદિક સુક્તિ તણો, ધારક તેહ સમસ્ત. ૭
- ઠોટી વર્ષ તપેન કિં ? જો નહિ સમકિત ચિત્ત;
તેહ છતેહિ તપેન કિં ? જો સમકિત પવિત્ત. ૮

૧ દેવતાઓના સન્ન-ઈદ. ૨ ત્રિશલા ચણીના પુત્ર. ૩ ભવ
સમુદ્ર. ૪ આધાર. ૫ શાસ્ત્ર.

અજ્ઞાની નવિ મેલવે, જે બહુ વાસ પ્રયાસ;
લાલ તેહ જ્ઞાની લહે, એકલુ શ્વાસોશ્વાસ. ૯
નાભિપત્ની નાભેય^૨ ભૂ, શ્રીગ્રેણીક શ્રીકૃષ્ણ;
સુલસાદિક ભવ જલ તર્યા, મહિમા તેનો કૃત્સ્ન.^૩ ૧૦
તે સમકિત નિકષા પતિ^૪, કૌમુદીપર્વ સમાન;
સમકિત દૃઢતા કારિણી, સમ ભણિ નિધિ ભૂ જન. ૧૧
સમકિત કૌમુદીની કથા, સરસ રચું ચિત ચુપ;
વક્તા શ્રોતા સરસ જે, તો રસ અકથ અનૂપ. ૧૨

ઢાલ ૧ લી—દેશી લલનાની.

“દાન કહે જગ હું વડો—એ દેશી.”

જાંખૂનદ વૃક્ષે^૧ કરી, જાંખૂદીપ કહંત—લલના,
લક્ષાવધિ યોજન તણો, વૃત્તાકાર મહંત. લલના. ૧
સમકિત ચિત્ત ધરો પ્રાણિયા, શિવ સુખ પાદપમૂલ^૫. લ.
સહજાનંદ સ્થાનક ભલું, વ્રત મંદિર ગિરિ ચૂલ. લ. સ. ૨
ખટ સંજ્યા કુલ ગિરિ કહ્યા, વ્રત વૈતાલેય તે ચાર. લ.
ચઉતીસ દીર્ઘ વૈતાલેય છે, ચિત્ર જમગ યુગ સાર. લ. સ. ૩
વરચઉ ગજદંતા ગિરિ, વક્ષસ્કાર છે સોલ; લ.
દો શત કંચન^૭ મહીધરા, સુરગિરિ મધ્ય અમોલ. લ. સ. ૪
પર્વત દોશય સમતિ, એગુણ જાંખૂ મઝાર; લ.
વાસ ક્ષેત્ર સમ મનુષ્યનાં, જાંખૂ પત્તિ વિસ્તાર. લ. સ. ૫
ભારહ વાસ છે તેહમાં, ચઢિત ધનુષ્ય આકાર; લ.
મધ્ય રજત^૮ ગિરિ રાજતો, અતિ સુંદર સુખકાર. લ. સ. ૬
દક્ષિણ દિશિ એ દીપતો, મગધાલિધ વર દેશ; લ.
ગ્રામ કર દ્રાણપુર વરા, દુર્ગ અનૈક નિવેશ^{૧૦}. લ. સ. ૭

૧ મરૂદેવી. ૨ ભરત મહારાજા. ૩ સંપૂર્ણ. ૪ ચંદ્ર? ૫ વૃક્ષ-
ઝાડ. ૬ વખારા પર્વત. ૭ પર્વત. ૮ મેર. ૯ રૂપાનો પર્વત—હિમાલય.
૧૦ નિવેશ—લશ્કરની છાવણીઓ, તાંબુ-ઈ.

વન વાપી આરામથી, રમણીય જૈન વિહાર; : લ.
 સર સુપયો^૧ ભૂત શોભતાં, પાલિ કલિત મનોહાર. લ. સ. ૮
 માગધ મહી મુકલ^૨કૃતી, મનુ-કુંડલ^૩ અતુહાર; : લ.
 અતિ સુંદરવર મેખલા, પ્રોત્તુ^૪ગ ગિરિ વૈભાર. લ. સ. ૯
 તટ ઉપવિટ મંરણના, શબ્દ સહિત વહે યત્ર; લ.
 નિર્ઝર જ્યોધ ગિરીદ્રિના, પદ નૂપુર સમ તત્ર. : લ. સ. ૧૦
 મહી મહિલા તે દેશની, પ્રસવે વિવિધ રત્ન; : લ.
 રત્નગર્ભા તેહથી કહે, અધુના પલ્લ સહુ જત. : લ. સ. ૧૧
 તેહની નામી ભૂત જે, ગજ^૫ વાણ-સાણ^૬ અંધકૃ. લ.
 સંકીર્ણિત રાજમાર્ગ છે, વર્ણિત સકલ સંકટ. લ. સ. ૧૨
 પૂત^૭ પદાંબુજ^૮ રેલુએ, જિનવરની અદભૂત; : લ.
 પુરવર-ગુરુપુર સમ તિહાં, રાજગૃહ રિદ્ધિ સુત. લ. સ. ૧૩
 પોતોતર વાડવદત્ત વાસા, કમલાકર મધ્ય અલખ; મ.
 રત્નાકર સમ લોક વસે ધન, ઉપહારક નિત્ય લખ લ. સ. ૧૪
 સરસિ પ્રસિદ્ધા જલાશયા, અહીં રસના જલપ; લ.
 ખલ ઉક્તિ તેલિક ઘરે, ધમકી નાથ અનલપ. લ. સ. ૧૫
 નદિ નગરીનાં મનુષ્યમાં, દાનના વ્યસની જેહ; : લ.
 લોભી યશ લેવા યજ્ઞા, પરધને પંશુલ દેહ. લ. સ. ૧૬
 પરશ્વી નિરખલ આંધલા, બીરૂ કરવા પાપ; : લ.
 મૂંગા અવગુણ વ્યાખવે, પાંધન ધમિવે^૯ ૧૦ વ્યાપ. લ. સ. ૧૭
 કંડ છત્ર દેવલ વિપે, સોમકી શબ્દ ઉમાર; : લ.
 ખડગે^{૧૧} નિર્દયના વસે, એહવે પુર તે સાર. લ. સ. ૧૮
 ગદ મદ મંદિર માલિયા, દોરણી સહિત અનૂપ; : લ.
 મનુષ્ય નહીં તિહાં કો દુણી^{૧૨}, હવે સુણે તત્ર કુણુ બૂપ. લ. સ. ૧૯

૧ પાળ્યો ૨ જરેજા-નગાવ. ૩ ઉચો. ૪ મોઢા. ૫ દંડ
 ૬ પોઢા. ૭ પંજી. ૮ પવિર. ૯ ચરમકમલ. ૧૦ જે ઇમશદા સાપ,
 અર્પાંર તે સદેશમાં દોષ જે ઇમ શદા—એવીને શરી ભય તેરો
 મનુષ્ય નથી. જે ઇમ માર સર્પનેજ છે. ૧૦ અનિ મોટા.
 ૧૧ કરમદાર.

૧ શુક્રલીકૃત યશ લર થકી, દશ ત્રિશિ તિથિ સમસ્ત; લ.
 જન શ્રેણી હિતકર સદા, કીર્તિ કદી નવિ અસ્ત. લ. સ. ૨૦
 લાવણ્ય જલને પીવતી, નેત્ર પુટેન સહેવ; લ.
 પાત્રી દેવાંગના રાગશી, અનિમિષતાએ લેવ. લ. સ. ૨૧
 સંઘામે જય મેલવ્યો, શત્રુ નમાવ્યા જોણ; લ.
 દૃઢ સમકિત ગુણ ધારકો, વરાળવ્યો જાએ કેણ ? લ. સ. ૨૨
 આરા વીર જિજ્ઞાસની, ધારે જિમ ગલે હાર; લ.
 શ્રેણિક નૃપ લોકીકના, લોકોત્તર ગુણધાર. લ. સ. ૨૩
 ન્યાય થકી પાલે પ્રજા, પૂરવ પુન્ય વિશાલ; લ.
 જ્ઞાન^૨ રવી ગુરૂ સેવતાં, પભાણી પહેલી ઢાલ. લ. સ. ૨૪

દોહા.

પટ મહિધી પાર્થિવ તણી, દેવી ચેલણા નામ;
 ચેટક નૃપની પુત્રિકા, કલાકુશલ ગુણધામ. ૧
 જંગમ ગૃહનીતિ સમી, ભૂમિપતિને ઇષ્ટ;
 સર્વ અંગ સંપૂર્ણતા, ગુણે ઘણીજ ગરીષ્ઠ. ૨
 લાવણ્ય રૂપ સુધા નિધિ, કૃત જિનરાજ પ્રશંસ;
 કામરાજની જાણિયે, રાજધાની અવતંસ ! ૩
 સીમંત^૩ દંડ વિરાજતો, ગુરૂ રૂણ આમર શોભ;
 સમકિત રતને ભૂષિતા, નવિ પામે મન ક્ષોભ. ૪
 ગુરૂ ભક્તિ યુક્તિ ધરે, જૈન સિદ્ધાંતાસકિત;
 અર્થ વિચારની કારિકા, સાધર્મિક પ્રતિપત્તિ^૪. ૫
 દંપતિ એક મતિ પણે, ધારે ધર્મ સુકર્મ;
 સર્વ ગુણે ઉપમેયતા, પામિ પુરંધી પર્મ. ૬

૧ ધોળું કરાયેલ. ૨ જ્ઞાન એટલે નાનયંદ્રજ સ્વામી અને રવિ
 એટલે સૂર્યમણજ સ્વામી આ ગ્રંથના કર્તા છે તે પોતે. આ આખા
 રાસમાં એવી ખુબી રાખી છે કે સ્વગુરના નામ સહિત પોતાનું નામ
 નાખેલ છે. આ રીત ખીજ કોઇ ગસોમાં દેખાતી નથી. ૩ વાળ
 ઓળતાં વચે સેથો પાડવામાં આવે છે ? ૪ માનસન્માન.

દાલ ૨ છ.

“મારા સાદિઅ હો મી શીતલ નાથકે” એ રડી.
 મગધેશને હો છે પરમ પ્રવીણ કે, જ્યેષ્ઠ પુત્ર પરમાનન્દી;
 પદવીનો હો ધારક ચંદ્ર વિધિકે, બુદ્ધિનિધિ મતિ દાનની. ૧
 દિક્શમતિ હો કલા કુચલ સમચકે, મદા મનિમંત મનોદર;
 બહુ રસિયો હો કરવા ઉપકારકે, આધિત તાપ હરણ તર. ૨
 મુરચર પલ હો બુદ્ધિ શામ્યતા હેતકે, શલા ભમે ભાર્ગવ તાળી;
 વક્ષ વિઅત હો જય ત્રિભુવન નાથકે, સપરિચ્છદ વચવા ભણી. ૩
 ગંભીરતા હો હરિ સમુદ્રની લીધકે, તે રહો. દ્વાર જલે ભયો.
 આકર્ષે હો કવિ ગુણ જલ નિત્ય કે, હૃદયકૂપ કદી નહીં તર્યો. ૪
 ત્રણ રત્નથી હો અલંકૃત ચિત્ત બસકે, ત્રિવલી કલિત મધ્ય જેહનો;
 દેવમણ પલ હો જિન ધર્મથી તાસકે, ન કરે ચલિત મન તેહનો. ૫
 ગુણ ગણના હો અગણિત આધારકે, નિર્ભય અભય કુંવર ભલો;
 શ્રી શ્રેષ્ઠિક હો નરવર રૂદિ રાજકે, વિલસે યુપતિ નિમ કુલ તિલો. ૬
 આસ્થાને હો નૃપ ચિન્હ સમેત કે, સામંત મંડલ પરિવર્યો;
 બેઠો જિમ હો ઉદયાચલ સૂર્ય કે, ઉત્પલ છત્ર શિરે ધર્યો. ૭
 ગુણચીલવન હો તેહનો પ્રતિપાલ કે, રાજ્ય સભાયે અન્યદા;
 આવી નમિયો હો સ્તવિયો ભૂમીશકે, કહે મુણો ધિક અચરિત મુદા. ૮
 ઉદેશી હો કોઈ કાર્ય હું આજ કે, પુર પરિસર ગયો જેહવે;
 આ જન્મથી હો ધરે મત્યર ભાવકે, જંતુ બતિ પલુ તેહવે. ૯
 અથ મહિપને હો ઉદર માંડાર કે, સર્પ નકુલ મૃગ મૃગપતિ;
 છોડી વેરને હો રમે તેહ એકત્ર કે, સુઝ અચરિત ઉપનયો અતિ. ૧૦
 મુજ મનમાં હો ધર્યો અતિહિં પ્રમોદકે, નભસ્વન મુરબી વાઈવા
 ૫૮ ઋતુના હો કૃત્યા ફલ ફલ કે, ભ્રમર ગુંજારવે ગાઈવા. ૧૧
 તાપ વિરહિત હો તપ દિનકર કિરણ કે, અજવાલું ગગને ધયું;
 જય જયરવ હો ધ્વનિ અનિ ઉદામકે, દેખી ચકિત સુઝ મન ભયું. ૧૨

૧ બહોતર-૨ - ગૃહસ્પતિ. ૩ શુકાનાથ-અસુરગુર. ૪ સૂર્ય.
 ૫ મમામાં સિંહાસને. ૬ હા, વર. ૭ પવન.

ચિત ચિત્યું હો એહ શું કહિવાય કે ? એહનું કારણ શું અ છે ?
 એમ ચિંતી હો આગલ જોઈ જામ કે, વિપુલ વૈભાર ગિરિંગ છે. ૧૩
 નગ^૧ ઉપરિ હો દેખ્યા જિનરાજ કે, મહાવીર પરમાતમા;
 મિથ્યા તિહાંકણે હો સુર અસુર સમૂહકે, પૂજે ભક્તે^૨ મહાતમા. ૧૪
 શ્વેતાંબર હો બહુ મુનિ પરિવૃત્તકે, સમવસરણુ વિરચે સુરા;
 રજત કનકને હો રચણાતણા^૩ વપ્રકે, કનકરચણ મણિમય વરા. ૧૫
 કપિ^૪ શીર્ષક હો શોભે અદભૂત કે, કેતૂ પતાકા સોહતી;
 તોરણ^૫ તતિ હો તિહાં વિચિત્ર પ્રકાર કે, શોભા જન મન મોહતી. ૧૬
 બારસગુણા હો અતિ ઉત્તંગ અશોક કે, જિનવર શિર છાયા કરે;
 ધર્મ ધોરીનું હો ધર્મચક્ર આકાશ કે, દશદિશિના તમને હરે. ૧૭
 દેવ હુંદલી હો ગાળે ગંભીર કે, ઇંદ્રધ્વજ વર શોભતો;
 એક સહસ્રને હો અકધ્વજ લઘુ જાસકે, મિથ્યા મતને દોષલતો. ૧૮
 બાર છત્રને હો ચામર ચોવીશ કે, જોડિયે^૬ વીંજત તનુ સદા;
 કનક કમલને હો ઉપર ઠવે પાય કે, દીઠે દુઃખ ન હુવે કદા. ૧૯
 દિવ્ય વૈદુર્ય^૭ હો આસને ઉપવિષ્ટ^૮ કે, પદ્માસન પૂરી કરી;
 ચઉ મુખથી હો ચઉ ધર્મ પ્રકાશ કે, કરતા ચઉ ગતિ નિસ્તરી. ૨૦
 દોય પાસે હો દો દેવતા સાર કે, વેણું વજ્રવે વિહાયસે;
 પ્રભુ વાણીને હો પૂરતા પરતક કે, વાળ અવર પણુ ઉલકસે. ૨૧
 માલ કૌશિક હો રાગે ઉપદેશ કે, દે લવજલ નાવા સમો;
 રાગ રાગિણી હો મિશ્રિત તમ શબ્દ કે, ભવિજન ભાવ ઘણે નમો. ૨૨
 અર્ધ માગધી હો ભાષા ઉચ્ચાર કે, સર્વ ભાષા અનુગામિની;
 બાર જાતીની હો પર્યટ^૯ એક તાન કે, દેશના નનુણે સ્વામિની. ૨૩
 તેહ દેખી હો તન મન ઉત્તમિત કે, પ્રણુમી હું પાવન થયો;
 મુજ મનથી હો કીધો નિરધાર કે, વેર પરસ્પરથી ગયો. ૨૪
 જનું જાતનો હો તેહનો એક હેનુ કે, પરમ પુરુષ મહિમા થકી;
 એમ દેખી હો દ્વંદ્વ ગ્રહી નિજ હાથ કે, આવી ભેટ ધરી નકી. ૨૫

૧ પતેન. ૨ કોટ. ૩ કાંચરા. ૪ પક્ષિ. ૫ એક જાતનો મણિ-
 જેનો રંગ કાળો અને પીળો-ગિલાડીની આંખના જેવો થાય છે તે.
 ૬ ભેડા. ૭ પરિવ્રત-સંભ્રમણ.

તુમ પુન્યથી હો પ્રેમી જગનાથ કે, આવી સમવસાયાં વિશુ;
વર્ધાપનિદા^૧ હો દેશ ઇજી હમ કે, આગ્યે હું મુજો નર પ્રભુ । ૨૬
ઇમ ઠહી નમી હો ઉચો વનપાત્ર કે, બીજી હાથ સોહામણી;
ભાખી જિનગુણ હો સ્તવના કરો નિત્યકે, જાન રવીવરો મુરમણી. ૨૭

દોહા.

વન પાત્રક વચને^૧ મુળી, પ્રભુ આગમન વૃત્તાંત;
મન વિકરયું તન ઉદ્ધરયું, કેડિ^૨ નયું ધન ગરજાંત. ૧
રાગ્યાસન ઊડી રમસ^૩, રાગ્ય ગિન્ડ તિમ ઊડ;
અમ અદપક અનુજે, જઈ પ્રભુએ મહમોડ. ૨
પંચ અંગ અવની તલે, યાર્પી નમી અવનીશ;
પુનરપિ વિદર ઉપવિશે, ઐજીક અધિક જગીશ. ૩
વન રક્ષક બોલાવિને, બોલે બહુ ધરિ પ્રીતિ;
પ્રિય પ્રભુ વર્ધાપનિ થકી, પ્રીતિ દાનની રીતિ. ૪
વરજી એક રૂઢિરીટને, રીધુ અવિ મુંગાર;
માલી મન દુર્પિત થઈ, ભણે ભાવ તિણ વાર. ૫
ફલથી ફલ મુજને મદયું, કહિ નિજ યાનક જાય;
જગતીપતી પતિ ઉત્સુક થયો, પ્રભુ દરશન કરણાય. ૬

વન:

રિક્તપાણિર્ન ગંતવ્યં રાજાન્નં દેવતાં મુહં ।

નૈમિત્તિકં ચ વૈથં ચ પાત્રેન ફલપ્રાદિષેત્ ॥

દોહા ૩ છ.

“ મુગીવ નયર મુહામણ^૧ ” એ દેશી.
અભિયોગિક^૨ નર તેડીનેજી, હુકમ કરે અવનીશ;
આનંદ ભેરિ વજાવિને જી, બાજુ કરો મુજગીશ;
ભવિક જન ભાવે ભાવે ભગવંત હોવે ભવભય અંત ભ. એ ટેક. ૧

૧ વધામણી. ૨ મોર-પણી. ૩ જસદી. ૪ મુગટ. ૫ મેવક.

સામગ્રી સવિ સજ કરીજી, પરિજન^૧ પુરિજન^૨ સાથ;
 આમર છત્ર ધરાવતોજી, ગજાડ નર નાથ. લા. લા. ૨
 *મહુતાડ*ગરથી ચડ્યોજી, પુર ષાહિર જળ જાય;
 પ્રભુ અતિશય *અવિલોકીનેજી, *પદચારી નૃપ થાય. લા. લા. ૩
 પ*આલીગમ પ્રીતિથીજી, કરિ પ્રભુમે જગનાથ;
 ઉત્તર દિશિ પ્રવિશિત^૪ થઈજી, લક્ષિત ભર ભૂનાથ. લા. લા. ૪
 કર *કોડીકૃત સન્ન્યુજોજી, પ્રભુજીને રહી રાય;
 કરે સ્તુતિ મન મોહમુંજી, જય ! જય ! તું જિનરાય ! લા. લા. ૫
 જય ! પરમેશ્વર ! જગધણીજી, જગવલ્લભ ! જગનાથ !
 જય ! ગુણ રહિત ગુણાકરાજી, જય તું શિવપુર સાથ ! લા. લા. ૬
 જય ! ઇન્દ્રિય ગજ કેસરીજી, દુર્જય નિર્જિત કામ;
 ભવિકજ^૬ વિકસન દિનમણીજી, *આત્યંતિક ગુણધામ. લા. લા. ૭
 પદકજ^૭ નત નિત સુરવરાજી, અમલ અમાય અનૂપ;
 રૂપ સહિત પારંગતોજી, જય સ્યાદ્રાદ સ્વરૂપ. લા. લા. ૮
 રાગ દ્વેષ ગત વેદથીજી, જય ગત રોગને સોગ;
 સાર્વદર્શી સર્વજ્ઞ તુંજી, જય ગત લોગ વિન્નેગ. લા. લા. ૯
 અગ્રલ અનંત અક્ષય વિભુજી, અપુનર્ભવ લગવંત !
 ભોગી અભોગી અયોગી તુંજી, યોગી શક્તિ અનંત. લા. લા. ૧૦
 જગ બંધવ જગ રક્ષકોજી, જય પરમાત્મ દેવ;
 અભયદ માર્ગદ ગદ^{૧૧} નહીંજી, ભવ ભવ તુમચી સેવ. લા. લા. ૧૧
 અકથ કથા પ્રભુ ! તાહરીજી, પર પરવાદિ અગમ્ય;
 યોગીગમ્ય શિવ સેહરોજી, જય તું નિરંતર રમ્ય. લા. લા. ૧૨
 મંદબુદ્ધિ મંદાસયોજી, કિમ કહું સકલ સ્વરૂપ;
 ભવ ભય ભીષણ છોડવોજી, જય તું ત્રિભુવન ભૂપ. લા. લા. ૧૩

૧ પોતાનાં માણસો. ૨ નગરનાં માણસો. ૩ મોટા આડંબર.
 ૪ બેઠને. ૫ વાહનથી ઉતરી પગે ચાલ્યો. ૬ પેસીને. ૭ બે હાથ બે-
 ગા કરી. ૮ કમલ. ૯ સધળા. ૧૦ ચરણકમલ. ૧૧ રોગ.

ચતા

અઘામવત્સફલતા નયનદ્વયસ્ય,
દેવ ત્વદીયચરણાંયુજવીસણેન ।

અય ત્રિલોકતિલકં પ્રતિમાસતે મે
સંસારવારિધિરયં ચુલુકપ્રમાણમ્ ॥

એમ નતિ યુતિ કરી ભાવથીજી, ગણધર શેષ મુણિંદ;
સ્થાન ઉચિત બેઠો તદાજી, સન્મુખ જ્ઞાન દિણંદ. બ. ભા. ૧૪
લઈ અવસર દિયે દેશનાજી, જિમ પુઠ્ઠર જલધાર;
મોહ મિથ્યાત્વ નિવારણીજી, ભવ ભય લંગણુદાર. બ. ભા. ૧૫
દેશનાંત બીધ વપ્રમેજી, દેવ છંદક ઉપવીક;
પાદપીઠ ઉપર તદાજી, વીર વજીર બધક. બ. ભા. ૧૬
ગાતમ મહત્તા શબ્દથીજી, દે ઉપદેશ વિશાલ;
મુધા આરણી આરિખોજી, જિમ ગંગાપર નાલ. બ. ભા. ૧૭
સપરિવ્રજ નિમુણે તદાજી, અભય સહિત ભૂપાલ;
જ્ઞાન રવિ ચુરજે દહીજી, ત્રીજી દાલ રસાલ. બ. ભા. ૧૮

દોહા.

દેશન અંતે પૂછતો, મગધાધિપ તિણવાર;
સવિનય નામી 'કંધશ, ગાતમને હિતકાર. ૧
“સમકિત કૌમુદી”ની કથા, પ્રભુ પ્રકાશો આજ;
સમકિત મુધિ જીમ હુવે, શીજે સધલા ઠાજ. ૨
મુણવા મુજ મન સચિક્ત, ધારે અતિયય તેણ;
કહે કૃપા કરી મુખ વૃત્તિ, હોવે તો હરખેણ. ૩
તવ ગાતમ ગણુભૂત દહે, જાવ દયા બંધાર;
પર ઉપકૃતિ કરવા લણી, લાખે મુણ વમુધાર. ૪
ધેણીક નૃપ હિંદીને, કહે કથા મુખકાર;
નિશુને સર્વે પરપદ, તણ સકત બ્યાપાર, ૫

લાલ ૪ થી.

“ દેશી વિાહ્યાની. ”

- હારે લાલ ગોતમ કહે સુણ નરપતિ,
સમકિત કૌમુદિની વાત રે લાલ;
જિન મુળથી ધારી જિંસી,
લાખું તુજ વિખ્યાત રે. ૧
- ભવી સાંભલો સમકિત કૌમુદી,
જિમ સમકિત નિર્મલ થાય રે. લાલ;
અક્ષય સુખ નીવી સમો,
મિથ્યામલ દૂર પલાય રે,
વલી સખ ગુણ કેરો રાય. ભ૦ સાં. ૨
- હારે લાલ. ઇણ જંબુદ્વીપમેં જાણીએ,
વર સુંદર ભારહવાસ રે. લાલ;
ખટ ખંડે કરી દીપતો,
અષ્ટમી શશી સમ છળી જાસરે. ભ૦ સાં. ૩
- હા૦ દક્ષીણ મધ્યમ ખંડમાં,
અતિ મનહર સૌવીર દેશ રે. લાલ;
ખડુ વિસ્તૃત સજલ ઘણો,
જિરણ થિર જાસ નિવેશે રે. ભ૦ સાં. ૪
- હાં૦ તિણ દેશ ભૂમી ભામિનીસિ રે,
લાલ તિલક સમી મનોહાર રે. લાલ;
ઉત્તર મથુરા પુરી રાજતી,
સુર પુરી સદશ આકાર રે. ભ૦ સાં. ૫
- હાં૦ નરલોક પરિવૃત જેહવો,
દ્રઢ ઉત્તર વર પ્રાકાર રે. લાલ;
ખાગ અથાગ વૃક્ષે લર્યા,
પંખી પંથી જિન આધાર રે. ભ૦ સાં. ૬

- હાં૦ ધન ધાન્યાદિકથી ભરી,
બહુ લોક તમે સમુદાય રે. લાલ;
મુખિયા નિવસે મહાજના,
પર ઉપકારક કહેવાય રે. બ૦ સાં. ૭
- હાં૦ ખાગ ત્યાગ બામ્ય ભગતો,
કરે-દુશ્મન પણ પરશંસ રે. લાલ;
નામથી પદગોદય લલો,
સૂર્યોદય પદે કાકયા નૃશંસ રે. બ૦ સાં. ૮
- હાં૦ તે નૃપની પટરાજિની,
યશોમતી યશવતી મુકુમાલ રે. લાલ;
મુકુલિની મુલતી સતી,
મનહરિણી હરિણી સમ ચાલ રે. બ૦ સાં. ૯
- હાં૦ પુત્ર તમે ઉદીતોદયો,
રાજ્ય કુલ મુર પોરી ખીર રે. લાલ;
રૂપ કલા વિમલા લલો,
આહસ 'સમરાંગણ વીર રે. બ૦ સાં. ૧૦
- હાં૦ સચિવ સાંભળમતિ તેહનો,
ભિજ મતિ કીધા મતિમંત રે. લાલ;
સ્તાંભ તે રાજ્ય પ્રાસાદનો,
જય વાદ મહંત લહંત રે. બ૦ સાં. ૧૧
- હાં૦ સૌદામિની 'સમ તનુ પ્રભા,
મુખમાત-સપત્ની પવિત્ર રે. લાલ;
તાસ તનય નય માર્ગને,
ન ઉલ્લેખે પરિવૃત્ત મિત્તરે. બ૦ સાં. ૧૨
- હાં૦ મુખિવંતો મુખુદિ ભલો,
વલિ તિણ નયરે એક ચાર રે. લાલ;

- હાં૦ અંજન ગુટિકા જાણતો,
તંત્ર મંત્ર યંત્ર તણું જોર રે. લ૦ સાં. ૧૩
પશ્યતોહર તાલોદ્ધાટિની,
પ્રમુખા વિદ્યા સાવધ રે. લાલ;
બહુ અનરથકારી લોકમેં,
સળ વ્યસનાસક્ત તે સઘરે. લ૦ સાં. ૧૪
- હાં૦ રૌખ્યખુરો તસ્કર ખુરો,
રૌખ્યખુરી નારી પ્રતિકૂલ રે. લાલ,
જનકથી અધિકો દુર્ગુણી,
સોવનખુરો પુત્ર કુશલ. લ૦ સાં. ૧૫
- હાં૦ તસ્કર સપરિકર વસે,
વલિ નિવસે શ્રેષ્ઠી તથ્ય રે લાલ;
જિનદત્તાલિધ ધનપતિ,
યતિ પતિ ધર્મ સુપસથ્ય, લ૦ સાં. ૧૬
- હાં૦ જિન મત વાસીત મતિધારિકા,
જિનમતિ પતિલક્તા નાર રે. લાલ;
ગજવાદી અંગજ અંગજ ભલો,
સિંહ સમ અર્હદાસ વિચાર. લ૦ સાં ૧૭
- હાં૦ પ્રસેણીજીત^૧ પ્રસૂ નૃપ આગલો,
કહે ઈંદ્ર ભૂતી ગણધારરે. લાલ;
સુરસાલ એ ઢાલ ચોથી કહી,
જ્ઞાન ભાસ્કર^૨ ગુરુ ગુણ ધાર. લ૦ સાં. ૧૮

દોહા.

જિનદેવ સેઠ તનુજકે, અર્હદાસ ઇતિ નામ;
અભિગત જીવા જીવને, સદ્ગુણ નિવસન ધામ; ૧

૧ શ્રેણિક. ૨ સૂર્ય.

॥ ડકુંચ ॥

ધમ્માઽધમ્મા ગાસા, તિય તિય અદ્ધા અજીવ દશગાય;
 સત્તાવઘ્નં સંવર, નિઝ્જર દુદસ મુત્તિ નવ ગાય. ૧
 અદ્ધાસી અરુવીદ્વડ, સંપડ મળામિ ચેઅ રુવીર્ણ;
 પપાણુ દેસ પપ્પા, સંધ ચડ અજીવ રુવીર્ણ. ૨
 જીવે દશ ચડ દુચડ, ઘાસી વાયાલ હુંતિ ચત્તારી;
 સઘ અદ્ધાસા રુવી, દુસય છ સત્ત નવ તત્તે. ૩

તત્ત્વાતત્ત્વ વિચારને, ભક્ષાભક્ષણું લક્ષ;
 ગમ્યાગમ્ય ગતિ લહે, પેયાપેય પ્રત્યક્ષ. ૨
 કૃત્યાકૃત્ય ક્ષિતાક્ષિતે, મતિકાવિદ મુનિ ઇષ્ઠ;
 ઐહિક પારમાર્થિક શુભે, ગિરુઓ તેહ ગરીષ્ઠ. ૩
 રૂપ કુલે વિભવે કરી, સરળી વનિતા અષ્ઠ;
 તે પણુ દદ સમકિત ધરે કરે મિથ્યા મતિ અષ્ઠ. ૪
 નાગસિરી^૧ તિમ મિત્ર શ્રી^૨, અંદન^૩ શ્રી વલિ નામ;
 પદ્મલતા,^૪ વિન્દુસિરી,^૫ કનકલતા^૬ જસ નામ. ૫
 સ્પ્રમ તિમ વિદ્યુતલતા, કુંદલતા^૭ ઇમ બલ્લુ;
 પરણી ધરણીનું મુખે, લયે દાસ મુબ્બલુ. ૬

દાસ ૫ મી.

(ભેગીસર ચેલાની રશી.)

તિણ નગરીને રાજવીરે, પદ્માદ્ય પુન્યવંતરે, મુગુણ નર.
 અનુકંમે પરલોકે ગયોરે લાલ;
 'જોર્વરેહિક દરિ દાર્યનેરે, રાજ્યમંદલ મતિમંતરે મુ.
 લખ કરી ભેશી મુખેરે લાલ. ૧

રાજ્ય યોગ્ય જાણી તદ્દરે, અલિપેક રાજ્ય કરંતરે સુ.
ઉદિતોદય થયો ભૂપતિરે લાલ;

જનકપરે પાલે પ્રજારે, કુસુમમાલા જ્યુ' વહંતરે સુ.
મસ્તક આણા તેહનીરે લાલ. ૨

પ્રતિવર્ષે પુર પરિસરેરે, અતિ રમણીય વન જાયરે; સુ.
રમણુ કરે દિવસે નરાંરે લાલ;

રાત્રે રમણી જન જઈરે, ક્રીડા કરે તિણુ ઠામરે સુ.
પુરૂષ કોઈ નવિ જઈ શકેરે લાલ; ૩

રાજ્યશાસનથી કૌમુદીરે.^૧ પૂનમ દિન જળ આયરે સુ.
કૌમુદી મહોત્સવ કારણેરે લાલ;

નાટિક ગીત વિનોદનેરે, કરતાં રાત્રી ગમાયરે સુ.
ખીજે દિવસ પ્રભાતમે' રે લાલ. ૪

મહતાડંબર રાજવીરે, સૈન્ય નગર જન સાથરે, સુ.
સન્મુખ જઈ પુર પેસતાંરે લાલ;

ધમ કરતા હવે અન્યદારે, ઉદિતોદય નરતાથરે. સુ.
કાર્તિકી મહોત્સવ આવિયારે લાલ. ૫

પુરમાંડિ ઉદગોષણારે, ચરમુખથી કહેવાયરે સુ.
સ્ત્રી સમુદય નયરો તણારે લાલ;

વન ક્રીડા કરશે સહીરે, રાત્રી સકલ નિવસાયરે સુ.
પુરૂષ રહો પુર લિંતરે રે લાલ. ૬

કોપિ પુરૂષ યદિ જાયસરે, પુર બાહર વનમાંયરે સુ.
રાજ્યદંડ સહિ થાયસેરે લાલ;

યતઃ

આજ્ઞાભંગો નરેંદ્રાણાં, ગુરુણાં માનમર્દનં ।

પૃથક્ શય્યાચ નારીણામશત્રુવધમુચ્યતે ॥

રાયે જિમ કહ્યું તિમ કર્યુરે, પુરજન રદ્યા પુરમાંડરે સુ.
રાય રાણી પણ બાહિરેરે લાલ. ૭

૧ કાર્તિક પૂર્ણિમા.

સગા

સાપ્તામાષપર્કે શાસ્ત્રે સ્વચરણકર્મ મુખ : ।

જ્ઞાનમાષપર્કે વિદ્યા, રત્નમુક્તકર્મ પનદુ ॥

ત્રિદાં જાઈ સ્વેચ્છાએ રમિયે, યાગ દશક નવેચ્છાએ મુ.
 નંદન વન પદિમર દેવેણે લાલ;
 રાય નગર જાન રંગ પિસિરે, બીર વિનેદક જાંબેજરે મુ.
 દિવસાનિકાંત મધે દયેરે લાલ ૮
 'દિનમણિ આભાસ્યસ મયેરે, વાંદોરથ મધે જામરે મુ.
 બૂધવ' વાસુભુવન દેવેણે લાલ;
 રામા રક્ષિત 'શયનીમાંબરે, સુંદર બુદ્ધિ જામરે મુ.
 પદસળી સ્મૃતિ તણ દુષ્ટ દે લાલ ૯
 મિલનેતક'હિત ચિત મયુરે, ગન તિડા બૂમીયારે મુ.
 વિરહ બધા 'પ્રમથવજ સધારે લાલ;
 અચિવ મુણધિ તણ તેરિયારે, જામે નયમી રીયારે મુ.
 રાય હુકમ પુરમાવિયેરે લાલ ૧૦
 રાય કહે એ મંત્રવીર, કીડાયે વનમાહીરે મુ.
 જામુ ઇમ વચ આંખસીરે લાલ;
 એશુ અધુજા કહો! પ્રભુ! દે, વિરહગમન જુમ ત્યાંહીરે મુ.
 જાતિ વિદેધ દારણ મયેરે લાલ ૧૧
 બહુ જન સાધ વિદેષમીરે, દેમ નહીં પણ નામરે મુ.
 નિમુરયો ન સર્પ પિખીલિયારે લાલ;

॥ ઉક્તં ચ ॥

વતુર્ભિર્ન વિરોદ્ધ્યં દુર્જયો દિ માનનઃ ।

સ્ફુરંતપિ નાગેન્દ્રં મક્ષયંતિ વિપીલિકાઃ ॥

ઉદાહરણ હવે નરપતિરે, કહેશે એજી પદે સ્વાસરે મુ.
 પાંચમી કાલ જાગી કહેરે લાલ ૧૨

૧ સર્પ. ૨ સગા. ૩ સપ્તા. ૪ આમ.

દોહા.

લો મંત્રી ! ભૂપતિ ભણે, મુજ રૂઠે જન રાંક;
 નાશી જાયે બાપડા, જિમ બંદૂકે કાક. ૧
 હસ્તિ પ્રમુખ વનચર મને, ચિંતે ઘણું અનિષ્ઠ;
 પણ મૃગપતિ ગર્જન સુણી, દૂર પલાયન ઇષ્ટ. ૨
 પુનઃ પ્રાહ મંત્રીશ્વરો, સુણ ઇક ચિત્તે નાહ;
 શ્યાલ એકલે સિંહને, નાંખ્યો કૂપક માંહ, ૩
 કહે રાજા તે કિમ થયું ? તખ પરધાન કહંત;
 દોઢક મહો વનમાં વસે, મૃગપતિ મહો ^૧દુર્દંત. ૪
 વનચર પ્રાણીને હણે, ઉપજાવે અતિ ત્રાસ;
 મળ વન પશુ મિલિ એકઠા, જાવે સિંહ ^૨સકાશ. ૫
 નમો કહે તેને તે ઘણા, જીવ વિણાસો નિત્ય;
 સહુ ભયભીત રહે સદા, વિનતિ ધરો અમ ચિત્ત. ૬
 જાતિ જાતિને વાર દે, એક એક નિતમેવ;
 આવે પશુ સમજાવિયો, તેપણ સમજ્યો ^૩લેવ, ૭

દોહા ૬ કી.

(“મંત્રીશ્વર રાયજી, ચારા જાન બણી અતિ જોર” એ દેશી)

ઇમ કરતાં કઇ દિન ગયાજી, વારક રીતે જાય;

તેણે હણી કરે ભક્ષનેજી, પરને નહિ ભય કાંય.—

હકીકા રાજવી ! તુમે એ હકુ છોડાજી,

રમીકા રાજવી ! એહ નીતિ ન તોડાજી. ૧

વધ ^૧જાણુકનો આવિયોજી, વારો એકલ દિત્ત;

^૨વનચર મિલિને મોકલ્યોજી, મનમે દુવો ખિનખિત હ. ૨

મન ચિતે જુદિજાત વડીજી, માહત પ્રાણ બચાય;

૧ બકરન. ૨ પામે. ૩ ભેદ. ૪ મેટા સીંચાવનું ૫ વનમાં પશુઓ

અપરને પણ હું^૧ ઉપગરૂં^૨ જિમ જશ અધિકો યાય. હ.૩
 સારો દિન વનમે^૩ રહોજી, સુખમે કાલ ગમાય;
 સાંજ સમે ગયો સિંધપે^૪ જી, આઈ ઉલો વધ હાય. હ.૪
 ભૂખે કલકલતો કહેજી, રીસે^૫ ખલતો સિંહ;
 રે ! કિમ મોટો આપયોજી ? વીતિ ગયો જળ દીક. હ.૫
 મૃગધૂર્તક^૬ કહે માહરીજી, વાત મુલો ઇકવાર;
 કોપ કરો પછી તે કહેજી, શું કહે છે ઇલુ વાર. હ.૬
 ગોમાયુ^૭ કહે ઇલુ વનેજી, તુમ સરિખો કોઈ આય;
 દોકયો મુજને આવતોજી, મેં^૮ કહ્યું પંચપે^૯ જાય. હ.૭
 કહોતો વારો તુમ જાણીજી, કરી દેશે ઉજમાણ;
 જોમ સમજાવી આવિયોજી, બહુ કપથી હું^{૧૦} અખ ચાલ. હ.૮
 મેતો સેવક રાઉલોજી, હિત આહુ નિશ દીસ;
 આજ અસૂરો હું^{૧૧} આવીયોજી, ફળ મરણ મુલુ ઇશ^{૧૨} હ.૯
 સાંભલિ ઇમ મૃગસાજનેજી, કોપ ચઢયો અસરાલ;
 રે ! ચાલ ખતાવ તે ક્યાંય છેજી, મારૂં એકલુ ફાલ. હ.૧૦
 શીખ ચલો કહે વંચકોજી, ઇમ કહી આવ્યા દોય;
 આટો અવલો ફેરવોજી, સિંહને દીઠો ન દોય. હ.૧૧
 કુલુધિ કહે ઉભા રહોજી, હું^{૧૩} જોઈ આણું તત્કાલ;
 થોડી ભૂમ જઈ આવી કહેજી, બીનો તુમને ભાલ. હ.૧૨
 કૂપમે^{૧૪} જઈ સંતાઈયોજી, ચાલો દેખાડું ઠોર;^{૧૫}
 કૂપક ઉપકંઠે જઈજી, દેખો એ તુમચો ચોર. હ.૧૩
 નિજ પ્રતિબિંબને દેખિનેજી, ધમધમતો અતિ કોપ;
 પ્વનિધી પ્રતિ પ્વનિ સાંભલીજી, રોસ ભયો જિમ જોધ. હ.૧૪
 નખ આટોપ કર્યો તૈલોજી, પ્રતિબિંબે પણ યાય;
 નિરખીને કુદ્યો તદાજી, પરિયો કૂપમે^{૧૬} જાય. હ.૧૫

૧ ઉપકાંઠ કહ. ૨ આખો. ૩ સિવાજવું. ૪ રાજનો. ૫ રોજ.
 ૬ સ્વામી. ૭ બહુ—અસંત ૮ નિદાલી. ૯ રથાન.

હસ્તિ પ્રમુખને ^૧ફેર કહેજી, કાઢ્યો આપણો સાલ;
 વાત કહી સખ નીપનીજી, અણ મુખમે કાઢો કાલ. હ.૧૬
 ઇણુ દ્રષ્ટાંતે રાજવી ! જી, સમજો તુમ મનમાંય;
 નખલો સખલો મારિયોજી, કહું તુમને સમજાય. હ.૧૭
 તદપિ ન સમજ્યો નરપતિજી, આગલ વાત રસાલ;
 જ્ઞાન સૂરજ લાખી ભલીજી, સુંદર છઠ્ઠી ઢાલ. હ.૧૮

દોહા.

રાત્રે તારા અગમજો, જખ નહિ ^૨શશિ ઉઘોત;
 પ્રગટ્યો અંદ્ર પ્રકાશતો, તખ નહિ તારક જ્યોત. ૧
 એ ઉપનયથી સમજ તું, સાંભલ ચતુર ! પ્રધાન;
 વાર વાર મુજ કિમ કહે ? ખોલે મંત્રિ સુજાણ. ૨
 રાજન ! સુણજે હું કહું, એક એક અસમર્થ;
 સમુદય ત્રણનો જો મિલે. જાંધે હસ્તિ સમર્થ. ૩
 રાય વલી પલણુ ઇચ્છું, શક્તિ નહીં પ્રત્યેક;
 તાસ સમૂહ મિલ્યા થકી, ક્યાંથી સમરથ છેક ? ૪
 તેલ શક્તિ નહિ રજકણે, તો સિકતા^૩ સમુદાય;
 તેહથી રનેહ ન સંભવે, સુણ મુજ વચ ચિત લાય. ૫
 સત્વ અધિક સખકામમાં, વિધિ જાણે નર એક;
 જેહ ઠરે ન કરી શકે, તે અસમર્થ અનેક. ૬
 દિગ્મુખ મંડલ ^૪અર્યમા, કરે પ્રકાશિત જેમ;
 દીપક શત તમ સર્વને, દૂર કરે કહોં કેમ ? ૭

ઢાલ ૭ મી.

(“ સખીરે આયો વસંત અઘારડો ” એ દેશી.)
 રનેહી વલિ નરવર કહે સચિવને, હાંરેહાં,
 જિમ એક અંદન વૃક્ષ, સુગુણિ જન સાંભલો.

૧ શિયાળ. ૨ અંદ્ર. ૩ રેતી-ધૂળ. ૪ સૂર્ય.

- સ્ને. વાસિલ વન સધકું દરે હાં, કુત્ર ચન પુત્રે પ્રત્યક્ષ. મુ. ૧
 સ્ને. તિમ દું એક પણ નાથકો, હાં. શક્તિવંત મતિમંત; મુ.
 સ્ને. લોક ધાત્રા પણ બળુભો, હાં. ભવબુધિ રહિત અત્યંત. મુ. ૨
 સ્ને. મુજને ભય નહિ તેહનો હાં. ભયશ વન દંબવાર; મુ.
 સ્ને. પટશાળી સહકીડત્રુ હાં. સચિવ કહે નિવવાર. મુ. ૩
 સ્ને. બોલ બોલે લક્ષી સમયને હાં. કદુ વચન કરું આજ; મુ.
 સ્ને. આપધ તિમ કદુ આયતી હાં. મુદર મુણ ચિરતાજ. મુ.
 નરપતિ સાંભળો. ૪
 સ્ને. ન્યાયયુક્તિ કહેતાં છતાં હાં. સમજ્યો નહિ લવડેય; મુ.
 સ્ને. પત્યરપૂર પાણી પટે હાં. ભાંજે નહિ ઇક રેસ. મુ. ૫
 સ્ને. ધણ વાતે મહારાયણ ! હાં. અપયશ દેશ વિદેશ; મુ.
 સ્ને. અનિવારિત બહુ વિસ્તરે, હાં. તેલ જલે બધું વિરોધ. મુ. ૬
 સ્ને. દોષ નહીં પણ તાહરો હાં. બુદ્ધિ કર્મ અનુસાર; મુ.
 સ્ને. બોઇ લંકા દશકંધરે હાં. કોરવપતિ તિમ ધાર. મુ. ૭
 સ્ને. કાલ વિનાશનો આવિયો હાં. તુમ પણ બાલુ દું એમ; મુ.
 સ્ને. નહિતો વિપરીત એકવી, હાં. મતિ ઉપજે કહો કેમ ? મુ. ૮
 સ્ને. ઉદ્ધોપણ કરિ નયરીના, હાં. લોક નિપિદ કરાય; મુ.
 સ્ને. રાત્રે વન બવા બણી હાં. બોલ સંભાલો રાય ! મુ. ૯
 સ્ને. તે વલિ તમ થકો નીપજે હાં. તો મહો અનરથ થાય; મુ.
 સ્ને. રાજન ! બહુ જન દૂહબ્યે, હાં. હોવે વિરુધ અપાય. મુ. ૧૦
 સ્ને. નાથ વિહાય ખોંચુ પ્રભુ ! હાં. કારજ કિમપિ નહાય; મુ.
 સ્ને. અત્ર નિર્દશન છે ધણાં, હાં. હૃદય વિમાસી જોય. મુ. ૧૧
 સ્ને. પુરિજન રીઆયાં થકો, હાં. રાજ ગમાયો મુયોધ; મુ.
 સ્ને. તેણી પરે તુમ પણ હોય સે હાં. કદુ કરણ પ્રતિબોધ. મુ. ૧૨
 સ્ને. ઉદિતોદય બૃધવ વહે હાં. કહો કથાનક સાર; મુ.
 સ્ને. અતિ મતિમંત સંબિનમતિ હાં. કહે ગત વાત સંભાર. મુ. ૧૩

સ્ને. સ્વામી ! સુણુ ગજપુર વરે હાં. સુયોધન ^૧ધરાધીશ; સુ.
 સ્ને. દુષ્ટ ^૨નિઘ્રહ શિષ્ટ પાલના, હાં કરતો અધિક જગીશ. સુ. ૧૪
 સ્ને. રાણી તસ કમલાવતી, હાં. કલાવતી ગુણુગેહ; સુ.
 સ્ને. ગુણુનિધિ ગુણુપાલ પુત્ર છે હાં. યૌવન વય ધરે દેહ. સુ. ૧૫
 સ્ને. સચિવ નામે પુરુષોત્તમો, હાં. સ્વામિ હિતાનુગ સાર; સુ.
 સ્ને. રાજ્યકોશ વૃદ્ધિકારકો, હાં. માનનિ તસ મનોહાર. સુ. ૧૬
 સ્ને. નામ લક્ષ્મી લક્ષ્મી સમી હાં. નામે ^૩તનુજ દેવપાલ; સુ.
 સ્ને. કપિલ ^૪પુરોધસ શોભતો હાં. રાજ્ય તણુ રખવાલ. સુ. ૧૭
 સ્ને. કપિલા મહિલા ઉદરથી, હાં. સોમશર્મા સંભૂત; સુ.
 સ્ને. પુત્ર છે, વલી તસ રાયનો, હાં. ^૫ગુણિપાલ ગુણુયુત્ત. સુ. ૧૮
 સ્ને. યમદંડ શક્તિ પ્રચંડ ધરેહાં. ધનવતિ રતિનો કંત; સુ.
 સ્ને. વસુમતિ સુત ગુણુ ભર્યો હાં. પ્રિયજન જનક મહંત સુ. ૧૯
 સ્ને. એવં મહો સુખથી પ્રભ હાં. પાલે રાજ્ય ઉદાર; સુ.
 સ્ને. સાતમો ઢાલ ભલી કહી હાં. જ્ઞાન રવિ અનુહાર. સુ. ૨૦

દોહા.

સુયોધન નૃપ અન્યદા, પૂરી સભા સમક્ષ;
 બેઠો આબ્યો તિણુસમે, સંધિપાલ અતિદક્ષ. ૧
 કરી ^૧પ્રણિપતિ ભૂપતિ ભણી, કહે તુમ શત્રુવૃદ્ધ;
 મિલી દેશને ઉપદ્રવે, ઉપજાવે દુખ દંદ, ૨
 આપ સરીખા રાજવી, ^૨પંચાનન સમ શૂર;
 મૃગ પરિભવ કરતે થકે, શૂર ચઢે નહિ ભૂર ! ૩
 વચન સુણી કોખ્યો ઘણો, કહે ભૂપતિ તિણુવાર;
 વૈરી ગર્જનવ કરે, મુજ પરમાદ પ્રકાર. ૪

૧ રાજા. ૨ સમ. ૩ પુત્ર. ૪ પુરોહિત-શાંતિ કરનાર. ૫ કો-
 ટવાલ નગર રક્ષક અધિકારી. ૬ નમસ્કાર. ૭ સિંહ. ૮ ઘણો.

સાવધાન થૈ મન-મુખે, બાધશ હું તિલુવાર;
 ૧ દિગ્વિષ્ણમ હોંશે તહા, યાશે ભય અતિસાર. ૫
 રણભંભા વજ્રહાવતો, હલ અતુરંગ સમેત;
 અહો! મુભટ! તુમ આવિયો, સમય કરણ રણમેત. ૬

॥ યતઃ ॥

જાનીયાન્ પ્રેરણે મૃત્યાન્, વાંધવાન્ વ્યસનાગમે ।
 મિત્રં ચાપદિ કાલે ચ, ખાર્યા ચ વિમવક્ષયે ॥

દાણ ૮ મી.

(રશી નણુદલની.)

ઇમ કહ તો અવિ અજ કરી, સામગ્રી સંગ્રામ; હો. મુદર.
 ૧ નિરમમ સમય બોલાવતો, યમદંડ પ્રતિ નૃપ તામ. હો. મું. ૧
 શાંભલો ક્રોતકની કથા, વિકથા દૂર નિવાર; હો. મું.
 ગોતમ વીર વણરના, વચન મહા મુખકાર. હો. મું. સાં. ૨
 કર્નેદી હાજર રહ્યો, શુભિપાલ* તિલુવાર; હો; મું.
 કહે નૃપને કુરમાવિયે, દુકમ હું કહું તૈયાર. હો. મું. સાં. ૩
 હું સન્મુખ સંગ્રામને, ભવણને ઉલ્ભાલ; હો; મું.
 શાલ્ય પ્રલની ભટ્ટીપરે, કર્ને આર સંગ્રામ. હો. મું. સાં. ૪
 વેરી વશ કરી આવશું, તિહાં લગે એ તુજ કામ હો; મું.
 કરવું મુણી પ્રણમી કહે, આણુ પ્રમાણ છે સ્વામ હો. મું. સાં. ૫
 યોગ્ય યથા ૧ નિરૂપણ કરી, ચાલ્યો નૃપતિ તિવાર હો; મું.
 યમદંડ પણ લાલો પહો ૨ આશિવ જન આધાર હો. મું. સાં. ૬
 પાલે પ્રભા ૩ પ્રમુદિત પણે, જનમન નયનનંદ હો; મું.
 નથર લોક આદે થલું, એ અમ મુખનો કંદ હો. મું. સાં. ૭

૧ દિગ્વિષ્ટ. ૨ સંગ્રામમાં જતી વખતે ૩ દોષવાલ. ૪ કવન.
 ૫ સમે રહેવ ૬ સદર્પણ.

મન ચિંતે હા શુ થયું ? રે હાં, નૃપમન કિમ વિપરીત;
 વિરૂધાચરણ ન મેં કર્યું રે હાં, જિમ ઉપજે અપ્રતીત
 સખ જન ચિત્તાનંદનો રે હાં, કારક કાર્ય મહંત;
 નૃપતિ કથન અનુસારથી રે હાં, કામ કર્યું મન ખંત. ન.
 તોપણ રાજા દુષ્ટતા રે હાં, મુજ ઉપર ન તજત; ન.
 *ઉપકૃતિ સ્થાનક તેહમાં રે હાં, *અપકૃતિ ભાવ લજ
 ન હુવો ન હોયે રાજવી રે હાં, વશ્ય *કસ્યાપિ કદાપિ; ન.
 લોકોક્તિની સત્યતા, રે હાં, આજ જણાણિ અમાપિ. ન. ૬

॥ યતઃ ॥

કાકે શૌચં દ્યૂતકારેષુ સત્યં, સર્પે ક્ષાંતિઃ સ્ત્રીષુ કામોપશાંતિઃ ।
 ક્ષીવે ધૈર્યં મધપે તત્ત્વચિંતા, રાજા મિત્રં કેન દૃષ્ટં શ્રુતં વા ॥
 તોપણ કિમપિ બાધ છે રે હાં, સાચને નહિ કંઈ આંચ; ન.
 *પાચને કાચ કહે કદી રે હાં, પાચ ન હોવે કાચ. ન. ૭
 પગ બંધ્યો મણિ મૂરજે રે હાં, મુકુટે જડિયો કાચ; ન.
 આચ મિલ્યો જળ ઝવહરી રે હાં, મણિ મણિ કાચ હિ કાચ. ન. ૮
 ઇમ મન ધીરજને ધરી રે હાં, પૂર્વ પરે નૃપ સેવ; ન.
 કરતો કાઠે કાલને રે હાં, નૃપ ન તજે અહમેવ. ન. ૯
 ઇક દિન રાચે તેડિયા રે હાં, પ્રોહિત ને પરધાન; ન.
 *નિર્જન સ્થલ બેસી કરી રે હાં, તીને જણ *ગતસાન. ન. ૧૦
 ભૂપતિ કહે બિહુને તદા રે હાં, તુમ મુજ આણાકાર, ન.
 મુજ વિશ્વાસુ છો તમે રે હાં, તિણ કહું એક વિચાર ન. ૧૧
 રાજ્યદ્રોહીં યમદંડને રે હાં, કાઠક મતિ ઉપજાય; ન.
 આપણુ મારિયેં એહને, રે હા, જિમ *નિષ્કંટક થાય. ન. ૧૨
 રાય વચન સુણિને કહે રે હાં, પ્રભુ! તુમ જાણ્યું આજ; ન.
 પુરજન ઇણ સહુ વસ ક્રિયા રે હાં, તેહનાં સમારી કાજ. ન. ૧૩

૧ ઉપકાર. ૨ અપકાર. ૩ કોઈને. ૪ હીરો. ૫ મનુષ્યરહિત.
 ૬ લાજ. ૭ કાંટા વગર.

તેથી લડ્યો તો સહી રે હાં, લેયો ઉલાલી રાજ; ન.
 મતિ^૧ધૃતિ કલ જલ તેહમાં રે હાં, છે અતિથય મડોસાજી ન. ૧૪
 ઇમતો પહુચાયે નહીં રે હાં, ગુણિ ચમકયો મહિપાલ; ન.
 પણ કોઇ તઇ અપરાધમાં રે હાં, મારશું ગુણુ નરપાલ. ન. ૧૫

॥ પતોક્ત ॥

તાદૃશો જાયતે બુદ્ધિ, વ્યવસાયાથ તાદૃશઃ ।

સદાયાસ્તાદૃશા રેયા, યાદૃશી ધૃતિતર્જ્યંતા ॥

ત્રણ કુણુધી ઇક મત કરી રે હાં, આલોચી તિણવાર; ન.
 ઉઠી ચલિ આયા તિહાં રે હાં, લ્યાં નૃપતિ ભંડાર. ન. ૧૬
 હોય પ્રહર ગઇ^૨ ચામિની રે હાં, નિદ્રા વશ ચો ચાય; ન.
 ભંડારી પણ ઉઘતો રે હાં, ખાતર દીધો જાય. ન. ૧૭
 શ્રોતા આંભલો જે હુયે રે હાં, આગલ વાત જણાવ; ન.
 જાન રવિ નવમી કહી રે હાં, હાલ માંહે ઇહ લાવ. ન. ૧૮

હોહા.

ખાત્ર મુખે રાજ રહ્યો, રખવાલીને કામ;
 મંત્રી પ્રોહિત બે જણા, ધસિ પેહા ગતમામ.^૧ ૧
 કાઢયો મહાનિધિ સામટો, મણિ મણિક વર રતન;
 દોઢક દામે ગોપચ્યો, ગાઢો કરિય પ્રયત્ન. ૨
 દ્યાર કામ કરતાં થકાં, તિણુ સમયે ચમકંડ;
 પુરચર્યો બેવા બચી, તેજ પ્રતાપ પ્રચંડ. ૩
 નીકલિયો તે આવિયો, તિણુ દામે ગતચંક;
 રાજા પ્રમુખે દેખિયો, દૂરચો થયા સચંક.^૪ ૪
 નાહા નિજ ધાનક ગયા, નાશંતા તિણુ દીક;
 તિહાં આવીને બેઇયું, પેસણુ વિવર ગરીહ.^૫ ૫

૧ ધીરજ. ૨ વિચારી. ૩ રાત્રિ. ૪ લાજ તજીને. ૫ શંકાવાળા.
 ૬ મોટો.

રક્ષક મુજ સરિખો છતે, કુણ એ ચોર નિઠોર ?

ફાડયો રાજભંડારને, લય નહિ માને લોર.^૧ ૬

હાલ દેશમી.

(“બોડી તો આઈ ચારા દેશમાં મારૂ” એ દેશી.)

નિશ્ચય કરિને નિરખીઈ, રાજા, દેખે ત્યાં કોટવાલ હો;
હઠ લીનો હઠ પ્રભુ છોડવો. રા.

રલસથી વીસરી પાદુકા, સાહિબજી રાયતણી કરમલ હો,
રસ લીનો નવલ રસ જોડવો. રા. ૧

આલખી તે નરરાયની, રા. વળિ જોયું તખ્ત દીઠ હો; હઠ.

ઉપવિત^૨ મુદ્રા પ્રોહિત તણી, સા. મંત્રીની ભૂખીઠ હો. રા. ૨

લેહને પણ તેણે આળખી, રા. રાખી પાસ ઉપાડ હો; હ.

ચિંતે મહા અદભૂત એ સા. વાર તિહાંથી ધાડ હો. રા. ૩

એહતું કારણ શું હશે ? રા. ઇમ ચિંતી ગયો ગેહ હો; હ.

વસ્તુ ત્રણ લોહ લેખ જયું. સા. રાખી યત્ન સું તેહ હો. રા. ૪

તે પણ ત્રણ જણ માંહોમાં, રા. કહે આપણુ ગયા ભૂલહો; હ.

ઉપવિત^૩ પાદુકા^૪ મુદ્રિકા^૫, સા. એહ ઉપાયો કુશૂલહો. રા. ૫

ઇમ કહિ નિજ નિજ ઘર ગયા, રા. અરુણોદય થયો જામહો; હ.

ભાંડારી પોકારિયો, સા. આવી નૃપને તામ હો. રા. ૬

સહસા^{૧૦} વિભ્રમ^{૧૧} સુણિ થયો, રા. કપટકોટ નરરાય હો; હ.

હુકમી યમદંડ તેડિયો સા. આવી નરયો પ્રભુપાય. રા. ૭

રોસ ધરી ભુકુટી કરી, રા. નેત્ર અરુણ^{૧૨} જિમ આગ હો; હ.

રે ! કોટવાલ ! તું શું કરે ? સા. રખવાલી ઇણુ માગ હો. રા. ૮

૧ પૃથ્વીપર. ૨ મોજડી. ૩ જનોઇ. ૪ વીંટી. ૫ મોજડી.
૬ જનોઇ. ૭ પગની મોજડી. ૮ હાથની વીંટી. ૯ સૂર્યોદય. ૧૦
આચિતો. ૧૧ ગભરાટ. ૧૨ રક્ષા.

રાત્રે સુજ ભંડારથી, રા. ચોરે ચોરી કીધ હો; હ.
 તું સુખમે સૂતો રહે, આ. ચોર આઘાય તે' કીધ હો. રા. ૯
 મહાજનની રક્ષા કરે, રા. સુજપર ઐદાસીન હો; હ.
 ગત વરતું સુજ કીધ તું આ. લાવી કર સ્વાધીન હો. રા. ૧૦
 નહિ તે મારું તુજ ભણી, રા. આંખમાં પાયો જોઈ હો; હ.
 યમદેડ આમિની' ચરિતનું, આ. સાચો પાયો જોઈ હો. રા. ૧૧
 ખખર હુઈ તળ ચહેરમે', રા. પુરિજન થાય ઉદાસ હો; હ.
 જન સમુદય મિલો વિનવી, આ. કરતા રાય 'સદાસ હો. રા. ૧૨
 સ્વામી ! યમદેડ આરિજો, રા. નહિદો રાજમે' ઓર હો; હ.
 ઊંડ કુઊંડ દેખિયે', આ. ન કરે માવિત રોડ હો. રા. ૧૩
 ચાકર સુદે ચાકરી, રા. કાકર નહિ રીસાય હો; હ.
 દુષ્ટ' કરણ ઘર બધ થઈ આ. કેમ 'કુશાનુ મુશાય હો. રા. ૧૪
 બાળ અબાળ હુવે કદા, રા. ઇવડી ન કીજે રીસ હો; હ.
 મોટા આપ મહીપાંત, રા. સુનહ કરે બશીસ હો. રા. ૧૫
 દ્રવ્ય બધું બંદામી, રા. નમિલે તે અર્મે આપ હો; હ.
 દેશુ પણ દોટવાલમે, આ. માંકરે મન અંતાપ હો. રા. ૧૬
 અવશુણ ઉપર શુણ કરે, રા. ઉત્તમજનને દાસ હો; હ.
 દાસ બસી દશની કદી, આ. જ્ઞાન શુરુને બાસ હો. રા. ૧૭

દોહડા.

મહાજન જન દરે વિનવી, પણ હડિ હડ ન તજત;
 અરજી અમ પુરજનગણી, સદૃશ કરો 'જૂઠંત ! ૧
 દુષ્ટ કરીને અમ બાણી, માગ્યા છે દિન સાત;
 દોટવાલ ઉપનપાંત, તરકર શોધ કરાત. ૨
 સતે દિવસની અવધને, જો ન કરે એ કામ;
 જિમ મન જાને નિમ કરે, મુનિઃ અરજ અમ સ્વામ ! ૩

બહુ કષ્ટે કરિ માનિયું, પણ મુણ્ણને ઇક વાત;
 સોંપે નહિ દિન સાતમે, ચોર તો કરશું ઘાત. ૪
 કેણુ ન માતું કોઇવું, ઇમ કહિ મૂકે રાય;
 શીખ દિયે ચમદંડને, મહોજન પણ ઘર બાય. ૫
 મુખ્ય મુખ્ય પુરજન પ્રતે, તેડિ કહે દોટવાલ;
 ભો ! પુરજન ! કરવું કશું ? મુજ રૂઠો મહિપાલ. ૬

ઢાલ અગિયારમી.

(“ ઝાંઝરિયા મુનિવર ! ” એ દેશી.)

કોટવાલ જનને કહે જી, આઁયો મુજ ^૧અવસાન;
 ચોર શોધ કહું ક્યાં થકી જી ? એહિજ ચોર નિદાન ! ૧
 ગુણવંતા લવિજન ! સાંભલો લવિતવ્ય વાત;
 કર્મથી બલિયો કો નહીં જી, ગતિ તેવી મતિ થાત. ગુ. ૨
 નીપની નિશાની^૨ વારતા જી, સવિ સંભલાવી તાસ;
 પ્રમુખ પાહુકા તેહની જી, અહિનાણી મુજ પાસ. ગુ. ૩
 રાજા માગે ચોરને જી, આપ કરી એહ કામ;
 તીને જણુ મળી એકઠા જી, કુબુદ્ધિ કપટના ધામ. ગુ. ૪
^૩રાજ્યકોશના ચોરને જી, બાણું છું લલિભાત;
 પણ કિમ કહિવાયે મુખે જી, અતિ વિપરીત એ વાત. ગુ. ૫
 કહેતે અણુ કહેતે થકે જી, બિંહુ પરે સંકટ મુજ;
 ઇત છે ^૪વ્યાધી ઇત ^૫નઇજી, કહો કિમ કહિયે ગુજ. ગુ. ૬
 મુજ મારણુ કારણુ રચું જી, કૂટ પ્રપંચ અન્નાણુ;
 તખ મહોજન કહેં તુમ ભણી જી, ભય નહિ રંચ મુન્નાણુ. ગુ. ૭
 કપટ કરી તુમ તુમ બિપરે જી, રચિયો એહ પ્રપંચ;
 અષ્ટમ દિન પરગટ કહો જી, ^૬તસ્કર નામ સસંચ. ગુ. ૮

૧ છેડો (અંત) ૨ રાત્રિની. ૩ રાજમંડાર. ૪ વાણુ. ૫. નદી. ૬ ચોર.

જો સમજે તો સુંદરો છ, નહિતો કરશું દુર;
 રાજ્યધકી પણ એકને છ, ^૧કચવર ઘરથી જિમ ભૂર. શુ. ૯
 થાને ઇમ કહી જન ગયા છ; હવે યમદંડ તિવાર;
 ધૂર્તવૃત્તિથી ચોરની છ, કરતો ગવેવણ સાર. શુ. ૧૦
 સંધ્યા સમયે નૃપ કને છ, નર્મી બેઠો કોટવાલ;
 પૂછે નૃપ લાગ્યો નહીં છ, કિમ તું ચોરને ગલ ? શુ. ૧૧
 કહે 'તે મેં' જોયો ધણો છ, પણ નવિ લાધો ચોર;
 વળતાં મેં અવિલોકિયું છ, જન સમુદય ઇક ઠોર. શુ. ૧૨
^૨કલિત કથક કયા કયે છ, સુણવા હું ^૩વિલગ્ન;
 તેથી ઇલાં કણ આવતાં છ, બહુ વેલા મુજ લગ્ન. શુ. ૧૩
 કહે 'નરવણ' ^૪ગયમઇ તલા છ, મરણનો ભય ^૫અવહેલ;
 સરસ કયા દેહવી સુણી છ ? કહે યમદંડ મતિભેલ. શુ. ૧૪
 કલિપત વાત બુદ્ધિ બલે છ, કહી કથક ને ^૬તથ્ય;
 'અથ્ય ભરી નિસુણી મહા છ, ^૭ગાહા એક ^૮પસથ્ય. શુ. ૧૫

॥ પતઃ ॥

દીદ કાલ ષણં તથ્ય, પાયવે નિરુવદ્ધવે ।

મૂલાઓ ઉઠિયા ઘટ્ટી, જાઓ સરણાઓ ભવમ્ ॥ ૧ ॥

અણુ લહતો ^૧પરમથ્યને છ, કહે નૃપ કહે ^૨મુપયથ્ય;
 હું વલે સહુ સભા મુણે છ, ^૩શુત્તીપાલ ^૪મુકયથ્ય; શુ. ૧૬
 મહોમતિવંત વડે હવે છ, એકાદશમી લલ;
 નૃપ નમભાવન દારણે છ, જ્ઞાન રવિ મુરસાલ. શુ. ૧૭

૧ કચરો. ૨ કોઈક. ૩ લાગ્યો. ૪ રાજ. ૫ મનુદિ. ૬
 અવગણી-કોડી-મુજી. ૭ નિલાં, ૮ અવં. ૯ ગાથા. ૧૦ સારી. ૧૧
 ૧૨માવં. ૧૨ સારો અવં. ૧૩ કોટવાલ. ૧૪ સારી રીતે કહે છે.

દોહા.

- ભૂપતિને યગદંડ જી, કહે કો વન સુઝાર; .
 એક સરસ ^૧સર જલ ભર્યું, માનસ ^૨સર અનુહાર. ૧
- પાસ ^૩પરિવૃત ગોભતો, દુર્લભ વિવર જણાય;
 નીતિવંત નરપતિ જિસા, તેવા ^૪સદલ સછાય. ૨
- ^૫વૃક્ષતતી અતિ રાજતી, તેહમાં એકલુ વૃક્ષ;
 વાસ વસે તિણ ઉપરે, નિર્મલ હંસ ^૬સપક્ષ. ૩
- ^૭ભૂમિરૂઢ ^૮રૂઢવલ્લિકા, અંકુર દેખે વૃદ્ધ;
 હંસ વૃદ્ધમતિ ઇમ કહે, પુત્ર પૌત્રપ્રતિ પુદ્ધ. ૪
- એદિજ વઘી વિસ્તરણ, શીલા અંચુ પ્રહાર;
 દૂર કરો નહિ તો થશે, આપણુ મારણુહાર. ૫
- તરણુ હંસ દસિને કહે, અહો ! વૃદ્ધ ભયભીત;
 મરણુ થકી હજિ કેટલી ? જીવિત આશા ચિત્ત. ૬
- ઇંહ કિંચિત પણ ભય નથી, વઘી થકી અમ કાંચ;
 નહિ તો પણ પ્રાણી મરું, મરણુ ધર્મ કહિવાય ! ૭

દાસ બારમી.

(“ નમી કપિરાવારે ” એ દેશી.)

- વચન સુણી નિજ બાકત... નિમુણે નન્નવારે;
 “જરેઃ ચિતે મુચ્ચે, એક મુચ્ચે મહાનવારે”
 હિતવચ શન તરવે નહિ નિ દેસકું કન્ય કહેડ; ૧
- મુરખ નરને એવ કો નિ કન્ય ને વાવડ નવુ ૨
- જનિહીને પતિ એકદે નિ જનને વડ વડ ૩
- નિમ એ પરિહર નાકે. નિ મુક વડે ના; થાત, ૪
- દેસે આપડ એકદે નિ વડ ન વાવડ. ૫

૧. વચન સુણી નિજ બાકત... નિમુણે નન્નવારે.

૨. મુરખ નરને એવ કો નિ કન્ય ને વાવડ નવુ.

ચિંતી મોન ક્યું તિવે નિ. રહિયા તિણદિજ દેગ; મુ.
 વેલિ વધી કાલોતરે નિ. 'પાદપ ધાયો વિશેષ. મુ. ૪
 પટઆવાસ સોહે જિયો નિ. નિરખ્યો ચહુ નયલેણ; મુ.
 ઇક દિન બધ બણી ગયા, નિ. હંસ સહુ હરખેણ મુ. ૫
 ઇણ સમે રુબધક આવિયો, નિ. બણી 'ખડચર કાય; મુ.
 વેલી અવલંબી ગયો, નિ. 'જરૂર બલ ગિણાય. મુ. ૬
 સાંજ સમય અણબણતાં, નિ. આશય 'પાદપ હંસ; મુ.
 બેઠા તપ બ'ધાઈયા, નિ. કરત કુસાહલ 'બંસ. મુ. ૭
 'જરૂર 'મસલ સમય લહી નિ. અહો ! મુત ! દેખો આજ; મુ.
 તિણ દિન બધણુ ન માનિયું, નિ. તો યયું મરણુ' સાજ. મુ. ૮
 ચિંતાતુર ચિત્તે ધયા, નિ. કહિણ ન માન્યું તાય; મુ.
 મંદમતિ અમ હોઈયા, નિ. તેહનું કલ એહ યાય. મુ. ૯
 બવિધ્ય કહું તિણ દિન તુમે, નિ. તિમ લવન ઉપાય; મુ.
 હમણા પણુ કહો તાતણ, નિ. બંધન 'મોક્ષ કસાય મુ. ૧૦
 'અગ્રજ હંસ અંગજ બણી નિ. કહે તુમ શૂન્ય વિવેક; મુ.
 આંચું મરણુ હવે શું કરું ? નિ. પાછલ મતિ અતિ છેક. મુ. ૧૧
 અણપણે વિણવું જિઠે, નિ. કારજ નિફલ પ્રયાસ; મુ.
 ૧૦ સરિતાપૂર વટી ગયો, નિ. ૧૧ સેતુબંધ તણો આપાસ. મુ. ૧૨
 વર બુદ્ધિ વિદ્યા નહીં નિ. બુદ્ધિ વિદ્યા થકી મિદ્ધ; મુ.
 બુદ્ધિહીન ૧૧ દોજ સિંહને, નિ. અડીધી કરત વિનદ. મુ. ૧૩
 પુનરપિ હંસ લણુક કહે, નિ. તાતણ ! કરી ચિત્ત સ્વસ્થ, મુ.
 પ્રાણ ધરણુ જિણથી દુવે, નિ. ચિંતવો તણ અન્ય અધ્ય. મુ. ૧૪
 'જરૂર કહે કહું તિમ કરો નિ. હોય જો લવિત આશ; મુ.
 ચેણ મૃતક તણી કરી નિ. રહો રૂંધો તુમ શ્વાસ, મુ. ૧૫

૧ જ્ઞા. ૨ ચિંતારી. ૩ પત્રી. ૪ જ્ઞા. ૫ ગાદો-આકરો. ૬
 પરડો. ૭ હંસ. ૮ બંધનનું ઘટણુ. ૯ મોક્ષ. ૧૦ નદીપુર. ૧૧ પા-
 લનું બાંધનું. ૧૨ આશ્વજ.

પાશ ^૧રજ્જુથી છૂટશું, નિ. ગલ મોટ જિમ નહિ થાય; સુ.
 સાંભલી ઇમ સહુએ કર્યું, નિ. ^૨લુપ્થક પ્રભાતેજી આય. સુ. ૧૬
 હંસ સમૂહ મૃત જાણિને, નિ, નાખ્યા સહુ ^૩અધઃ ભાગ; સુ.
 વૃદ્ધ કહિણથી ઉડિ ચડ્યા, નિ. પામી સખલો લાગ. સુ. ૧૭
 અહો ! વૃદ્ધ વયણથી જીવિયા, નિ. માને ખહુ ઉપકાર; સુ.
 તિણ દિનથી માને ઘણું, નિ. વૃદ્ધ વચન હિતકાર. સુ. ૧૮
^૪દ્વાદશ સંખ્યા ઢાલ એ, નિ. કહિ જ્ઞાન રવિ કવિ ચંગ; સુ.
 હવે ઉપનય ચમદંડજી, નિ. કહે આગલ ધરા મનરંગ. સુ. ૧૯

દોહા.

કોટવાલ ભૂપાલને, લાખે સુણ વસુધાર !
 હંસવર્ગ નિવસે સુખે, વૃક્ષતણે આધાર. ૧
 મૂલથકી વેલી વધી, વધ કારણ તે થાય;
 જેહ શરણ તેથી મરણ, કહો કિણ શરણે જાય ? ૨
 મૂલથી વિણહું કામ એ, કથા સુણી અભિરામ;
 ઇમ ચમદંડ કહી નમી, પહુતો આપણુ ધામ. ૩
 અભિપ્રાય સહુ સૂચવ્યો, પણ નવિ સમજ્યો રાય;
 દુરાગ્રહી સમજાવવા, ગ્રહ્યા પણ અકુલાય. ૪
 ખીજે દિન વલિ આવિયો, સાંજ સમય કોટવાલ;
 નૃપ પૂછે કિમ આજ પણ, ન કરી ચોર સંભાલ ? ૫
 કહે તે જોયું જડ્યો નહિ, વલતાં મારગમાંહિ;
 કુલકાર કથતો કથા, સુણવા ઉભો ત્યાંહિ. ૬

દાલ ૧૩ મી.

(“ જી હો જાણ્યું અવધિ પ્રયુજને ” એ દેશી.)
 જી હો કુલકાર કેહવી કહી લાલા ? કહો મુજ આગલ વાત;
 જી કહે ચમદંડ જો હુકમ તો લાલા, કહું સઘળું અવદાત. ૧

૧ દોરડી. ૨ ચિકારી ૩ પૃથ્વી ઉપર હેડે ૪ ખાર

મુગુલુ નર દીજે કામ વિમાય,

છ હો અવિચારિત જે આવરે લાલા, પશ્ચાન્નાપ નિચાલ. મુ. ૨

છ હો આપા એક કદી તિજે લાલા, અતિ ધંબીર અમ્મ^૧ અમ્મ;

છ હો તેદ વિચાર્યો અતિ ધણુ લાલા, આધન કાજ અમ્મ^૨. ૩

॥ ગાથા ॥

જેન મણલં ઘલે દેખી, જેન પોંસેવી અપ્યરં ।

સેન મે પુટિયા મળા, જામો સરણમો મયં ॥

છ હો પૃથ્વીપુર નથરે વસે, લાલા કુંભાર^૩ એક સાર;

છ હો પુર પરિસર મૃતકાવલી, લાલા, ખાણી મારી અપાર. મુ.

છ હો લાવી વિવિધ પ્રકારના, લાલા, સાંક^૪ ધડી ધડી અપ;

છ હો ચંદેરમે^૫ વેચણ કારણે, લાલા, બહુ ધન તેથી ઉપાય. મુ.

છ હો કરે કુટુંબ પ્રતિપાલના, લાલા, યાચક દેવે દાન;

છ હો ધન ખરચે નિજ જાતિમાં, લાલા, મુખિયો પારે માન. મુ.

છ હો મુખિયો મજો કુંભાર તે, લાલા, ઇક દિન શસભ^૬ લેય;

છ હો માટી આકરે^૭ આવિયો, લાલા, ખોદી પુન^૮ કરેય. મુ.

છ હો વિવર કયો મૂક^૯ કાલતાં, લાલા, તિણ માથે તિણવાર;

છ હો શિખર પડ્યો તેણે કાનિયો, લાલા, કરતો અતિય પુકાર. મુ.

છ હો મુખ ઉપાટો દેખિને, લાલા, મિલિયા લોક અપાર;

છ હો મહત્તા^{૧૦} કપ્ટે કાઢિયો, લાલા, બોલ્યો બોલ તિવાર. મુ.

છ હો અનધન વધિયો જિણ યકી, લાલા, જેહ કુટુંબ આધાર;

છ હો તેજ મૃતિકા^{૧૧} ધસિ ધડી, લાલા, મુજ આંચો ઇણવાર. મુ.

છ હો જેહનું ચરણ મુજ હનું, લાલા, તેહિજ મારણહાર;

છ હો હવે ચરણ કહો કેહનું^{૧૨} લાલા, કહેતો ચકી^{૧૩} તે વાર. મુ.

છ હો કાટવાલ કહે એ કયા, લાલા, મુણવા લાગો જામ;

છ હો વેલા વ્યતિક્રમ બહુ થયો, લાલા, થયો ન સુમયો કામ. મુ.

છ હો ગુનહ થયો તે અખસિયો^{૧૪}, લાલા, ઇમ કહિ નમી ઘર જાય;

૧ અર્થ-૨ સમર્થ. ૩ કુંભાર. ૪ વાસણ. ૫ ગવિર. ૬ માટીની ખાંચો. ૭ ઉગલો. ૮ માટી. ૯ બહુ કપ્ટે. ૧૦ માથે કીજે.

હ હો તોપણ નવિ સમજ્યો જડો, લાલા, મતિ અતિ વિપરીત થાય સુ.
 હ હો ખીજો દિન ધમ વહિ ગયો, લાલા, નૃપ સૂતો ઘર બય;
 હ હો તસ્કર લાવશે કયાં થકી ? લાલા, નિશ્ચય મન ઠહરાય. સુ.
 હ હો કોટવાલ ચિંતે ચિતે, લાલા, હુજિય ન સમજ્યો રૂપ;
 હ હો સાંભલ્યું પણ અણ સાંભલ્યું, લાલા કરતો એ મુજ બૂપ. સુ.
 હ હો ચેતે અતુર નિજ ચિતથી, લાલા મૂરખ સમજે હાથ;
 હ હો શાણો સમજે બોલમે, લાલા ઉન્મેષ નવિ સમજાત. સુ.
 હ હો ખીજા દિવસતણી લલી, લાલા એક કથા અલિશમ;
 હ હો જ્ઞાન રવિ કહી તેરમી, લાલા ઢાલ ઘણી ગુણ ધામ. સુ.

દોહા.

વાસર^૧ ત્રીજે આવિયો, સાંજ સમય ચમદ^૨ડ;
 નૃપ કહે ચોર ન લાવિયો ? પામિશ સખલો દ^૩ડ. ૧
 તે કહે સાંભલો મેં કથા, તિણસું લાગી વાર;
 કહે રાજન કેહવી સુણી ? વાત કહો વિસ્તાર. ૨
 હવે ભાખે ચમદ^૨ડહ, પ્રગટ દેશ પાંચાલ;
 નગરી વર શક્તિમતિ, તિલક સમી ભૂલાલ^૩. ૩
 નામ સુધર્મ મહીપતિ, જિનપતિ ધર્મે રક્ત;
 આસ્તિક ધોરી ધર્મનો, વર ગુરૂ ચરણાસક્ત^૪; ૪
 ભુવન પતિના માર્ગમાં, દૃઢમતિ ધારણુહાર;
 પતિલક્ષ્મી જિનમતિ સતી, નામે નૃપ પટનાર, ૫
 પ્રોહિત જ્યદેવાલિધો, ગિંધો મત આર્વાક;
 નાસ્તિક નિર્દય નિર્ગુણી, માંસે જિમ ગૃધ કાક. ૬

ઢાલ ૧૪ મી.

(“ અરણીક મુનિવર આલ્યા ગૌચરી ” એ દેશી.)

એક દિવસ આસ્થાન સભા મધ્યે, બેઠો નૃપ જિમ રામોહ;

૧ દિવસ ૨ પૃથ્વીનું બાલચલ ૩ ગુરૂ ચરણોમાં લીન. ૪ તીર્થંકર.
 ૫. નાસ્તિક

ન્યાયે દાનેરે હરિચંદ આરિજો, શીમ જ્યું જુજખલ યામોલ. ૧
 ગણપતિ^૧ કહે નરપતિલ ચિત ધરો, સરસ કયા અભિરામોલ;
 નીતિ ન્યાય સરસ રસ બાણુશો, સીમયે સમિહિત કામોલ ગ. ૨
 સંધિપાલ કહે મહાખલ પ્રભુ ! દેશ સંધિ નૃપ નેહોલ;
 તુમ જનપદ^૨ જનરૂપી વિજુસાડતો, ગાજતો જિમ મેહોલ. ગ. ૩
 નિર્બલ સય નખાડી મેલિયો, ^૩દલ સખલો તિલુ દીધોલ;
 લૂટે સાથ ને નગરાદિક ઘણાં, દૂત સંદેશક^૪ દીધોલ ગ. ૪
 વચન પવનથીરે દોષ અનલ^૫ જલ્યો, ધુમ શિખાગધ શીયોલ;
 મૂછે કર ધરિ સેન્યાધિપ^૬ ભણી, સેન્ય સને કહે ઇશોલ^૭ ગ. ૫
 વાવત^૮ ગર્જતિ થાવત મેં નહિ, બંધન શસ્ત્ર ધરાયોલ;
 દુષ્ટ નિઘ્રહ^૯ કરવો નૃપ ધર્મ જો, ઇમ સિદ્ધાંત કહાયોલ. ગ. ૬
 ચતુરંગ કલખલ સખલ સલ કરો, રણભેરી તિહાં વાજોલ;
 મુખટ ભટા જિમ મેઘ ઘટા ચઢી, રત્નાકર^{૧૦} જિમ ગાજોલ, ગ. ૭
 મહા વિકરાલ કરાલજ^{૧૧} જમ જિસી, ધરિ કરમાં^{૧૨} કરવાલોલ;
 બલિયા કલિયારે બખતરિયા વલિ, વેરી મન મહા કલોલ. ગ. ૮
 તિરછી બરછીરે જાલા બલહલે, ^{૧૩}વિદુત જ્યું જાતકારોલ;
 રણ રસિયા ^{૧૪}કસકસિયા પહિયી, કેસરિયા શણુગારોલ, ગ. ૯
 હથગય પયહલ ^{૧૫}રહબલ સામટા, ઉલટયા સમુદ્ર તરંગોલ;
 વિકટ મહાનટ ઉલટ રસેભયી, સજ થયું સેન્ય અભંગોલ. ગ. ૧૦
 તસ સાથે નર નાથે ગમન કર્યું, શુભ શકુને પ્રેરતોલ;
 દૂર જઈ દૂત મુખથી કહાંયું, આંખો કરણ તુમ અંતોલ. ૧૧
 આંબલી મહાખલ સદલ આવતો, અચલ સખો નિજ માનેલ;
 ત્રંબાલુ શુંબલું ધણા મુરે, દષ્ટિ ધરી અસમાનેલ. ગ. ૧૨
 બિહુ લરકર વર મિલિયા અનુજે, નિજ નિજ સ્વાર્મી પ્રથાસેલ;
 વર વરિયા વહવડિયા વલગીયા, ^{૧૩}અમસંગણુને વિશેયેલ. ગ. ૧૩

૧ ગણપર. ૨ દેશ. ૩ સેન્ય ૪ સંદેશો. ૫ અગ્નિ. ૬ સેન્યોના
 ઉપરી પ્રતે. ૭ રાજા. ૮ ત્યાં લગે. ૯ છેલ બેલ તાસ. ૧૦ સમુદ્ર.
 ૧૧ બપહારી. ૧૨ તરવાર. ૧૩ વિલગી. ૧૪ સરીરપર ચોટી રહે તેવા.
 ૧૫ રૂપ. ૧૬ રજમખિ.

તીર વહે જિમ ધાર નીરની, ગગનાંગણુ તિણે છાયોલ; ગોલી ચલે ચમ કવલિત^૧ તે કરે, ગિરી પડછંદા ઉઠાયોલ. ગ.૧૪
 કરત ગદાયુધ માંડો તદાકરે, ખગ^૨ ધારા જે પડંતલ; રૂધિરમયી સમરાંગણુ મહો^૩થઈ, કેઈ કળધ^૪ લડંતલ. ગ. ૧૫
 ૫ધરણી ધૂજેરે કાયર લડથડે, ૬રણુરસ અધિક ઉમંગેલ; ૭અરિમદ મોડેરે જોડે મરણુ મુજે, દોડે હોડે^૮ ઉછંગેલ. ગ.૧૬
 ઇમ રણુ હોતેરે દલ મહાબલ તણું, કેસરીથી ૯અજ જેમલ જાય ઉજતુંરે મહાબલ ઝકડીને, બાંધ્યો પકડીને તેમલ. ગ.૧૭
 રાય નરે^{૧૦} નરરાયને સોંપિયો, રૂધિ સહુ લૂટી તેમલ; દેશ નિકાલ કિયો ફલ પાવિયો, ૧૧અનય તાણું મુણો એમલ. ગ.૧૮
 જય ૧૧નિર્દોષ થયો સુધર્મનો, વલિયો નરપતિ તામલ; આનંદભરથીરે નિજપુર આવિયો, નયર ૧૨પ્રતોલિયે જામલ. ગ.૧૯
 હવે તિણુ અવસર જે થયું તે કહું, “સમકિત કૌમુદી” રાસેલ; હાલ ચૌદમીરે જ્ઞાન રવિ કહે, ભવિ મુણો મન ઉઘાસેલ, ગ.૨૦

દોહા.

શત્રુ જીતી રાજવી કિયો ૧નિરૂપદ્રવ દેશ;
 સમજન જન હરખ્યા સવિ, નગર પ્રતોલિ પ્રદેશ. ૧
 આબ્યો જેહવે તેહવે, સિંહદ્વાર તતજેવ;
 પડિયો તવ નૃપ ચિંતવે, એ શું! અકારજ હેવ? ૨
 મંગલને હામે થયું, એ અપમંગલ આજ;
 માટે જાવું નવ ઘટે, નયરમાંહિ મુસમાજ. ૩
 ઈમ ચિંતી નિજ બાગમે, આય વરયો નરરાજ;
 હુકમ કર્યો સજ કરણનો, સિંહદ્વારને કાજ. ૪
 નવિન વહી નિપજાવિયું, પુનરપિ ધસી પડંત;

૧ કૌમુદી. ૨ ખગ. ૩ પૃથ્વી. ૪ માયા વિનાના ધડ.
 ૫. પૃથ્વી. ૬ સંક્રામ રસ. ૭ શત્રુ. ૮ સામસામા. ૯ બકરો.
 ૧૦ અન્યાય. ૧૧ ધ્વનિ. ૧૨ દરવાજો. ૧૩ ભયરહિત.

વાર બીજી ત્રીજી ફરી, દાર કિમે ન રહત. ૫

નૃપ મન ચિંતાતુર થયો, પ્રોહિત તેડયો તામ;

કહે પ્રતોલી ચિર દુરે, કરો ઇચ્છુ' તુમ કામ, ૬

લાલ ૧૫ મી.

(રશી—સરિખીની.)

તવ પ્રોહિત કહે 'દ્રોહી હો, મત સોહી ચિત્ત 'પ્રતોલિત;

'અધિષ્ઠાઈ રીત્રાય;

પુર 'પોલી તિલુ પકવી હો, નરપતિલ. આપણુ દામયુ, પુરુષ

પલલ' ને દેવાય. ૧

બૂપતિલ' ! દાંધ દીને' હો, બલિ દીને' રીતે દેવતા, સીને જયુ'

આપણુ કાજ;

બીને કપિરે પોલી હો, નવિ ખીને, હીને પાપ જયુ' કીને

રાજ મુસાજ. બૂ. ૨

નર હલિ દેવને પૂને હો, 'નરદેવ ! વિધન દૂરે ટલે, શાંતિ

કરમ કરો' એમ;

ધર્મ ધુર'ધર 'નરવર હો, કરુણાવર દાંડી કાનને, 'અસમ'જસ

દહો' કેમ. બૂ. ૩

બૂપતિ કહે હિ'સાએ હો, નવિ ધાય શાંતિ મુલો સવે, ધર્મ

અહિ'સા મૂલ;

કહિયો છે ચહુ ચાસે હો, પ્રોહિતલ બાધા કિમ કરો ? હિ'સા

મહો પ્રતિકૂળ ! બૂ. ૪

મનથી પણ ને હલિયે' હો, બહુ ભવમે' ભમિયે' દુઃખ ભણી,

પર પ્રાણીને દુઃખ;

રે તે પામે પોતે હો, ફલ તેનું 'અફલ ન સંભવે, હિ'સાથી નહિ

મુખ. બૂ. ૫

૧ દ્રોહી. ૨ દરવાજો. ૩ રક્ષાની કરવાવાળી. ૪ માંસ. ૫ રાત્ર

૬ વિગર વિચાર્યું. ૭ નિષ્ફળ.

પરને પાપ ન ચિતે હો, તેહ ઈહ પર ભવ સુખિયો, શાંતિ
 કરમ પણ તાસ;
 પર આતમ નિજ આતમ હો, સમજાણે માણે શાસ્ત્રતા, સિદ્ધિ
 વધુ સુખ ભાસ. ભૂ. ૬

॥-યતોક્તં ॥

યો દદ્યાત્ કાંચનમેહં, સાંગરાંતવસુંધરાં ।

एकस्य जीवितं दद्यात् नैत्र तुल्यं कदाचन ॥

પ્રોહિત કહે સુણ મહિપતિ હો, તુમ મતિથી માનો પાપને,
 તો પણ શાંતિ નિમિત્ત;

કરતાં પાપ ન ભાખ્યું હો, ઇમ દાખ્યું તે પણ શાસ્ત્રમે, ઇમ
 અવધારો ચિત્ત. ભૂ. ૭

શુભકર્મી શુધ ધર્મી હો, કહે ભૂધવ પ્રોહિત પ્રતે, વ્યાધિ
 સમાવણ હેત;

હાલાહલ વિષ ખાયે હો, કિમ જાયે રોગ શરીરથી, પ્રાણ જાય
 સંકેત. ભૂ. ૮

પાપ નહિ ઐહ સરિખો હો, ચિત પરિખો જગમે ઇણ સમે
 તેણે ન કરું એ કામ;

સુણિને દુષ્ટ પુરોહિત હો, પાપિષ્ટ કહે પુરજન ભણી, કામ કરે
 નહિ સામ. ભૂ. ૯

તોપણ આપણ કરિયે હો, જિમ વરિયે સુખ લક્ષ્મી ઘણી,
 ભૂમિધણી સુણિ એમ;

કહે પુર પુન્ય પાતકમે હો, ઘાતકમે ભાગ છડો લહે, પરમત
 કહે પણ તેમ. ભૂ. ૧૦

નવો નગર નિવસાવિ હો, કેઈ અવર કિકાણે જઈ વસું, પણ
 ન કરું નર ઘાત;

પ્રોહિત પ્રમુખા ભાષે હો, જિમ થાશે શુદ્ધ ઉપાયને, કરશું તુમ
 બાધ ન થાત. ભૂ. ૧૧

૧ હિંસામાં.

ઇમ સમજાવ્યો નૃપને હો, તવ કાંચો દાવ અભિષેકે જો મોન
 રહ્યો રાય;
 પ્રોહિત મંત્રી પુરીજન હો, મિલિ દુરિજન સહુએ સામટા,
 દ્રવ્ય ઝોંકત કરાય. જૂ. ૧૨
 તે દ્રવ્યથી સોવનનો હો, મણિ ભૂષિત પુરુષ પ્રમાણનો, નિપ-
 ભાવી આરોપ;
 કરિને 'ચકટે ફેરી હો, પુરશેરી કરિ ઉદ્ધોષણા. ચાકર કરતો
 જોપ. જૂ. ૧૩
 કોપણ પુત્ર દેઇને હો તસ માતા લઇને વિષ કરે, જનક કરે
 ગલ મોડ;
 તસ કાંચનમય પુરુષો હો, અતિ સરસો કોટી દ્રવ્યને, દેશું
 ઇમ કહે જોડ જૂ. ૧૪
 પુર પોલીની દેવી હો, તસ દેવી બલિ નૃપ હુકમથી, તે માટે
 નર ઝોક;
 જે રશે તે લેશે હો, બહુ દ્રવ્ય ધણી થાશે સહી, મુલો ચર
 નર કહે ઉક. જૂ. ૧૫
 સમક્ષિ કોમુદી રાસે હો, ઇમ ભાસે જ્ઞાન રવિ કવિ, 'તિથિ
 સંખ્યા ઇહ લાલ;
 ભાખી ચરિત્ર છે સાખી હો, મન રાખી સંજ્ઞન આપણે,
 ચાખી કયા મુરસાલ. જૂ. ૧૬

(દાહા)

તિલ નયરે 'વાઠવ વસે, દાસિ નિવસન દામ;
 વરદત નામે, તેહની, ગેહિણી 'નિરૂપ ધામ. ૧
 સમ તેહના મુલ અછે, પટલ મુણી તિલવાર;
 દોડી આવ્યો ઘર ભણી, ભાલે હરથ અપાર. ૨

૧ ગાના ઉપર. ૨ કોવક. ૩ પતર. ૪ ભાદામ. ૫ નિર્લવ.

નિર્ધન આપણ અતિ ઘણા, ઈંદ્રદત્ત લઘુ પુત્ર;
 દીજે રાય લણી જઈ, ઇણ અવસર ઝેહ ચુત્ત. ૩
 કોટી દ્રવ્ય સોવનમયી, પુરુષો દે ભૂપાળ.
 પુત્ર અછે વલિ હોયશે, જો છે પુન્ય રખવાલ; ૪
 ધન લહી લાહો લીજયે, સુખ વિલસો દિનરાત;
 લોભણી પાપણી માનિયું, નૃપ ચરને સંભલાત. ૫
 હું દેશું મુજ પુત્રને, ઇમ સુણી તે નર જાય;
 પ્રોહિત પ્રમુખ લણી કહ્યું, નામ ઠામ સંભલાય. ૬

ઢાલ ૧૬ મી.

(“ મહેલાંમે યેઠી રાણી કમળાવતી,” એ દેશી.)

ઈંદ્રદત્ત નિજ ચિત્ત સાથે ચિંતવે, અહો ! ધનતું જીવ્યો કામ ?
 અકૃત પણ ધનને અરથે ઇમ કરે, ^૧ પ્રોહિત અતિ ^૨ ગતમામ;
 સાંભલ મહારાજ ! નિર્બલ બાલકરો જોર જ કો નહીં. ૧
 વરદત્ત દ્રવ્ય લઈને સોંપિયો, મહાજનને ઈંદ્રદત્ત;
 કરો અલંકાર સહિત માતાપિતા, નગર પ્રતોલી સંપત્ત સાં. ૨
 શેઠ પુરજન મહાજન સઘલા મિલ્યા, બહુ આડંબરે રાય;
 પ્રોહિત તવ કહે પરમુખ ^૩ ગણ સહુ, પોલિ પ્રદેશે આય. સાં નિ. ૩
 પ્રોહિત તવ કહે વરદત્તને ઊઠતું, કામ કરો ^૪ અવિલાંબ;
 ઇમ સુણિ મારણ તત્પર તાતજી, વિષ લઈ આઈ ^૫ અંબ. સાં. નિ.
 દોનું જણુને જખ દીઠા આવતા, મારણ કારણ જામ;
 પુત્ર ઈંદ્રદત્ત દેખી ઝોહવું, હસવા લાગો જી તામ. સાં. નિ. ૫
 રાય પરમુખ પરિજન ચિત ચમકિયા, દેખી પાયા અચંબ;
 રાય કહે કિમ બીક લહે નહિ ? મરણ થકીરે તું ^૬ ડિંલ ! સાં. નિ. ૬
 રોવણ ઠામે કિમ હસવું આવિયું ? એ અચરજ અમે ભાલ,
 ઈંદ્રદત્ત બોલ્યો સમય લઈ ભલો, વચન વિલાસ રસાલ. સાં. નિ. ૭

૧ નિંદિત. ૨ લાજવિના. ૩ સમુદાય-ટોળું. ૪ ઉતાવળું.
 ૫ માતા. ૬ બાલક.

હાસ્ય કરી કહે રાખાણી સાંભળો, ભવં જળ લગ નહિ જાય;
તથા લગ દરવું જિમ ભવ આવે નહિ, જળ ભવ જાય
ચલાય. સાં. નિ. ૮

સન્મુખ ભવ આયાં નિર્ભય હોયથે, એક દેવિદ નર નીત;
મારે પણ ભય થાનકે અળ આપણું, દેવજની નહિ રીત. સાં. નિ. ૯
દેવતા રાખાણી રાજમિલ નહીં, એ જળ કદિવત સાથ;
જનક ખાલકે સરપોપણ કરે, આવણુ દિયે નહિ આંધ. સાં. નિ. ૧૦
જનક થકી જવ પરિભવ સંભવે, તવ પ્રસૂ^૧ યશ્વે લ ભય;
દેવતા કંઈજ સ્વરથી નિજગોદમે, પુત્રકારી લિયે માય. સાં. નિ.
જનક જનની જવ કુસે એ જણા, ન્યાત મુખી નર પાસ;
તેહ થઈ પણ ગરજ સરે નહિ, નૃપતિને કરે અરહાસ સાં. નિ.
પંચમ રાખાણી ખાલક લોકનો, દુષ્ખિત જન પ્રતિપાલ;
અમલાને પણ ભવ ઉપજે જળ અતિ, ઇશ્વરિજ રીત સંભાલ.
સાં. નિ. ૧૩

કાંચન પુરુષો વલિ દ્રવ્યના લોભિયા, માતપિતા મુજ અજ્ઞ;
જનક રાખાણી ગલગોડન કરે, જનની વિષ લેઈ દુષ્
સજ્જ. સાં. નિ. ૧૪
નાત મુખી પણ પતન્યા ઇશ્વ સમે, મુખી મુજ મારણ કાજ;
ઉવત થઈ આય, વળી થે રાખાણી દેવતા ભુવે ઇશ્વ આજ.
સાં. નિ. ૧૫

અમતો રખવાલો રાજન્ ! ઈક રહ્યો, ભક્તવત્સલ ભગવંત;
ધારી ધીરજ મેં દુહય કકિન કિયો, શોક કિયે શું ! સરત સાં. નિ. ૧૬
નહાનો જળ દુતો લાઠ લક્ષવતા, ધરતા અતિ ઘણો મોહ;
તેહિજ અળ મારણુ કારણુ આવડી, હાસ્ય આબુ તિણુ મોહ.
સાં. નિ. ૧૭

૧ પતિત. ૨ માતા. ૩ નિર્ભય-અત્રરરિત. ૪ આજ. ૫ પિતા.
૬ માતા. ૭ તૈયાર. ૮ મુને.

હસતાં રોતાં હો રાયજી ! પ્રાહુણો, ઊખાણો કહે લોય;
 મરણુ આયો રાજાજી ! ^૧સમુદો, રૂદન કિયે શું હોય ? સાં. નિ.
 રાજન કહે માહરે એહ નયરતણો, નહિ પ્રયોજન કોય;
^૨યત્ર હું તત્ર નગર, પણ નહિ કરું, ખાલક મરણુજ હોય. સાં. નિ.
 નિરખી ધીરજ નૃપની વલિ ખાલની, પ્રસન્ન હુધ સુરી તેહ;
 નગર પ્રતોલી કરિ દીધી નવી, પ્રગટ પ્રશંસા કરેહ. સાં. નિ. ૨૦
 સાહસ ખલ દેખી પુરદેવી કરે, પુષ્પ વૃષ્ટિ તિણુ વાર;
 ભાગ્યખલી નૃપ, એક ખાલક લલો, વરત્યો જ્યજ્યકાર, સાં. નિ.
 સખલ આડંબર કરી કરૂણા ધરી, ઘર પહોંચાવ્યોજી ખાલ;
 રાજા પણ શુભ મુહુરત પુરમે ગયો, પ્રગટી હો મંગલમાલ. સાં. નિ.

॥ યતઃ ॥

उद्यमं साहसं धैर्यं, वलबुद्धिपराक्रमम् ।

पडेते यस्य चिन्हानि, तस्माद् देवोपि शंकते ॥

પૂરણ હુધ ઢાલ કથા ત્રીજી વલી, પોડસમા મન રંગ;
 જ્ઞાન રવિ કહે શ્રોતા જન સુણો; ભાવ ધરીજી અલંગ. સાં. નિ.

દોહા.

ત્રીજા દિવસ તણી કથા, કહી સરસ ચમત્કંડ;	
સુખમે પ્રોતો નિજ ગ્રહે, મહામતિમંત અખંડ.	૧
વાત રસિક સંલલાવતો, નિત નિત કહે નરરાય;	
પણ મગશૈલિક ^૨ નવિ ગલે, વચન જલે પરખાય.	૨
અમરથ નવિ છોડે કિમે, નિજ મનથી નિરધાર;	
શુષ્કથણી નારી જિસી; કોપે ^૩ કંચુકિકાર.	૩
ચતુર વલી ચોથે દિને, આયો રાજહત્તૂર.	
ખેડો કરિય જુહારને, ખોલે નૃપ થઇ કૂર.	૪

૧ સામે, ૨ જ્યાં. ૩ મગશૈરીયો પથ્થર. ૪ દરજી.

રે ! 'તરુર પડકરો નહી, હજી લગણુ દિન બાચ;
 મુત્યુભય કિમિ નવિ ગણે ! કહેં છમ ભૂકુટી ચલાય. ૫
 કોટવાલ કર બેડીને કહે કયા મુણી આજ;
 તિજથી વિલેખ થયો ઘણો, કહો કયા કહેં રાજ. ૬

દાલ ૧૭ મી.

(" ગિરિ વૈભવને ઉપરે " એ દેશી.)

પુર રસક કહે નરપતિ ! મુણો થઈ સાવધાન રે; લોલમુ. ૧
 કોઈક 'કાનન ચોખતું, રમણીય અમાનરે. લો. ર.
 અંબ કંઠજ 'જ'જૂ જિહાં, વટ ખીપલ અસમાન; રે. લો. ૫.
 પાકલ વલિ રાયણુ ભલા, બહુ પાકપ યાન. રે. લો. બ. ૨
 નિંબ કુટજ નિમોધના, સાલ તાલ તમાલ; રે. લો. સા.
 અર્જુન બકુલ અકોલ છે, ખેર ઠેર વિશાલ. રે. લો. ખે. ૩
 વંજુલ તિલક કંઠજ વડી, ધવતિલિપ્ત પલાસ; રે. લો. ૫.
 તિમ ખારેક ખજૂરીના, બહુ વૃક્ષ નિવાસ. રે. લો. બ. ૪
 ચિટું દિશ અરસ જલ ભર્યાં, સર સોલે વિશાલ; રે. લો. સ.
 માંબર વાથ હરિણુ શયા, શિયાલ રાગ રસાલ-રે. લો. શિ. ૫
 ઇત્યાદિક વનચર બહુ, નિવસે મુખમાંદી રે. લો. નિ.
 હરિણુ ઘણાં શિશુ સાથ લે, વિચરે તરૂ છાંદી રે. લો. વિ. ૬
 વૃણુ બક્ષણુ કરતા સદા, સરથી જલપાન; રે. લો. સ.
 સ્વેચ્છાએ તે કીડતા, નિરૂપદ્રવ્ય સ્થાન રે. લો. નિ. ૭
 વચાસન" નગરે ભલો, રિપુ મર્દન રાય; રે. લો. રિ.
 બહુ સંતાનથી પરિવર્યો, મુખે કાલ ગમાય. રે. લો. મુ. ૮
 પારધિ આવ્યો ઇક દિન, મૃગ "શ્યાવક લેય; રે. લો. મૃ.
 રાજકુંવર રમવા ભણી, લેઈ કુંવરને દેય. રે. લો. લે. ૯

૧ ચોર. ૨ કોટવાલ. ૩ વન. ૪. કુકોટ. ૫. મુખનો બાલક.

અન્ય કુમર તે દેખીને, કહે રાયને એમ; રે લો. ક.
 અમને પણ મૃગશાવકા, આપો રમિયે' જોમ. રે લો. આ. ૧૦
 તે સુણિ તેડયો 'વ્યાધને, કહો કિહાં મૃગવાસ; રે લો. ક.
 મૃગ બાલક જ્યાં મિલે ઘણા, સો દેખાવો નિવાસ. રે લો. સો. ૧૧
 તે કહે જીર્ણ ઉદ્યાનમે', મિલશે, સુણિ રાય; રે લો. મિ.
 આપહિ વ્યાધનો વેષ લે, તિણ વનમે' જાય. રે લો. તિ. ૧૨
 વન ખડુ વિષમ જાણી તિણે, ફિરતી તેહ વનને; રે લો. ફિ.
 'ગર્તા ખણાવી સરથકી, લાયો તિહાં જલને. રે લો. લા. ૧૩
 સર્વ દિશે રચ્યા પાશને, રહ્યા સુલટ અનેક; રે લો. ર.
 અગ્નિ લગાડયો 'સર્વતો, કહે વ્યાધને છેક. રે લો. ક. ૧૪
 વન અવગાહી 'પોતને, મૃગનાં ઈણ વાર; રે લો. મૃ.
 પાશ પડયા તે પણ અહો, ઉભો નૃપ તિણ ઠાર. રે લો. ઉ. ૧૫
 મૃગ શાવક લઈને ઘણાં, દોધ કુમરને પાણુ; રે લો. દી.
 કોઈક પંડિત તેહવે, દેખી તે વિનાણુ. રે લો. દે. ૧૬
 ભાંજે તેહ અનર્થ એ, કરતો મહારાય; રે લો. ક.
 તૃણ આસી વનવાસિયા, નિર્દયે' પકડાય. રે લો. નિ. ૧૭
 ઉપર ઉભો રાજવી, કરે પાપ આદેશ; રે લો. ક.
 જેહનું શરણું તેહથી, થયો ભય અતિશેશ. રે લો. થ. ૧૮
 કોણ સુણે ? મૃગની કહો ! તિણ ઠામ પોકાર; રે લો. તિ.
 પંડિત મુખથી સાંભળી, નરપતિ મન ધાર. રે લો. ન. ૧૯
 ચોથા દિવસ તણી કથા, કહી ઢાલ સનૂર; રે લો. ક.
 જ્ઞાન રવિ કહે સતરમી, સંખ્યા રસપૂર. રે લો. સં. ૨૦

દોહા.

નગરપાલ કહિ એ કથા, પહોતો નિજ ઘર જાય;
 હારદ ન લહ્યા નૃપ હજી, હીનમતિ કહિવાય. ૧

૧ ચિકારી. ૨ ખાઈ ૩. ચોમેર ૪ બાલક. ૫. હાય.

- પ્રથમ દિવસે આવિયો, પૂર્વ પરે કોંટવાલ;
 પૂર્વ પરે નૃપ પૂછિયું, દોષ કરી વિકરાલ. ૨
- જાણું તુજ પાખંડને, દાલસેપ કરે એમ;
 મોંપે કિમ નહિ એર બુજાં દિવસ ગમાવે દેમ ? ૩
- શુભિપાલ કહે સ્વામિભા ! દોષ વચન તમ ઠીક;
 જોયો ધણો જરૂરો નહિ, આવો નયર નહક. ૪
- કથક કથા કથતો હનો, ગુણવા હોનો જામ;
 યશું મોહું તિજું આવિયો, પાછો, ન યશું કામ. ૫
- નૃપ જાણે દિન દિન પ્રને, કથક મિલે તુજ દેમ ?
 પળ જાણું દોષ તિજું શું કણું ? કહેનો યમદંડ એમ. ૬

દાલ ૧૮ મી.

(“ સંવેગી શુદ્ધ સાધુભા ” એ રેરી.)

દેશ નેપાલમે દીપતું દો રાજા ! પાંડલીપુર વર નામ;

બારી મોસ માદિબા.

મહિપાલ વસુપાલ દો રાજા, વસુમતિ ગર્ભે છે “ વામ. વા. ૧
 સમજન દુર્જન અંતરે દો રાજા, અણુ મેઝ સમ જોય; વા.
 દિવસ કંઈ સદુ યશે, દો રાજા, કાક ને દાલ દોષ. વા. ૨
 દિવસ કરણ કચીમરો દો રાજા, તે નૃપ છે મતિમંત; વા.
 “ ભારતિ ભૂપલ મત્રવી દો રાજા, શીમ કવિ ગુણવંત. વા. ૩
 નેમ નિમિષમે “ કૃતિ કરે દો રાજા, કવિ જન મેવિન “ વૃંદ; વા.
 જાણી દેવો ગુણ જરી દો રાજા, નહિ તસ દો દુખદંડ. વા. ૪
 એકજ દિવસ સમ્ય વિષે દો રાજા, જૂપ મેચી યશે વાદ; વા.
 કાચ વિપયમે મતિયે દો રાજા, નૃપ હોયો અવિચાર. વા. ૫
 મતિદંતર ન યશે, યશે, દો રાજા, “ દોષકલ્પ નરજામ; વા.
 જાહે ! સમ્ય વિષ્ય પામિયે દો રાજા, માંડે જાન મદલ. વા. ૬

૧ કાવ્યક. ૨ નં. - સમજન દો રાજા, એનું. ૪ દિવસ

૫ સમ્યક. ૬ કાવ્યકો રાજા.

॥ ચતુર્થમ્ ॥

વિદ્યા વિવાદાય ધનં મદાય, શક્તિઃ પરેષાં પરિપીડનાય; ૧

સ્વલસાધોર્વિપરીતમેતત્, જ્ઞાનાય દાનાય ચ રક્ષણાય ॥

પાઠાંતર અન્ય રીતથી હો રાજ, કોપ નિમિત્ત કહાય; વા. ૭
કોઈક સુગલ નરે કહ્યું હો રાજ, ભૂપતિને ભરમાય. વા. ૭
તુમ દુશ્મન સાથે ઘણો હો રાજ, મંત્રી દિખાવે હેત; વા. ૮
૧ સંદેશક વલિ લેટણા હો રાજ. દીર્ઘે લીર્ઘે એ સંદેત. વા. ૮
સુણિ નૃપ રીસ ભરાઈયો હો રાજ, સાન રહિત નરનાથ; વા. ૯
અન ધન માન વધારિયો હો રાજ, સોંપ્યો રાજ મેં હાથ. વા. ૯
૨ કૃતમ્ શેખર એ થયો હો રાજ, સેવક હુકમ કરંત; વા. ૧૦
ધર લૂંટી કૂટી ધરો હો રાજ, યમધર એહ તુરંત. વા. ૧૦
રાય સહિત પુરજન મલ્યા હો રાજ, સચિવને ગાદો આંધ; ૧૧
ગંગ પ્રવાહ વહાવિયો હો રાજ, ઉડો જલ જ્યાં અગાધ. વા. ૧૧
દેવયોગ કૂખ્યો નહિ હો રાજ, શિર બાહિર દેખાય; વા. ૧૨
તિણ સમયે મહામંત્રિયે હો રાજ, વાયક એમ કહાય. ૧૨
ઉદ્ભવ બીજ તણો હુવે હો રાજ, વૃક્ષ વૃદ્ધિ વલિ થાય; વા. ૧૨
જગજીવારણ શરણથી હો રાજ, મરણજ તેહથી જણાય, ૧૨
૩ કલિમલ હરણ કરણ શુચિ હો રાજ, પોષક પ્રાણિ સમસ્ત; વા. ૧૪
તું પય ? નીચો ચલે, હો રાજ, રોકણ કોણ સમથ ? વા. ૧૪
અન્યોક્તિ ઉક્તિ સુણી હો રાજ, ચિંતે નૃપ નિજ ચિત્ત; વા. ૧૫
અહો વિરૂપ એ કામ મેં હો રાજ, કીધું અતિ વિપરીત. વા. ૧૫
આશ્રિત જન અવગુણ ભણી હો રાજ, સત્પુરૂષા ન ગણુંત; વા. ૧૬
૪ શશધર વક વલી ક્ષયી હો રાજ, ૫ દોષાકર પલણુંત. વા. ૧૬
વિરહી જન દુખદાયકો હો રાજ, મસ્તક ધર્યો ૬ મહેશ; વા. ૧૭
ચિંતી સચિવ જલપૂરથી હો રાજ, કાઢ્યો તામ નરેશ. વા. ૧૭

૧ સમાચાર. ૨ કરેલ ઉપકારને આગવનાર. ૩ મેલ. ૪-૫ ચંદ્ર.

૬ મહાદેવ.

આદર માન દેઇ ઘણું હો રાજ, મૂલ પદે ધાપત; વા;
 એ અભિપ્રાયને સૂચવી હો રાજ, ચમદેડ મદમણિ જત. વા. ૧૮
 પંચમ દિવસ તણી કયા હો રાજ, કદી અતિ મુરખાલે;
 અણદયમી સોહલી હો રાજ, જ્ઞાન રવિ ઇંદ દાલ. વા. ૧૯

દોહા.

નૃપ સમભવણ કહિ કયા, પલ નવિ સમઘયો ભૂપ;
 વિકલ વિવેક યદો યયો, માણસ પશુ સ્વરૂપ. ૧
 દિન છડે દરબારમે, ચમદેડ આયો આલ;
 આજ લગણુ પકડયો નહિ? ચાર કહે ભૂપાલ. ૨
 હું બાલું તુજ મરણની, હુંસ અછે મુજ હાથ;
 પુરસ્કક પૂરવ પદે, કહે સાંભલ નરનાથ! ૩
 વાત મુછી મેં આજ પલ, કહે કહે નરરાજ;
 પુરચિતક વડતું વદે, કુરૂ જંગલ મુમ આજ. ૪
 તેમાં ખાંડલિ પુરતણો, નરપતિ નામ મુભદ્ર;
 રણિ મુભદ્રા ભદ્રિકા, અચિ સહ સોહે ઈંદ્ર. ૫
 રાય તણો ઇંક બાગ છે, અનુપમ અતિય વિશાલ;
 બહુ વૃક્ષની શ્રેણિયે, શોભિત તાલ તમાલ. ૬

દાલ ૧૯ મી.

(દેશી—સૂરતી મહિનાની.)

બહુ તરુવર ઉપ શોભિત પશ્ચીમણ સેવંત,
 વિરહિત વિવર પરિમલ પસરે દૂર દિગંત;
 ઇણુ વનમે કોઇ દિન મર્કટ વૃંદ આવાત,
 તાડી આસવ પાનથી તાનથી ઉન્મત્ત ચાત. ૧

૧ અંતર. ૨ સુગંધ. ૩ દારૂ.

નાનાં વૃક્ષ ઉજેડી મોડી 'શાખી સાખ,
 તોડી કાચા કુંપલ ફોડી ફલ ફૂલ આખ;
 હાંકયા પણુ નવિ જાય, છાકથી સામા થાય,
 આરાગી અકુલાયો આયો રાય જણાય. ૨
 મર્કટ વન વિધ્વસિત સાંભલિ રક્ષણુ હેત,
 રાયે' મોકલ્યા સામા કપિકુલ કરિ સંકેત;
 કહું નિજ મર્કટને તુમે રાખજો વન નિર્ધાત,
 માલી ચિંતે મૂલથી વિણુકું કાજ એકાંત. ૩
 આરામ 'રક્ષક મર્કટ મદિરા રક્ષક 'શુંડ,
 અજ રક્ષક વૃક' જિમ ખિડાલને દુગ્ધનો કુંડ;
 જાંરને જારિણી કુધિતને ભોજન સોવન ચોર,
 રખવાલા કીધાથી વિણુસે કારજ જોર. ૪
 ચક્ષુ વિવેકે વિરહિત નરપતિ મર્કટ તાસ,
 તે સઘલા પૂરવના સાથે મિલી વન નાથ;
 કીધો, કહો કુણુ રક્ષાકારક થાય ઉધાન ?
 એહ કથા મેં સાંભલિ આજ સુણો રાજન ! ૫
 ઇમ કહી કરિ મુજરો યમદંડ ગ્રહલણિ જાય,
 તોપણુ રાયના મનમાં ન કિંચિત સમજણુ થાય;
 આવતી દુષ્ટ દશાવશથી તસ ન થયો બોધ.
 અજ્ઞાને આવરિયો ભરિયો દારયો કોધ. ૬
 સપ્તમ દિન વલી આયો છાયો નૃપતિ નજીક,
 નગરાસક પ્રથમ પરે' અતિશય નિરભીક;
 રાય કહે મત લેખજો સહજ તું દેખજો જેહ,
 કાલ પ્રભાતે કોપાનલમે' ભસ્મજ દેહ. ૭
 કહે યમદંડ મેં આજે પણુ સુણિ વાત રસાલ,
 ચોર સુધી ન થઈ અપરાધ થયો નરપાલ !

રાજ કહણથી કહેતો વચણથી તવ ઠોટવાલ,
 માલવદેશ ઉગ્રજેણી જિન શત્રુ મહિપાલ : ૮
 વડ ભાગી સોભાગી બ્યવહારી પુરમાંહ,
 નામ યશોધર વરગુણુ ચોલિત એક સચ્ચવાહ,
 લગ્ન ઘણી પણ તનય ભણી તમ ભક્ત બોય;
 તરણી મનહરણી બહુ રૂપ નિધિ જસ દોય. ૯
 નિજ નારી અવિશ્વાસી રાએ યતન વિસિદ્ધ,
 દોષક કામ ઉદેશી પરદેશે જવું ઇંદ;
 ધારિ કહે નિજ માતને રાખજો યતને સાર,
 વહુવરને એકલડી ન મોકલો પર ઘરખાર; ૧૦
 સંગતિ નીચ નિવારી ધારી કુલવટ વાત,
 ઘરની ભલામણુ તુમને દેઈ બહું મુલ માત !
 એમ કહી પુર બાહીર બાગમે' કીધ વિરામ,
 મધ્ય નિશા સમયે નિરખણુ આયો નિજ ધામ. ૧૧
 અંતર ઘર મુવાડી વહુઅર બાર સંગાય,
 સૂતી કરતી કીલા કામની દેખી માત;
 કુચિક 'વિવરે જોઈ વહે ઉધાઠો કપાટ,
 શબ્દ મુળી નવ નાઠો માઠો બાર વાટ. ૧૨
 મન ચિંતે અહો ! શેક એ જેઠ છે મહન વિકાર,
 પ્રદ્યા શંકર 'ગિરિધર મુખકર નરવર ધાર;
 વિવશ થઈ 'મકરેન્દ્રજને અહો ! નિહિતકામ,
 કરતા પણ ચિત ધરતા ન તેના કૃત મતમામ. ૧૩
 ત્રિજગ જયી ઇંદ કામને વશ થઈ મુજ માત,
 વિચિત્ર અહો ! સ્ત્રી ચરિત્રને ભણ્યો કિમહિ ન ભાત;
 મેં સોંપી વહુ માનને મૂલથી વિલુકું એ કાજ,
 દેવી કરે એહ રક્ષા ! આપહિ કરત અજાજ. ૧૪

॥ યતઃ ॥

વાયુના યત્ર નીચંતે, કુંજરા પટ્ટિહાયનાઃ ।

ગાવસ્તત્ર ન ગણ્યંતે, યત્સકેષુ ચ કા, કથા ? ॥

૧વાદ્વિકા પણ એમ કરતી તરૂણીની શી વાત ?

ચિંતી દ્વાર ઉઘાડી નારી તેડી કહાત;

તુમ અમ શોભ વધે જિમ તિમ કરજો કહી જાય,

શેઠ અલ્યો પરદેશ, વિશેષે વાત સુણાય. ૧૫

એહ કથા મેં સાંભલિ નરવરને કહિ જેહ,

આયો સુઠાયો યમદંડ નિર્ભય સૂતો ગેહ;

એ ગુણ વીશર્મી ઢાલ એ જ્ઞાન રવિ ગુરૂ બાલ,

ભાખી ભલી ભવિ ! સાંભલો આગળ વાત રસાલ. ૧૬

દોહા.

સમ ૧સમાપ્ત દિવસ હુવા, ૨આસ્થાને ૪ભૂપાલ

આવી બેઠો દીસતો, ભીષણ અતિ વિકરાલ. ૧

કોટવાલ બોલાવિયો, અષ્ટમ દિન પરભાત;

૫કોધાનલ જલતો કહે, ચોરનો પૂછે વાત. ૨

કોટવાલ કહે નવિ જડયો, ભૂપતિ ભૂકુટિ ચઢાય;

અરે ! દુષ્ટ ! પાપિષ્ઠ તું ! કિમ મુજ મુખ દેખાય ? ૩

૬કલ્પિત કથા કહી કહી, દિવસ ગમાયા સાત;

મુખ મીઠો શ્રીઠો હૃદય, કપટી કુટિલ કુળત ! ૪

અખ છોડું નહિ જીવતો, બોલે વચન કસૂર;

મહોજન તેડયો સામટો, આયો રાય હજૂર. ૫

લો ! મહોજન ! તુમ કથનથી, સાત દિવસ વેલંત;

દ્રવ્ય ચોર ખિહુ નવિ મિલ્યા, આવ્યો ઇહનો અંત. ૬

૧ વૃધાવસ્થાવાલી. ૨ પૂર્ણ. ૩ સખા મંડપ. ૪ રાગ. ૫ કોધાગ્નિ.
૬ નવિ જોડેલી.

હાલ ૨૦ મી.

(“ ગયો જોગા નાડો વનમાંડો ” એ રશી.)

રાય કહે મુજ ચોર ગ્રહી દે, નહિ તો તુંહિજ ચોર,
એમ કહી નૃપ હુકમજ કીધો, પકડો પાપો નિઠોર હો ભવિકા ।
દુર્જન દુષ્ટતા દેખો, પુન્ય દશા પરવારી પેખ્યો,

પ્રગટયો પાપ વિશખો હો. ભ. દ. ૧

રાજ સભામેં ચોર મચ્યો અતિ, કોટવાલ પણ કોપ;-

કરિને કહેં મુણો મહોજન સર્વે, ચોરજ માગે ભૂપ હો. ભ. દ.

સહુ દેખતાં પ્રગટ કરૂં છું, ચોરને હું ઇણ વાર;

“પાદુકા” મસોપવિત ને “મુદ્રા, આગલ ધરિ તિણવાર હો. ભ. દ.

ન્યાયવાદિ અહો ! મહારાજ ! દેખો, વસ્તુ જોહની એહ;

તેહિજ ચોર એહિજ અહિનાલે, સમજી ન્યાય કરેહ. હો. ભ. દ.

ખીજે ચોર હું લાવું કિહાંધી ? ઇમ કોટવાલ જ બોલ્યો;

મહોં છુદિવંત મતિનો સાગર, ગિરૂવો સત્વ અટોલ્યો હો. ભ. દ.

॥ ચતઃ ॥

જલ્પ રાયા સયં ચોરો, સમંતિ સપુરોહિઓ ।

વળ વચાઓ સચ્ચેવિ, જાયં સરણઓ ભયં ॥ ૧ ॥

રાય પ્રધાન પુરોહિત આપે, જોહ રક્ષક તેહ ચોર;

હવે કિમ કરસું તેહ કહો તુમ, શરણથી ભય ઇણ કોર હો. ભ. દ.

ઉલટો મુજ કોટવાલનેં દડે, ચોર થઇ સહુ લેલા;

મહાજન પણ સમજ્યા નિજ મનમેં, નિહુર એહિજ એકેલાહો. ભ. દ.

લોક સભા સહુ કહે નિજ હાથે, કરિને “તરકર કામ;

યમદંડ માથે ચોરાવો” પણ, કરતા નિરતા નિકામ હો. ભ. દ.

રાજમંડલ પુરલોક પ્રગટ એ, દેખીને અન્યાય;

રાય પ્રધાન પુરોહિત બપર, કોપ વણો પ્રગટાય હો. ભ. દ.

૧. રાજ. ૨. મોજડી. ૩. વનોહ, ૪. વીડી, ૫. ચોર. ૬.

ચોરીનું આરોપણ.

॥ યતઃ ॥

વાયુના યત્ર નીચંતે, કુંજરા ષષ્ટિહાયનાઃ ।

ગાવસ્તત્ર ન ગણ્યંતે, મત્સકેષુ ચ કા, કથા ? ॥

^૧વાદ્વિકા પણ એમ કરતી તરૂણીની શી વાત ?

ચિંતી દ્વાર ઉઘાડી નારી તેડી કહાત;

તુમ અમ શોભ વધે જિમ તિમ કરજો કહી જાય,

શેઠ અલ્યો પરદેશ, વિશેષે વાત સુણાય. ૧૫

એહ કથા મેં સાંભલિ નરવરને કહિ જેહ,

આયો સુઠાયો ચમદંડ નિર્ભય સૂતો ગેહ;

એ ગુણ વીશમી ઢાલ એ જ્ઞાન રવિ ગુરૂ ખાલ,

ભાખી ભલી ભવિ ! સાંભલો આગળ વાત રસાલ. ૧૬

દોહા.

સપ્ત ^૧સમાપ્ત દિવસ હુવા, ^૨આસ્થાને ^૩ભૂપાલ

આવી બેઠો દીસતો, ભીષણ અતિ વિકરાલ. ૧

કોટવાલ બોલાવિયો, અષ્ટમ દિન પરભાત;

^૪ક્રોધાનલ જલતો કહે, ચોરની પૂછે વાત. ૨

કોટવાલ કહે નવિ જડયો, ભૂપતિ ભૂકુટિ અઢાય;

અરે ! હુદ ! પાપિષ્ઠ તું ! કિમ મુજ મુખ દેખાય ? ૩

^૫કલ્પિત કથા કહી કહી, દિવસ ગમાયા સાત;

મુખ મીઠો મીઠો હૃદય, કપટી કુટિલ કુખત ! ૪

અળ છોડું નહિ શવતો, બોલે વચન કસૂર;

મહોજન તેડયો સામટો, આયો રાય હજૂર. ૫

ભો ! મહોજન ! તુમ કથનથી, સાત દિવસ વોલંત;

દ્રવ્ય ચોર બિહુ નવિ મિલ્યા, આવ્યો ઇહનો અંત. ૬

૧ કથાવત્સ્યાવાલી. ૨ પૂર્વ. ૩ સમા મંડપ. ૪ રાગ. ૫ ક્રોધાગ્નિ.

૬ નવિ નિરેલી.

(કલસ) હારગીત.

અતિ રવચ્છ કચ્છ જાતુચ્છ ધર્મ મુકર્મ જન આશાપતા,
 બહુ ગ્રવણ સમુદય મુખ વિકારે સાધ્ય સિદ્ધિ શુભાપતા;
 જોગણીય શત પંચાવને કૃત વાસ વર્ષા માલને,
 પ્રભુ ! સિદ્ધિ મુખ આભાસ દેજો જ્ઞાન શુદ્ધતા બાલને. ૧
 શ્રી જામ દેશવપુર વરે રહિ, સરસ જોડ કૃતિ કહી,
 વર'વિભુધ દોષ મુધારજો, અતિ મંદ મતિ મુજ છે સહી;
 શ્રી સંઘ રંગ અભંગ ભવતુ દિશતુ મંગલ માલને,
 પ્રભુ ! સિદ્ધિ મુખ આભાસ દેજો જ્ઞાન શુદ્ધતા બાલને. ૨
 ઇતિ પ્રથમ ખંડ સમાપ્ત.

દ્વિતીય ખંડ.

દોહા.

શિવવાસી અવિનાશી જે, અતીન્દ્રિય મુખ રાશ;
 નાકિનાથ પલ્લુ દાસ જસ, પ્રભુમું અધિક ઉદ્દાસ. ૧
 'ઉરગ' ઉરગપતિ પદ દિયો, 'ઉરગાંકિત હરિતંગ';
 કાશી ધણી મહિમા ઘણી, નમું પાશજિન રંગ. ૨
 આગમ અલુભવ્યે કિમું ? ભવ્યે કિમું વિશેષ ?
 એકલુ પદ ભણ્યા વિના, ન ગઈ મમતા રેખ. ૩
 સંશય વટી વિપર્યયો, અનૈધ્યવસાય જો દોષ;
 વિરહિત મુત ચિંતાત્મકો, ભાવ જ્ઞાનનો પોષ. ૪
 ભાવ જ્ઞાન સમકિત કહો, સમકિત તેહિજ ભાવ;
 બાણી ભવિ પ્રાણી ! કહો, સમકિત ચિત જમાવ. ૫
 શુદ્ધ ગિરવો ગૌતમ કહે, સમકર્ષી સંપ્રાપ્ત;
 અરહદાસ જિન યશ લતા, ત્રિભુવન હોવે વ્યાપ્ત. ૬

૧ પંકિત ૨ આપેલ ૩ હરિ. ૪ સર્પને. ૫ ધરણેંદ્ર (નાગેંદ્ર)
 ૬ સર્પના લાંબાવાળા ૭ નિસે વર્ણ.

॥ યતઉક્તમ્ ॥

મિત્રં શાઠ્યતરં કલત્રમસતી, પુત્રં કુલધ્વંસનં,
મૂર્ખં મંત્રિણમુત્સુકં નરપતિં, વૈદ્યં પ્રમાદાસ્પદં ।
દેવં રાગયુતં ગુરું વિપયિણં, ધર્મં દયાવર્જિતં,
યો નૈતાનિ ત્યજંતિ મોહવશતઃ સ ત્યાજ્યતે શ્રેયસા. ॥૧॥

રાજ મુખી પુરિજન સત્યપક્ષી, યમદંડ પક્ષમે' ભલિયા;
પક્ષ રહિત થયો નૃપ તેહવે, રાય સુભટ જેહ બલિયા હો. ભ. હ.
રાય પ્રમુખ તીને જણુ તેહને, ખાંધી નિજ વશ કીધ;
તતક્ષણુ મહો આડંબર કરિને, રાજ કુંવરને દીધ, હો. ભ. હ.
તિમજ વલી પ્રોહિત મંત્રિ સુત, તેહને જનક ઢિંકાણુ;
થાપીને, નૃપ પ્રમુખને કીધો, દેશનિકાલ સુખાણુ હો. ભ. હ.
તીને જણુ નિજ મન પસ્તાવે, આપણુ કીધા નડિયા;
અતિ તાણુ' નવિ માન્યુ' કોઈનું આપદમાંહે પડિયા હો. ભ. હ.
નખલા પણુ બહુ જનસુ' કીધો, મોટો એહ વિરોધ;
તેથી એ ફલ પાયા કુણુ કરે, વિણસણુ કાલ 'નિરોધ' હો. ભ. હ.
રાય નયરજન સહુ બહુ માને, યમદંડ ન્યાય સુદક્ષ;
સુખસુ' રાજ પ્રજા પ્રતિપાલે, ટાલે જે પ્રતિપક્ષ હો. ભ. હ.
જ્ઞાન-શશી વ્રજ રક્ષક શુરજસ, સુજશ સુવાસ 'દિગંત;
ગીતારથ સમતા રસ સાગર, મુનિગણુ માંહે મહંત હો. ભ. હ.
તસપદ 'પદ્મ ભ્રમર સમ, નામે-'રવિપદ 'અગ્રણિ 'યુદ્ધ;
"સમક્ષિત કૌમુદી રાસ" રસીલો, ભવિક કરણુ પ્રતિબુદ્ધ હો. ભ. હ.
તેહનો ખંડ પ્રથમ ધર્મ ભાખ્યો, વીશમી ઢાલ સતુરી;
યમદંડ કેરી કથા કહી ન રહી-વાતજ કાંઈ અધુરી હો. ભ. હ.

૧ રોટી કોણુ શકે. ૨ દિશાઓના અંતશુધિ ૩ કમલ ૪ સૂર્ય.
૫ પ્રથમ. ૬. મલ

(કલમ) હારીબીન.

અતિ રવચ્છ કચ્છ અનુચ્છ પમં મુકર્ષ જન અનુચ્છ.
 બદુ અવચ્છ સમુચ્છ મુખ વિદારે જામ્ય મિદિ દુષ્કચ્છ.
 જોગવીય શત પંચાવને ફત વાચ વંચ માલને,
 પ્રભુ ! મિદિ મુખ આભાસ દેને જાન મુદ્દા આલે. ૧
 શી જામ દેશલપુર વદે રદિ, સરમ જોદ ફુનિ રદી,
 વરવિષુધ દોષ મુધારને, અતિ મંદ મનિ મુખ છે સદી.
 શ્રી સંધ રંગ અમંગ અવતુ 'દિયતુ મંદલ માલને,
 પ્રભુ ! મિદિ મુખ આભાસ દેને જાન મુદ્દા આલે. ૨
 ઇતિ પ્રથમ ખંડ સમાપ્ત.

દ્વિતીય ખંડ.

દોહા.

શિવવાસી અવિનાશી જે, અતીંદ્રિય મુખ સથ;
 નાકિનાથ પણ દાસ જસ, પ્રભુનું અધિક ઉદાસ. ૧
 'ઉરમ 'ઉરગપતિ પદ દિયો, 'ઉરમાંકિત હરિભંગ;
 કાશી ધણી મહિમા ધણી, નમું પાશજિન રંગ. ૨
 આગમ અણુઅણુયે કિમું ? અણુયે કિમું વિશેષ ?
 એકલ પદ અણુયા વિના, ન ગઈ મમતા રેપ. ૩
 સંશય વસી વિપર્યયો, અનંધવસાય એ દોષ;
 વિરહિત સુત ચિંતાત્મકો, ભાવ જાતનો પોષ. ૪
 ભાવ જાન સમકિત કહો, સમકિત તેહિજ ભાવ;
 બાણી ભવિ પ્રાણી ! કહો, સમકિત ચિત જમાવ. ૫
 ગુરુ ગિરુવો ગોતમ કહે, સમદર્શી સંપ્રાપ્ત;
 અરહુદાસ જિમ યશ લતા, ત્રિભુવન હોયે વ્યાપ્ત. ૬

૧ પંકિત ૨ આપો. ૩ કિ. ૪ સંપન્ન. ૫ ધરણેન્દ્ર (નાગેન્દ્ર)
 ૬ સંપન્ના લાંબનવાળા ને નિલો વર્ણ.

અથ બીજા ઉદ્ધાસને નિસુણો સુલગ અખંડ;
અતિ ઉલસિત મનથી કહું, આલસ વિકથા છંડ. ૭

ઠાલ ૨૧ મી.

(“ કરેલણાં, ધડ દેરે ” એ દેશી.)

ઉદિતોદય નૃપને કહેરે, સુખુદ્ધિ નામ પ્રધાન;
સુયોધનની મતિ ચલીરે, વિણસણ કાલ નિદાન.
સુગુણિ જન સુણિ લેરે, સમજ સમજ ચિતમાંહી સુ. ૧
ન કરો કોઈ થકી કદીરે, વિરોધ અતિ દુખદાય;
રજ જે ઠોકર મારિયેરે, શિર ઉપર ચઢિ જાય. સુ. ૨
આખ્યાનક^૧ સુણિ ચિતમેરે, ચમક્યો ભૂ^૨લરતાર;
લો ! સુખુદ્ધિ ! જે તું કહેરે, સત્ય સહુ નિરધાર. સુ. ૩
વિરૂધ ગમન વન સાંપ્રતેરે, સમજ્યો મનમાં એમ;
રખે સુયોધનની પરેરે, થાયે મુજ પણ તેમ. સુ. ૪
આપદ-સાયર દુખતારે, તુજ ખુધિ ખેડી ખેડ;
પારાંગત મુજ હેતુ આરે, સઘલા તુજથી હેડ. સુ. ૫
અનરથથી વારે જિકેરે, મંત્રી તેહિજ ધન્ય !
સ્વામી હિત જિમ સંપજેરે, કરતો કામ અગત્ય. સુ. ૬
હર્ષ ભરે લયો રાજવીરે, અહો ! સત્ય પુરૂષજ તુંહિ;
તુંહિ છતે સત્ય કીર્તિનેરે, દુર્મતિ કયું ગલે મુંહિ ? સુ. ૭
એમ પ્રસંશા બહુ કરીરે, નીતિ નિપુણ નરનાય;
પુનરપિ કહે હો ! મિત્રવી ! રે, રાત્રી કિમહિ ન જાય. સુ. ૮
કેતો કહો કોઈ વારતારે, કેતો ચલો પુરમાંહિ;
વિવિધ વિનોદને દેખથુંરે, પુરચર્યા ઉચ્છાંહિ. સુ. ૯

૧ કથા. ૨ રાજ. ૩ હમણા. ૪ નાવ. ૫ કોડે પોચાડનાર-અ-
ર્થાત્ આપદ સમુદ્રમાં ખુડતો મુજને ન્યાય કોડે ચડાવનાર, લાવનાર.
૬ ઘણા. ૭ સમુદે.

- ૧ તહત ઠરી મંત્રી પ્રભુરે, વેવ અલગી ભૂત;
 પહેંરી ચાલ્યા, ૨ ચંદ્રિકરે, ચંદ્રની છે અદભૂત. સુ. ૧૦
 ખડગ દોહડ ધર્યું કરેરે, ચાલે ગતિ અતિ મંદ;
 પુરસ્થના ભેતા કરેરે, આનંદ ભરથી ૩ અમંદ, સુ. ૧૧
 એક પ્રદેશે દેખતોરે, નરભાયા નર રાય;
 મંત્રી ભણી દેખાડતોરે, કહોં એ શું કેવાય ? સુ. ૧૨
 દેવ ! ઐજન શુદ્ધિકા ચકીરે, પ્રસિધ એ ચોર અહસ્ય;
 શુભર્ણ ખુરો વિદ્યાનિધિરે, ન કરિ શકે દો વશ્ય. સુ. ૧૩
 ૪ સિતિપતિ કહે કયાં જાયગેરે ? આપણુ પણ ઇંદ લાર-
 ચાલો ઇંમ કહિ ચાલિયારે, ૫ શુભપણે તિજવાર. સુ. ૧૪
 ૬ તરકર અનુકર્મે આવિયોરે, અરહદાસ ઇતિ શેક;
 પ્રક ૭ પ્રાકાર ઉદ્ધાધિનેરે. ૮ વૈધવણાસ્ય જેઠ. સુ. ૧૫
 તેની શાખા ઉપરેરે, શુભપણે તે ચોર;
 બેઠો, રાજા મિત્રવીરે, તે પણ આપાયા દોર. સુ. ૧૬
 અલક્ષ પણે વૃક્ષ મૂલનેરે, અવલંબી રહો દોય;
 ચોર ચિંતે જાગે ચંદુરે, ચોરી કિણિ પરે દોય. સુ. ૧૭
 નિદ્રાવશ સો થાય જોરે, તો કહે ૯ કામિત કામ;
 રાય મંત્રી કહે જોઇયેરે, ચોરનું ચરિત તમામ. સુ. ૧૮
 અશ્મિન પ્રસ્તાવે હવેરે, અરહદાસ જે શેક;
 આટ કયા ઉપવાસનેરે, ૧૦ ઉક્ષિત તેક ૧૧ ધમ્મિક. સુ. ૧૯
 આટ સંખ્યા ભાર્યા પ્રતિરે, સુંદરિ સાંભળો વાત;
 આને આપણુ નયરમેરે, પુરૂષમાત્ર નિવસાત. સુ. ૨૦
 સીજન સર્વ મહી વનેરે, વિવિધ વિનોદને હેત;
 ગઈ ઉ તિમ તુમ પણ વલીરે, બવો વનમે તેય. સુ. ૨૧
 હું નિવિધે સાધમુરે, ધર્મ ધ્યાન ઇણ રાત;
 રાય હુકમ ઉ જોહવોરે, તે અન્યથા ન યાત. સુ. ૨૨

૧ પ્રમાણ. ૨ કોતિ. ૩ પૂર્વ. ૪ રાજા. ૫ જાતા. ૬ ચોર.
 ૭ દોહ. ૮ વડનું ટક. ૯ હમ્મિક. ૧૦ ક્રોડ. ૧૧ ધર્મિક.

અથ બીજા ઉદ્ધાસને નિસુષો સુલગ અખંડ;
અતિ ઉદ્ધસિત મનથી કહું, આલસ વિકથા છંડ. ૭

કાલ ર૧ મી.

(“ પ્રેક્ષણાં, ઘડ ફેરે ” એ દેશી.)

- ઉત્તેજન તપને કહેરે, સુખુદિ નામ પ્રધાન;
મર્યાદાનથી મનિ ચલીરે, નિયસણ કાલ નિહાન. સુ. ૧
- સુખને જન સુખિ હેરે, સમજ સમજ ચિતમાંડી
ન કમે કોઈ થયી કહીરે, નિરોધ અતિ દુખદાય; સુ. ૨
- મજ કો કોઈ ભારિયેરે, શિર ઉપર અઢિ જાય. સુ. ૨
- અજવાનકો સુખિ બિનમંદે, અમકયો બુલભરતાર;
જે! સુખુદિ! જે તું કહેરે, સત્ય સદુ નિરધાર. સુ. ૩
- વિદુષ મનન વન *સાંપનેરે, સમજ્યો મનમાં એમ;
એ મુલોધનની પરેરે, થાયે સુજ પાણુ તેમ. સુ. ૪
- અપદ-સાયર દુઝતારે, તુજ બુધિ બેડી બેડ;
*પરોગન સુજ હેતુ આરે, સઘલા તુજથી હેડ. સુ. ૫
- અનરથથી વારે નિરેરે, મંત્રી નેદિજ ધન્ય !
- અર્થ રિત જિત સંપર્કેરે, કરતા કામ *અગત્ય. સુ. ૬
- હવે *ભરે બરો સજ્જારે, અર્થો! સત્ય પુરુષન તુલિ;
તુલિ જો સત્ય કિસ્મિતેરે, હુનેતિ કયું મલ્લ મુલિ? સુ. ૭
- એમ પ્રસાદ અડુ કરીરે, નીતિ નિપુણ તરસાય;
જાનકે કહે દો! નિયતો! રે, સત્રો કિનકિ ન જાય. સુ. ૮
- જેને કોઈ કોઈ વારતાને કેને અર્થે પૂન્યાધિ;
વિચિત્ર વિવેકને કેનેરે, પુન્યવતી ઉપકારિ. સુ. ૯

- ૧ તહત ઠરી મંત્રી પ્રશુરે, વેળ જલશી ભૂત; મુ. ૧૦
 પહેલી ચાલ્યા, ૨ અંદ્રિકારે, અંદ્રની છે અંદ્રમૂત.
 ખડગ દોડેડ ધર્મ કરેદે, ચાલે ગતિ અતિ મંદ;
 ગુરુચના ભેતા કરેદે, આનંદ બરમી ૩ અમંદ, મુ. ૧૧
 એક પ્રદેશે દેખતોદે, નરણાયા નર રાય;
 મંત્રી બહો દેખાડતોદે, કહોં જો શું કેવાય ? મુ. ૧૨
 દેવ ! એજન ગુટિકા યદીદે, પ્રસિધ્ધ જો ચોર અદસ્ય;
 મુવલ્લે પુરો વિધાનિધિદે, ન કરિ શકે દો વસ્ય. મુ. ૧૩
 ૪ ક્ષિતિપતિ કહે કયાં ભયશેદે ? આપણુ પણુ ઇંક લાર-;
 ચાલો ઇંમ કહિ ચાલિયારે, ૫ ગુમપણે તિળવાર. મુ. ૧૪
 ૬ તરકર અનુકર્મે આવિયોદે, અરહદાસ ઇતિ શેક;
 પ્રક ૭ પ્રાકાર હજીધિનેદે. ૮ વૈદ્યવળાડય જેક. મુ. ૧૫
 તેની ચાખા ઉપરેદે, ગુમપણે તે ચોર;
 બેઠો, રાજા મિત્રવીદે, તે પણુ આપાયા દોર. મુ. ૧૬
 અસક્ષ પણે વૃક્ષ મૂલનેદે, અવગંબી રહેા દોય;
 ચોર ચિતે ભગે સદુદે, ચોરી કિલિ પડે હોય. મુ. ૧૭
 નિદ્રાવશ ચો થાય ભેદે, તો કહે ૯ કામિત કામ;
 રાય મંત્રી કહે જોઇયેદે, ચોરનું ચરિત તમામ. મુ. ૧૮
 અરિમન પ્રતાવે હવેદે, અરહદાસ જે શેક;
 અષ્ટ કર્યા ઉપવાસનેદે, ૧૦ ઉચ્છિદ્રુ તેક ૧૧ ધર્મિષ્ઠ. મુ. ૧૯
 અષ્ટ મુજ્યા ભાર્યા પ્રતિદે, મુંદરિ સાંભળો વાત;
 આજે આપણુ નયરમેદે, પુરૂષમાત્ર નિવસાત. મુ. ૨૦
 શ્રીજન સર્વ મક્ષી વનેદે, વિવિધ વિનોદને હેત;
 ગઇ છે તિમ તુમ પણુ વધીદે, ભવો વનમે તેય. મુ. ૨૧
 હું નિર્વિદે સાધમુદે, ધર્મ ધ્યાન ઇણુ રાત;
 રાય હુકમ છે જોહવોદે, તે અન્યથા ન થાત. મુ. ૨૨

૧ પ્રમાણ. ૨ કાંનિ. ૩ પૂજું. ૪ રાજ. ૫ જાના. ૬ ચોર.
 ૭ કોટ. ૮ વડનું વૃક્ષ. ૯ ધર્મિષ્ઠ. ૧૦ ઉચ્છિદ્ર. ૧૧ ધર્મિષ્ઠ.

‘મહિપ સર્પ સરખા કદારે, દાખ્યા દુખદાતાર;
આસા લંગ નરેન્દ્રનીરે, આયતિ^૨ નહિ સુખકાર. સુ. ૨૩
જાવો તે માટે વનેરે, શેઠ કહે જળ ઓમ;
એક અધિક કહિ વીસમીરે જ્ઞાન રવિ ધરિ પ્રેમ. સુ. ૨૪

દોહા.

વરાન સુખી તરૂણી કહે, શેઠ ભણી અમ આજ,
આદ્ય દિન ઉપવાસનો છેત્રો છે શિરતાજ. ૧
ઉપોષિત^૩ દિન ધર્મને, છોડી ઇન્દ્રિય પોષ;
કરવું અતિ અઘટિત કહ્યું શાસ્ત્રે સળલા દોષ. ૨
વિષય કપાય અહારનો, હોય જિહ્વાં પરિહાર;
સમજો વ્રત ઉપવાસ તે, લંઘન શેષ વિચાર. ૩
રોષ તોય ભૂષતિ તણો, એહિજ ભવમેં હોય;
ધર્મ ભૂષ આરાધિયો, ભવભવ સુખ દે સોય. ૪
શેઠ કહે નૃપ કોપશે, તો નહિ રૂડી વાત;
હઠ નવ કીજે કામિની ? *યામિની વીતી જાત. ૫
ભણે ભામિની કોપશે, તો નૃપ લેશે પ્રાણ;
ધર્મ ખજાનો માહરો, તેમાં નહિ કંઈ હાણ. ૬

ઢાલ ૨૨ મી.

(“ દક્ષિણ દાહિલો એ રાજા ! ” એ દેશી.)
કામિની આઠ હો રાજ, કહે સુણો શેઠ ! હો રાજ;
ભય નવ માનુરે, મરણનું કિંચિત પણ અમેળ,
*અનલ પ્રવેશ હો રાજ, કરવું વિશેષ હો રાજ;
પણ વ્રત વિધિનોરે લોપ નહિ કરવું કિમેળ. ૧
જે વિધિ લોપિં હો રાજ, સ્વમતી આરોપી રાજ.
કુમતિ પડતારે નિન્હવ જ્યું ભવ વધારિયેંજ;

૧ રાજા. ૨ ભવિષ્યમાં. ૩ ઉપવાસનો. ૪ રાત્રિ ૫ અગ્નિમાં.

અવિધે કરિયું હો રાજ, મત તપ ધરિયું રાજ,
 તેહની પ્રશંસા, કરતાં મણુ શુણુ હારિયેં. ૨
 એપધ મંત્ર હો રાજ, વસ્તુ વિચિત્ર હો રાજ;
 અવિધિયે સેવાયે, ચેમ મરણુ ક્ષેત્રે કયીલ;
 તેહિજ વિધિથી હો રાજ, ચિત શુદ્ધિથી રાજ;
 વિવિધ પ્રકારે, મુખે પ્રસવે વિધિવાદથી. ૩
 જગશુરૂં ધર્મ હો રાજ, તેહનો એ મર્મ હો રાજ;
 આણુ ઉદ્ધારણે, વિધિ રસિયો ન કરે કદાલ;
 અધ પરપર હો રાજ, કરતાં જે નર રાજ,
 આણુ વિરહિતરે, સંસૃતિ અનૈત કરે સદાલ. ૪
 શેઠ મુળીને હો રાજ, ધન્ય ગણિને રાજ;
 એવડી દ્રઢતારે, ધારો છો તમે ધર્મમેલ.
 જે તુમ ભાખ્યું હો રાજ, સત્ય તે દાખ્યું રાજ,
 મત કિન ધરવું, મન જિનમત સત મર્મમેલ. ૫
 જિનશુરૂં ભક્તિ હો રાજ, ચિત આસક્તિ રાજ,
 આતમ શક્તિ, ગ્રામે નવિ દ્રવ્ય ભાવથીલ;
 શાંતિ ધામ હો રાજ, ભવ દુખ કાથે રાજ,
 વન નવિ ભવું, રહેવું ઘર શુભ દાવથીલ. ૬

॥ યતઃ ॥

एकाग्रचित्तस्य द्रढग्रतस्य, पंचेन्द्रियमीतिनिर्वर्तकस्य ।
 अभ्यात्मयोगे गतमानसस्य, मोक्षो भुवं नित्यमहिंसकस्य ॥१॥

કેપતિ દરતાં હો રાજ, અધમત દરતાં રાજ,
 સમ મુખ ધરતારે, વાતે નૃપાદિક રીજિયાલ;
 અહો ! ધન્ય ! એહને હો રાજ, ધીરતા જેહને રાજ,
 ધર્મે ધિરતારે, માનવ ભવ ભલે પામિયાલ. ૭

૧ ઉપનય. ૨ તીર્થસ્થ. ૩ જમણ. ૪ પાપમેષ.

અમે પણ આયા હો રાજ, બહુ ફલ પાયા રાજ,
 મનમે' માનેરે, બેઠા ગુપ્તપણે સુણેછ;
 'દ્વિયિતા બોલે હો રાજ, જેહુ અમોલે રાજ,
 આપણુ ગ્રહમે'રે, 'ધર્માલય છે જ્યાં કહે'છ. ૮
 પૂરવ ઉદયે હો રાજ, ગુરૂની સુદયે રાજ,
 જૈનધર્મ લાધોરે, સાધો ત્રિભુવન શોભતોછ;
 આપણુ જઘને હો રાજ, પવિત્ર થધને રાજ,
 બાહ્ય અભ્યંતરે, સંકોચન અધ શોભતોછ. ૯
 'અસ્તુ' કહિને હો રાજ, વસ્તુ લધને હો રાજ,
 ધર્મોપકરણેરે, આબ્યા જ્યાં ધર્માલયોછ;
 ધ્યાન ગૈભારે હો રાજ, તેજ અંખારે હો રાજ,
 'ભુવન ગુરૂનેરે, ભક્તિભર થઈ પ્રણમિયાછ. ૧૦
 સ્તુતિ કરે લાવે હો રાજ, શુદ્ધ ધ્યાન ધ્યાવે હો રાજ,
 વિદ્યે' ધ્યાન ધ્યાયીરે, ત્રિકરણ યોગ સુથિર કરીછ;
 બાહિર આવિ હો રાજ, શુભ મન ભાવિ હો રાજ,
 દંપતિ બેઠારે, વાત કરે ઉમંગ ધરીછ. ૧૧
 ભાર્યા ભણતી હો રાજ, શેઠને કહતી રાજ,
 સમકિત દ્રઢતરે, થયું કિમિ તુમચું વહોલાછ;
 શેઠ કહે અમ હો રાજ, પ્રથમ કહો તુમ રાજ,
 વનિતા વદતીરે, લાંખો તુમે અમ નાહલાછ. ૧૨

॥ ચતઃ ॥

ગુરુરાત્નિદ્વિજાતીનાં, વર્ણનાં વ્રાહ્મણો ગુરુઃ ।

પતિરેવ ગુરુઃ સ્ત્રીણાં, સર્વસ્યામ્યાગતો ગુરુઃ ॥ ૧ ॥

અમ ગુરુ લાવે હો રાજ, આપ સુહાવે રાજ,
 તેહથી લાંખોરે, કરુણા કરી પ્રથમ તુમેછ;
 અરહદાસ હો રાજ, ભણે ભલી ભાષ હો રાજ,

- 'મુદતી ! મુખિયે'રે, વાત કહું મનહર અગેલ. ૧૩
 એહિજ મયુરા હો રાજ, સહુથી ઉતરા રાજ,
 નામથી નરવર રે, પદોદય ન્યાયી ભલોલ;
 યશોમતિ રાણી હો રાજ, કવિયે' વખાણી રાજ,
 તેહનો અંગજ હે, ઉદિતોદય યશ નિર્મલોલ. ૧૪
 'સાંપ્રત રાજ હો રાજ, ઋષિવ્રત આઝ રાજ;
 મંત્રિ સંભિનમતિરે, પતિ ભાર્યો મુખભા તણીલ;
 સાંપ્રત સમયે હો રાજ, મંત્રી 'મુનયે રાજ,
 પ્રસૂ તસ સોહરે, મુખુદિ મુદિવ્રત અતિ ધણોલ. ૧૫
 અંગત શુટિકા હો રાજ, વિદ્યા પ્રસિદ્ધા રાજ,
 તેહનો ધારકરે, રૌખ્યપુરો તરકર તણીલ;
 રૌખ્યપુરીનાર હો રાજ, અંગજ તેનો રાજ,
 હમણા ચોરીરે, કરતો મુવર્ણપુરો ધણીલ. ૧૬
 જિનદત શેઠ હો રાજ, શોભિત થીપટ' રાજ,
 પત્ની જિનમતીરે, અરહદાસ હું મુત ભલોલ;
 જન મન ભાવી હો રાજ, જ્ઞાન રવિકવિ રાજ,
 હાલ બાવીશમીરે ભાખી સજન જન સાંભલોલ. ૧૭

હોહા.

- રાય મંત્રિ કોતુક ધકી, મુજે કરી ઈક ચિત્ત;
 મુવર્ણ પુરો પજુ ચિર ધર્ષ, નિમુજે વાત પવિત. ૧
 અહો પ્રસિધ્ધ'માહરો, લોકમાહિ પરખ'ધ;
 શેઠ હલે નિજ નારીને, આગલ કહું સંખ'ધ. ૨
 દેખી સાંભલી જે કયા, તે દત્તા અવધાન;
 સાવધાન 'શ્રુતિગત કરો, સારણિ 'મુધા સમાન. ૩

૧ સારા દાનવાળી સ્ત્રી. ૨ હમણા. ૩ બહેન-નાથ માર્ગે તામિલ-
 નાર. ૪ નખર શેઠાઈના પટ્ટો બાંધનાર. ૫ કર્ણગાયર. ૬ અશ્રુત.

૧મહાપ્રસાદ ઇતિ કામિની, કહે શેઠ અલિરામ;
 પશ્યતહર વ્યસની મહા, રૌપ્યખુરો જસ નામ. ૪
 એક દિન ૨ઘૂતાપણુ જઈ, કીડા ઘૂત કરંત;
 જીત્યો દ્રવ્ય ઘણું તિહાં, ચાચક જન દેવંત. ૫
 ૩શુધાકાંત નિજ ગ્રહપ્રતિ, લોજન કર મધ્યાન્હ;-
 સમયે ગાલ્યો આવિયો, રાજભુવન ૪આસન. ૬

લાલ રૂઝ મી.

(“ હો પ્રિયુ ! પંખીયડા ! ” એ દેશી.)

હો પ્રિય મનહરણી ! રાજમંદિર આસન ને, આયો જેહવે
 રસવતિ સુગંધ પરિમલેરે લોલ,
 હો પ્રસર્યો સર્વ પ્રદેશને, રૌપ્યખુરાના નાશાપુટ માંહે ભલેરે
 લોલ. ૧
 હો મનમેં પામ્યો મોહને, એહ અપૂરવ પૂર રસવતી
 અતિ મન મોહતીરે લોલ;
 હો નહિ મુજ દુષ્કર કાંઇને, ૧અપ્રતિહતગતિ પવન જયું
 અંજન યોગથીરે લોલ. ૨
 હો ચિંતી નિજ મન સાથને, આંખે અદૃશ્યાંજનને આંજી
 આવિયોરે લોલ;
 હો રાજ મહિલમેં રાયને, સાથે લોજન કરતાં અતિ મન
 માનિયોરે લોલ. ૩
 હો ઇમ પ્રતિદિન આવંતને, સરસ મધુર લોજનથી મન
 લોભાઈયુંરે લોલ;
 હો દંદરં ૭ભરિ તે ચોરને, રાજન અંગ થયો દુર્બલ
 લોભાઈયુંરે લોલ. ૪

૧ મોટી મહેરબાની. ૨ જુગદું રમવાની દુકાન. ૩ ભુખ્યો.
 ૪ દુકાન. ૫ પ્રધાન-એટ. ૬ કોઈ સ્થાને નહિ અટકાતો. ૭ પેટભરો.

હો ઉદરપૂરણ નવિ થાયજો, તેહનું શું કારણ હોયે ?

ચિત્તથીરે લોલ. ૫

હો 'ત્રપયા માગે ન અન્યજો, દેખ્યું મંત્રીશર 'દૃશ શરીર

તે રાયનુરે લોલ.

હો ! પ્રભુ ખ્યાસ ચિંતી પૂછે તામજો, શાખો કારણ દુર્બલતા

તુમ કાયનુરે લોલ. ૬

હો શું ન રૂચે તુમ અન્નજો, અહવા કોઈક મન ચિંતા

આવી વશીરે લોલ;

હો કહો કારણ 'અવિતથજો, 'વિતથ કહ્યાથી અથ ન

સરસે કહું હસીરે લોલ. ૭

અન્નેન ગાર્થં નયનેન વક્ત્રં, ન્યાપેન રાજ્યં લવણેન મોજ્યં; ।

ધર્મેણ હીનં નચ જીવિતવ્યં, ન રાજતે ધંદ્રવિના નિશીયં. ॥૧॥

હો તુમ જેવા મંત્રીશજો, બેઠાં મુજને ચિંતા નવિ કોઈ

ભાતનીરે લોલ.

હો પણ મોટો જો અચંભજો, થાયે મનમે' ન પડે ખંખર

ધંધ વાતનીરે લોલ. ૮

હો આજકાલ ઈમ હોય જો, ઉહું છું આપાતપણે

થકીરે લોલ.

હો 'દ્વિગુણ 'ત્રિગુણ પણ લેઈજો, તો પણ ઉદર 'અપૂર્ણ

અતૃપ્ત રહે નકીરે લોલ. ૯

હો જહાશિ નવિ ચાંતજો, થાયે એહિજ દુખ વલિ ચિંતા

બાણિયેરે લોલ.

હો મુણિ ચિતે 'મહામાત્યજો, કોઈક સિદ્ધ 'અદરશપણે

મન આણિયેરે લોલ. ૧૦

૧ સાજથી. ૨ જીલું. ૩ સત્ય. ૪ અસત્ય. ૫ ભોજન મુખ્યા
સિવાય. ૬ જમણો. ૭ ત્રમણો. ૮ ઝાઝો-ખાલી. ૯ મોટા મંત્રી.
૧૦ જાનો.

હો નૃપ સાથે જમીં જાયજો, નિશ્ચય કરવા વાટે ધાટે
પાથર્યોરે લોલ.

હો સૂક્ષ્મ ચુરણ ઇંટજો, પદ્મપંક્તિ પડવાથી નિર્ણય મન
કર્યોરે લોલ. ૧૧

હો જાણ્યો એક સહી ચોરજો, રોગ્ય ખુરો જે અંજન
વિદ્યા જાણુતોરે લોલ.

હો આવી જિમે તુમ સાથજો, લોજન વલિ ઘર રાજકું
ધન ભર્યું માનતોરે લોલ. ૧૨

હો કહે મંત્રી સુણુ સ્વામજો, નવિ આયો કદિ કરમે
કરત ઉપાયનેરે લોલ.

હો કાલ ઘણાનો રોપજો, આપણનો એક માથે અછે કહે
રાયનેરે લોલ. ૧૩

હો નવિ શુદ્ધ્યો તુમ સાથજો, લોજનથી પણ ભાગ લિયે એ
અધમ ઘણોરે લોલ.

હો હવે દેખો પ્રભુ ! આપજો પ્રગટ કરીને પકડું તો મંત્રિ
ભણેરે લોલ. ૧૪

હો સહુને શસ્ત્ર સમાનજો, વિદ્યાખલથી કપટથી
નવિ ગ્રહી કો શકેરે; લોલ.

હો આવ્યો હવે અવસાનજો, જીવ સહિત જાણીને સોંપું
તુમ જિંકેરે લોલ. ૧૫

હો દ્રઢ કરિ એક વિચારજો, મહાખુધિવંત પ્રધાન કલા જે
દેલવેરે; લોલ.

હો જ્ઞાનરવિ એક દાસજો, ત્રેવિશમી વર ભાળી આગે સુણો
હવેરે લોલ. ૧૬

હોહા.

- ચાકર પુરુષ લણી ભણે, મંત્રિ સંભિનમતિ એમ;
 ૧ અર્ધ નિઝને જોરનાં, લઈ પત્ર તુમ નેમ. ૧
- મહાનસા માંહે યાપિને, ઘરમાંહે તે પત્ર;
 અગ્નિ લગાડી ઘટ તણું, મુખ બાંધીને તત્ર, ૨
- રાખે, એમ કહ્યા થકી, કીધું તેમજ કામ;
 લોજન સમય થયો હવે, નરપતિ આયો તામ. ૩
- લોજન પિરસ્યાં લાવતાં, મંત્રિ રહ્યો નૃપ પાસ;
 રાય મુભટ પ્રચ્છનપણે, રહિયા રાય સકાસ. ૪
- રોપ્યપુરે પણુ આવિયો, લોજન કરવા કાજ;
 ઇન્દ્રિય વિષયે મોહિયો, ગણે ન કાજ અકાજ. ૫
- ભૂપતિ સહ જમતો થકો, નિર્ભયપણે અભણ;
 કર્મ પરિણતિ પ્રિરિયો, ઘેર્યો ઘણો અનાણ. ૬

હાલ ૨૪ મી.

(“ હરિણી જય ચરે લલના ” એ રમી.)

- લોજન અર્ધ સમય થયો લલના, તિણુ સમયે મહાભાત્ય;
 મતિ બૂવો મંત્રિની લલના;
 મુખ જોલ્યો તવ કુંભનો લ. પુત્ર પટલ પ્રગટાત. મ. ૧
- પ્રસર્યો લોજન ખંડમે, લ. હર્દર ક્ષાર અત્યંત; મ. ૨
- નાચા મુખ વર્ગી ચલુના, લ. વિવર થકી પ્રવિશંત. મ. ૨
- કોઇક કાર્યનો મિષ કરી, લ. બિહિ ચલ્યો નરસય; મ. ૩
- દાર કપાટ જડયા તિસે, લ. મુભટ સદુ સજ થાય. મ. ૩
- ઝેરિ ધૂમના જોરથી, લ. નાચા નેત્ર વહંત; મ. ૪
- જલધારા અસરાલ તે, જ પરનાલા જઈ ચલંત. મ. ૪

૧ આકડો. ૨. રસાડું. ૩ પાસ. ૪ પડો. ૫ સમુદાય. ૬
 ખારો-ગીખો.

ચક્ષુ મસલવાથી ગયો, લ. આંખથી અંજન તામ; મ.
 ૧અદશ તજિ લહિ ૨દૃશ્યતા, લ. પ્રગટ થયો તિણ દામ. મ. ૫
 નાશણને જોયું ઘણું, લ. પણ નવિ મલિયો માગ; મ.
 એવે મંત્રી હુકમથી, લ. ૩નૃપલટ પાત્રી લાગ. મ. ૬
 ખાંધીને ૪કાઠોકિયો, લ. ૫મહોકમ માર્યો માર; મ.
 રે ! પાપીષ્ઠ ! ૬અનીષ્ઠ તું, લ. ફૂડ કપટ કોઠાર. મ. ૭
 પાપ કર્યો પરગટ થયા, લ. ખહુ દિનના ઇણવાર; મ.
 આપ કમાણી આપણી, લ. જ્યાં જાવે ત્યાં લાર, મ. ૮
 અખ ક્યાં જાઈશ પાપિયા, લ. ૭થરકયો ચોર તિવાર; મ.
 પરવશ પડિયો શું કરે ! લ. નડિયા કર્મ વિકાર. મ. ૯
 લાવી રાય હજૂરમેં, લ. કહે મંત્રી ઇહ ચોર; મ.
 રૌખ્યખુરો પ્રભુ જાણિયેં, લ. કરતો કર્મ કઠોર. મ. ૧૦
 હવે જિમ જાણો તિમ કરો, લ. રોષ લરાણો ભૂપ; મ.
 અધમ અન્યાયી નિર્દયી, લ. ખહુ જનને દુખરૂપ. મ. ૧૧
 શિર મુખ મૂંડી પુર ફેરી, લ. કરિ રાસલ આરોપ; મ.
 ૮ડિંડિમ વિરસ વગાડતા, લ. જાણો ધરિ ચિત ચોપ. મ. ૧૨
 શૂદ્યારોપણુ જઈ કરો, લ. સુલટ રહો ઇહ પાસ; મ.
 મરણુ લગે કહે કાંઈજો, લ. વાત કહો મુજ તાસ. મ. ૧૩
 તેમજ રાયનરે કર્યું, લ. કરિ સહુ લોકને જાણુ; મ.
 શૂલિ રહ્યો દુખ લોગવે, લ. કોઈ નહીં ત્રસ ત્રાણુ. મ. ૧૪
 મંત્રિ સુધાર્યો કામને, લ. નિરૂપદ્રવ કિયો ગ્રામ; મ,
 ખુદ્ધિ બલથી કલથી ગહ્યો, લ. નૃપ પરશંસ્યો તામ. મ. ૧૫
 પુરિજન પણ હરખ્યા ઘણા, લ. સૌ મુખ કહે શાખાશ ! મ.
 રાય નયર જનમેં વધ્યો, લ. આદરમાન સુવાસ. મ. ૧૬

૧ જાતો કોઈ ન દેખે તે. ૨ પ્રગટ હોવાપણું. ૩ રાજના
 સેવક. ૪ ટાટ. ૫ ઘણો. ૬ ખરાબ. ૭ ચમક્યો-હાયઆપલીઆ. ૮
 ટુટો દોલ. ૯ રક્ષણ કર્તા.

ચતુર ! મુળો જોવીયમી, લ. જ્ઞાનરચી કહિ હાલ; મ.
શેક હશે જામિની જળી લ. આગલ વાત રસાલ. મ. ૧૭

દોહા.

તરકર શૂંલથે' રહ્યો, ચિતે નિજ મનમાંહિ;
અહંભોજન તિમ સપનું, મુજ વચ થાયે માંહિ. ૧
ઇમ જલયુ' પણ શું થયું ! એ અણુજલયુ' આજ !
શું ચિતે શું નીપજે ! 'વિધિવચ થયું' અજાજ. ૨

॥ યત ઉક્તં ॥

રાત્રિર્ગમિપ્યતિ મવિપ્યતિ મુમખાતં,
માસ્વાનુદેપ્યતિ હસિપ્યતિ પંકજશ્રીઃ ।

एवं विचिनयति कोपगते दिरेफे,

हा ! मूलतः कपलिनीं गज उज्जहार ॥ १ ॥

એક વ્યસનથી પણ જુઓ, મરણ લહે 'નિયમેન;
'કિમુત સમ વ્યસને કરી, દુખ નવિ પામ્યું' કેન ? ૩
એક એક ઇન્દ્રિય વશે, માણુ હરણુ જો થાય;
તો શું કે'યું ! જોહની, વચ પ'થ ન કરાય ? ૪

॥ उक्तम् च ॥

कुरंग मातंग पतंग भृंगा, मीना हताः पंचभिरेव पंच ।

इत्यादि ॥ १ ॥

શૂદ્ધમારોપિત ચોરની, સાથે જો પુરલોક;
કરશે વાર્તાલાપને, તે લહશે ચમલોક. ૫
સાજદ્રોહિ તે જાણ્યો, તસ પાસે તસ દ્રવ્ય;
હોયો એમ જણાયશે, નરપતિ કહિયું' અન્ય. ૬

ચક્ષુ મસલવાથી ગયો, લ. આંખથી આંજન તામ; મ.
 ૧ અદશ તજિ લહિ ૨ દૃશ્યતા, લ. પ્રગટ થયો તિણુ હામ. મ. ૫
 નાશણુને જોયું ઘાણું, લ. પણ નવિ મલિયો માગ; મ.
 એવે મંત્રી હુકમથી, લ. નૃપભટ પામી લાગ. મ. ૬
 બાંધીને ૪ કાઠોકિયો, લ. ૫ મહોકમ માર્યો માર; મ.
 રે ! પાપીષ્ઠ ! ૬ અનીષ્ઠ તું, લ. કૂડ કપટ કોઠાર. મ. ૭
 પાપ કર્યા પરગટ થયા, લ. બહુ દિનના ઇણવાર; મ.
 આપ કમાણી આપણી, લ. જ્યાં જાવે ત્યાં લાર, મ. ૮
 અખ ક્યાં જાઈશ પાપિયા, લ. ૭ થરકયો ચોર તિવાર; મ.
 પરવશ પડિયો શું કરે ! લ. નડિયા કર્મ વિકાર. મ. ૯
 લાવી રાય હનૂરમે, લ. કહે મંત્રી ઇહ ચોર; મ.
 રૌખ્યખુરો પ્રભુ જાણિયે, લ. કરતો કર્મ કઠોર. મ. ૧૦
 હવે જિમ જાણો તિમ કરો, લ. રોષ ભરાણો ભૂપ; મ.
 અધમ અન્યાયી નિર્દયી, લ. બહુ જનને દુખરૂપ. મ. ૧૧
 શિર મુખ મૂંડી પુર ફેરી, લ. કરિ રાસભ આરોપ; મ.
 ૮ ડિડિમ વિરસ વગાડતા, લ. જાઓ ધરિ ચિત ચોપ. મ. ૧૨
 શૂદ્યારોપણુ જઈ કરો, લ. સુભટ રહો ઇહ પાસ; મ.
 મરણુ લગે કહે કાંઈજો, લ. વાત કહો મુજ તાસ. મ. ૧૩
 તેમજ રાયનરે કર્યું, લ. કરિ સહુ લોકને જાણુ; મ.
 શૂલિ રહ્યો દુખ લોગવે, લ. કોઈ નહીં ત્રસ ત્રાણુ. મ. ૧૪
 મંત્રિ સુધાર્યો કામને, લ. નિરૂપદ્રવ કિયો આમ; મ,
 ખુદ્ધિ બલથી કલથી ગ્રહ્યો, લ. નૃપ પરશંસ્યો તામ. મ. ૧૫
 પુરિજન પણ હરખ્યા ઘણા, લ. સૌ મુખ કહે શાખાશ ! મ.
 રાય નયર જનમે વધ્યો, લ. આદરમાન સુવાસ. મ. ૧૬

૧ જાનો કામ ન દેખે તે. ૨ પ્રગટ હોવાપણું. ૩ રાખતા
 સેવક. ૪ ટાટ. ૫ ઘણો. ૬ ખરાબ. ૭ ચમક્યો-હાવ્યાપલીઆ. ૮
 કુટો દોષ. ૯ રક્ષણ કર્તા.

ચતુર ! મુજો ચોવીશમી, લ. જ્ઞાનરત્ની કહિ ઠાલ; મ.
શેડ કહે બામિની ભણી લ. આગલ વાત રસાલ. મ. ૧૭

દોહા.

તરુર શૂલિથે રત્નો, ચિતે નિજ મનમાંદિ;
પ્રહસોજને તિમ રાયનું, મુજ વચ ધારે પ્રાંદિ. ૧
ઇમ બલયું પણ શું થયું ! એ અનુભવયું બાજ !
શું ચિતે શું નીપજે ! વિધિવચ થયું અજાજ. ૨

॥ યત ઉક્તં ॥

રાત્રિર્ગમિષ્યતિ મવિષ્યતિ સુપ્રભાતં,
ભાસ્વાનુદેષ્યતિ દસિષ્યતિ પંકજશ્રીઃ ।

एवं विचिंतयति कोपयते द्विरफे,

हा ! मूलतः कमलिनीं गज उज्जहार ॥ १ ॥

એક વ્યસનથી પણ જુઓ, મરણ લહે નિયમેન;
કિમુત સમ વ્યસને કરી, દુખ નવિ પામ્યું કેન ? ૩
એક એક ઉદ્રિય વશે, માણ હરણુ એ ધાય;
તો શું કે'યું ! જેહની, વચ પંચ ન કરાય ? ૪

॥ उक्तम् च ॥

कुरंग मार्तण्ड पतंग भृंगा, मीना हताः पंचभिरेव पंच; ।

इत्यादि ॥ १ ॥

શૂદ્યાસેપિત ચેરની, સાથે જો પુરલોક;
કરશે વાર્તાલાપને, તે લહશે ચમત્કૃત. ૫
રાજદ્રોહિ તે બાણ્યો, તમ પાસે તમ દ્રવ્ય;
હોશે એમ જણાયશે, નરપતિ કહિયું ભવ્ય. ૬

ઢાલ રપ મી.

(“ વાહાલોલ વાએ છે વાંસલીરે ” એ દેશી.)

- ઇણ અવસર જિનદતલરે, મેજ ^૧જનક ગુણવંતઃ
સાત વરસ વય માહરીરે, સાથ લઈ ^૨નિકસંત. ૧
- સમકિત દ્રઢ ધરો પ્રાણિયારે, સમને નિજ પરરૂપઃ
આતમ રામ રમણ કરોરે, સુખ લહો ^૩અમિત અનૂપ સઃ. ૨
- પુત્ર સહિત પુર ^૪પરિસરેરે, આઘ્યા જતના એ ચાલ;
સચિતાચિત સંકેચથીરે, નિસહીત્રિક સંભાલ. સઃ. ૩
- વિધિદ્રવ ભાવે ધારિનેરે, પરમ ગુરૂજિનચંદ;
ધર્મગુરૂ ભટ્ટારકોરે, પાદકમલ અભિવંદ. સ. ૪
- કરિ ચાલ્યો નિજ ગ્રહ પ્રતિરે, શૂલિ રહ્યો જે ચોર;
પાંસે થઇને નીકલ્યોરે, દેખ્યો કરતો ચોર. સ. ૫
- ^૫ત્રપિત, શરર શ્રાણિત ^૬શ્રવેરે. પરલોક ^૭પ્રાહુણ પ્રાણ;
દેખિ મેં પિતુને પૂછિયુરે, એ છે કવણ વિનાણ. સ. ૬
- એવી અવસ્થા એ કિમ લહો ? કહે સુણ સુતા સુવિચાર;
^૮પૂર્વોપાર્જિત ફલ કર્મનાંરે, ભોગવ્યા વિણ ન ^૯નિસ્તાર. સ. ૭

॥ તથોક્ત ॥

પાતાલમાવિશતુ યાતુ સુરેંદ્રલોકે,

આરોહતુ ક્ષિતિધરાધિપતિં ચ મેરું ।

મંત્રોપધાદિકરણૈશ્ચકરોતુ રક્ષાં,

યદ્વાવિતં તદ્ભવતિ નાત્ર વિચારહેતુઃ ॥ ? ॥

- ^૧તરકર તવ કહે શેકનેરે ત્રણ્ય દિવસ ગયા મુગ્ધ;
પણ હજિ પ્રાણ જતા નથીરે, અહો ! જિનદત ! કહું તુમજ સ. ૮
- પાદ શૃંગાલિયે મુજ ભખ્યારે, જર્જર ગિર કર્યું કાક;
તોડી માંસ ભક્ષણ કરેરે, પૂર્વ કર્મ પરિપાક. સ. ૯

૧ પીતા. ૨ નિકલ્યો. ૩ પૂર્વ-પાર્વ. ૪ પાંસે. ૫ તરસ્યો. ૬ વડે-નિકલે. ૭ પરણી ૮ પૂર્વ અધિક. ૯ છેડો-ચારો ન આવે. ૧૦ ચોર.

શું કહ્યું શેઠા! હ્યાનિધિરે, તું કરે જગડપકાર;
 ધર્મિ ધની સત્યુદય તુરે, ત્રપિત ધયો હું અપાર. સ. ૧૦
 માણું હું જલપાનનેરે, પણુ નરપતિ ભય ધાર;
 નાચે કાંઈ મુજ દુકડોરે, તિલ્લું કહું અતિથ પુકાર. સ. ૧૧
 ॥ ચતઃ ॥

યસ્ય ચિત્તં દ્રવીભૂતં, કૃપયા સર્વદેહિણુ ।

તમ્ય જ્ઞાનં ચ યોષં ચ, કિં જટાભસ્મચીવૈઃ ॥ ૧૧ ॥

વિવંતિ નથઃ સ્વયમેવ નાંભઃ સ્વાદંતિ ન સ્વાદુફલાનિ વૃક્ષાઃ ।

પયોદ કિં સ્વં ચિલસંતિ ગ્રસ્યં, પરોપકારાય સતાં વિભૂતયઃ ॥૨॥

બહુધા^૧ દીન વચન ચરે^૨રે, કહણાજક તસ બોલ;
 સાંભળી શેઠ કહે ધરયુરે, મધુર વચન ^૩નિર્મોલ. સ. ૧૨
 રે ! તરકર મુજ શુકતણીરે, ^૪દ્વાદશ વર્ષની સેવ;
 કરતાં તંત્ર મહા લંઘારે, આજ કહું તુજ લેવ. સ. ૧૩
 તુજ અર્થે જલ લેહવારે, જાઉં તો વિસ્મૃત ધાય;
 ક્યાંધી મિલે ફરી એહવોરે, તિલ્લું કહો કેમ જવાય? સ. ૧૪
 ચોર પૂછે તે મંત્રધીરે, શું ફલ હોવે તામ ?
 શેઠ કહે મુખ સર્વનેરે, ચારે વંદિત કામ. સ. ૧૫
 ધન અર્થાને ધન દિયેરે, રાત્ર્યાધિને રાજ;
 પુત્ર પ્રિયા મુખ નેત્રવેરે, યથ જગને અતિ ^૬આજ. સ. ૧૬
 કિં બહુના મન ^૭અમુનેરે, અર્પે જે અભિરામ;
 'પદપંચ' પદ પર્મનેરે, સ્વર્ગ દિયે મુખ કામ. સ. ૧૭
 ચોર ભણે જલ ત્યાં લગેરે, લાવો ત્યાં લગિ મંત્ર;
^૮પોપણ કરું મુજ કહોરે, શીખ લાવો જલ ^૯અત્ર. સ. ૧૮
^{૧૦}'અરતુ' કહિ તસ શીખબોરે, મંત્રસત્ત 'પદપંચ';
 નમરણુ કર કહિ આલિયોરે, શેઠે ન કરિ ^{૧૧}જલ અંચ. સ. ૧૯

૧ ધણી ગીત. ૨ હરે ૩ મહા અનુભવ. ૪ બાર. ૫ બહુ
 ગાભાવમાન. ૬ દિવિ. ૭ કન્યાચરણ. ૮ અડો. ૯ નહે. ૧૦ દીસ.

જ્ઞાનરવી કહી દાલ એરે, પવિત પચીશર્મા સાર;
એવા જે ઉપકારનેરે; કરે તસ ધન ! અવતાર ! સ. ૨૦

દોહા.

ધ્યાન ધરે નવકારનું, શેઠ વચન પરમાણુ;
શુભ પરિણામ ઉપનો, સ્વર્ગસુધર્મ જાણુ. ૧
ઉપયોગે 'અવિલોકિયું', ઉપકૃતિ શેઠ અમાપ;
'અયઃથી જ્યું' સોવન કરે, પારસ પ્રતાપ. ૨
જ્ઞાને દેખી હરખિયો, ઈણ સમયે જલ લેય;
આંચો જળ જિનદત્તજી, 'મૃતક રૂપ નિરખેય. ૩
મન ચિંત્યું મહામંત્રનું, ધરિયું હોશે ધ્યાન;
તો 'સદ્ગતિ પામ્યો હશે, શ્રી જિન વચન પ્રમાણ. ૪
શેઠ તિહાંથી આવિયા, શુરજિનચંદ નમંત;
શુર મુખ લઈ ઉપવાસને, લાખ્યો ચોર વૃતંત. ૫

॥ યતઃ ॥

મહાનુભાવસંસર્ગઃ કસ્યોન્નતેર્ન કારણં । ?

ગંગાપ્રવિષ્ટરથ્યામ્બુ, ત્રિદશૈરપિ વંચતે ॥ ? ॥

શુર સમિપ ઉઠાસથી, નિશ્ચલ ધ્યાન ધરંત;
ઈણ અવસર નૃપ^૫દેરિકા, જઈ નૃપને લાખંત. ૬

દોહા ૨૬ મી.

(“ લાલ ખીઆરીનો સાલિયો રે ” એ દેશી.)

હારે હારે સયનારે, 'ચરતર નરસાયે રાખ્યા હુતારે;
ચોર 'પ્રવરતિ જાણુ નિમિત્ત હો લાલ.
તે દોરી આવી કહે ભૂપનેરે, એ જિનદત્ત મહા 'અપવિત.
હો લાલ. ૧

૧ નેત્રું. ૨ લોકું. ૩ પ્રાણુ રહિત-એણા. ૪ સારી ગતિ. ૫
રાજા પુત્ર. ૬ નવું નુની અચર લાવનારો પુત્ર. ૭ વીનિ. ૮ ખરાબ.

સાંભલો ધી ગુરુ દેશનારે, સહો જિમ સામ્ય સિદ્ધિ અનુકૂલ.
હો લાલ.

ભક્તિ નવધા પક્તિ ભર્મનીરે, દશધા ધવળ એ તેહનું મુલ.
હો લા. સાં. ૨

હારે હારે સાંભલોરે ચોરથી 'ગોપી કરતો કરતો રંજિયોરે;
જલ લેવા પણ તિમ હો લાલ.

તરુકરમાટે તો બાલિયેરે 'પર્યતહર 'સહાયક ઈમ.
હો લા. સાં. ૩

હારે હારે ભૂપતિરે, નિમુણી વાતને 'તત્તલુ કાપિયોરે,
'દ્રોહી રાજ્યતલો પ્રત્યક્ષ હો લાલ.

એની 'સનિધિમે' દ્રવ્ય હોયચરે, ચોર તલો એ ભલો લક્ષ.
હો લા. સાં. ૪

હારે કરે હુકમ તેરે, લો 'મુલટો 'ઘડો ભાધનેરે;
જિનકતને ધણ વાર. હો લાલ.

ધર લૂટી વલિ 'કૂટો એહનરે, મુણિને ધાયા ભટ તિણવાર.
હો લાલ. સાં. ૫.

હારે હારે દેવતારે, 'આસન ક'પથી અવધે' દેખતોરે,
'પર્મ ધર્મના કાતા મુજ હો લાલ;

સણ પણ મુજ મનથી નવિ વીસરેરે, દેવગુરુપરે' માહરે પૂજ.
હો લાલ. સાં. ૬

હારે હારે ચિંતવેરે, એક અર્ધ પદ્ધત્યક ગુરુતલોરે;
નવિ ભલો જે નર ઉપકાર હો લા.

મહા પાપી ગુણલોપી તે કહોરે, ધર્મગુરુ ન ગણે જે ગંભાર.
હો લા. સાં. ૭

૧ વાતચીત. ૨ ચોર. ૩ સર્વ રીતે મદદના આપનાર. ૪ ઉ-
ત્પાવળો-તેજ વખતે. ૫ દ્રોહી. ૬ પાસે. ૭ લગ્નમાં લગનાર પુરુષ.
૮ પદો-ઝાલો. ૯ મારો. ૧૦ આસનના આવવાથી. ૧૧ ઉત્પદ.

હાંરે એહ શેઠજીરે, મુજ ^૧નિમિત્તથી મહાકપનેરે;

પામે કિમ ન કરું ? ^૨પ્રતિકાર હો લા.

ચિંતી આલ્યો તત્ક્ષણ દેવતારે, ધરિને લોહ દંડ રહ્યો ^૩દ્વાર.

હો લા. સાં. ૮

હાંરે હાંરે આવિયારે, શેઠને ગ્રહવા^૪ચર નરરાયનારે;

પકડો એહ અન્યાયી આજ હો લા.

કહેતા તેને સન્મુખ ઉઠિનેરે, કહતો કેસરિ જયું ^૫ધનગાજ.

હો લા. સાં. ૯

હાંરે તવ બોલતોરે, તસ્કરદેવ અહો ! નૃપ ^૬કિંકારે;

શું તુમ મરણ તણી થઈ હુંસ. હો લા.

મુજ જીવંતાં શેઠને કોઈ પરેરે, પરિભવ નહિ થાય તિલ ^૭તુંપ.

હો લા. સાં. ૧૦

હાંરે હાંરે રાયનારે, સેવક પુરૂષ કહે તું એકલોરે;

અમ બહુ તેહમાં આટે લૂંણ હો લા.

થાવા કિમ માંગે મૂરખપણેરે, ? અમ આગલ તું લેજે કુણ;

હો લા. સાં. ૧૧

હાંરે કહે અમર તેરે, હસ્તિ અંકુશ વશ તમ દીપકેરે;

નાશે વજ્રથી વલિ જિરિ જેમ. હો લા.

તેજ સંબલ પણ પુષ્ટ ^૮તતુ થકીરે, કિમપિ ન થાયે જાણે તેમ.

હો લા. સાં. ૧૨

હાંરે હાંરે ભૂપનારે, સેવક કોપ કરી અતિશય તદારે;

પેસણ લાગ્યા ધસી તિણ વાર; હો લા.

દંડ ^૯અમોઘ થકી કેઈ મારિયારે, કેઈક મૂઢિત નાઠા તિવાર.

હો લા. સાં. ૧૩

^૧ કારણ. ^૨ ઉપાય. ^૩ બારણું. ^૪ સેવક-ચાકર. ^૫ ગર-
જારવ. ^૬ સેવકો. ^૭ નિવમાન. ^૮ દેવ. ^૯ પર્યત. ^{૧૦} શરીર. ^{૧૧}
કદાપિ ખાલી ન જાય.

હાંરે કહ્યું ભૂપનરે, મૂક્યા અન્ય મુખટ તેહને વહીરે;
 તિમહિજ કીધું તવ નરસાય; હો લા.
 દુપિત થઈ 'ચતુરંગ' દલ બલ લઈરે, આબ્યા સંગ્રામે સજ થાય.
 હો લા. સાં. ૧૪

હાંરે હાંરે 'નિર્જસરે, ઉમદ'ડ હડે નૃપ સેન્યનોરે,
 મધન કર્યો સહુ બય 'પલાય. હો લા.
 'મહાવિકરાલ' 'કસલ તે દેખિનેરે, નૃપ પલુ નાઠે પ્રાણ બચાય.
 હો લા. સાં. ૧૫

હાંરે કહે સુર વદારે, માર્યા વિલુ નવિ મૂકું તુજ બણીરે,
 પાછળ ધાયો રૂપે ભીમ. હો લા.
 કહે ચાર સયને ચોકનેરે, ચરણ બય તો મારણ નીમ.
 હો લા. સાં. ૧૬

હાંરે ઇમ સાંભલીરે, મરણ બયે કર્યું ચરણ તે ચોકનુરે,
 'દસ તું રક્ષ રક્ષ !' કહે સય. હો લા.
 ચોક કહે બય ઠેહથી ? નૃપ વહેરે, તુમચો દ્વારપાલ દુખદાય.
 હો લા. સાં. ૧૭

હાંરે જિનહત્તારે, ચિંતે મુજ ઉપસર્ગ નિવારકારે;
 માયા કરિ કોઈ દેવ મુજલ. હો લા.
 કહે તેહને ઇમ કરયું નવિ ધટેરે, એ અમ નરપતિ મુસમતિ બલુ
 હો લા. સાં. ૧૮

હાંરે હાંરે એ કહીરે, મુંદર લાલ રસાલ છત્રીચમીરે;
 કિયો શુદ્ધ મન ઉપકાર ન બાય. હો લા.
 જાનરવિ ઇમ કયો ઉપકારનેરે, જયલચી જિમ લહો સદાય.
 હો લા. સાં. ૧૯

દોહા.

- પાઠાંતર^૧ વલિ એહની, કહિયો અપર વૃતંત;
રાય સહિત લક્ષ્મર ગયું નાશી પુર પેસંત. ૧
- કોપ કરીને દેવતા, પર્વતપુર પરિમાણ;
વૈક્રિય કીધો ગગનમેં, લય પામ્યા તિણ ઠામ. ૨
- કહે દેવ એ નયરને, કહું આજ ચક્રચૂર;
કે'તો જિનદત્ત શેઠને, નમન કરો જઈ ભૂર. ૩
- રાય નયરજન સૌ મલી, ખામો તુમ અપરાધ;
જો જીવતિ આશા હુવે, આહો કરણ સમાધ. ૪
- મુણી રાય પરમુખ સહુ, રૂપચારી પ્રણમંત;
મતિહીનમેં મૂરખે, માહું કિયું અત્યંત. ૫
- ક્ષમા કરો કહણા ધરો, દો અમ જીવિતદાન;
ધન્ય ! તુમે કૃત પુન્ય ! તુમ, ગુણ અગણિત નિધાન. ૬

ઢાલ ૨૭ મી.

(દેશી ઓઢિયાની.)

- પ્રગટ થયો છે દેવ, કરતો શેઠની સેવ;
દૈવ પ્રદક્ષણા એ, કરતો વંદણા એ;
દેવગુરૂ પ્રણમંત, પાછલથી મતિવંત,
શેઠ આગલ જઈ એ, બેઠો ચિર થઈ એ. ૧
- રાય કહે વિપરીત, વિબુધ બુદ્ધિ વિરહીત,
દેવગુરૂ તજે એ, ગૃહસ્થ પ્રથમ ભજે એ;
એ અપક્રમ કહિવાય, પ્રસિદ્ધ કમ લંઘાય,
સ્નાન ભોજન યથા એ, કરી દેવગુરૂ તથા એ. ૨
- વંદન કરવું અચુક્ત, દેવ ભણે એ યુક્ત,

૧ બીજી રીતે. ૨ પગે ચાલી. ૩ દેવ. ૪ કલકું-કનથી ગુદ.

જાહેર વિવેકને જો, ચોખ્ખા અચોખ્ખને જો;
 પવન ઇંદ્ર દારણ જોય, યેશિ મમ શુર હોય,
 પ્રથમ નમન કર્યું જો, 'ચરણે' 'શિર' ધર્યું જો. ૩
 'ભૂપતિ' કહે કહેા કેમ ? પ્રથમ શુર થયો જેમ,
 તવ દેરે કહ્યું જો, ગતભવ જો થયું જો;
 'નિધારણ' મુજ બંધુ, 'ઉપકૃતિ' ગુણજલસિંધુ,
 શુભ કેતા કહ્યું જો ? પાર નવિ લહ્યું જો. ૪
 લધુ વય જમું જલપાન, કરિ શ્રીકૃષ્ણ તરૂં જાન,
 મોટો વાધતો જો, જલ શિર શખતો જો;
 મોટા પર ઉપકાર, વિસારે ન કિવાર,
 તિમ મુજ ઘોરને જો, ધર્મે જોડને જો. ૫
 દેવતાથી ગતિ લાખ, ચોર થઈ થયો સાધ,
 પ્રથમ તેણે નમ્યો જો, પાપ પ્રગટ વમ્યો જો;
 શેઠ ભણે મુજ દેવ, મંત્રરાજની સેવ,
 અર્પે સ્વર્ગને જો, વલિ 'અપવર્ગને' જો. ૬
 જિનવર ધર્મનો યોગ, શુભ લગ્ની સંયોગ,
 સંગતિ સાધુની જો હરત ઉપાધિને જો;
 વિદ્વાનની 'શુભા', પદુતા વચનની પુષ્ટી,
 સત્કીય કુશલતા જો, સદ્ગુરૂ શોભતા જો. ૭
 ધરણ્ય કમલની સેવ, પાત્રદાનની દેવ;
 નિર્મલ મતિ ગતિ જો, ભાગ્યભક્તી અતિ જો;
 પામે પુન્ય પ્રતાપ, મુર શિવ કુખ 'અમાપ,
 પામ્યો તું સહિ જો, દેવપણું લહિ જો. ૮
 દેવ તદા ભરભક્તિ, અનુપમ જેહની શક્તિ,
 પૂજા પુષ્પથી જો, પરસંસ્યો અતિ જો;

૧. પગ. ૨ મસ્તક. ૩ રાજ. ૪ દારણ વિના. ૫ ઉપકાર. ૬
 મોટા. ૭ ગોષ્ઠી-વાનગીત. ૮ અણતોલ્યો-ગણો.

એ સરવે પ્રત્યક્ષ, દેખિ ધર્મનો લક્ષ,
 વિસ્મય નૃપ લલ્લો એ, મુગથી ઇમ કલ્લો એ. ૯
 અહો ! મહિમા બુવો ધર્મ, સુર નર વશ હોય પર્મ,
 દાસપાણું કરે એ, આણા શિર ધરે એ;
 હાર લતા હોય નાગ, વિષ પણુ અમૃત લાગ,
 શત્રુ મિત્રતા એ, અર્થિ જલ યથા એ. ૧૦
 સમુદ્ર તે ^૧ગોપ્પદ પ્રાય, કેસરિ હરિણુજ થાય,
 રૂદ્ધિવૃદ્ધિ લહે એ, ^૨ભુવનગુરુ કહે એ;
 યાવત સાસ્વત જુખ, ધર્મ થકી ગત દુઃખ,
 થાય પ્રગટપણે એ, નરપતિ ઇમ લણુ એ. ૧૧
 ઇમ ચિંતી વૈરાગ્ય, પામિ ધર્મનો લાગ,
 આરિત્ર મોહનો એ, ઉપશમ તેહનો એ;
 નિજપદ થાપી પુત્ત, રાજા સચિવ સંયુત,
 જિનદત્ત વલિ એ, દિક્ષા નિર્મલો એ. ૧૨
 લિયે કરી ચિત શોધ, ખીજા પણુ બહુ બોધ,
 ગુરુ જિનચંદ્ર કને એ, મુનિ નિર્મલ મને એ;
^૩નતિયુતી કરી દેવ, મુનિ દર્શન તતખેવ,
 નિજ ^૪નાકે ગયો એ, માને ધન્ય થયો એ. ૧૩
 ત્રણે મુનીશ્વર સાર, પ્રમાદ દોષ નિવાર,
 અનસન આરાધતા એ, સ્વર્ગને સાધતા એ;
 સત્યાવીશમી લાલ, જ્ઞાનરવિ ઉજમાલ,
 ગૌતમ ગણિ કહી એ, ભવિજન સદ્દહિ એ. ૧૪.

દોહા.

એહ સર્વમે દેખિયું, પ્રતક્ષ મહિમા ધર્મ;
 ગૃહસ્થ ધર્મ અંગીકર્યું, સાચો સમકિત મર્મ. ૧

૧ ગાયનાં પગ સમાન. ૨ પરમેશ્વર. ૩ નમન-સ્તુતિ. ૪ સ્વર્ગ.

ધિરના અરિદેન પર્થમ, નિષ્ઠ, દિનપ્રી રૂપે સુજન,
 સુખે મુંદરી । માર્દરી, મમદિન રૂઢના મુજન. ૨
 બળે બામિની કવામિલ, તુમ કદ્દ મદ્દ માધ;
 એવા નિમિત્ત મિથ્યા રૂપી, શાશ્વ મુદ્દના કામ ૩
 કામિની કુદલના 'લપ્ત, કદ્દે ન રૂમે મુજ વાન;
 ગર્વ 'અલીક કપુ' તુમે, બામ્ એમ અલ્પાન. ૪
 રાત્ત યોર ચર્ચોય મુખી, કુદલનાના યોલ;
 કુપિત થયા મનમિ' પણા, અદ્દા એ નિષદ નિરોલ. ૫
 સર્વ વૃત્તાંત પ્રત્યક્ષ એ, દેખુ' નિમ મદ્દ દોલ;
 બળે મમદપણે, બળે, કુદલના લેલ રોલ. ૬

દાલ ૨૮ મી.

(" સોદારણ્ય બપો રીકરો સોદારીરે. " એ રમી.)

અસમજસ એ યોલવી, મુણે મળી લાલ;
 દિયુ' 'શિશ્વ પરભાવ, અતિમુખ ખાલી લાલ. ૧
 નૃપ ચિંતે કેવું કદે, મુ. કુદ એ બુદી વાલ. ૨
 પ્રથમ કથા શેઠે કહી, મુ. નિજસમકિત ધિરકાર; ૩
 મિત્રસિદીને ચોકલ, મુ. કદે હવે કદો તુમ સાર. ૪
 મિથ્યા મત વામી કરી, મુ. દિમ સમકિત તુમચિત; ૫
 થયું નિઃશલ તેનું કદો, મુ. કારણ જેલ પવિત. ૬
 શેઠ રાય પ્રમુખા મુણે, મુ. કરિ ઈક ચિત વિચેષ; ૭
 મિત્રસિદી બાળે બલી, મુ. 'મનહર માગધ દેશ. ૮
 નયર રાજગૃહ 'બૂતલે', મુ. 'મુરપુર 'સમ ચોખંત; ૯
 સમરશૂર 'નરપતિ તિહાં, મુ. નામ વધાર્ય વિખ્યાત. ૧૦
 કનકમાલો શુણુ માલિદ્રા, મુ. 'પદમહિષી મહિપાલ; ૧૧
 'તત્ર શેઠ નિવસે શુણી, મુ. વપભદાસ મુકુભાલ. ૧૨

૧ નાની સી. ૨ અસમ. ૩ દંડ. ૪ સારો-સોબા મુજા. ૫
 પુખી, ૬ દેવનગર. ૭ સદલ ૮ રામ. ૯પરરાખી. ૧૦ તિહાં.

પરમાર્હત ધર્મી ધની, સુ. પાત્ર ત્યાગ ગુણ રાગઃ અ.
 શાસ્ત્રબોધ રણયોધજે, સુ. પરિજન સહ ધન ભાગ. અ. ૭
 પુરૂષ પંચ લક્ષણ કરી સુ. લક્ષિત તેની નાર; અ.
 સમકિતવ્રતધારી જિકા, સુ. શુભ લક્ષણ ધરનાર. અ. ૮
 સદા તુષ્ટ અનુકૂલતા, સુ. ભર્તૃથી મતિ દક્ષ; અ.
 સાધ્વી લક્ષણ કૌશલા, સુ. જાણે કલાનો લક્ષ. અ. ૯
 જિનદતા નામે ભદ્રી, સુ. ધન ધર્મે ^૧ભરપૂર; અ.
 વંધ્યા કર્મ વશે કરી, સુ. સુત ^૨વિરહિત દુખ પૂર. અ. ૧૦
 કરે ખડું ઉપચાર તે, સુ. પણ વાંછિત નવિ થાય; અ.
 ઇકદિન જિનદાતા કહે, સુ. પતિને અવસર પાય. અ. ૧૧
^૩અંજલિ કરિ, સુણો સ્વામિજી, સુ. નયન વિના ^૪તતુ જેમ; અ.
 હૃદય જ્ઞાન શૂન્યે^૫ યથા, સુ. ^૬નિશિપતિ વિણ નિશિ તેમ. ૧૨
^૭નાગ મહેં, ^૮જલરૂહ જલેં, સુ. શબ્દ જ્ઞાન વિણ વાણ; અ.
 સરવર હંસ ^૯મિથુન વિના, સુ. પંડિત વિણ પર્યદ જાણ. અ.
^{૧૦}સ્વામા શીલ રહિત જસી, સુ. ^{૧૧}જવવિણ જેમ તુરંગ; અ.
 નયર યથા નરપતિ વિના, સુ. સત વિણ ધર્મ ઉતંગ. અ. ૧૪
 તિમ કુલ સત્પુત્રે કરી, સુ. રહિત નવી શોભાંત; અ.
^{૧૨}પ્રાધૂર્ણ્યક અતિથી તણો, સુ. નહિ આગમન હવંત. અ. ૧૫
^{૧૩}સંતતિ તતિ વૃદ્ધિ થવા, સુ. કન્યા પરણો અન્ય; અ.
 આલે જેમ પરંપરા, સુ. જસ સુત તેહિજ ધન્ય. અ. ૧૬
^{૧૪}શર્વરી દીપક ચંદ્રમા, સુ. દિન દીપક દિનરાજ; અ.
 ત્રિભુવન દીપક ધર્મ છે, સુ. કુલદીપક સુત સાજ. અ. ૧૭
 સંસારે સ્થિત જીવને, સુ. ભૂમી ત્રીન વિશ્રામ; અ.
^{૧૫}અપેત્ય ^{૧૬}કલત્ર સતસંગતિ, સુ. નીતિ નિપુણ કહે આમ. અ.

૧ પૂર્ણ. ૨ રહિત-વિના. ૩ જે હાયનું જોડનું. ૪ શરીર. ૫
 સંદ. ૬ દસ્તી. ૭ કમલ. ૮ યુગલ. ૯ સ્ત્રી. ૧૦ વેગ. ૧૧ પ્રાણી.
 ૧૨ સંતાન પરંપરા ૧૩ સતિ. ૧૪ પુત્ર. ૧૫ આ.

હાલ એ અદ્વાવીશમી, મુ. મિત્રસિરી કહે વાત; અ.
નાન રવિ યોતા સર્વિ, મુ. સુણો આગલ અવદાત. અ. ૧૯

દોહા.

જિનહતા વાયક મુણી, શેક વહે તિણવાર;
તત્તુ ઈકે 'કવલ' 'કૃતાંતને, ઇચ્છા દોષ અપાર. ૧
મુખા મૂર્ખ સંસારમે, લુબ્ધ વિપય વિપમાંહિ;
ઈહ પરભવ બહુ દુખ લહે, નહિ મુખ તેહને ક્યાંહિ. ૨
વલિ વનિતે ! વય માહરી, 'દ્વાપત વર્ષ પ્રમાણ;
તિણથી કરવું ધર્મને, જેહ મહા મુખ ખાણ. ૩
દ્વાસ્ય યોગ્ય વલિ લોકમે, કરતાં અન્ય વિવાહ;
ભલે ભામિની વિપયને, અર્થે તો હોય નાહ' ! ૪
વૃદ્ધિ થવા સંતાનની, કરતાં નહિ કેંઈ દોષ;
'પ્રતિપત મહ આગ્રહે, તવ પામી સંતોષ. ૫
તિણહિજ નગરે તસ પિતા, જિનહત તિમ તસ માત;
જાંધુસિરી નામે અંધે, 'ભગિની કનકસિરી યાત. ૬

દાલ ૨૬ મી.

(" કંત તમાકું પરિહરો " એ દેશી.)

નિજપતિ અર્થે યાચતી, ભગિની માત સમીવ, મેરે લાલ.
અન ધન વસ ભૂવલ ઘણા, પણ શુભ વિષુ દુઃખ અતીવ. મે. ૧
સયણ સનેદી સાંભણે, મિત્રસિરી કહે વાત; મે.
સાંભલતાં મુખ અપજે, સમકિત જિમ ધિર થાત. મે. સ. ૨
જિનહતા કહે જનકને, લોચન હાલ વિહાય; મે.
નવિ આવું હું ઘર ભણી, કરશું ધર્મ સહાય. મે. સ. ૩

૧ કાલિયા. ૨ કામતો. ૩ પર વર્ષ. ૪ નાથ. ૫ અંગીકાર.
૬ બહેન.

સોંપું સવિ ધર સાર તે, કનક સિરીને હાથ; મે.
 શપથ કરી કહું તુમ લણી, નવિ કડું કપટ તુમ સાથ. સા. ૪
 હું નિરવિધને સાધયું, દેવ ગુરુવર એવ; મે.
 પિતરે પણ માન્યું તદા, લમ કર્યું તતખેવ મે. સ. ૫
 શુભ મુહુર્તે પરણ્યો વધૂ, સુખ વિલસે ધર આય; મે.
 જિનદત્તા જિન ધર્મને, આરાધે સુખદાય. મે. સ. ૬
 ઇક દિન કનક સિરી હવે, આંવી પિતરને ગેહ; મે.
 પૂછી કિમ સુખણી અછે? કે નહિ? તવ કહે તેહ. મે. સ. ૭
 કૂટ? કરી પરપંચને, કપટ કુટિ મતિ ધીઠ; મે.
 શું પૂછો મુખ વારતા! પતિ સુખ કદિય ન દીઠ. મે. સ. ૮
 વચણ નયણ જોડે નહીં, પ્રીતિજનક મુજ સાથ; મે.
 ખહિન સપત્ની કર્યો, સર્વ પ્રકારે હાથ. મે. સ. ૯
 ધર્મમિશે અંત્ય ધર વિષે, રમણ કરે નિશિદીહ; મે.
 દંપતિ લોજન કારણે, આવે મુજ ધર તેહ. મે. સ. ૧૦
 એકાકી ધરમે રહું, ન લહું રતિક્ષણ એક; મે.
 ક્ષીણ ગાત્ર મારું થયું, પણ રાખું મુજ ટેક. મે. સ. ૧૧
 શિર મુંડન કરિ પૂછવું, વાર તિથી અક્યથ્ય; મે.
 શોક્ય શાલ ઊપર દઈ, વિણસાઠ્યો મુજ અથ્ય. મે. સ. ૧૨
 અવિચારિત કરી કામને, પુત્રી દુખ સનમુખ; મે.
 જોડી પૂછો સુખને, સ્વપ્ને પણ નહિ સુખ. મે. સ. ૧૩
 માયા જલ ભરિ નેત્રમે, કનકસિરી નિજ માત; મે.
 ભરમે ભરમાવી ઘણું, ભભેરી અકુલાત. મે. સ. ૧૪

॥ યતઃ ॥

કવયઃ કિં ન પશ્યંતિ ? કિં ન કુર્વંતિ યોગિનઃ ?

મદ્યપાઃ કિં ન જલપંતિ ? કિં ન કુર્વંતિ યોષિતઃ ॥૧॥

પણ પુત્રી ! તુજ પતિ તણો, કેવો તવ પરિ પ્રેમ ? મે.

નિજ શુણે રંજિત પિયુ વસ કર્યો, જિનદત્તા છતાં નહિ ક્ષેમ.

૧ ખોટા-ગુહો. ૨ શોક્ય. ૩ રાતદિવસ. ૪ અર્થ.

બંધુસિરી ચિંતે મને, રતિરૂપા સમ જોહ; મે.
 પરિકરિ પુત્રી માહરી, ^૧જરસા જર્જર દેહ. મે. સ. ૧૬
 વૃદ્ધ વિરૂપા સેવતો, ધિક ધિક જોહ વૃષદત; મે.
 અનુચિત ઉચિત બાણે નહિ, કામિ લલ્લ વિરહિત મે. સ.
 કલા કુશલ ^૨વિકલિત કરે, પાંડિત જન પણ તેમ; મે.
 ધીરને વક્ષી અધીરતા, કરે ^૩મકગંધવજ એમ. મે. સ. ૧૮

॥ ચતઃ ॥

કામી ન લજ્જતિ ન પદ્યતિ ન શૃણોતિ,
 નોપેક્ષતિ ગુરુમનં પરં વા;

ગચ્છાગ્રનઃ કમલપત્રવિગ્લાલનેત્રે,

વિદ્યાટવી પ્રતિદિશા યમ રાજમાર્ગઃ ॥

ઉન્મારગતું દ્વાર એ, નરક ^૪સૌપાન સમાન; મે.
 સ્વર્ગ ^૫અર્ગલા આપદા, ધામ ^૬અનૈમ અસમાન. મે. સ. ૧૯
 કિં બહુના બંધુસિરી, કહે શુભ પુત્રી જેમ; મે
 જિનદત્તા પાપીષ્ઠ તે, મરથે કરશું તેમ. મે. સ. ૨૦
 તુજ શુભ યાથે તિમ કરું, જ્ઞાન રવિ કહિ હાથ; મે.
 મુદર એશુભુત્રીશતી, ખલ ખર ન્યું અસરાલ. મે. સ. ૨૧

હોહા.

કનકસિરી હરખિત દુષ્ટ, શોક્યનું બાથે શાલ;
 સર્વ સ્વતંત્ર પણે પછી, વિલશું શુભ વિશાલ. ૧
 દુષ્ટજ ચિંતે દુષ્ટતા, પરની પણ નિજ યાય;
 દુગ્ધપાત્ર દેખે બિલી, ^૭યદિ નવિ દેખાય. ૨
 દુરિત દરી કપટે લરી, કનકસિરી સંતોષ;
 ઉપજાવી જનની તિણે, મૂઢી નિજ ઘર બેસ. ૩

૧ રહાવસ્યાવરો. ૨ વિદ્યુત-ગાડો. ૩ કામદેવ. ૪ નીસરણી.
 ૫ ભુગ્ધ. ૬ કામદેવ. ૭ લાહડી. ૮ પાપની શુદ્ધ.

વેરભાવ ધારે મને, તિણ કિનશી તસ માત;
 ધર્મિણી જિનહસતા તણી, પાપિણી ચિંતે ધાત. ૪
 વિરથે વિવિધ ઉપાયને, પણ નહિ આયો દાય;
 ઇણ અવસર કાપાલિકો, જોગીસર તિહો આય. ૫
 ભૂતિભાલ અવધૂત તે, દીશંતો યમહત;
 અરિથ વિભૂષિત તનુ કરી, જટાન્નુટ જિમ ભૂત. ૬

હાલ ૩૦ મી.

(“ નાહનો નાહલોરે ” એ દશી.)

ડમરૂ ત્રિશૂલ ધાર્યો કરેરે, રૌદ્ર મૂર્તિ અતિ બસ;
 માનનિતું મન માનિયુરે, મહતાડખર દેખિનેરે—

દિલ ઉલસિત થયું તાસ. માનનિ. ૧
 બંધુસિરી ચિંતે અહોરે, દેખ્યા જોગો અનેક મા.
 મહિમા એહવો ન દેહનોરે, એ સહુથી અતિરેક. મા. ૨
 કામ સમારેએ માહરૂંરે, નિશ્ચય નિજમન કીધ; મા.
 વિવિધ સરસ રસવતિ ભલીરે, અતિ આદરથી દીધ. મા. ૩
 કારજ નિજ પ્રિય પ્રાણિનેરે, વલી પદારથ પિય; મા.
 વત્સ ક્ષીરક્ષય દેખિનેરે, માત તજે નિજકીય. મા. ૪

॥ ચત્તઃ ॥

કાર્યાર્થી ભજતે લોકં, ન કશ્ચિત્કસ્યચિત્પ્રયઃ ॥

વત્સઃ ક્ષીરક્ષયં દૃષ્ટ્વા, સ્વયં ત્વજતિ માતરં ॥ ૧ ॥

ગરજ ઋથિલ જગ જન ઘણારે, બોલત કરત નિહોર; મા.
 ખિન ગરજે બોલે નહિરે, ગિરવરહૂંકો મોર. મા. ૫
 આર્પી લિક્ષા ભણે ભામિનીરે, અનુદિન આવળે આપ; મા.
 લિક્ષા કારણ મુજ ઘરેરે, એમ કર્યો આલાપ. મા. ૬

૧ ભભૂતિ. ૨ વાછડો. ૩ ગુંથાયેલ. ૪ રોજરોજ. ૫ વાતચીત.

તે પણ નિતનિત આવતોરે, ^૧આહાર દિયે હરખેલુ; મા. ૭
 બદ્ધિ બહી તમ દેખિનેરે, મનમાં ચિંતવ્યુ તેલુ. મા.
 દીસે દોઈ કારણ ખડરે, અન્યથા એવો ન શક્તિ; મા. ૮
 ને એ કહે મુજ પ્રમનેરે, કરિ આપું નિજ શક્તિ. મા.
 જન્મદાતા ઉપકારનોરે, કરતા દાતા જ્ઞાન; મા.
 અનદાતા ત્રાતા ભયેરે, પંથ પિતા સમ જાણુ. મા. ૯

॥ યતઃ ॥

જનેતા ચોપનેતા ચ, યસ્તુ વિદ્યાં પ્રયચ્છતિ ।
 અન્નદાતા મપત્રાતા, પંચેતે પિતરઃ સ્મૃતાઃ ॥ ૧ ॥
 રાજપત્ની મિત્રપત્ની ગુરુપત્ની તર્થેવ ચ;
 પત્નીમાતા સ્વમાતા ચ, પંચેતે માતરઃ સ્મૃતાઃ ॥ ૨ ॥

કહો, માઈ ! એગી કહેરે, મુજ લાયક દોઈ કામ; મા. ૧૦
^૧શુદ્ધ સિધ મહાસિદ્ધિથીરે, કહું વાંછિત ^૨વિષુ દામ. મા. ૧૦
 જ'ધુમિરી ^૩ફદલી કહોરે, નિજ પુત્રી વરતાંત; મા. ૧૧
 જિનદતા મુતા યોગ્યનેરે, હજુવાથી મુખ યાત. મા. ૧૧
 તિમ કરો જેમ મુજ પુત્રીનોરે, ^૪વિપમ વિમ્ન વિલાય; મા. ૧૨
 યોગિ કહે ધરો ધેરનેરે, કામ કહું ચિતલાય. મા. ૧૨
 હવ મારજુ શંકા નહીરે, મુજ મનમાં તિલમાત; મા. ૧૩
 કૃષ્ણ ચતુર્દશી જવ હુવેરે, પ્રેત ^૫નિકેતને રાત. મા. ૧૩
 વિદ્યાદેવી સાધશુ રે, તેથી તેહનો નાથ; મા. ૧૪
 કરમું-નહિ તો હું પામશુ રે, હુત ^૬ભુકમાંહિ વિનાશ. મા. ૧૪
 એમ પ્રતિજ્ઞા આકરી રે, આ મુષ્ણિ પામિ સંતોષ; મા. ૧૫
 સંભલાવી યોગી ગયો રે, કરતો પાપનો પોષ. મા. ૧૫
 ઇચ્છિત દિવસ આવીયો રે, સામગ્રી લઈ લાય; મા. ૧૬
 પ્રેત વને આયો વહીરે, લાયો ^૭મૃતક છક સાથ. મા. ૧૬

૧ અન્નપાન. ૨ શુદ્ધ દિધિવ. ૩ વિના પેસે. ૪ રૂદન કરતી.

૫ કુઃખદાઇ. ૬ સ્મરણનશ્રમિ. ૭ અમિ. ૮ મુદ્દક.

ખડગ દિયો શબ હાથમે'રે, મંડલમાંહિ બહીઠ; મા. ૧૭
 પૂજોપકરણે પૂજિને રે, શબને રાખી હેઠ. મા.
 ત્રીશમી કહી સોહામણી રે, જ્ઞાન રવિ ઇહ ઢાલ; મા.
 પાપકર્મ કોઈ મત કરો રે, જેથી બહુ જંબલ. મા. ૧૮

દોહા.

અગ્નિકુંડ કરિ મોતકો, હોમે વસ્તુ અનેક;
 જપ માલા લઈ મંત્રનો, જપ કરે ગ્રહિ ટેક. ૧
 વિદ્યા નામ વૈતાલિકા, કીધું તસ 'આહ્વાન;
 પુષ્પ નિકર^૧ પાસે કર્યો, મુદ્રામંડલ ધ્યાન. ૨
 'કતિપય મંત્ર જપ્યા તિણે, મંત્રશક્તિ અદ્ભૂત;
 આકર્ષી નિમ દેવતા, સૂચિ^૨ તંતુ અનુસ્યૂત. ૩
 'અટિતિ મૃતક શરીરમે', કરિ 'સંક્રમ તતખેવ;
 વૈતાલી વિદ્યા પ્રગટ, થઈ ઈમ વચન કહેવ. ૪
 ભો ! કાપાલિક યોગિ ! તું, 'દેહી મુજ આદેશ;
 કરૂં કાર્ય તારૂં અવલ, મુણિ થયો હર્ષ વિશેષ. ૫
 મહામાયે ! રહિ જિણુ ધરે, કનકસિરીની શોક;
 જિનદત્તા મારો જઈ, થાયે વાંછિત થોક.

દોહા ૩૧ મી.

(“ એહવો દુપમ દુપમ આરોજ પંચમો ” એ દેશી.)
 તહત વચન કરિ દેવી તદા, કર 'નિશિત ધરી કરવાલ હો
 સ્વામીજી;
 અતિ કોષ 'હુતાશન કલકલી, મૂડે 'ભેરવ શબ્દ 'કરાલ
 હો સ્વા. ૧

૧ બોલાવવાનું. ૨ અમુલ્ય. ૩ કેટલાક. ૪ યોગમાં દોરાનીપરે.
 ૫ જરૂરી. ૬ પ્રવેશ. ૭ આપ-રે. ૮ ત્રીશમી. ૯ અગ્નિ. ૧૦ અતિ
 મિહાનમો. ૧૧ આક્રોશ.

હું બલિહારી હો, શ્રી જિનવર ધર્મની;—મહિમા જાસ અપાર
હો. સ્વા. હું. ૨

‘અનેકાંતિક લક્ષણ શુભનિધિ, ‘એકાંતિક ન લહે તસ પાર
હો. સ્વા. હું. ૨

સા વિદ્યાદેવી, ત્યાં જિનદત્તા, સ્વા જિનવચણ અત્યંત હો; સ્વા.
યદ નિશ્ચય ‘ચિત્તા જિનમતે’, ‘ધત્તા ધ્યાન પ્રભુનું એકંત
હો. સ્વા. હું. ૩

દેવી આવી તિહાં મારણ બણી, દેખીં ધર્મમે’ દુઃખમતિ તારા હો;
કોપ અનલ શીતલ થયો દેવીનો, અહો ! ધર્મિણી ધર્મની
રાસ હો. સ્વામી. હું. ૪

‘અસંમર્થ ‘અનિષ્ઠકરણ બણી, હું તો શું ? પણ ‘મુર
‘નર ‘ઈંદ હો. સ્વા.

ઉલટો ભય માનેછ એહનો, લયો દેવી આનેંદ ‘અમંદ સ્વા.
પરદક્ષિણ કરી વેતાલિ તે, કરિ વંદન વણી તિણ ‘કાયહો; સ્વા.
હણ’ યોગિને શક્તિ ન માહરી, તસ શક્તિ અપાર દેખાય
હો. સ્વા. હું. ૬

કાપાલિક કહે ‘પુનરપિ તુમે, કરો કામ શીલપણે જાય હો; સ્વા.
એમ બીજી ત્રીજી વારે’ વણી, આવી કહે મુખથી ન કરાય
હો. સ્વા. હું. ૭

યોગી ચિતે એ ન કરે એ તેહનો, ઘાત તો કરયે મુજ ઘાત હો; સ્વા.
કહે મરણ ભયે’ એ એહુમાં, કરે દુષ્ટ તણે અતિ ‘પાત;
હો. સ્વા. હું. ૮

એમ જહીને ‘અરિત કરી તેહને, આવી કનકચિરી ઘરમાંહી હો; સ્વા.
‘સયની એ સૂતી તસ જ્ઞાનથી, જાણી દુષ્ટ કોધ કરેહિ હો.
સ્વા. હું. ૯

૧ સ્વાહા. ૨ એક જહીને મહણ કરનાર. ૩ ચિત. ૪ ધરતી.
૫ શક્તિદીણ. ૬ ખરાબ. ૭ દેવ. ૮ અનુષ્ઠ. ૯ ઉદ્ધ. ૧૦ ધણો. ૧૧
કામ. ૧૨ ફરી-બીજીવાર. ૧૩ વિનાશ-નાશ. ૧૪ આવતી, ૧૫ રાખ્યામાં.

શબ દનેથી અસિ લેઈ કનકલતા, શિર છેલું નિરલીક હો; સ્વા.
રક્ત 'શ્રવિત યોગીને કહ્યું, બહુ કામ કર્યું મેં ઠીક હો.

સ્વા. હું. ૧૦

કહ્યું દેવીને જાઓ સુખે હવે, સુણિ વેતાલોં ગઈ નિજ ઠામ હો; સ્વા.
યોગીએ જઈ બંધુસિરી લાણી, હણી દુષ્ટા મેં કર્યું કામ હો.

સ્વા. હું. ૧૧

સુણિ હરખ થકી પુત્રીઅહે, જાણે દિયું વધામણી સાર હો; સ્વા.
જઈ જોયું તો છિન્ન^૨શિરા પડી, રડતી કરતી પોકાર હો.

સ્વા. હું. ૧૨

મહા પાપિણી સાપિણી સારખી, ડાકણી ગઈ રાય હજુર હો; સ્વા.
અહો ! ભૂપતિ ! મમ પુત્રી હણી, શોક્ય શેઠ મિલી પાપ ખૂર

હો. સ્વા. હું. ૧૩

એ વાત સુણી નરપતિ થયો, કોપ પરાયણ દંપતિ, દોય હો. સ્વા.
બાંધી લાવો અહ સાર લેઈને, ભટ મોકલ્યા, સોંપો મોય હો.

સ્વા. હું. ૧૪

તિણુ અવસર^૧ દંપતિ ધર્મસ્થળે બેઠા કરતા ધર્મ વ્યાપાર હો; સ્વા.
નૃપ સેવક આયા જે હવે, શાસન સુરી થંભ્યા તે વાર હો.

સ્વા. હું. ૧૫

એહ સાંભલી સર્વ વૃતાંતને, ત્રણભદ્રાસ કહે સુણો નાર હો; નારીજી;
પૂર્વ સંચિત લંઘાય નહિ, ભોગવ્યા વિણ ઈણુ સંસાર હો.

ના. હું. ૧૬

ચલે મહાસતી સત્યમેરુ જો, ચલે સુમુદ્ર તજે મર્યાદ હો; ના.
ન ટલે કૃત કર્મજો આપણા, સહે સુર નર પણ અવિવાદ હો.

ના. હું. ૧૭

૪રયણાયર દોષ ન તાહરો, દોષ અમહ અદૃષ્ટનો હોય હો; ના.
રયણાયર રતન ભર્યા થકી, લહો^૫ સાલૂર હાથમેં જોય. હો.

ના. હું. ૧૮

૧ સવતું. ૨ મસ્તક છેદાયેલી. ૩ સ્ત્રી ભરતાર. ૪ દરિયો. ૫ દેડકો.

જિજ્ઞ દેશે કાલ જિજ્ઞ મહુતે, જિજ્ઞ દિન વૃધિ વલા હાણુ હો. ના.
યશ અપયશ લાભ અલાભ તે, ન ટલે ન ચલે ઇમ બાણુ હો.
ના. હું. ૧૯

॥ યતઃ ॥

યસ્મિન્ દેસે યદા કાલે, યન્મુહૂતે ચ યદિને ।

હાનિર્દિર્ઘિર્ગેશોભમ, સ્તત્તયા ન તદન્યયા ॥ ૧ ॥

પરપર કરતા ઇમ વાત તે, 'હ'પતિ શુષ્કમણિરત્ન ભંધાર હો; સ્વા.
કાલ કહી એકત્રીશમી રસભરી, ધર્માધર્મ પટ'તર સાર હો.
સ્વા. હું. ૨૦

દોહા.

હ'પતિ વાર્તાલાપને કરતાં ધરતાં ધર્મ;
ઉપજતો ઉપસર્ગ તે, બાણી તેહનો મર્મ. ૧
'સાગારી' 'અનસન' કયો, વલિ મન ચિત્ત્યું તેમ;
જો સંયમ નવિ આહર્યું, તો એ 'આપદ' એમ. ૨
ઇમ ચિંતવતાં મુનિ તણે, વેપ લઇ તિણુ કાપ;
શાસન દેવી આપિયો, પહિયો 'હ'પતિ આપ. ૩
ભાવથી પડી'વજ્યો તિણે, સંયમ સમ સુખ'કંદ;
તિણુહિજ કામ 'સમાધિથી, રહિયાં અતિ આનંદ. ૪
એહવે શાસન દેવિ તે, કાપાલિક પુરમાંહિ;
લાવી શરીરે 'સંકમી, યોગી મુખે કહે ત્યાંહિ. ૫
અહો ! નયરજન ! સાંભળો, જિનદત્તા નિકલ'કે;
ધર્માસક્ત મહા સતી, ઇમ બાણો નિઃશંક. ૬

૧ સ્ત્રી ભરવાર. ૨ આનંદો. ૩ આગાર-સહિત-ઉપદ્રવમિતે ત્યાં
લગાયું. ૪ આરે આહારનો ત્યાગ. ૫ દુઃખ-સંકટ. ૬ અંગીકાર
કયો. ૭ મજા. ૮ સમનાભાવે. ૯ પેડી-પ્રવેશ કીધો.

ઢાલ ૩૨ મી.

(દેશી—એકવીસાની.)

ખંધુ સિરી મુજ લોજને, લોલવૌને ઇમ ભાષેજ;
મુજ પુત્રીનો ^૧સપત્નીને, હણવાથી મુખ થાશેજ. ૧

ટૂટક.

મુખ થાય જો એ શાલ જાયે, ઇમ કહ્યાથી માનિયું;
વૈતાલિ વિદ્યા સા'યથી, તસ પાપથી અંત આણિયું;
શાસન ^૨સુરી વૈતાલિને કર અલિને તાડી અતિ,
ભય માનીને વૃદ્ધાતણું, ધરિ રૂપ વાત કહે છતી. ૨

ચાલ.

અહો ! એ જિનહત્તા સતી, દોષરહિત ગુણ કોપજ;
કનકસિરી પાપીદને, દુદને ધરી રોપજ. ૩

ટૂટક.

અતિ રોપથી મેં હણી જાણો, કહી વેતાલી ગઇ,
શાસનસુરી વૈતાલિયે, કહી વાત ખરો સૌ સદ્ધ;
^૪નૃપ ^૫સુભટ ^૬થંબ્યા જાણિને, ^૭થરહર્યા ભયમન આણિને,
સુણિ રાય પુરજન કહે ધન ! ધન ! ધર્મ ધન ધણિયાણીને. ૪

ચાલ.

મહિમા તાસ કરણુ ભણી, શાશન દેવીયે કીધોજ;
પ્રગટપણે સૌ દેખતાં, ^૮પંચાશ્ચર્ય પ્રસિદ્ધજ. ૫

ટૂટક.

પરસિદ્ધિ પામી ધર્મિણી, તિમ પાપિણી ખંધુસિરી,
સુણિ ^૯તોષને વલિ રોષને, જિહુ અનુભવે મિશ્રિત કરી;
નૃપ હુકમ કીધો ખંધુસિરીને, ખાંધિ ખર ^{૧૧} ^{૧૨}આરોપીને,
^{૧૩}શિર મૂડીને પુર બાહિરે, કાઢો કહે નૃપ કોપિને. ૬

૧ શોક્ય. ૨ શાસનદેવી. ૩ ભંડાર. ૪ રાજા. ૫ માણસ.
૬ ચોટાડયા. ૭ કંપ્યા. ૮ પુખ્ત વૃદ્ધિ આદિ. ૯ પ્રખ્યાતિ. ૧૦ સંતોષ.
૧૧ ગધેડો. ૧૨ બેસાડી. ૧૩ મસ્તક.

આલે.
 ૧ મિત્રદ્રોહિ ૨ કૃતઘન વહી, ઘાતક ૩ પિશુન એ ચારણ;
 દેશનિકાલકે વધ વિના, કંડ ૪ અપર ન વિચારણ. ૬

ત્રુટક.
 વિચારીને એમ રાજનીતિ, બપુસિરિ નિર્ધારિને,
 ઉત્કૃષ્ટ પુન્ય ને પાપના ફલ શીઘ્ર મલતા પ્રાપ્તિને;
 ત્રતીય વર્ષે ત્રતીય માસે ત્રીન પક્ષે ત્રણ દિને,
 અતિઉપ દીધા અશુભ શુભ એ ફલે લહિ પરિપાકને. ૮

॥ યત્તઃ ॥

ત્રિમિઃપસૈઃ ત્રિમિઃમાસૈઃ ત્રિમિર્વિપઃ ત્રિમિર્દિનૈઃ
 અસ્યુગ્રપુણ્યપાપાનામિદૈવ ફલમાસતે ॥ ૧ ॥

આલે.

તદનંતર રાજા મને, ચિંત્યું જૈન સમાનણ,
 ઇતર નહિ લોકીકના, ધર્મે મહિમા અમાનણ; ૯

ત્રુટક.
 અગણીત મહિમા જૈન ધર્મે, જાણિ ધર્મ થલ આવિયો,
 મુખતિ સમાધી સહિત ઉપતિ, મુની દર્શન પાવિયો;
 કરિને ૧ નમસ્કૃતિ ભાવથી રોમાંચથી કર જોડિને,
 ૨ ઉપવિદ, મુજ પાપીયનો, અપરાધ ખમજો કોડિને. ૧૦

આલે.

૩ મહ ઉપસર્ગ તે ધર્મથી, મેઘ ઘટા જિમ પવનેણ;
 ૪ દુરિત ૫ પૂર દુરે થયો, ૬ બ્રહ્મ સ્પર્શ જન્યું યવનેણ. ૧૧

ત્રુટક.

બ્રહ્મ યવને સ્વાત શબ્દે, જૈનથી મિથ્યામતિ;
 મુનિનાથ મુક્તિ સાધથી, જ્યમ ગલે કર્મની સંતતિ;

૧ મિત્રદ્રોહી. ૨ કલેષ ગુણનો અગ્રણ્ય. ૩ ચારીઓ. ૪ ખીજો.
 ૫ ત્યાર પછી. ૬ નમસ્કાર. ૭ જોડો. ૮ મોટો. ૯ પાપ. ૧૦ સમુદ્ધ.
 ૧૧ આજણ

ઢાલ ૩૨ મી.

(દેરી—એકવીસાની.)

ખંધુ સિરી મુજ લોજને, લોલવૌને ઇમ લાપેલ;
મુજ પુત્રીનો ^૧સપત્નીને, હણવાથી મુખ થાશેલ. ૧

ટૂટક.

મુખ થાય ને એ શાલ જાયે, ઇમ કઘાથી માનિયું;
વૈતાલિ વિદ્યા સા'યથી, તસ પાપથી અંત આણિયું;
શાસન ^૨સુરી વૈતાલિને કર અલિને તાડી અતિ,
લય માનીને વૃદ્ધાતણું, ધરિ રૂપ વાત કહે છતી. ૨

ચાલ.

અહો ! એ જિનદત્તા સતી, દોષરહિત ગુણ કોષલ;
કનકસિરી પાપીદને, દુદને ધરી રોષલ. ૩

ટૂટક.

અતિ રોષથી મેં હણી જાણે, કહી વેતાલી ગઇ,
શાસનસુરી વૈતાલિયેં, કહી વાત ખરી સૌ સર્દઇ;
^૪નૃપ ^૫મુલટ ^૬થંભ્યા જાણિને, ^૭થરહર્યો લયમન આણિને
સુણિ રાય પુરજન કહે ધન ! ધન ! ધર્મ ધન ધણિયાણીને. ૪

ચાલ.

મહિમા તાસ કરણ લણી, શાશન દેવીયેં કીધોલ;
પ્રગટપણે સૌ દેખતાં, ^૮પંચાશ્વર્ય પ્રસિદ્ધલ. ૫

ટૂટક.

^૯પરસિદ્ધિ પામી ધર્મિણી, તિમ પાપિણી ખંધુસિરી,
સુણિ ^{૧૦}તોષને વલિ રોષને, બિહુ અનુભવે મિશ્રિત કરી;
નૃપ હુકમ કીધો ખંધુસિરીને, ખાંધિ ખર ^{૧૧} ^{૧૨}આરોપીને,
^{૧૩}શિર મૂડીને પુર બાહિરે, કાઢો કહે નૃપ કોપિને. ૬

૧ શોખ. ૨ શાસનદેવી. ૩ ભંડાર. ૪ રાજ. ૫ માણસ.
૬ ચોટાડયા. ૭ કંખ્યા. ૮ પુખ્ત વૃદ્ધિ આદિ. ૯ પ્રખ્યાતિ. ૧૦ સંતોષ.
૧૧ ગધેડો. ૧૨ બેસાડી. ૧૩ મસ્તક.

હોધાદિ ચોધા છતિને, નિજ આત્મ વીર્ય ઉદ્ધામથી,
નિત પ્રીતિ લેન મતે કરે, જિમ હુટવો મોઢ પાયથી. ૧૮

ચાલ.

નરપતિ સંગ્રામ શૂર તે, નિમુણી બોધ વચનજ;
સિંહ શૂર દેવી પુત્રને, રાજપુત્ર ગુજ મનજ,

ચૂલક.

શુભ મનથી સંવેગધર શુર શુભ સમાધી શુભજ,
શ્રદ્ધિ પાસ દિશા ઉમથશિશા, પારતા વિધિ મુદ્દતજ;
એહિજ શુરજ મયભદાસજ, સેવના કરતા સદા,
જિનમતિ શુભમતી સાધવી સાથે, રહે જિનદત્તા શુભ. ૨૦

ચાલ.

શુર કહે વત્સ ! લલુ કર્યું, વર્યું મુ સંયમ રતજ;
સર્વે પદાર્થે ભય રહેા, સંસારે અયતજ. ૨૧

ચૂલક.

વિષ્ણુ યત્ન ભોગે રોગ મુખમાં, દુઃખ ધન અગ્નિ નૃપા,
ત્યમ દાસ સ્વામી શુભે ખલતા, વંશમાં ચોપિત લતા;
વલ્લિ માર્ને જ્ઞાનિ જયે રિપુ ભય, મરણનો તતુ ભય કલેા,
પણ એક ઈહ સંસારમે ભય-રહિત બે ગય પદ લલેા. ૨૨

ચાલ.

તે પામી તુમે ધન યયા, શુરજ એમ કહાયજ;
સંયમ શુભમને પાલતા, બૂમંદલ વિચસાયજ. ૨૩

ચૂલક.

અતુકમે સદ્ગતિ પામિયાં સદુ, વહૂ મિત્ર સિરી કહી,
અરહદાસજને કહે મેં, સત્ય દેખીયું પરગટ વહી;
સમકિત દહતર તેહ કારણ થયું મુજ સ્વામી ! લલે,
ખત્રીશમી ઈહ દાલ ભાખી, જ્ઞાન રવિ નિરમત્રપલે. ૨૪

દોહા.

અરહદાસ શ્રેષ્ઠી સુણી, મિત્રશ્રીની વાત;
 કહે સદૃશ ભવ તમ તણા, ધર્મ રૂપો જગતાત. ૧
 સુંદરી સરદહી રોયવી, ધન! તું સુગુણ સુભણ;
 અપર નારો તિમહિજ કહ્યું (પણ) કુંદલતા કહે વાણ. ૨
 સર્વ અસત્ય કહો તુમે, હું નવિ માતું એહ;
 રાજા મંત્રી ચોર તે, સુણિ મનમેં યું કેહ. ૩
 મૂઢમતિ કિમ સત્યને, અસત્ય કહે નિરભીક;
 કાલે દેશું દંડને, તેડી મુજ નજીક. ૪
 ગુણ છોડી અવગુણ ગ્રહે, નિર્ગુણ દુર્જન લોક;
 ગોસ્તનથી પય છોડોને, રૂધિર ગ્રહે જયું જલોક. ૫
 અથ શ્રેષ્ઠી ચંદનસિરી, બીજી બુદ્ધિ નિધાન;
 બોલાવી કહે તુમ કહો, થિર સમકિત નિદાન. ૬

ઢાલ ૩૩ મી.

(“ ચારે માથે પંચરંગી પાધ સોનારો છાગલો માફલ, ”
 એ દેશી.)

ચંદનસિરી લાખે વાત જ દાખે, મોહના વારુલ,
 મુણે સ્વામી ખ્યારા પ્રાણ આધારા માહરા વારુલ;
 મેં દેખી જેહવી, ભાખું તેહવી, મો. વા.
 સમકિત ગુણ સ્થિરતા મતિ મુજ દહતા જિમ થઇ વા. ૧
 કુરુ જંગલ દેશે નામ વિશેષે, મો. વા.
 હથિણાપુર પુરવર સુરપુર સમ શોભાનિલો; વા.
 ત્યાં મુલોગ રાજા દલગલ તાજા મો. વા.
 લોગાવતી રાણી પ્રગટ વખાણી પુન્યથી. વા. ૨

૧ ભવ વિના. ૨ ગાયનાં આંચલ. ૩ જલુકા-જલો. ૪ દેવનગર.
 ૫ ચતુરંગ સૈન્ય.

વલિ રાજ્યનો ઁછી પદ પરમેષ્ઠી, મો. વા.
 મન ધારે 'નિરંતર ગુણ પાલ અંતર ધર્મને; વા.
 ગુણવતી તસ જ્યારો, સુગુણ સુકાર્યો, મો. વા.
 ધરે ધર્મજ અધિકો, 'ત્રિભુવન પતિકો નિશ્ચયે. વા. ૩
 'તત્ર' વાકવ નિવસે, હારિદ્ર ઉલસે, મો. વા.
 સોમદત્ત, સુશીલા, 'ધરણી સોમિલા નામથી; વા.
 તસ પુત્રી સોમા, અતિ અભિરામા, મો. વા.
 લક્ષણ ગુણ સુંદર, રૂપ 'પ્રવર વર 'ધારિકા વા. ૪
 એક દિવસને યોગે, 'નવર ભર રોગે. મો. વા.
 સોમિલા પરલોકે, ગઈ કુણ રોકે મરણને; વા.
 સોમા તસ ચોકે, ગત દુષ્ણ ચોકે, મો. વા.
 કોઈકે તિહા આયા, મુનિ મન જાયા તેહને. વા. ૫
 સોમા જઈ વંદા, પાપ નિકંદા, મો. વા.
 મુનિ પૂછે 'વચ્છે ! કારણ શું ઉ ? ચોકનો; વા.
 તિજે કહું કારણને, મુનિવારણને, મો. વા.
 મુનિરાજ પયંપે, મત તું 'કંપે, ચોકથી. વા. ૬
 જે ઈહ 'સંજાતા, મરણજ થાતા, મો. વા.
 મહા યતન થઈ પણ, 'સુર 'અમુર 'ગણ કોઈને; વા.
 'કલિત કરતો, ત્રિભુવન કરતો, મો. વા.
 મહા પાપિ 'કૃતાંતો, કિમપિ ન થાતો વચ્ચે તે. વા. ૭
 'પ્રલ લોક 'પાતાલે, 'સુરપતિ ભલે, મો. વા.
 વલિ જાય વનાંતે સાગર જાંતે વેગથી; વા.
 દિગચક ઉલયે, 'સેવને શુંગે, મો. વા.
 વન દ્રહ 'હરિ 'દુર્ગે, ભૂમી 'ગલે જો પેશિયે. વા. ૮

૧ હમેશ. ૨ ત્રય ભુવનનાં સ્વામી. ૩ તિહાં. ૪ આદ્ય. ૫ સ્ત્રી. ૬ પ્રધાન. એજ. ૭ પરનારી. ૮ તાવ. ૯ દે પુત્રી. ૧૦ બીદે. ૧૧ જનન્યા. ૧૨ દેવ. ૧૩ નામ. ૧૪ સમુદ. ૧૫ કોસિઓ. ૧૬ શાસ. ૧૭ દેવશોક. ૧૮ નરક-અમલોક. ૧૯ દેવના સ્વામી. ૨૦ પવનને સિખરે. ૨૧ શુભ. ૨૨ કિમ્બો. ૨૩ ભંડાર.

રહોં સુલટ ઘટામેં, વિકટજ ઠામે, મો. વા.
 કાલ એ કૂરકર્મા, મરણધર્મા પ્રાણિને; વા.
 કરતો સંચરતો, ધર્મજ ધરતો, મો. વા.
 ઇહ લવ પરલવમેં, નવિ દુખ દવમે તે પડે વા. ૯
 રાજ સંપદ લોગા, શુભ સંયોગા, મો. વા.
 સુકુલે ઉત્પત્તિ, નહિ કદી વિપત્તિ સુરૂપતા; વા.
 બુધિબળ સંપનો, આયુ સંપનો, મો. વા;
 આરોગ્ય સંતુકો, લહે પુન્ય પુકો ધર્મથી. ૧૦
 યતિ વચન સુણિને, સોમા સુશુણિને, મો. વા.
 મન સમતા સંજાતા, શ્રાવિકા જાતા વ્રત લઈ; વા.
 યથાશક્તે પાલે, દ્વપણ ટાલે, મો. વા.
 સમકિત અનુવાલે, કર્મને ગાલે તત્પરે. વા. ૧૧
 ઇમ કાલજ જાતે, સમય કદાતે, મો. વા.
 સોમદત્તને જાણી, દારિદ્ર ખાણી શેકજી; વા.
 શુભપાલજી તેને, નિજ ઘર લઈને, મો. વા.
 આશ્વાસ્યો વાસ્યો, સર્વ પ્રકારે, જીવિકા. વા. ૧૨
 નિરવાહ કરતો, નેહુ ધરતો, મો. વા.
 સોમદત્ત વિચારે, ચિત્ત તે વારે હર્યથી; વા.
 મોટાની અંગતિ, પુન્યની અંતતિ, મો. વા.
 શુભ ગતિમતિ આપે, દુર્ગતિ કાપે સજ્જના. વા. ૧૩
 ને શુભથી વિદીનો, શુભિ આધીનો, મો. વા.
 વરતે ને સમીપે, શુભ ચક્ર દીપે મુંદરા; વા.
 કાલ્યાણી સંજન, પાને સંજન, મો. વા.
 અવનુન પત્રુ જાણે, શુભિ સંગ થાણે, આગ્યથી. વા. ૧૪
 કુરે સ્વીથી વાલે મંગ પ્રવાલે, નિ. વા.

૧ નિવિત્ત. ૨ મંદુર. ૩ પદ. ૪ નગરની રેડીનાં પાં નીકળતું જત.

નિર્મલતા ધારે, તાપ નિવારે 'તનુતણા; વા.
 તેહિજ 'સયણાયર, સંગર્થી 'કદુતર મો. વા.
 ઇમ ગુણિ અવગુણીથી, સંગતિથી ફલ પામિયે. વા. ૧૫
 સોમદત એક દિન, મરણ સમય મન, મો. વા.
 જણિ શેક બોલાયો, આયો 'હાયો 'દિજકને; વા.
 અહો ! તુમ 'સહાયે, દુખ નવિ ધાયે, મો. વા.
 પણ ઠોઈ વાતનો, એ સોમા મુલતનો મુજ મને. વા. ૧૬
 જહુ દુઃખજ યાયે, તુમ પસાયે, મો. વા.
 ચિંતા સવિ જાયે, ચિંતીત યાયે માહરં; વા.
 સોંપું છું તુમને, 'સુદ્ય 'જનકને, મો. વા.
 જણી પાલે જો, દિજ વર દેજો શાવકો. વા. ૧૭
 ઇમ કહોં નિજ પુત્રી, પુન્ય પવિત્રી, મો. વા.
 સોંપી પરલોક સિધાયો, ઉમાયો નિજ મને; વા.
 ગુણપાલજ આયો, સોમા કાયો, મો. વા.
 નિજ ધર પ્રતિપાલે, પુત્રિજ ભાવે શેક તે. વા. ૧૮
 બાલ મુકુમાલ, પુન્ય વિશાલ, મો. વા.
 શેક ધરમે વસંતી, ધર્મ કરંતી અહોંનિયે; વા.
 ત્રયત્રીશમી ભાખી, મુધા સમ આખી, મો. વા.
 જ્ઞાનરવિજે દાખી, ચરિત્ર છે સાખી દાલ એ. વા. ૧૯

દોહા.

*સાધર્મી સગપણ ગણી, સોમા પાલે શેક;
 તિલુહિજ નયરે રૂદ્રદત, કરતો દેવની વેઠ. ૧
 મહો મિથ્યાત્વી વ્યસન તે, દુતાહિક સેવંત;
 બેઠો 'દુતાપણ કદા, સોમાને નિરખંત. ૨

૧ સરીર. ૨ રત્નાકર-સમુદ્ર. ૩ ખારો. ૪ બેઠો. ૫ બાહ્યણ
 પાસે. ૬ મદદથી. ૭ સમ. ૮ પિતા. ૯ એક ધરમી. ૧૦ શુભારની દુઃખન.

૧ ઉદ્ભવ યૌવન પૂરવર, રતિ સમ રમણી રૂપ;
 નાગ કન્યા કે અપ્સરા, ૨ હામિની જેમ અનૂપ; ૩
 નયન વદન રતન જેહના, કમલપત્ર શશિ કુંભ;
 શોભા જીતી યુવતિ તે, પામ્યો દેખિ અચંભ. ૪
 બાણ પુરૂષને પૂછિયું, કેહની કન્યા એહ;
 સોમદત્ત મૃત દિવ ૩ કની, ૪ ખની રૂપ કહો તેહ. ૫
 ઘરે રહે શુભપાલને, વર મિથ્યાતી ટાલ;
 દેખે તસ જનકે કહ્યું, મરણ સમય ઉજમાલ. ૬

ઢાલ ૩૪ મી.

(“ સંસારમાં સગપણ સ્વારથતું છે ” એ દર્શી.)

સોમદત્તે સોંપી હાથ સોમાને, પુત્રીપરે શેઠ પાલેજ;
 રૂદ્ર ભણે પરણું હું એહને, તે કહે શેઠ ન આલેજ. ૧
 કામ મહા ૧ દુરદંત જગતમાં, કામો અખેંડ આણુ માનેજ;
 નિષ્કામી તૃણ તુલ્યજ લેખે, શમિયો સમ જલ પાનેજ. ૨
 તેહ પુરૂષ કહેરે ! શું બોલે ? દિક્ષિત ને ભટ યાચીજ;
 જૈન વિના નવિ આપો કોઈને, જૈને જસમતિ રાચીજ, કા. ૩
 તુંતો બ્રહ્મ ને નષ્ટ ક્રિયાથી, હોંસ વૃથા નવ કીજેજ;
 અભિમાની કહે રૂદ્ર અવશ્ય હું, ૪ શામા સોમા પરણીજેજ; ૪
 અહો ! દેખો મમ બુદ્ધિ બલથી, બે વરૂં તો મુજ નામેજ;
 સાર્થક છે ઈમ કીધ પ્રતિજ્ઞા, ૫ દેશાંતર કોઈ આમેજ. કા. ૫
 ૬ વેષાંતર કરી જૈન મુનિથી, શીખ્યો સર્વ વિચારજ;
 કપટી શ્રાવક થઈ નિજ નયરે, આઈ રહ્યો ધર્મ દ્વારજ. કા. ૬
 ઉભય ૭ ટંક આવશ્ય કરણીને, કરે સામાયિક નિત્યેજ;
 દેવગુરૂ સાધર્મિક ભક્તિ, કરે નિત્ય અતિશય પ્રીતેજ. કા. ૭

૧ પ્રગટ થતો. ૨ વિજલી. ૩ કન્યા. ૪ રૂપની ખાણ. ૫ દુઃખે
 જીતવા જેમ. ૬ સ્ત્રી. ૭ બીજે ગ્રામે. ૮ બીજે વેપ. ૯ બે વખત.

મત પચખાણુ કરે વસિ પોષધ, કલ્યાણિક જિનરાજેલ;
 પર્વ તિથી સંભાલે પાલે, બ્રહ્મચર્યજ સુ સમાજેલ. કા. ૮
 ધર્મ પુરતક લણે વાંચે, નિરંતર, લવાલવને જાણેલ,
 જોલે ચાલે વલિ યતનાજે, તત્વાતત્વ પિછાણેલ. કા. ૯
 શુભપાત્ર પણ તિહાં આવે નિરંતર, દેખી ધર્મ 'વ્યવસાયલ;
 ઇચ્છાકાર કરી બ્રહ્મચારી, શુદ્ધિ દર્શન તુમ યાવલ. કા. ૧૦
 આશીર્વાદ પ્રણામ કહીને, શેઠ કહે કુણુ કામેલ;
 વાસુ વસો શિષ્ય કોણુ શુરના? આવવું ઇહાં કોણુ કામેલ. કા. ૧૧
 તે જાખો જોહો! સ્વામી! માહરા, માયી આવક તવ લાપેલ;
 આડંબર કરી, શેઠજી શાણા, યુક્ત ન પૂછવું જાણેલ. કા. ૧૨
 જાતી કુલ નવ પૂછો શુણીના, જો પૂછો તો બ્યાનોલ;
 મૂલ દીજે અસિ સાર વસ્તુનો, પડયો રાખીજે જ્યું બ્યાનોલ. કા. ૧૩
 'ધેનુ પ્રમુખનું' 'પથ પૂછીજે', 'મલ નવિ પૂછે કોઈલ;
 શુભિજનથી ત્યમ શુભુ બહીજે', જાતિ વિશેષ ન હોઈલ. કા. ૧૪
 જિનવર માર્ગે જ્ઞાનાદિક શુભ, પ્રવર કહ્યા જિનરાજેલ;
 ધર્મદીણો ઉત્તમ કુલ જાતી, કાર્ય સિધિ નવિ જાણેલ. કા. ૧૫
 જાતી કુલ કહેવા ન પ્રયોજન, પણ કહે 'અપર ઉદતોલ;
 'અષ્ટોપવાસિ હું' શુર બહારક, જિન અંદસૂરિ મહતોલ. કા. ૧૬
 અતેવાસી પૂર્વ દિશે હું, શુરના દર્શન કરિનેલ;
 પશ્ચિમ દિશિ દર્શન જાણિ આયો, પુન્ય લંકાર ભરીનેલ. કા. ૧૭
 અનિયત વાસે વાસ વમું છું, વલિ અમ સમ સંસારીલ;
 પ્રાણીને પંચમિ ગતિ વિષુ નહિ, સ્થિરતા દેખો વિચારીલ. કા. ૧૮
 શેઠ સુણી સમજ્યો નિજ મનમે, જોહો! જો ધન્ય પુરીયોલ;
 ધર્મધ્યાને દિલમે નિત વસિયો, પૂરવ પુરૂષ 'સરયોલ. કા. ૧૯
 'સ્વાધિત જીવિત જોહનો જાણો, શેઠ જાહુ હરખાયોલ;
 ચોત્રીશમી કહિ હાલ મનોહર, જ્ઞાન રવ ઇમ ગાયોલ. ૨૦

૧ વ્યાપાર. ૨ ગાય. ૩ દૂધ. ૪ જાણુ. ૫ જીજીવાત. ૬ આડ
 ઉપવાસી. ૭ સરખો. ૮ વખ જુરા લાવક.

દોહા.

- ફરિ પૂછે ગુણપાલજી, તુમે કહ્યો સહુ સત્ય;
તોપણ જન્મનો ભૂમિકા, પ્રમુખ કહો વૃત્તાંત. ૧
- ધૂત કહે તુમ આગ્રહે, કહું ઇણ નગર મુઝાર;
સોમ શર્મા દિજ તેહનો, રૂદ્રદત્ત સુત સાર. ૨
- મરણ અવસ્થા માહરા, માતપિતાની દેખ;
મુજ મન વૈરાગે વસ્યો, ન લહું રતિ ક્ષણ એક. ૩
- વાણારસિ નયરે ગયો, મુજ ભાગ્યે જિનચંદ;
સૂરીશ્વર મળિયા મને, પ્રતિ બોધ્યો સુખકંદ. ૪
- જિનવાણી ઔષધ થકી, ગમિયો રોગ મિથ્યાત;
મહો ઉપકાર કર્યો ગુરૂ, લવ લવ મુખ જિમ થાત. ૫
- બ્રહ્મચર્ય ત્રત આદર્યું, અખ શું કુલતું કામ !
ધર્મ શરણ અંગી કર્યું, વળી સંયમ પરિણામ. ૬

ઢાલ ૩૫ મી.

(“ આસણરા હો યોગી ! ” એ દેશી.)

ધૂત કહે ^૧ઉભયું મન માહરું, લવ વ્યસનથી આતમ તારુંરે;
સમકિત ચિત્તે વસિયું, વાર અનંત હું ભમિયો ભર્મે-

નવિ વાસ્યો આતમ ધર્મેરે. સ. ૧

તે પામી કૃત પુન્ય થયો હું, નવિ ક્ષણિક પદાર્થે મોહુંરે; સ.
શેઠ મુણી તસ અતિ પરચંસ્યો, ધન્ય તુમ કુલ જાતિને

વંશોરે. સ. ૨

શેઠ કહે બ્રહ્મવ્રત ^૨સાવધિકો ? ધરિયો અથવા ^૩નિર્વધિકોરે; સ.
કહે સાવધિક અછે પણ માહરે, નહિ વાંછો વિપય ચિત્ત

કયારેરે. સ. ૩

શેઠ કહે જોપરણો નારી, મત પરણે સોમા નિવારી રે; સ.
 ૩૬ કહે શું ભાંખો વાત ! બેડી-બંધન નારિ કહાત રે. સ. ૪
 નર્ક નિપાત નારીથી ચાવે, મુજ વિધન ચરણ મેં આવે રે; સ.
 શેઠ બણે સોમા તુમ સરિખી, જુગલી બેડી ચિત પરખી રે. સ. ૫
 ધર્મે સહાય હોયે તુમ બિહુને, પરણો તુમ ઇંદ વહુને રે; સ.
 તે કહે નવિ પરણવા ભાવ, વિવસમ વિવયા અતિ પાવ રે. સ. ૬
 કિંપાકલસમ જિનવર ભાખ્યા, અતિ કુપિત મુજ ગસમ દાખ્યારે.
 ધર્મ રૂપો ઇંદને તનમનથી, શેઠ ફૂંચો ધૂત વચનથી રે. સ. ૭
 મન ચિંતે એંદવો નહિ મગશે-વર, સોમા મનોરથ ફળશે રે; સ.
 શેઠ કહે જ્ઞાનીને ન બંધન, ઉદાસીનપણું જસ મન રે. સ. ૮
 બાહિર હઠ અંતર હરખાયો, મહો આશકથી પરણાયો રે. સ.
 સપામા પરણી ડોધી પરણી, જુઓ કપટ તણી ઇંદ કરણી રે. સ. ૯
 દાન દઇ બહુ માને વળાવ્યો, લેઇ સોમા નિજ ઘર આવ્યો રે. સ.
 જિતકાથી વિકસિત થયો મનમે, છાંડ્યો ધર્મ આસક્ત વ્યસનમે રે. ૧૦
 દેવ કરે ઉવટો સોમાથી, છાંડ ધર્મ તુજ મનમાંથી રે; સ.
 તે નિમુળી સોમા ખેદાણી, કહે શેઠ બણી વિવખાણી રે. સ. ૧૧
 શેઠ સચોક થઇ કહે બાઇ ! જો કપટકલા ન જણાઇ રે; સ.
 કહે શુભપાલ છરતાં રૂડું, તુજ કર્મ વશે થયું ભુંડું રે. સ. ૧૨
 ધર્મજ કરજો શોકને હરજો, અવિચલ મુખ લીલા વરજો રે; સ.
 દ્રવ્ય ધણું દીધું શુભપાલે, કરે શ્રી ગુરુ ભક્તિ ત્રિકાલે રે. સ. ૧૩
 આમુ પ્રમુખ સહુ મહોમિથ્યાવી, સોમા જિન ધર્મે રાતી રે; સ.
 રવિ-દર્શન લહી ઉલુક જેમ, કરે દેવ મલી સહુ તેમરે. સ. ૧૪
 રૂંદે રૂંદપણે તજિ સોમા, મનચિંતે મરે પ્રતિજ્ઞામારે; સ.
 તો રૂડું ઈમ ચિંતી કપટમે, સંચવ્યો આસિવિષ ઘટમે રે. સ. ૧૫
 દામલતા નણી કહે બલો, ઘટથી સજ પુષ્પનો લાવો રે. સ.
 પરમેષી સમરી કર આવ્યો, કૃલમાલા થઈ સા લાવ્યો રે. સ. ૧૬

૧ ૫૧૧. ૨ અંતરાય. ૩ ચારિત્ર. ૪ સર્પ. ૫ ઉપરથી. ૬ પુત્ર. ૭ સ્વાખ્યો. ૮ સર્પ. ૯ માળા.

સોમાએ નાખી ગઈ તસ માલા, કરડયો અહિ પડી તત્કાલાયે,
 ૧સખસ કુલાહલ કરિતવ સાજુ, ગુજ પુત્રી હણી વહુ દાસુ રે. સ. ૧
 લોક સુણી વહુ ત્યાં કણ મિલિયા, નાખ્યો મટમેં અહિ ખ
 શબ પાસ પોકારે બાધ, નરપતિ તવ સોમા બોલાય રે. સ.
 પાંત્રીયમી કહી ઢાલ સનૂરી, સોમા સત્ગુણ બરપૂરી રે; સ.
 જાનરવિ કહે મંગલમાલા, મમેં લહો સુખ વિશાલા રે. સ.

ઢોહા.

સોમા આવી નૃપ કને, કોપ કરી કહે ભૂપ;
 કામલતા કારણ વિના, કિમ મારી ? કહો રૂપ. ૧
 કહે સોમા કર જોડિને, નરપતિ સુણ મુજ વાત;
 નણુદી મારી મેં નવી, હું જૈન મતિ સાક્ષાત. ૨
 ૧મયા દયા સુક્તા થકી, જીવ ઘાત કિમ થાત ?
 પર પ્રાણીને પીડતાં, થાવે નરક ૨નિપાત. ૩
 સ્વર્ગ મોક્ષ સુખ અર્થિયો, ૪ત્રસ ૫પ્રાણી ન હણત;
 નિજ પર આતમ આતમા, સરિખા જેહ ગણત. ૪
 સુખ દુખ પ્રિય અપ્રિય અછે, આપણને તિમ અન્ય;
 મિત્ર ભાવના જેહને, ચિત્ત વસે તસ ધન્ય ! ૫
 સોમા શબ્દ સુણી કહે, નૃપ, તુજ સાસુ આય;
 પોકારી કહિ વારતા, કૂડી કિમ કહિવાય ? ૬

ઢાલ ૩૬ મી.

(“ બીજે વધાવે રે સજની ! ” એ દેશી)

તવ નરપતિને રે કહતી, સોમા સુગુણી ૧સત્વ ૨વહંતી;
 પૂર્વ વૃત્તાંતજ રે સુણાયો, કપટી કુટિલ કલા જયું જણાયો :
 શીલ સલ્લણી રે સોમા ૩અમર અસુર સહુ જસ ૪અનુલોમા. શી. ૧

૧ ગાદો. ૨ મારાથી. ૩ પતન-પડવું. ૪ હાલતા ચાલતા.
 ૫ જીવ. ૬ ધેર્ય. ૭ ધરતી. ૮ દેવ. ૯ સાનુકૂલ.

સમલતાના દે કહિણથી, પુત્રની માલા તાસ વયળથી;
 લાવી નાખી દે માલા, ગલમેં પ્રગટયો ^૧અહિ ^૨વિકરાલા. શી. ૨
 ઠરડયો તેહયોરે પડતી, ^૩ભૂખીઠે સાસુ ઇલાં રહતી;
 આવી પોકારીરે તુમને, માલથી કાલની ખબર ન અમને. શી. ૩
 તબ તિહાં સાસુ દે આવી, સર્પ સહિત ^૪કુટિની ^૫ધટ લાવી;
 કહેં એ સર્પે દે મારી, મુજ પુત્રીને વહુ હત્યારી. શી. ૪
 સયેં સોમા દે સાહમું, ભેયું નવયું ^૬કલંક એ ^૭વામું;
 એમ કહિ રાયને દે પાસે, લોક સહુ દેંએ ઉલાસે. શી. ૫
 ઘટથી ^૮ફિલિધર દે લેઈ, નિજ ભુજ યાખ્યો માલ લહેઈ;
 અહિ ફીટીને દે મુગધી, શાસન મુરિયે તતક્ષણ ફીધી. શી. ૬
 સાસુને કહેરે રાજ, વહુના કરથી લ્યો તુમે તાજ;
 ફૂલની માલારે તબ તે, રાય કહિણથી લીધી જબ તે. શી. ૭
 મહા કુતારજ દે કરતો, રાયે ^૯રસના ^{૧૦}રક્તજ ધરતો;
 ઝેરની નવાલારે ઝરતો, દેખી જબ અમુદય સહુ ઠરતો. શી. ૮
 રાઠ કરીને ^{૧૧}ઝટકયો, સોમા સાસુ ^{૧૨}કર જે લટકયો;
 ભૂમિ ભળી તે દે પટકયો, આઈ પડયો દેખો સબ છટકયો. શી. ૯
 રાય નમરજન દે પામ્યા, મહા વિશ્વમય મન હર્ષજ નામ્યા;
 હાસ્યને અહુભુત દે રસ તે, અનુભવ ^{૧૩}મુગપત ધાય સરસ તે. શી. ૧૦
 કહે સાસુને દે નૃપતિ, સત્યનો મહિમા દેખી ^{૧૪}તૃપતિ;—
 પામ્યો, વહુનોરે એકમાં, દોષ ન દેખો રતિભર તેહમાં. શી. ૧૧
 પ્રત્યક્ષ પરિચય દે દીઠો, એવો ^{૧૫}નયજો કદિય ન દીઠો;
 માને અતિશય દે ધીઠો, તે પણ એહ ^{૧૬}અચંલ ઉઠીઠો. શી. ૧૨
 કપટી કુટિલા દે કહતી, એહ ને એહવું સત્યજ વહતી;
 ને મમ પુત્રી દે જીવતી, કરિ દેવે તો સાચીં સુ સતી. શી. ૧૩

૧ સર્પ. ૨ ભયંકર. ૩ પૂત્રી ઉપર. ૪ કપટણી. ૫ પડો.

૬ આલ. ૭ ખોટું. ૮ સર્પ. ૯ જબ. ૧૦ નાખ્યો. ૧૧ હાય.

૧૨ ને સાયે. ૧૩ ધરાઈ. ૧૪ આંખ. ૧૫ આશય.

એમ કહીને રે દોડી, કામલતા જે મરણ મુખ બેડી;
 લાવી સલામે રે છોડી, ^૧શબ સમ દેખે જનના
 રાય કથનથી રે થાતી, સોમા સજ સત્ય ધર્મમે રાતી,
 જિનસ્તુતિ કરતી રે છાતી, અતિ દ્રઢતર મન હર્ષ ન માતી.
 કામલતાને રે તેહવે, હસ્તલતા નિજ સ્પર્શીતિ જેહવે,
 ઊઠ તું નણુદીરે માહરી, કિમ સૂતી? રેતી ^૨પ્રસૂતા તાહરી
^૩તત્કણ ^૪નિર્વિષ રે થઇને, ^૫નિદ્રિત જયું જગતપણું
 બેઠી દીઠી રે લોકે, જય જય રવ પ્રસર્યો ગત શોકે.
 સાસૂ નણુદીને રે દીધો, અલયદાન સહુ જગત પ્રસિદ્ધો;
 રાજા કોપે રે પૂછે, સાચ કહો એહ કારણ શું છે? શી.
 તે બિહુ કહતી રે પામી,—અવસર, ^૬કૂટ ચરિત્ર અમ રવામી
 પામી ખામી રે ગામી,—નીચ ગતિ અમ કહે શિરનામી. શી. ૧
 સોમા પરમા રે સુધર્મા, ગતકરમા આવી અમ ઘરમાં;
 અતિય સુશરમારે ^૭તનમાં, નહિ કોઈ દૂપણ એહના મનમાં. ૨૦
 ગત વૃતાંતજ રે કહિયું, સાંભલો નરપતિ મન સરહકિયું;
 દેવ મનુષ્યે રે પૂછ, સોમાસમ નહિ સતી કો દૂછ! શી. ૨૧
 દેવ ‘ગગનમે’ રે રહિયા, રાય પ્રમુખ મન અતિ ગહગહિયા;
 બોલે મુખથી રે દેખો, ધર્મ વૃક્ષ ફલિયો સુવિશેષો. શી. ૨૨
 ‘નિર્મલ ભૂતિ રે કીર્તિ,—^{૧૦}લતિકા, જગ મંડપ વિસ્તરતિ;
^{૧૧}પંચાનન પરે રે ગર્જે, પ્રહ્લાંડે મંકિત અતિ તર્જે. શી. ૨૩
^{૧૨}આપદ ^{૧૩}અપગમ રે થાયે, સંપત ઉદય અધીરતા જાયે;
^{૧૪}દર્મેધનનો રે ^{૧૫}કૃશાનુ, સત્યનો મહિમા જગતિ ન છાનું. શી. ૨૪
 નરવર નામે રે સુભોગો, ગુણ પાલણ પણ કરિ શુભ યોગો;
 બીજાં પણ બહુ રે લીધી, ગુરુ જનચંદથી દિક્ષા સીધી શી. ૨૫

૧ મુડું ૨ માતા ૩ તત્કાલ ૪ વિષ રહિત, વિષ વિનાની ૫ મુતેલ
 ૬ કુડો ૭ શરીરમાં ૮ આકાશ ૯ મુદ્ધ ૧૦ લતા ૧૧ સિંહની પેડે.
 ૧૨ દુઃખ ૧૩ વિનાશ ૧૪ દર્મરૂપી લોકમાં ૧૫ આત્મ.

મીમતિ ગણિની રે પાસે, સારી લોખવતી ઉઠાસે;
 યેથી ભાચોને રે સોમા, લીધી હીક્ષા વિકસિત સોમા. શી. ૨૬
 રૂઢ વહી તસ રે માતા, વસુમિત્રા વલિ કામલતા;
 સા આદ્યપણું તે રે પારે, મહા મિથ્યામતિ દૂર નિવારે. શી. ૨૭
 અંદનસિરિયે રે કહિયું, સર્વ વૃતાંત મેં પ્રત્યક્ષ લહિયું;
 તેહથી સમકિત રે દ્રવતા, થઈ મારી મુજો મુગુણા ભરતા. શી. ૨૮
 ત્રીશને છઠી રે ભાખી, દાહ લહી ભવિન્ન ચિત રાખી;
 જ્ઞાન રવિ કહે રે શખો સ્થિરતા સત્યે, સમ મુખ આખો. શી. ૨૯

દોહા.

અતુલા અંદનસિરો કહી, સાંભલિ કહે સહુ સત્ય;
 કુંદલતા નવિ માનતી, કહેતો સર્વ અસત્ય. ૧
 શુભ રહ્યા રાજા પ્રમુખ, ચિંતે અધમ જો ^૧વામ;
 મિથ્યા અભિમાને મચી, પાપ તણો જો પામ. ૨
 આજતા અવગુણ કહે મુજે, શુણ શહેવા છામ ^૨મૂક;
 દુષ્ટ પાપકારી કહો, નિંદક જેમ જલક. ૩
^૩આરોહણ ^૪રાસભ કરી, રવિ ઉદયે પુર બાર;
 કાઠી કરશું પામરી, ચિંતે રામ તિવાર. ૪
 અર્હદાસ વિપ્લુ સિરી, કરિ આમંત્રણ તાસ;
 અહો ! મુલજે ! સાચી કહો, શુભ સદગુણ આવાસ. ૫
 તુમ સમકિત ચિરતા તણો કારણ જે ^૫અવિતથ્ય;
 ગેઠ વચન મુલિને હવે, વિપ્લુ શ્રી ^૬કહે તથ્ય. ૬

૧ નારી-શ્રી ૨ મુજો ૩ ચડાવવું-ખેસાડવું ૪ રાસભ-ગાયકો
 ૫ અસત્ય ૬ સત્ય.

હાલ ૩૭ મી.

(“ ઉભી ભાવસદે રાણી અરજ કરે છે.” એ દેશા.)

સ્વચ્છ અતિ ઉચ્છ દેશ મનોહર, મળિભરી પુરી કાશાંળી હો,
 સુણે સ્વામીજી માહરા, નેવી સુગુણ સનેહી;
 રાત્ર અહતજન્ય તારા પટરાળી, સુમળા કળયર કળી હો. સુ. ૧
 રાય સચિવ સોમશર્મા તેહની, નારી સોમસિરી સારી હો; સુ.
 મંત્રી બદ્રક બાન્નિક બહુતો, દાને કુબેર જયું ભારી હો. સુ. ૨
 પાત્ર કુમાત્ર વિશેષ ન સમજે, તિણ સમજે તિહાં આયા હો; સુ.
 સમાધિ ગુપ્ત આચારજ્ઞ રૂઢા, સંયમ યોગ સુહાયા હો. સુ. ૩
 નિઃસૈંગ નિર્ગમ સમ સુખ સાગર, આગર ગુણ મણિ કેશ હો; સુ.
 ધર્મોરામ નિવાસી અખ્યાસી, આગમ અગમ બલેરા હો. સુ. ૪
 ઉત્તમલ ^૧શશિકર જયું નિજ આતમ, ^૨સ્વાયત્ત નિજ રૂધિભોગી હો;
 નવાનધ બાહ્ય પરિશ્રદ્ધ ત્યાગી, ઉદ્યમી ^૩અષ્ટાંગ યોગી હો. સુ. ૫
 ચૌદ ^૪પ્રકાર અખ્યંતર વિરહિત, પરિગૃહ ગૃહયત્રી રહિયા હો; સુ.
 ઉપવનમાંહી માસોપવાસી, રાશી ગુણ તિહાં વસિયા હો. સુ. ૬
 તે મુનિવર મહિમાથી વિકસ્યા, વૃક્ષ વહ્નૌ વનરાજી હો; સુ.
 પુષ્પફલ પદ્મવયુત નમતા, માનુ મુનિ દર્શને રાજી હો. સુ. ૭
 હંસ ચક્રેર કોકિલ શુક ^૫કૃન્નિત, કરતા મુનિ ગુણ ગાતા હો; સુ.
 મુનિવરના મુનિ પારણ અરથે, ^૬સચિવસદન પ્રવિશંતા હો. સુ. ૮
^૧શ્રદ્ધા ^૨તુષ્ટા ^૩લક્ષિત ^૪વિજ્ઞાનજ, ^૫લોભરહિત ગત ^૬ક્રોધ હો; સુ.
^૭સત્ય એ સમ ગુણે કરી શોભિત, દાયક નાયક શુદ્ધ હો. સુ. ૯
^૧અત્યાદર ^૨અવિદાંબ ^૩ઉદાર્યે, પ્રિય ^૪વચ સન્મુખ ^૫ગામી હો; સુ.
 પંચ અમી ^૭શુદ્ધ દાનના ભૂષણ, મંત્રી નમ્યો શિરનામી હો. સુ. ૧૦
 પ્રતિલાભ્યા તપોધન મનહરપે, વરસે પુષ્પની ધારા હો. સુ.
 વસુધારા વૃષ્ટિ કરી દેવે, જય જય ધ્વનિ વિસ્તારા હો. સુ. ૧૧

૧ ચંદ્રકિરણ. ૨ સ્વાધીન. ૩ યમાદિ. ૪ મિથ્યાત્વાદિ. ૫ શબ્દ.
 ૬ પ્રધાનતા ધરમાં. ૭ એ. ૮ ધનની.

દાન ફલાતિશય દેખીને, મંત્રી વિસ્મય પામે હો; સુ.
 અહો ! વૈષ્ણવધર્મમે એકવે, મહિમા કદિ ન દિખાયો હો. સુ. ૧૨
 અમિહોત્રી, પુરાણી પાઠક, વામન વેદ અભ્યાસી હો; સુ.
 તપસી વનવાસી વળિ યોગી, ઇત્યાદિકને ઉદ્ધાસી હો. સુ. ૧૩
 કનક હસ્તિ તિલ રંધ 'વસુ આકર, ગો કન્યા ઘર દીધાં હો; સુ.
 દાન ધર્મ અર્થે, પણ મુજને, વસુ બ્યય અતિશય કીધા હો. સુ. ૧૪
 એકવે પ્રત્યક્ષ ફલ ન દિખાયો, ચિંતી પૂછ મુનિને હો; સુ.
 કહો ભગવન ! શું કારણ તેકનું ? કહે શુદ્ધ અળ મંત્રીને હો. સુ. ૧૫
 'અનવદ્ય મુક્તિ પથે જે પ્રવરતે, નિસ્પૃહ શીલ સંવેગ હો; સુ.
 નિરાશ્રય નિપરિશ્ચડી જ્ઞાની, બધ મોક્ષ તપતેગ હો. સુ. ૧૬
 દેવશુદ્ધ રાગદેવ રહિત જે, સેવે સ્વર્ગને મોક્ષ હો; સુ.
 તેકનો અર્થી પ્રાણી જાણી, શુદ્ધ અશુદ્ધનો લક્ષ હો. સુ. ૧૭
 ઉત્તમ પાત્ર તે સાધુ મુજાની, આવક મધ્યમ પત્તા હો; સુ.
 'જનન થકી અવિરય સમદૃષ્ટિ, તીન એ પત્ત મુપત્તા હો. સુ. ૧૮
 'અત્ત 'ઓપધ વર્તી 'અભય ને 'મુતનો, ચાર પ્રકારે હીજે હો; સુ.
 ભોગ 'આરોગ્ય 'મુદ્ધપ 'ને 'જ્ઞાનજ, પરભવ ફલ પામીજે હો. સુ. ૧૯
 દાલ એ સમકિત કોમુદી રાસે, જ્ઞાનરવિ કહો એમ હો; સુ.
 સકત્રીશમી આતાજન ધર્મે, ધરજે અવિહત પ્રેમ હો. સુ. ૨૦

દોહા.

દાન વળી ત્રિવિધિ કહ્યું, જ્ઞાન અભય તિમ જાણ;
 ધર્મ ઉપચક્ર મન ધરો, મુણે જ્ઞાન અવદાન. ૧
 જ્ઞાનદાન દેતાં ચક્રાં, જાણે બંધને મોખ;
 'શાશ્વત મુખ તરૂં બીજ સમ, અતિ ઉપજે સંતોષ. ૨
 પુન્ય લહે જે દાનથી, જાણે પાપ અરોષ;
 જાણિ પુન્યને આદરે, દાલે પાપ વિરોષ. ૩

૧ ધન. ૨ નિખાપ. ૩ દનિક પ્રકારે. ૪ મોક્ષનાં મુખ.

પુન્ય કરંતો પામતો, ^૧નર ^૨સુરગતિના સુખ;
 પાપ થકી ટલતાં થકાં, ટલે નરક^૩તિરિ દુઃખ. ૪
 પ્રભુ લાપિત વર જ્ઞાનનું, દીધું દાન વિશાલ;
 ઇહ પરલોકનાં સુખ ઘણાં, દીધાં તિણે સુરસાલ. ૫
 રાગદ્વેષ મોહ ટાલિને, કેવલ નાણુ લહંત;
 સિદ્ધિ ગમન ક્રમે હુવે, જ્ઞાનદાન દેવંત. ૬

દાળ ૩૮ મી.

(“ સાંભળ રે તું સજની મારી ” એ દેશી.)

સૂરીશ્વર કહે ^૧સચિવ સાંભલ તું, એકાંતે હિતકારીજી,
 દાયક ગ્રાહકને એ જ્ઞાનનું, દાન અતિ સુખકારી
 સચિવજી, સુણિયેંજી. ૧

હવે ખીજું અલય જે ત્રસને, ^૪થાવર પ્રાણિ ન હણિયેંજી;
 મન ^૬વચ^૭તનુથી મુનિજન સેવિત, નિજ આતમ સમ ગણિયેં સ. ૨
 ‘ઈ’દ્રગોપ વહી ‘ઈ’દ્ર સરીખું, જીવીતર છે તેહ જાણીજી;
 મરણજી લય સમ છે બેહુને, હિંસાથી ગુણ હાણી. સ. ૩
 સાગર^{૧૦}અંતે ^{૧૧}વસુધારો ^{૧૨}કાંચન, મેરૂ પ્રમુખ સવિ દીજેંજી;
 તો પ્રભુ તેથી અધિકું જીવિત, જીનવર એમ કહીજે સ. ૪
 શક્તિ યથા શ્રાવકે જન સેવે, અલય હવે કહું ત્રીજેજી;
 ધર્મ ઉપગ્રહ સાધુ સુપાત્રે, અશનાદિક શુધ દેજે. સ. ૫
 અહિ કારણ શુદ્ધ સમંજી દીજે, ^૧દાયક ^૨ગ્રાહક ^૩કાલોજી;
^૪આત્મ-શુદ્ધિ દાયક જ્ઞાની નવિ-મહ અહંકાર દયાલો. સ. ૬
 શ્રદ્ધા આદરે ^૭રોમાંચિત જીવિ, ન્યાય સંપન્ન દ્રવ્ય તેથીજી;
 એપણીક પ્રાશુક અવિરોધી, નર સુર ^{૧૩}શિવ સુખ જેથી. સ. ૭

૧ મનુષ્ય. ૨ દેવ. ૩ તિર્યક. ૪ પ્રધાન. ૫ સ્થિર રહેનાર.

૬ વચન. ૭ શરીર-કાયા. ૮ કીડો. ૯ ઈદ્ર જેવું. ૧૦ સમુદ્ર પર્યંત.

૧૧ પૃથ્વી. ૧૨ સોનું. ૧૩ મોક્ષ.

પુરૂષ મુખ 'આશંસા ન પરે, શુભ ભૂમી નિમ બીજલ;
 શ્રદ્ધા જલ વિષુ દીપ્તિ અર્થે, અરૂંદ્રારે બલે બીજ. સ. ૮

પ્રાણીવધ કરી ધર્મ શ્રદ્ધાએ, દેવે દાન આગારલ;
 અંદન બાલી લાલજ ઇચ્છે, ખૂડે સમુદ્ર સંસાર. સ. ૯

લોકને ધર્મ વિરુધ નવિ દીજે, આદક કહું હવે શુદ્ધ લં;
 મહો મતધારી ગુરુવચકારી, પ્રવચન માત વિશુદ્ધ. સ. ૧૦

યતિ ધર્મે ચોભિત ઇન્દ્રિયનો, નિમ્નક ચરણ કરણનીલ;
 સિત્તરી પાલે જ્ઞાની ધ્યાની, બીતિ નહિય મરણની. સ. ૧૧

પરભાવે' ઇહ ભવ પર ભવમે', અપ્રતિબદ્ધ વિહારીલ;
 પરિસહ પવને નવિ સોભાએ, નગ 'જ્યુ' અડગ વિચારી. સ. ૧૨

કાલ શુદ્ધ તે કાલ વિચારી, કરણ પ્રમુખ કરીજે'લ;
 તો ફલ અધિકુ' પામે તિમ એ, કાલે બહુ ફલ લીજે'. સ. ૧૩

તપ ખાણ ને ઉત્તર વારણ, વિહાર યજ્ઞો મુનિ યાકાલ;
 લેચ કર્યો વલિ જ્ઞાન અભ્યાસે, શગી વયથી પાકા. સ. ૧૪

ઇત્યાદિક કાલે શુભ શુભનો—ખાણી ભણી દાનલ;
 ભાવ વિશુદ્ધ કહું હવે ચોથો, મુલિ દ્યો લાભ અમાન. સ. ૧૫

શ્રેમાંચિત માને કૃત શુભતા, 'આર્ત વશે નવિ દીજે'લ;
 આશંસા નવિ કાંઈ કરિયે', 'કલુષિત ચિત નવિ દીજે'. સ. ૧૬

યત:

અનાદરો વિલંબશ્ચ, વિમુક્તપ્રિયં વચઃ

પદ્માતાપશ્ચ પંચામી સદ્ધર્મ દૂષયંત્યહો ! ॥ ૧ ॥

ભાક્ષને અર્થે દાનને દીજે', એ વિધિ તેના ભણોલ;

અનુકંપાદિક દાન જે આખ્યા, તેનો નિર્વેધ મત આણો. સ. ૧૭

યત:

મૌરકત્યં જં દાર્ણં, પદ્મસો વિદિ મુણેયન્વો

અણુકંપાદાર્ણં, પુણ જિણે ન કહિં પદિસિદ્ધો ॥ ૧ ॥

અડનિશમી કાલે એ આખ્યો; દાન ધર્મ જે કરશેલ;

જ્ઞાનરવિ કહે તે ભવિ પ્રાણી, ભવસાગરને તરશે. સ. ૧૮

૧. ઇચ્છા. ૨ પર્વત. ૩ દુઃખ પરીને. ૪ દુષ્ટ ચિત.

દોહા.

શીલરહિત મિથ્યામતિ અસત કદાચહરત;
 મત્તારંભ પરિગ્રહે, ગુરુ બુદ્ધિ સંપત્ત. ૧
 તેવા જેહ કુપાત્રને, દેવું દાન અમાન^૧;
^૨લસ્મ ^૩નિહુત વત જાણિયે, ન લહે લાલ નિદાન. ૨
 ઉખર^૪ ખેત્રે વાવિયું, શુદ્ધ ખીજ બળી જાય;
 તિમ કુપાત્રના દાનથી, નિર્ઝર ફલ નવિ થાય. ૩
 એકજ ^૫વાપી જલ પિયે, ^૬ધંધુ ^૭નિંબ રસ લિન્ન;
 સ્વાતિ જલ શુક્તા સરપ, મુક્તા વિષ જિમ લીન. ૪
 તિમહિજ પાત્ર કુપાત્રનો, ^૮ગુરુ અંતર ઉરધાર;
 પાત્ર વિશેષે ફલ કહ્યો, સમજે ચિત મંઝાર. ૫
 એકણુ વાર સુપાત્રને, દેતાં ફલ પામંત;
 તે ફલ વિપરીત પાત્રમે, બહુ કાલે ન લહંત. ૬

ઢાલ ઉદ મી.

(“એડલે ભાર ધણો છે રાજ, વાનાં કેમ કરો છો ?” એ દેશી.)
^૧સચિવ સુણી મન માંહે સમજ્યો, વલિ પૂછે ઇમ મુનિને;
 ભગવન ! મુનિના દાન તાણું ફલ, અતિશય થયો જિમ મુજને
 ગુરુ મુજ મેહેર કરીને હો રાજ, લાપો લેદ એ મુજને. ૧
 તિમ કોઈ અપર લહ્યો, ફલદાને, મુનિવરજી ! બહુ માને;
 તવ તપો ^૨ધન ભાજે મંત્રીને, સુણુને દક્ષિણ થાને. ૨
 રાય સોમપ્રભ બેનાતટપુરે, સોમપ્રભા પટનારી;
 પ્રાહ્મણુ ભક્ત રક્ત પ્રહા મતમે, દાન દિયે દિલ ધારી. ૩

૧ ધણું. ૨ રાખ. ૩ ફેંકેલું. ૪ ખારી ભુમીકા. ૫ વાવ.
 ૬ સેલડી. ૭ લિંબડો. ૮ સ્વાતિ નક્ષત્રના પાણીનું બિંદુ છીપમુખે
 પડતા મુક્તાફલ થાય છે. અને તેજ બિંદુ સર્પ મુખમાં પડતાં વિષ
 થાય છે, ૯ ભારે-મોટો. ૧૦. પ્રધાન. ૧૧ મુનિમહારાજ.

પ્રહા વિના નહિ ઠેા જગ તારક, ધારક મતિ તેહ સન્ત;
 દન્યા ધેનુ ધન બહુ દેતો, દાન માન નૃપ આજા. શુ. ૪
 ઇક દિન નરપતિ નિજ મન ચિંતે, દ્રવ્ય બહુ મેં ઉપાયું;
 દાનાદિક ઉપયોગ કરતો, સફલ હોય ઇમ બાયું. શુ. ૫
 દાન લોગ ને નાશ ત્રિતય ગતિ, દ્રવ્ય તણી જગ બાપી;
 દાને દીધી ન લોગવી જેણે, તમ તૃતિયા ગતિ દાખી. શુ. ૬
 ઇમ ચિંતી બહુ સુવરણ નામે, યજ્ઞ કરાવેા રાયે;
 આદિ મધ્ય અવસાન કનકનો, બહુલો દાન હેવાયે. શુ. ૭
 વિમ્બ બણી મહુતવહ હોમાયે, તિલ મધુ કુશ ધૂત વિધિયે;
 ઇંદ્ર બધ પરબલ સુખ જો કરિયે, યજ્ઞન વેદની શુધિયે. શુ. ૮
 વિશ્વભૂતિ નામે દ્વિજવર રહો, આજા 'યજ્ઞન સગીરે;
 'આવધિ નિયમ નિરવધિ યમને, ધરતો બેઠો દીપે. શુ. ૯
 યજ્ઞ સૂપ' આટો આરોધ્યો, યાપી કુંભની વેદી;
 ધાન્યજેત્રથી જટપોત વૃત્તિથી, જલ લેઇ તેહને બેદી. શુ. ૧૦
 શેડી પીછી જલની આથે, પિંદ ચતુષ્થ કરતો;
 હોમ નિમિત્ત નિજ લોજન કાજે, નિજ નારી બણી ધરતો. શુ. ૧૧
 ત્રીજો વર્ણી ધાયો અતિથિને, લોજન માટે કશ્યા;
 ઇમ નિત નિત તે વેદવિધિથી, કરતો આપ અજટ્યા. શુ. ૧૨
 ઇક દિન વિશ્વભૂતિ ગૃહ અંગણ, અંગમ 'સુરતર આયા;
 પિંદિલામ્બ નામે મુનિ સિદ્ધા, કારણ તત્ત્વ મન બાયા. શુ. ૧૩
 પરમાર્પક લહી પ્રદિ હાયે, પિંદ તે નિજ જમકનો;
 તેહથી પ્રતિલાભ્યા વલિ નારી, તિણે પણ ને પોતાને; શુ. ૧૪
 દીપે વતિ અતિથીને તિમહિજ, ધન્ય થયો ઇમ ચિંતે;
 તુમ પ્રસાદ અનિવારપણેથી, લાલ દગ્ધો તુમ અતિથે. શુ. ૧૫

૧ માપ. ૨ મણ. ૩ અંમિ. ૪ યજ્ઞ. ૫ અવધિવાયું. ૬ સંજ.

૭ શીલો-કજુર. ૮ અજન: દાનના કલપકાલ.

દોહા.

શીલરહિત મિથ્યામતિ અસત કદાચહરત્;
 મત્તારંભ પરિગ્રહે, ગુરુ ગુરુદિ સંપત્ત. ૧
 તેવા જેહ કુપાત્રને, દેવું દાન અમાન^૧;
^૨લસ્મ ^૩નિહુત વત બાણિયે, ન લહે લાભ નિદાન. ૨
 ઉખર^૪ ખેત્રે વાવિયું, શુદ્ધ ખીજ ગર્જા જાય;
 તિમ કુપાત્રના દાનથી, નિર્ઝર ફલ નવિ થાય. ૩
 એકજ ^૫વાપી જલ પિયે, ^૬ધનુ ^૭નિંબ રસ લિત્ત;
 ‘સ્વાતિ જલ શુક્તા સરપ, શુક્તા વિપ જિમ લીન. ૪
 તિમહિજ પાત્ર કુપાત્રનો, ‘ગુરુ અંતર ઉરધાર;
 પાત્ર વિશેષે ફલ કહ્યો, સમજો ચિત મંઝાર. ૫
 એકણુ વાર સુપાત્રને, દેતાં ફલ પામંત;
 તે ફલ વિપરીત પાત્રમે, બહુ કાલે ન લહંત. ૬

—~~~—

ઢાલ ૩૯ મી.

(“ખેડલે ભાર ધણો છે રાજ, વાનાં કેમ કરો છા ? ” એ દેશી.)

^૧સચિવ સુણી મન માંહે સમજ્યો, વલિ પૂછે ઇમ મુનિને;
 ભગવન ! મુનિના દાન તાણું ફલ, અતિશય થયો જિમ મુજને.

ગુરુ મુજ મેહેર કરીને હો રાજ, લાપો લેહ એ મુજને. ૧

તિમ કોઈ અપર લહ્યો, ફલદાને, મુનિવરજી ! બહુ માને;

તવ તપો ^{૧૧}ધન ભાળે મંત્રીને, સુણુને દક્ષિણ થાને. ગુ. ૨

રાય સોમપ્રભ બેનાતટપુરે, સોમપ્રભા પટનારી;

પ્રાહ્મણુ ભક્ત રક્ત પ્રહ્મ મતમે, દાન દિયે દિલ ધારી. ગુ. ૩

૧ ધણું. ૨ રાખ. ૩ ફેંકેલું. ૪ ખારી ભુમીકા. ૫ વાવ.
 ૬ સેલડી. ૭ લિંબડો. ૮ સ્વાતિ નક્ષત્રના પાણીનું બિંદુ છીપમુખે
 પડતા શુક્તાફલ થાય છે. અને તેજ બિંદુ સર્પ મુખમાં પડતાં વિપ
 થાય છે, ૯ ભારે-મોટો. ૧૦. પ્રધાન. ૧૧ મુનિમહારાજ.

પ્રહ્લ વિના નહિ હો જગ તારક, ધારક મતિ તેહ રાત; ૪
 કન્યા ધેનૂ ધન બહુ દેતો, દાન માન નૃપ અગ્ર. ૫
 ઇક દિન નરપતિ નિજ મન ચિંતે, દ્રવ્ય બહુ મેં ઉપાયું; ૫
 દાનાદિ ઉપયોગ કરતો, સફલ હોય ઇમ ભાયું. ૬
 દાન ભોગ ને નાશ રૂપિતય ગતિ, દ્રવ્ય તણી જગ ભાખી; ૬
 દાને દીધી ન ભોગવી જેણે, તસ વૃત્તિયા ગતિ દાખી. ૭
 ઇમ ચિંતી બહુ સુવરણ નામે, યરા કરાયો રાયે; ૭
 આદિ મધ્ય અવમાન કનકનો, બહુલો દાન હૈવાયે. ૮
 વિમ્બ ભણી મહુતવહ હોમાયે, તિલ મધુ કુશ ધૂત વિધિયે; ૮
 ઇક ભવ પરભવ સુખ જો કરિયે, યજન વેદની શુધિયે. ૯
 વિશ્વભૂતિ નામે દિગ્વર રહ્યો, શાલા યજન સમીપે; ૯
 પશ્ચાવધિ નિયમ નિરવધિ યમને, ધરતો બેઠો હીપે. ૧૦
 યજ્ઞ સ્તુત્ત આટો આરોધ્યો, ધાપી કુંભની વેદી; ૧૦
 ધાન્યશેત્રથી મહોત વૃત્તિથી, જવ લેઇ તેહને વેદી. ૧૧
 શેડી પીસી જલની સાથે, પિંડ ચતુષ્પદ કરતો; ૧૧
 હોમ નિમિત્ત નિજ ભોજન કાજે, નિજ નારી ભણી ધરતો. ૧૨
 ત્રીજો વહોં આથો અતિથિને, ભોજન માટે કહ્યા; ૧૨
 ઇમ નિત નિત તે વેદવિધિથી, કરતો આપ અજઞ્ઞા. ૧૩
 ઇક દિન વિશ્વભૂતિ ગૃહ અંગણ, જંગમ સુરતર આયા; ૧૩
 પિહિતાદ્રવ નામે મુનિ ભિક્ષા, કારણ તસ મન ભાયા. ૧૪
 પરમાનંદ લહી પ્રહિ હાથે, પિંડ જે નિજ જમવાનો; ૧૪
 તેહયો પ્રતિભાષ્યા વલિ નારી, તિણે પણુ જે પોતાનો; ૧૫
 દીધો વલિ અતિથીને તિમહિજ, ધન્ય થયો ઇમ ચિંતે; ૧૫
 તુમ પ્રસાદ અવિવાદપણેથી, લાભ લહ્યો તુમ અતિથે. ૧૬

૧ ગાય. ૨ રજુ. ૩ અમિ. ૪ યજ્ઞ. ૫ અવધિવાયું. ૬ સ્તંભ.
 ૭ પારેવો-કુશુર. ૮ આચતા હાવતા કહ્યજન.

દોહા.

શીલરહિત મિથ્યામતિ અસત કદાચહરત્;
 મત્તારંભ પરિચરે, ગુરુ બુદ્ધિ સંપત્ત. ૧
 તેવા જેહ કુપાત્રને, દેવું દાન અમાન^૧;
^૨લસમ ^૩નિહુત વત જણિયે, ન લહે લાલ નિદાન. ૨
 ઉખર^૪ ખેત્રે વાવિયું, શુદ્ધ ખીજ ખર્જો જાય;
 તિમ કુપાત્રના દાનથી, નિર્ઝર ફલ નવિ થાય. ૩
 એકજ ^૫વાપી જલ પિયે, ^૬ધનુ ^૭નિંબ રસ લિત્ર;
 સ્વાતિ જલ શુક્તા સરપ, શુક્તા વિષ જિમ લીન. ૪
 તિમહિજ પાત્ર કુપાત્રનો, ^૮ગુરુ અંતર ઉરધાર;
 પાત્ર વિશેષે ફલ ઠહો, સમજે ચિત મંઝાર. ૫
 એકણુ વાર સુપાત્રને, હેતાં ફલ પામંત;
 તે ફલ વિપરીત પાત્રમે, ખહુ કાલે ન લહંત. ૬

— નમસ્કાર —

દાલ ૩૮ મી.

(“ખેડલે ભાર ધણો છે રાજ, વાનાં કેમ કરો છો ?” એ દેશી.)
^૧સચિવ સુણી મન માંહે સમજ્યો, વણિ પૂછે ઇમ મુનિને;
 ભગવન ! મુનિના દાન તણું ફલ, અતિશય થયો જિમ મુજને
 ગુરુ મુજ મેહેર કરીને હો રાજ, ભાવો લેલ એ મુજને. ૧
 તિમ કોઈ અપર લહો, ફલદાને, મુનિવરજી ! ખહુ માને;
 તવ તપો ^૨ધન ભાખે મંત્રીને, સુણજો દક્ષિણ થાને. ગુ. ૨
 રાય સોમપ્રભ એનાતટપુરે, સોમપ્રભા પટનારી;
 પ્રાક્ષણુ લક્ષ્મી રક્ષા પ્રદા મનમે, દાન દિયે દિલ ધારી. ગુ. ૩

૧ ધણું. ૨ રાખ. ૩ કેડવું. ૪ ખારી નુમીકા. ૫ વાવ.
 ૬ લેવડી. ૭ જિંબડો. ૮ નવનિ નભવના પાણીનું ચિંદુ છીપમુખે
 પડતા નુજાદલ થાય છે. અને તેજ ચિંદુ સર્પ મુખનાં પડતાં વિપ
 થાય છે, ૯ નાંરે નેત્રો. ૧૦. રવાન. ૧૧ મુનિમદારાજ.

પ્રજા વિના નહિ કે જગ તારક, ધારક મતિ તેહ રાજ;
 કન્યા ધેનૂ ધન બહુ દેતો, દાન માન નૃપ આગા. શુ. ૪
 ઇક દિન નરપતિ નિજ મન ચિંતે, દ્રવ્ય બહુ મેં ઉપાયું;
 દાનાદિક ઉપયોગ કરતો, સફલ હોય ઇમ ભાયું. શુ. ૫
 દાન લોગ ને નાશ ત્રિતય ગતિ, દ્રવ્ય તણી જગ ભાળી;
 દાનેં દોંધી ન લોગવી જેણે, તસ તૃતિયા ગતિ દાળી. શુ. ૬
 ઇમ ચિંતી બહુ સુવરણ નામે, યસ કરાયો રાયે;
 આદિ મધ્ય અવમાન કનકનો, બહુલો દાન હેવાયે. શુ. ૭
 વિમ્ર ભણી રહુતવહ હોમાયે, તિલ મધુ કુશ ધૂત વિધિયે;
 ઇક ભવ પરભવ સુખ જો કરિયે, યજન વેદની મુધિયે. શુ. ૮
 વિશ્વભૂતિ નામે દિજવર રહ્યો, ચાલા 'યજન સમીપે;
 'સાવધિ નિયમ નિરવધિ યમને, ધરતો બેઠો હીપે. શુ. ૯
 યસ રત્નપ' માટો આરોખ્યો, ધાપી કુંભની વેદી;
 ધાન્યદોષથી 'કપોત વૃત્તિથી, જવ લેઇ તેહને લેદી. શુ. ૧૦
 શેરી પીસી જલની સાથે, પિંડ ચતુષ્થય કરતો;
 હોમ નિમિત્ત નિજ લોજન ઠાજે, નિજ નારી ભણું ધરતો. શુ. ૧૧
 ત્રીજો વડો થાયો અતિથિને, લોજન માટે કદખ્યા;
 ઇમ નિત નિત તે વેદવિધિથી, કરતો આપ અજદ્યા. શુ. ૧૨
 ઇક દિન વિશ્વભૂતિ ગૃહ અંગણ, જંગમ 'સુરતરુ આયા;
 પિહિતાશ્વ નામે મુનિ સિખા, દારણુ તસ મન ભાયા. શુ. ૧૩
 પરમાનંદ લડી અહિ હાથે, પિંડ જે નિજ જમવાનો;
 તેહથી પ્રતિલાખ્યા વલિ નારી, નિણે પણ જે પાનાનો; શુ. ૧૪
 દોંધો વલિ અનિધીન નિનહિજ, ધન્ય થયો ઇમ ચિંતે;
 તુન પ્રતાપ અવિવાદપણથી, જાન લક્ષ્ય તુમ અનિધે. શુ. ૧૫

ના. ૨ ન. ૫. ૧. ૨. ૩. ૪. ૫. ૬. ૭. ૮. ૯. ૧૦. ૧૧. ૧૨. ૧૩. ૧૪. ૧૫.

ના. ૨ ન. ૫. ૧. ૨. ૩. ૪. ૫. ૬. ૭. ૮. ૯. ૧૦. ૧૧. ૧૨. ૧૩. ૧૪. ૧૫.

દોહા.

શીલરહિત મિથ્યામતિ અગત કદાચહરત;
 મત્તારંભ પરિશ્રદે, ગુરુ બુદ્ધિ સંપત્ત. ૧
 તેવા જેહ કુપાત્રને, દેવું દાન અમાન^૧;
^૨લસ્મ ^૩નિહુત વત જાણિયે, ન લહે લાલ નિદાન. ૨
 ઉખર^૪ ખેત્રે વાવિયું, શુદ્ધ ણીજ ણાળો જાય;
 તિમ કુપાત્રના દાનથી, નિર્ઝર ફલ નવિ થાય. ૩
 એકજ ^૫વાપી જલ પિયે, ^૬ધનુ ^૭નિંબ રસ ભિત્ત;
^૮સ્વાતિ જલ શુક્તા સરપ, શુક્તા વિષ જિમ લીન. ૪
 તિમહિજ પાત્ર કુપાત્રનો, ^૯ગુરુ અંતર ઉરધાર;
 પાત્ર વિશેષે ફલ ઠહો, સમજે ચિત મંજાર. ૫
 એકણુ વાર સુપાત્રને, દેતાં ફલ પામંત;
 તે ફલ વિપરીત પાત્રમે, બહુ કાલે ન લહંત. ૬

—અર્થકોશ—

દોહા ૩૮ મી.

(“ બેડલે ભાર ધણો છે રાજ, વાનાં કેમ કરો છો ? ” એ દેશી.)
^૧સચિવ સુણી મન માંહે સમજ્યો, વલિ પૂછે ઇમ મુનિને;
 ભગવન ! મુનિના દાન તાણું ફલ, અતિશય થયો જિમ મુજને
 ગુરુ મુજ મેહેર કરીને હો રાજ, ભાપો લેહ એ મુજને. ૧
 તિમ કોઈ અપર લહો, ફલદાને, મુનિવરજી ! બહુ માને;
 તવ તપો ^૨ધન ભાજે મંત્રીને, સુણુજે દક્ષિણ થાને. ગુ. ૨
 રાય સોમપ્રભ બેનાતટપુરે, સોમપ્રભા પટનારી;
 પ્રાહ્મણુ લક્ષ્મ રક્ષા પ્રહા મતમે, દાન દિયે દિલ ધારી. ગુ. ૩

૧ ધણું. ૨ રાખ. ૩ ફેંકેલું. ૪ ખારી લુમીકા. ૫ વાવ.
 ૬ સેલડી. ૭ લિંબડો. ૮ સ્વાતિ નક્ષત્રના પાણીનું બિંદુ છીપમુખે
 પડતા શુક્તાફલ થાય છે. અને તેજ બિંદુ સર્પ મુખમાં પડતાં વિષ
 થાય છે, ૯ ભારે-મોટો. ૧૦. પ્રધાન. ૧૧ મુનિમહારાજ.

દાલ ૪૦ મી.

(“ જો બેને” મુનિવર વોહોરજ પાંગુપાંછ ”—જો રશી.)

આંખસ દાજન અખયને બધ નહીં છ, જોકણ પજ પ્રાણીને રીપરે;
તોપણ નિર્બયતા સહતા સદાદે, તો મુ! કહિનું સર્વને અખય ભે દીપરે.
દાન ધર્મ સુખ સેવો બવિજના છ, જેદને સેવી અનેત છવ
ગત મોદાદે દા. ૧

મેઘરથ મેઘધુમરદમનકાદિશ છ, અવિચલ મુખ સોગીજિમ યાયરે;
ધેધુ” જે જ્ઞાનનું દાન કહ્યું બહુ” છ, જેદમી તત્ત્વ અતત્ત્વ
જગ્યાદે દા. ૨

દૃત્ય અદૃત્ય ક્રિતાક્રિત બધિયે છ, પેથ અપેથને ગમ્યાગમ્ય રે;
બદ્ય અબદ્ય દ્રવ્ય વસિ બાવને રે, નિશ્ચય વ્યવહાર જાતપ
અગમ્ય રે. દા. ૩

નિમિત્તોપાદાન કારજ કારણ બધી રે, બલે જેદથી ઉત્સરગ
અપવાદ રે;

સમ્યક મિધ્યા તથ્યા શુણને શુધીરે, સાધ્ય સાધન જાણે અવિ-
વાદરે દા. ૪

‘માતૃકા પદ વસિ તત્ત્વ રતન’ ત્રયીરે, ‘ધ્યાતાને’ ‘ધ્યાતા
‘કાતા ત્રીકરે;

રાગ વૈરાગ્ય ‘દંડ દાનજ’ હયારે, શુષ્ઠિ સમકિત શશ્ય ગારવ
ત્રણ ઠીકરે દા. ૫

ધ્યાન ધરમ અનુયોગ પ્રમાણુતારે, ભાષા કષાય નિરોધ અભાવરે;
ધાતી અધાતી વીરથ ગતિ ઉપમાછ, આર જો જ્ઞાનથી જાણે
ભાવરે દા. ૬

અસ્તિકામ મહાવત સુમતિનંદિ ક્રિયારે, અવયવ ભાવ પંચ તિમ
કાયરે;

૧ ત્રિપદી. (ઉત્પાદ-વ્યય-ક્રિાવ્ય.) ૨ જ્ઞાન. દર્શન. ચારિત્ર.

૩ ધ્યાતા. ધ્યેય. ધ્યાન, ૪ જ્ઞાતા. જ્ઞેય. જ્ઞાન. ૫ કાતા. દેય. દાન,

૬ દંડ ત્રણ. મનનો, વચનો, કાયાનો;

૧કારક લેશ્યા સ ૨નિકર્ષ એ ષટ લલાળ, લય નય સમ લંગ
સમુદાયરે દા. ૭

અષ્ટ લંગી મદ ખાણી જીવનીરે, પ્રવચન માતા રસ નવ જાણુરે;
બ્રહ્મ ગુપ્તિ નીયાણા નવ કહ્યાળ, દશ યતિ ધર્મ દિશાનું જ્ઞાનરે દા. ૮
પ્રતિમા એકાદશ દ્વાદશ લેદથી જી; દ્વાદશ અંગ લાવના તેમરે;
તેર ક્રિયા પૂરવ એદે ગ્રહેજી, કેવલ મોક્ષ લહે બહુ પ્રેમરે દા. ૯
ધર્મ્યાદિક જ્ઞાનદાનથી જાણિયે જી, રસના એકે નવિ લહિયે
તસ પારરે;

લિખન લિખાવન શ્રુતનો શોધવોરે, અક્ષર સંખ્યા જેટલી
ધારરે. દા. ૧૦

તેટલા પદ્યોયમ આયુ સુર લવેજી, વિલસે સુખ આયતિ પણ
લહે જ્ઞાનરે;

મોટો એ દાન કહ્યો જિનરાજજીરે, ધારીને કરવું એહિજ
દાનરે. દા. ૧૧

દાનનું ફલ એ દેખી સાંભલીજી, પિહિતાશ્રવ ગુરુ પાસેથી રાયરે;
સોમપ્રભ સમ્યક દહી શ્રાવકોજી, વિશ્વભૂતિ પણ ધર્મ પમાયરે.
દા. ૧૨

૧શાસ્ત્ર અભ્યાસ ૨શીલ ૩તપ ૪જપ વલીજી, ૫દાન જિન
૬લક્ષિત એ ષટ કર્મરે;

નિત નિત કરતા સંયમ આદરીજી, અનુક્રમે પામ્યા બિહુ શિવ
શર્મરે. દા. ૧૩

સોમશર્મા મુણિ વાત ગુરુમુખેજી, સમાધિ ગુપ્ત પ્રત્યે કર જોડરે;
વિનય થકી કહે ગુરુ મુજ લાગિયેજી, જૈન ધર્મ જસ નહિ
જગ જોડરે. દા. ૧૪

અણુગાર આગાર ધર્મ દુવિધ કહેજી, સાંભલિ શ્રાધપણું પ્રતિપતરે;
દર્શન પૂર્વક વલિ ગુરુમુખ થકીજી, સત્ય પ્રતિજ્ઞા કીધી મન્નરે. દા. ૧૫

૧ ૫કારક. ૨ સનિકર્ષ ન્યાયમાં છે. ૩ બવિખે.

લોહ આયુષે ન કરું યુદ્ધનેરે, એવો નિયમ કરી ગુરુ પાસરે;
 અન્યત્ર વિચર્યા ગુરુજી ^૧મિત્રવીરે, ^૨કાષ્ટમયી નિપજાવી ^૩અસિ
 ખાસરે. ઠા. ૧૬
 મનહર ^૪કનકમયી ^૫કાષેકરીરે, ધરતો નિત કરતો નરપતિ સેવરે;
 ધર્મ આશયે સાધે વત્સવનેરે, મંત્રીવર રાજ્યધુરા ધર સેવરે. ઠા. ૧૭
 સમક્તિ કૌમુદી રાસે એ કહીરે, જ્ઞાન સંપદ પામે વા જેમરે;
^૬મુરમણિ સમ આલીશમી ભવી સુષ્ટીજી, જ્ઞાન રવિ કવિ ભાષે
 એમરે ઠા. ૧૮

દોહા.

ઇક દિન ^૧પિશુન નૃપતિ કને, કહે તુમ મંત્રી સ્વામ !
 કાષ્ટ ખર્જીયો સેવના, કરતો તુમચી ભમ. ૧
 મહારણ લોહ વિના કહો, સંગ્રામે જયવાહ;
 કિમ મેલવશે સ્વામિનો ? લક્ષ્મી નહિં અવિવાહ. ૨
 અલ્પ કાજ નિજ ચિંતિને, ખલ ખલુ જન પ્રતિ કૂલ;
 કુદિ મક્ષિકા દુખ યકી, ચિંતે તમ અતુકૂલ. ૩
 દુષ્ટ વચન મુણિ નરપતિ, મન ધારી એ વાત;
 ઇક દિન આરથાને રહેા, ^૪રાજ કુલી સંધાત. ૪
 વાત ચલાવી ખર્જીની, નિજ અસિ કાઢી તામ;
 રાજ રાજ કુમર તણી, કરે પરીક્ષા ભમ. ૫
 સભા સમસ્તની દેખિને, મંત્રીને કહે રાય;
 અહો સચિવજી તુમ તણી, અસિ યો અમ દેખાય. ૬

૧ પ્રધાન. ૨ લાકડાની. ૩ તલવાર. ૪ સુરભ્યં. ૫ મીવાન.
 ૧ ચિંતિત રાજદેનાર ચિંતામણી રત્ન. ૩ ચાડીયો. ૮ પ્રકાર. ૫ સભા
 મંડપ. ૧૦ રાજ રાજવાડાઓ સહિત.

દાલ ૪૨ મી.

(“ સોનાની ઝારી રે ” એ દેશી.)

નૃપ વચન મુણીને હે સાહિબા મંત્રી તામ, નિજ ચિતબ્યું

અહો ! કોઇ પિયુને ભ ૨

નહિ તો મુજ પૂમાણુ સા. માગે કેમ ? ભૂપતિ પ-

આજ એ અવસર પા-

દુર્જન પ્રેર્યા હે, સા. ભૂપ ચલત, હય ગય નિમ વહે પથ-

પ્રેરક નર

પડિત જન ઇંગિત સા. ચેણ દેખ, અંતરગત

વિષુ કહે પણ નિજ બુદ્ધિથી. ૨

જાણે સચિવ તિવાર, સા. નિજ મન સાથ, દેવશુર ન !

ચિતબ્યું ને મન માહ . ૩

દેવશુર વલિ ધર્મ, સા. દક્ષતા ને હોય, તો એ મુજ અસિ થાય,

લોહમયી સહુ જાહરેલ. ૩

ઇમ ચિંતી નૃપ હાથ સા. દીધી તિવાર, અસિ જ્યુ પઆદિત્ય તેજ,

કાઠી કોષથી ગલકલેલ;

નિરૂપમ ખજૂં તે દેખ, સા. નૃપતિ વિશેષ, દુર્જન નર સનમુખ,

નેયું તવ તે ખલલલેલ. ૪

કહે રાજ કરી કોપ, સા. રે તું દુષ્ટ જૂઠ કહ્યું કેમ એમ ?

શક શેખર અછતું કહેલ.

ઠંડ કિયું તુમ આજ, સા. સચિવ સુજાણ, જાણી નૃપનો કોપ,

અતુક પા મનમે વહેલ. ૫

‘સત્યસંધી’ પરધાન, સા. કહે કરનેડ, ભૂપ સલાએ જૂઠ,

નવિ કહેવું એમ ધારીનેલ;

કહે સુણો સ્વામી સ્વરૂપ સા. કારણ કોય, છે ઇહિમાં તિણે કોપ,

મકરો ઇણ ઉપર મનેલ. ૬

૧ ચાડીયો. ૨ તલવાર. ૩ ચેષ્ઠાનો જાણ. ૪ જોતાં. ૫ સૂર્ય.
૬ મીયાન. ૭ હુચ્ચાનો સરદાર. ૮ સત્યનો ખેલી.

ઇચ્છુ કહી આવી વાત, સા. મુળી તવરાય, જાહો ! સત્પુરુષ આશ્રાત,
 અપકારી પણ ઉપકરેલ;
 'અંબાદાસ હવે દેાય, સા. ફલ દીએ સય તિમ જે જન 'અનવય,
 અવશુભી પણ શુભ કરેલ. ૭
 ધિક્ક તસ ન્યાય અન્યાય, સા. કરતા અપાય, ઇમશિંતી નરરાય,
 કહે કહો શું કારણ અછેલ;
 કાષ્ઠથી કિમ લોક, સા. થયો એ 'કૃપાણ, ૧ મંત્રી પૂર્વ વૃત્તાંત,
 કહો લોક આયુધ નિયમ છેલ. ૮
 દેવશુર પરચાહ, સા. થઈ અવિવાહ, 'દારૂ થકી 'અયખર્જી,
 નીપતું સહો અપરાધ એલ;
 તિણ અવસર મુરહે, સા. આવી તામ, જય જય શબ્દનો વાહ,
 કહે ધન્ય સચિવ અભાધ એલ. ૯
 શાય પ્રમુખ સહુ હે, સા. લોકના ચોક, પરશંસ્યો કહે શાય,
 અભૂત જ્યો પરસન થયોલ;
 સભ્ય શુભે મહા હે, સા. મહિમા ધર્મ, પરતક્ષ દેખો એહ,
 જેન વિના નહિ દેખિયો લ. ૧૦
 દુર્ભેદિ શોકે હે, સા. લહે શિવ ચર્મ, તિહુયણ પહુનો ધર્મ,
 અખંઠ અચલ જગમે' જયોલ;
 અતિથય દુખ 'હવહે, સા. મેઘ સમાન, વિકટ જે મુક્તિ કપાટ,
 'અર્ગલા તોડણ 'અલંજયોલ. ૧૧
 દેવલ લક્ષ્મી હે, સા. ખેંચે જેમ, સુંબક લોકને તેમ;
 મોક્ષ વધુ કાર્મણ' કહ્યોલ;
 નર મુર મુખનો હે સા. હતા 'પ્રતિહસ્તા, નરક તિરિગતિ દુઃખ;
 તેહની જલોજલિ સમ લહ્યોલ. ૧૨
 તિણ કારણ હે સા. ધર્મ વ્યાપાર, નિજ હિત ઇચ્છક જેહ,
 બદ્ધ આઠર અવજલ વરેલ;

૧ આંગાને પથ્થર. ૨ નિર્દોષ. ૩ ખર્જી. ૪ લાકડાની. ૫ લોકાની તરવાર. ૬ સાવાનવ. ૭ શુભગ. ૮ સમર્થ. ૯ વસીકરણ. ૧૦ દીવિય સામે હાથ.

ઇમ કહી રાજા હે સા. ધરિ વૈરાગ્ય, સુત જય સોંપી રાંભ્ય,
 સોમશર્મ મિંત્રીશ્વરેજી. ૧૩
 સુત દેવશર્મા હે સા. ^૧નિજપદે થાપ, ^૨આપ થયા પ્રત ધાર,
 ખીજ પણ સાથે ઘણાજી;
 શુભ સમાધી હે સા. સૂરી સમીપ, શ્રમણપણું ગ્રહી સાર,
 તપ જપ કરતા નહિ મણાજી. ૧૪
 સુપ્રભા રાણી હે સા. સચિવની નાર, સોમા પ્રમુખ અપાર,
 અલય મતિ ગુરૂણી કરીજી;
 ચરણ કરણની હે સા. વિધિ આરાધ, અનુક્રમે સહુ નિર્માધ,
^૩અપુનર્લવ સિરી જઇ વરીજી. ૧૫
 વિષ્ણુસિરી કહે હે સા. પરતક્ષ દીઠ, ^૪મહામહિમા જિન ધર્મ,
 જાણી સમકિત થિર થયોજી;
 અર્હઠાસ સુણી હે સા. તુમે કહ્યું સત્ય, ^૫કિંચિત નહિય અસત્ય;
 ધન્ય માનવ ભવ ^૬અથ ગયોજી. ૧૬
^૭અપર ^૮રમણીયે હે સા. ^૯સર્દહુ સાચ, કુંદલતા કહે ^{૧૦}વાચ,
 હું નવિ ધર્યું એ વાતનેજી;
 રાજા મિંત્રી હે સા. ચોર જે તેહ, સાંભલી નિજમન સાથ,
 ચિંતે ^{૧૧}ધિક એ ^{૧૨}કુળતનેજી. ૧૭
 વિષ્ણુસિરીની હે, સા. વાતજ એહ, નવિ માને ^{૧૩}પાપીષ્ઠ,
 ઇષ્ટ સહુને જે છતીજી;
 ઉત્તમ કુલમે હે સા. ઉપની તોહિ, જાતિ સ્વભાવ ન જાય;
^{૧૪}નીરગામી જિમ જલગતિજી. ૧૮
 જિમ ચંદનથી હે સા. અસિ ^{૧૫}સંભૂત, ભસ્મ કરે તિમ એહ,
 કરતી ખલતા અતિ ઘણીજી;

૧ પોતાને સ્થાને, ૨ પોતે, ૩ જ્યાંથી ફરી આવવાનું નથી એવી
 મોક્ષશ્રી વર્યા, ૪ મોટા, ૫ જરા પણ, ૬ પાપ, ૭ ખીજ, ૮ સ્ત્રીએ,
 ૯ સાચું સત્ય જાણ્યું, ૧૦ વાણી, ૧૧ ધિકાર, ૧૨ કુળતિલીને.
 ૧૩ પાપણી, ૧૪ નીચી છે ગતિ જેહની અર્થાત્ નીચે જનાર,
 ૧૫ ઉત્પન્ન થએલ.

૬૩૪ દેશું હે સા. ૧૨વિ ઉગંત, સહુજન પણ દેખંત,
 ચિંતવીયું ચિત ૧ભૂધણીજી, ૧૯
 મજ રસકે ગુરુ હે સા, તય લણુ જ્ઞાત, સંજમથી વય વૃદ્ધ,
 મતિ શ્રુત ૨સરિતાપતિ યથાજી;
 દીર્ઘ ૩કમળા હે સા. ૪વિમલા જેણુ, વરી જન ૫પદમે તેણુ,
 જ્ઞાન-વંદ કેશરી તથાજી. ૨૦
 તય પદ સરોજ ૬ફલ હે સા. મધુકર જેમ, રવિપદ અમ્ર
 નિયુદ્ધ, નામથી જાણ લીલા કરીજી;
 સમકિત ઠોમુદી, હે સા. રાસનો પૂર્વ, ખંડ બીજે ધરી પ્રેમ,
 દાલ એકતાલીશમી ખરીજી. ૨૧
 ઇતિ ખંડ બીજે.

અથ ખંડ ત્રીજે.

દોહડા.

શાંતિકર ૧અધર પ્રભુ, શંભૂ સ્વયંભૂદેવ;
 ૨શંકર તીર્થેકર વિભૂ, કરું તનમનથી સેવ. ૧
 એક અનેક નામે કરી, સમરે વિન્ધ સમસ્ત;
 મહા દાની રાની શુભી, વય ૧૦દિનમણી નહિ અસ્ત. ૨
 ૧૧કલ્પદિનક બાહિર ક્રિયા, ભવ મુખ ઉત્પતિ દાણ;
 પણ અંતર ક્રિયા ભલી, શિવ મુખ ૧૨જનની જાણ. ૩
 આપ સ્વરૂપે આતમા, રહે અઝોકિક ભેદ;
 જાત ૧૩ભરણુ હિવ કદ તે, કેવલ મિથ્યા એદ. ૪

૧ સૂર્ય, ૨ રાત્રી, ૩ સમુદ્ર, ૪ સ્વપ્ન, ૫ નિર્મલ, ૬ રેસમાં,
 ૭ કમળ, ૮ ઉત્પન્ન થએલ પાપને દરવા વાગા, ૯ કામ્યાણુ કરનાર,
 ૧૦ સૂર્ય, ૧૧ કદ વાગી, ૧૨ જાનેના-માના. ૧૩ ઉદર ભરવા ખાતે.

ઇમ કહી રાજા હે સા. ધરિ વૈરાગ્ય, સુત જય સોંપી રાજ્ય,
 સોમશર્મ મિત્રીધરેલ. ૧૩
 સુત દેવશર્મા હે સા. ^૧નિજપદે થાપ, ^૨આપ થયા પ્રત ધાર,
 ખીજા પણ સાથે ઘણાલ;
 શુભ સમાધી હે સા. સૂરી સમીપ, શ્રમણપણું ગ્રહી સાર,
 તપ જપ કરતા નહિ મણાલ. ૧૪
 સુપ્રભા રાણી હે સા. સચિવની નાર, સોમા પ્રમુખ અપાર,
 અભય મતિ ગુરૂણી કરીલ;
 ચરણ કરણની હે સા. વિધિ આરાધ, અનુક્રમે સહુ નિર્માધ,
^૩અયુનર્લવ સિરી જઈ વરીલ. ૧૫
 વિષ્ણુસિરી કહે હે સા. પરતક્ષ દીઠ, ^૪મહમહિમા જિન ધર્મ,
 જાણી સમકિત ધિર થયોલ;
 અર્હઠાસ સુણી હે સા. તુમે કહું સત્ય, ^૫કિંચિત નહિય અસત્ય;
 ધન્ય માનવ ભવ ^૬અઘ ગયોલ. ૧૬
^૭અપર 'રમણીયે હે સા. 'સર્દહુ' સાચ, કુંદલતા કહે ^૮વાચ,
 હું નવિ ધમ્મું એ વાતનેલ;
 રાજા મિત્રી હે સા. ચોર જે તેહ, સાંભલી નિજમન સાથ,
 ચિંતે ^{૧૧}ધિક એ ^{૧૨}કુળતનેલ. ૧૭
 વિષ્ણુસિરીની હે, સા. વાતજ એહ, નવિ માને ^{૧૩}પાપીધ,
 ઇધ સહુને જે છતીલ;
 ઉત્તમ કુલમે હે સા. ઉપની તોહિ, જાતિ સ્વભાવ ન જાય;
^{૧૪}નીરગામી જિમ જલગતિલ. ૧૮
 જિમ ચંદનથી હે સા. અગ્નિ ^{૧૫}સંભૂત, ભસ્મ કરે તિમ એહ,
 કરતી ખલતા અતિ ઘણીલ;

૧ પોતાને સ્થાને, ૨ પોતે, ૩ જ્યાંથી ફરી આવવાનું નથી એવી
 મોક્ષશ્રી વર્યા, ૪ મોટા, ૫ જરા પણ, ૬ પાપ, ૭ ખીલ, ૮ સ્ત્રીએ,
 ૯ સાચું સત્ય જાણ્યું, ૧૦ વાણી, ૧૧ ધિકાર, ૧૨ કુળતિલીને.
 ૧૩ પાપણી, ૧૪ નીચી છે ગતિ જેહની અર્થાત્ નીચે જનાર,
 ૧૫ ઉત્પન્ન થએલ.

૧શશિધર ૨કુમુદ વિક્રમ વા, અંબર ઉદય લહંત હો રાજ;
 બબ્બ હુદય ૩અંબોજને, ઉદયિત કરત મદંત હો રાજ. છ.
 સેવિત સમુદય આવિકા, નૃપ પુત્રી પણ આય હો રાજ;
 ૪ભુવનશુરનાં ધર્મનો દે ઉપદેશ ગુણાય હો રાજ. છ.
 ધાર્મિકા મુંડિકાને કરી, પ્રતિબોધી મત ધાર હો રાજ;
 દેવ શુરની પ્રભાવિકા, આરજિકા ઉપકાર હો રાજ. છ.
 જિનવર ધર્મની સેવના, વિધિથી નિર્મલ શુદ્ધિ હો રાજ;
 તેથી રાગ ગયો થયો, —આનંદ અતિ ચિત શુદ્ધિ હો રાજ. છ.
 આમથ પંડિત જન તથે, જડ પણ જ્ઞાન લહંત હો રાજ;
 ધારાધર ધારી થકી, જિમ ગિરિ ચિખર પડંત હો રાજ. છ.

યત:

આથયસ્ય વિશેષેણ, જટોપિ પદ્મતાં વ્રજેત્

સ્વપ્નચારાસ્થિતં તોયં, મિનચિ નગમસ્તર્ક ॥ ૧ ॥

કહિન કર્મ પણ ધર્મથી, દૂર હુવે ૧તમ: જેમ હો રાજ;
 ૨તિમિશરિ થકી તિમ થયું, ધર્મે બહુલો પ્રેમ હો રાજ. છ.
 રૂપ સૌભાગ્ય બલો લહી, અપ્સર બધું કહે તામ હો રાજ;
 સુખ પ્રસાદથી મુજ થયું, શુરણી શુણગણ ધામ હો રાજ. છ.
 વત્સે ! મુણ શુરણી કહે, મતવિધિ પૂર્વક જેણ હો રાજ;
 સેઓ મુરિંદ મુનીંદ્રની, લહી સપદ નર તેણ હો રાજ. છ.
 ઠેવલ ૩દૂતિ મુદ્ધિ લહે, અતુલ અનંત મત શક્તિ હો રાજ;
 મુણિ બહુ હરખથી મુંડિકા, કરે શુર દેવની બક્ષિત હો રાજ. છ.
 ૪ઉપવર બાણી પુત્રિકા, ૫બૂલતી તિણ વાર હો રાજ;
 સ્વયંવરે રાજ કુમર બાણી, તેડયા આયા તિવાર હો રાજ. છ.
 પંક્તિબદ્ધ બેસાડિયા, કુંવરી નિરખી સર્વ હો રાજ;
 પણ મન દોષ રૂચો નહિ, ગત ખાણ ગત ગર્વ. હો રાજ. છ.
 એક દિન માગધ જનપદે, નગર નામ ૬ચિત્રકૂટ હો રાજ;

૧ મંદ્ર. ૨ કમલ. ૩ કમલ. ૪ તીર્થકર. ૫ અધિકાર. ૬ મૂર્ત.
 ૭ લક્ષ્મી. ૮ વર યોગ્ય. ૯ રાજ. ૧૦ ચિત્રકૂટ.

અર્હદાસના ચરિત્રનો, સુણો તૃતિય ઉદ્ધાસ;
 સાકર કાકર સમ થઇ, એકનો લહિ પીતાસ. ૫
 શ્રોતા સુણુને સજ થઇ, વિકથા તણ પ્રમાદ;
 જાસ પ્રમાદે જાયશે, નહિ લહશે તે સ્વાદ. ૬
 અર્હદાસ વળતું વદે, નામસિરી ગુણ ખાણુ !
 ૧લામિની ત્રિભુવન સ્વામિની, આણુ કરી પરણામ. ૭
 તેતું કારણુ કથો કહો, નિર્મલ ૨અમ સમકિત;
 થાય વિશેષેમાં-જિયું; તલ આદર્શ પવિત. ૮
 સા કહે સ્વામિ ! સુણો કથા, દીઠી મીઠી જેહ;
 કાશી દેશ વણારસી, પુરો અતિ સુંદર તેહ. ૯
 ૩સોમવંશ ૪ઉદ્ભવ તિહાં, જિત ૫અરિ ૧ભૂધવ મૂર;
 ૭હુય ૮ગય બલ દલ સામટો, વિલસે પુન્ય પંડૂર. ૧૦
 કનક સુચિત્રા તેહની, રાણી અતિ સુકુમાલ;
 તેહનો જન્મી ઇક સુતા, નામ મુંડિકા ખાલ. ૧૧
 ખાલપણેથી મુંડિકા, લક્ષણુ મૃતિકા કીધ;
 પાંડુ રોગ પરગટ પણે, દેહે બહુ દુઃખ દીધ. ૧૨

ઢાલ ૪૨ મી.

(હાડોતીરો હાડોળ ગઢ ખુદીરો મેવાસી જેપુર ઝિલ
 રહ્યો. ” એ દેશી.)

“સચિવ સુદર્શન શોભતો, રાય તણો બહુ માન હો રાજ;
 મહા બુદ્ધિવંત અભય સમો, નારો સુદર્શના જાન હો રાજ.
 ૭ સુણો હો સસનેહી ૧ધારા મુજ અંતર આતમ ખુલી રહ્યો. ૧
 અન્ય દિવસ ગુણ અગણ્યની, ધારક ગુરૂણીળ ત્યાંહિ હો રાજ;
 પ્રથમસિરી જ્યુ સમય સુરી, આઈવશ્યા પુરમાંહિ હો રાજ. ૭.૨

૧ સ્ત્રી, ૨ અમારૂં, ૩ ચંદ્ર, ૪ ઉપજેલ, ૫ શત્રુ, ૬ રાજા,
 ૭ ઘોડા. ૮ હાથી. ૯ પ્રધાન: મંત્રીશ્વર.

૧શશિધર ૧કુમુદ વિકાસ થા, અંબર હિંચ લહંત હો રાજ;
 ભવ્ય હૃદય ૨અંબોજને, ઉત્ક્રિત કરત મદંત હો રાજ. ૭.
 સેવિત સમુદય ૩આવિકા, નૃપ પુત્રી પણ આય હો રાજ;
 ૪ભુવનગુફતાં ધર્મનો દે ઉપદેશ મુજાય હો રાજ. ૮.
 ધાર્મિકા મુંડિકાને કરી, પ્રતિબ્રાધી મત ધાર હો રાજ;
 દેવ ગુરુની પ્રભાવિકા, આરજિકા ઉપકાર હો રાજ. ૯.
 જિનવર ધર્મની સેવના, વિધિથી નિર્મલ શુદ્ધિ હો રાજ;
 તેથી રાજ ગયો થયો, -આનંદ અતિ ચિત શુદ્ધિ હો રાજ. ૧૦.
 આશય પંડિત જન તણે, જઠ પણ રાજન લહંત હો રાજ;
 ધારાધર ધારી થકી, જિમ ગિરિ ચિખર પડંત હો રાજ. ૧૧.

પત્ત:

આશ્રયસ્ય વિશેષેણ, જદોપિ પટ્ટતાં પ્રજેત્

ત્વક્ષપારાસ્પિતં સોયં, મિનતિ નગમસ્તર્ક ॥ ૧ ॥

કઠિન કર્મ પણ ધર્મથી, દૂર હુવે ૧તમઃ જેમ હો રાજ;
 ૨તિમિશરિ થકી તિમ થયું, ધર્મે બહુલો પ્રેમ હો રાજ. ૧.
 રૂપ સૌભાગ્ય બલો લકી, અંધર જયું કહે તામ હો રાજ;
 ૩તુમ પ્રસાદથી મુજ થયું, શુદ્ધી શુષ્કણ ધામ હો રાજ. ૨.
 વત્સો ! મુણ શુદ્ધી કહે, મતવિધિ પૂર્વક જેણ હો રાજ;
 ૪સેવ્યો મુરિંદ મુનીંદ્રની, લહી સંપદ નર તેણ હો રાજ. ૩.
 દેવલ ૫ભૂતિ મુક્તિ લહે, અતુલ અનંત મત શક્તિ હો રાજ;
 ૬મુણિ બહુ હરખથી મુંડિકા, કરે શુરુ દેવની ભક્તિ હો રાજ. ૪.
 ૭ઉપવર બાળી પુત્રિકા, ૮બૂલતાં તિણ વાર હો રાજ;
 ૯સ્વયંવરે રાજ કુમર બણી, તેડયા આયા તિવાર હો રાજ. ૫.
 ૧૦પંક્તિબદ્ધ બેસાડિયા, કુંવરી નિરખી સર્વ હો રાજ;
 ૧૧પણ મન કોઈ રૂચ્યો નહિં, ગત પાછા ગત ગર્વ હો રાજ. ૬.
 એક દિન આગધ જતપદે, નગર નામ ૧૨ચિત્રકૂટ હો રાજ;

૧ સંદ્ર. ૨ કમલ. ૩ કમલ. ૪ તીર્થંકર. ૫ અધિકાર. ૬ સૂર્ય.
 ૭ લક્ષ્મી. ૮ વર પોત્ત. ૯ રાગ. ૧૦ વિનોડ.

ભગદત્ત દાને કરણુ જ્યું, નૃપતિ તેજ અદભૂત હો રાજ. ૭.
 રૂપ લાવણ્ય ધર ગુણુ યુતો, પૂરણુ વસ્તુ સમસ્ત હો રાજ;
 પણ એક જાતિ વિહીન છે, અંદ જ્યું ગ્રહણુથી અસ્ત હો રાજ. ૭.
 લક્ષણુવતી લક્ષ્મીવતી, રાણી મુખધિ પરધાન હો રાજ;
 ગુણુવતી ભાર્યા સચિવની, એક દિન નૃપ સુણ્યું કાન હો રાજ. ૭,
 મુંડિકા રૂપ યૌવનસિરી, યાત્રી જનક સમીપ હો રાજ;
 દૂત મુખે કે'વરાવિયું, રાય જિતારિયે ^૧ખિખ હો રાજ. ૭.
 ઉત્તમ જાતી રાયના, કુમર તણ કિમ તુજ હો રાજ;
 જાતિ વિહીનને પુત્રિકા, નહિ આપું, કહ્યું ગુઝ હો રાજ. ૭.
^૨પુનરપિ ભગદત્ત ભાંખતો, શું જાતીનું કામ હો રાજ;
 ગુણુ બહુ માન્ય છે જગતમે, ઉત્પતિ સ્થાન ન કામ હો રાજ. ૭.

યત્ત:

કૌશેયં કૃમિજં સુવર્ણમુપલાદ્દૂર્વાપિ ગોરોમતઃ

પંકાત્તામરસં શશાંકમુદધેરિંદીવરં ગોમયાત્ ।

કાષ્ઠાદગ્નિરહેઃ ફળાદપિ મણિર્ગોપિત્તતો રોચનં,

પ્રાકાશ્યં સ્વગુણોદયેન ગુણિનો ગચ્છંતિ કિં જન્મના ॥

^૩કૃમિ કુલથી ^૪કૌશેય જ્યું, ^૫ઉપલથી સોવન જોય હો રાજ;
^૬પંકથી ^૭પંકજ નીપજે, સમુદ્રે 'શશાંક જ્યું હોય હો રાજ. ૭.
 અગ્નિ જ્યું કાષ્ઠથી, ^૮નાગથી-મણિ વિષ હરણુ સમસ્ત હો રાજ;
^૯ગૌશિરથી ગોચંદનો. ^{૧૦}મૃગમદ મૃગથી પ્રસસ્ત હો રાજ. ૭.
 ગુણુથી ^{૧૧}મહર્થતા પામિયે, ઇંદ્ર સમજે તુમ રાય હો રાજ;
 ને'પાલ રાય ભાલે પડયો, કર્દમ જો કહિ આય હો રાજ. ૭.
 લોક કહે કસ્તુરિકા, છાંટી રાય સુજાણુ હો રાજ;
 ઉત્તમ કામે અધમ તે, લે' ઉત્તમતા પ્રમાણુ હો રાજ. ૭.
 ખેતાલિશમી ઠાલને, જ્ઞાનરવિ કહો એહ હો રાજ;
^{૧૨}કંચન ^{૧૩}કામની જગતમે, અનરથકારી જેહ હો રાજ. ૭.

૧ સ્ત્રી. ૨ ફરી-ખીજવાર. ૩ કીડા. ૪ રેશમ. ૫ પથ્થર.

૬ કાદવ. ૭ કમલ. ૮ ચંદ્ર. ૯ સર્પ. ૧૦ ગાયનું મસ્તક. ૧૧

કસ્તુરી. ૧૨ મોટાઈ. ૧૩ કાદવ. ૧૪ સોનું. ૧૫ સ્ત્રી.

હોહા.

- રાય જિતારી કહે મુલો, ભાગ્યહીન ભગદત્ત;
મુજ પુત્રીની યાચના, કરતો નહીં લજ્જત. ૧
- માલા મોહિતક કાકને, કંઈ નવે ચોલત;
તિમ મુજ ભલિ વિહીનને, મમ પુત્રી ન મિલત. ૨
- યો માં જયતિ સંગ્રામે યો મે દર્પે વિનાશયેત્ ।
યો મત્પતિવલો વીરઃ સ કન્યાધિપતિર્ભવેત્ ॥
- વચન મુળી ભગદત્ત થયો, દોષવત તત્કાલ;
સથજિતારી ઉપરે, મુદ્ધ કરણ ઉજમાલ. ૩
- ચતુરંગી હલ સજ કરી, અભિમાની ભગદત્ત;
મહો આકંઠરથી ચડયો, મુજ શત્રુને સંપત. ૪
- ‘દધિ’ ‘દુર્ગ’ ‘ક્ષત’ પૂર્ણ થત, પંકજ ‘કશ્મિ’ કંઈ;
વીળા સધવા ‘માનિની’, ઇલાદિક મુખ કંઈ. ૫
- રાય જિતારે ભણિયું શત્રુ હલ આવત;
દોષાનલ જલતો કહે, રંક એ કિશું કરત. ૬

દાલ ૪૩ મી.

રાગ બંગાલ.

- ‘અમરજી ભરિયો ધરિયો કોથ, રાય જિતારી કહે મુલો બોધ ।
મન માની લે,
સર્પ ગરૂડ ઉપર કિમ ભય, ‘લ’બકરણ કિમ અન્ધ દેશય ।
દિલ ભનિ લે. ૧
- યમ સામે કિમ ભૂત દુવંત, ‘મૃગ’ ‘મૃગપતિને’ કેમ છલંત;મ.
‘વાયસ સીચાનકને’ જેમ, પરિભવ કિમ કરે ભણે તેમ. દિ. ૨
- એ કરે તે મરે નિશ્ચય જેમ, એ ધરે ચમધર ભવણ પ્રેમ; મ.
શુભ વૃત્તિ આવી ભગદત્ત, વાણારસી ઘેરી ‘પરિવૃત્ત. દિ. ૩

૧ દિ. ૨ એક બનનુ માસ ૩ ચોખા ૪ શેષીને સારી
૫ સી. ૧ કો. ૨ મરિડો. ૮ હરણ-મનસો. ૯ સિંહ. ૧૦ ઠાંગો,
૧૧ કોનરા.

સૈન્ય સજી સન્મુખ ^૧નિકસંત, રાય જિતાર અતિ ઉલસંત. મ.
 નિર્ગમ સમયે તામ તુરંત, વારિત અપશકુન ^૨દુરહંત. દિ. ૪
^૩વૃષ્ટિ અકાલ વલિ ^૪ભૂકંપ, ^૫નિર્ધાત ^૬ઉલ્કાપાત અત્યંત; મ.
 રજઃવૃષ્ટિ વલિ પવન પ્રચંડ, એ અપશુકનથી દેવનો દંડ દિ. ૫
 સચિવ સુદર્શન કહે શુભો દેવ, એ અપશુકને ન જાવું હેવ; મ.
 કત્યા દેહ સુખથી ઠરો રાજ, ન કરો સંતાપ એ રાજના આજ. દિ. ૬

યતઃ

અવ્યાપારેપુ વ્યાપારં, યો નરઃ કર્તુમિચ્છતિ ।

સ એવ નિધનં યાતિ, કીલોત્પાટીવ વાનરઃ ॥

કુલ રક્ષણને તજવા એક, કુલ તજવું ગામ અર્થે વિવેક; મ.
 તજવું ^૧જનપદ ગામ નિમિત્ત આતમ અરથે પૃથ્વી પવિત્ત. દિ. ૭
 નીતિવચન કિમ લંઘો સુજાણ, તવ નૃપ કહે સુણ મંત્રી વાણ; મ.
 અહો ! અખિહ કિમ ખિહો અયાણ ? મમ અસિ ધાવ સહે કુણ રાણ ?
 કોણ પુરૂષ સહે વજ્ર પ્રહાર, લંઘે ભુજથી સમુદ્ર અપાર; મ.
 શ્વયન કરે કુણ અગનિમાંહિ, કાલકૂટ કુણ ખાય ઉછાહિ. દિ. ૮
 તિમ મુજ ખડ્ગ, પ્રહાર ન કોય, ન ખમે ન શકે સન્મુખ જોય; મ.
 મંત્રી કહે ફલ જાહુલ છે તાસ, આપણું અદ્ય માનો અરદાશ દિ. ૧૦
 રાય કહે જય સત્યથી હોય, મોટાને ઉપકરણે ન જોય; મ.
 કટક પડાવ કર્યો પુરણા'ર, હૂંત આબ્યો ભગદત્તનો તિવાર. દિ. ૧૧

॥ યતઃ ॥

રથસ્યૈકં ચક્રં ભુજગયમિતાઃ સપ્તતુરગાઃ

નિરાલંબો માર્ગશ્ચ, ચરણરહિતઃ સારથિરપિ; ।

રવિ યાતિ નિત્યં પ્રતિદિનમપારસ્ય નભસઃ

ક્રિયાસિદ્ધિઃ સત્ત્વે, વસતિ મહતાં નોપકરણે. ?

૧ નિકલ્યો. ૨ દુખે વારવા જોગ્ય. ૩ વર્ષાદ. ૪ પૃથ્વીકંપ.
 ૫ પવનનું તોફાન. ૬ તારાનું ખરવું. ૭ દેશ.

પ્રેમાવી પદ વચન વિલાસ, પરિમિત લક્ષક ધોર નિવાસ; મ.
 સ્વામિ સંબોધા વાદિ સૂર, સમય સૂચક દૂત લક્ષણ ભૂર. ડિ. ૧૨
 આવી કહે દિઈ મુંડકા રાય, સંભવ કરો મુખથી મહારાય; મ.
 નહિ તો કોપ 'અનલ મુજમાંહિ, 'શલભ સમાન મથાઈ પ્રાહિ. ૧૩
 'અનુચિત કર્મતંત્રો આરંભ, 'સજન વિરોધ જો દુખનો યંભ; મ.
 'બલવંત ધર્મી 'પ્રમદા વિધાસ, ચાર જો બલો મૃત્યુ નિવાસ. ૧૪
 દૂત વચન મુઘી મુઘી ચલાય, કહેરે વરાકે નયું કાક તેં ભય; મ.
 જે ભાવી ભવતુ' પણુ ટેક, નવિ છાડું કહું વાત જો ઉક. ડિ. ૧૫
 જઈ કહેજે તુજ રાયને ભય, અર્થ ચંદ્ર કરિ દૂત પકાય; મ.
 કાલ્યો તેતાલિયમી દાલ, જ્ઞાન રવિ કહી સગ બંગાલ. ડિ. ૧૬

દોહા.

નિર્ધારિત^૧ હવે દૂતને, ભૂત સમા નૃપ પાસ;
 આવી કહે તુમને પ્રભુ! તૃણવત ગણે ઉલાસ. ૧
 સાંભલી બુજ આરક્ષાલતો, મૂઠિ વલ ધાલંત;
 'સમરાંગણમે' શૂરતા, પ્રગટ પણે દીસંત. ૨
 ધંમ કહિ ઉભય દલે યયો, રણભંભાનો નાહ;
 સિંધુ રાગ સરણાઈયું, ધન નયું ગરજે સાદ. ૩
 માગય જન જય જય કહે, કથા પુરાતન રાય;-
 સંભલાવે, રસ શોધનો, વૃદ્ધિવંત જિમ યાય. ૪

દાલ ૪૪ મી.

કદખાની કરી.

શૂર રસ પૂર મુખ નૂર આછી ઘણો,
 'સમર રસ આખવા અધિક રસિયા;

૧ અગ્નિ ૨ પતંગીલ. ૩ બલે ધાઓ. ૪ કાલ્યો. ૫ મુદ્ધ બુધિમાં.

સુભટ ભટ વિકટમે હાક વાગી મહા,
ખખતરો પેરિયા અંગ કસિયા. શૂર. ૧

હલ સળલ ઉમટયો સમુદ્ર નયું ઉલટયો,
૧ધરણિ મૂળે હથિયાર પૂજે;
જલધિ^૨ કલ્લોલ ઉલ્લોલ અતિ ઉમછલે,
કેશરી નયું અરિ પાસ ગુજે. શૂર. ૨

૩ભુજગપતિ શલશલ્યો, ભારથી ખલલલ્યો,
૪નગશિખર અડગ પણ પતન થાવે;
ગજધટા મેઘ નિમ, મઠ છટા વરસતા,
પંવનગતિ અતિ રતિ અશ્વ આવે. શૂર. ૩

રથ ચલે અકથ શસ્ત્રે ભર્યા સામટા,
ધ્વજ અમર છત્રવર સરસ સોહે;
ઉડી રેણુ^૫ ઘણી છાઇયો દિનમણી,^૬
ઋતુ રહિત જાણિયે મેઘ મોહે. શૂર. ૪

શબ્દ વર વીર નિર્દોષ ત્રખાલુના,
નાલના નાઠ પ્રદ્ધાંડ કુટે;
ઉભય હલ આથડે માંહો માંહિ લડે,
તીર પડે નીર ધારા અખુટે. શૂર. ૫

૭કુંત અસિ ઉલ્લસી મેઘ પુત્રી નિસી,
હલમૂશલ શક્તિ મુદ્ગર કૃપાણી;
વજ્ર ચક્રે મુદ્ધા પટિસે વલિ ગદ્ધા,
મુદ્ધ અતિ કુદ્ધ શસ્ત્રે વખાણી. શૂર. ૬

ભટ મહા રસ ચડ્યા કાયરા લડયડયા,
ધડપડયા રડવડયા કેઈ પડિયા;
ધીર મહાવીર કેઈ સ્વામિ સતકારને,
પામિ નહિ ખામિ ઇમ સુભટ અડિયા. શૂર. ૭

૧ પૃથ્વી. ૨ સમુદ્ર. ૩ શેષ નાગ. ૪ પ્રવૃત્તનું શિખર. ૫ રજ. ૬ સૂર્ય. ૭ બાલો. ૮ તલવાર.

અસિ હુરી આદિ જ્યે ભાતિ મીનાકૃતિ,
 માંસ દાદવમયી દેશ સ્નાયુ;
 દેખિયે જેમ સેવાલ, ભટ ગર્જના,
 મેઘની તીર પખ જેમ વાયુ. શૂર. ૮

૧૫મિ કલેવર ઇસ્યા ભણે પર્વત નિસ્થા,
 રૂપિર જલ જોગિની પાત્ર નાવા;
 મનુષ્ય મુખ કમલ સમ અસમ પડિયા તિહાં,
 ૨સમર ૨જ્જોનિધિ સમ મુહાવા. શૂર. ૯

સ્વામી પરસંશતા, અન્યને નિંદતા,
 અસિ લતા રૂહિર પીવા ૨જ્જતિત્તી;
 માંહોમાંહે ભટે, ગજ નિમા આધટે,
 એક એકલું ધરી કરિ અમિત્તી. શૂર. ૧૦

બાલુથી જેમ મંડપ ગગન જેહવો,
 એહવો ધાર સંશ્રામ ધાતે;
 રાય નિતારિના મુભટ નાદા તદા,
 સચિવ કહે સન્ય ધઇ દેન્ય ભાતે. શૂર. ૧૧

સ્વામિ ! પાછા વલો વિનતિ સાંભલો,
 રાય કહે સચિવ તું કેમ બીરૂ ?
 ધાય ઉ ભાય ઉ ટેક સતપુરુષની,
 ભવવાથી દૂવે મરણ વાડ. શૂર. ૧૨

ભવે જ્યસિરી પાનિયે જમતમે,
 મરણથી ૨નાકિન્દરી વસાયે;
 રાવિક દાવા જ્યું છયા નલ ૨કુનુમની,
 મિંત નહિ ચિંત રણ મરણ યાયે. શૂર. ૧૩

યત્તઃ

જિતે ચ લભ્યતે લક્ષ્મી, મૃત્યૌં ચાપિ સુરાંગના ।

ક્ષણવિધ્વંસિનીં કાયા, કા ચિંતા મરણે રણે ? ॥ ૧ ॥

તોહિ પણ મંત્રી સુદર્શનો ઉમ્મહો,

રણ થકી સમુહો નયર આલ્યો;

રાય જિતારિ તે કહ્યો અહો ! શું કરે ?

હાસ્ય થોગ્યો અથોગ્યો સ લાલ્યો.

શૂર. ૧૪

સચિવ કહે સ્વામિ ! નવિ પામિ ખામી ઇહાં,

નયરગામી થતાં કાંઈ શોચો;

સૈન્યનો ^૧અધિપતિ વૃહપતિ પ્રહરણે,

વજ્ર સૈનિક શૂરા મહો પ્રપંચો.

શૂર. ૧૫

ઉગ્ર મહો દુર્ગ^૨જસ સ્વર્ગ ખલુ ઇંદ્રને,

^૩વારણેરાવણો ધૈર્યવંતો;

એહ અચરજ બલી જેહ દાનવ થકી,

^૪સંગરે હારિયો હરિ કહંતો.

શૂર. ૧૬

ભાગ્ય અતુલિત બલી, કોઈ ન શકે છલી,

પુરૂષનો બલ નહી કાંઈ લેખે;

એમ સંતોષિયો પોષિયો નૃપતિને,

સચિવ સુદર્શને ^૫નય વિશેષે.

શૂર. ૧૭

નૃપતિ મંદિર ગયો, મુંડિકા સાંભળ્યો,

એહ વૃત્તાંત વસિ નયણ દીઠો;

અહો મુજ કારણે એહ અનરથ થયો,

નારિ કહિ મારિ સરિખી ઉછીઠો.

શૂર. ૧૮

જન્મ ધિક માહરો ! ચિંતી મનમેં પડે,

દેવ ગુરુ પ્રણમી ઝંપા કરાયો;

જલ દુહમાંહિ તે મહંત સાહસ ધરી,
પડિય જેવે થલ સ્થાન યાયો.

શૂર. ૧૯

ધર્મ મહિમા થકી દેવ આનિધિ કરી,
રત્નમયી ગૃહવરી તેહ માંહિ;

રત્ન સિંહાસને સતીય સીતા પરે,
મુખ થકી બેઠિ મુર જય કરાંહિ.

શૂર. ૨૦

પંચ આશ્ચર્ય વર પ્રગટ મુરવર કરી,
મુકિત પૂજિ સત્વે અફલ;

હાલ સાકર સમી ચાર આલીશમી,
જ્ઞાન રવિ ભવિજને ચિત્ત ખૂઝી.

શૂર. ૨૧

હોહા.

બામ્બો રાંધ જિતારિ તે, બવયુ' ભગદત્ત ભમ;
સેન્ય સહિત પેઠા ધસી, વાણારસૌ પુરિ નામ.

૧

ચહેર લૂંટીને સામટો, ક્રોધ લયો વિકરાલ;
રાધ જિતારી મંદિરે, દુરતજ આયો ચાલ.

૨

હાલ ૪૫ મી.

("હરિ! યા મન લાગો" એ રશી.)

રાધ મંદિર લૂંટણ બણી, મુકિત લેવણ કાજરે;

સ્વામિજી સસનેદી.

આયો 'પ્રતોલિ દ્વાર તે, ભગદત્ત જળ નર સજરે. સ્વા. ૧

શાસન મુરી પ્રગટી તહાં, થંભ જયુ' ચંબ્યા અચંબરે; સ્વા.

પામ્યા ચિત્તે, જો શુ' થયુ' ! 'પાદ ભરણુ દુરલંબરે. સ્વા. ૨

'નભ તલ વિમલપણે મસ્યા, દેવ દહે ઇમ વાણરે; સ્વા.

'આમો દન્યાને જઈ, તો છૂટે 'મહિસણરે. સ્વા. ૩

કોઈ નરે આવી કહ્યો, કન્યાનો વરતંતરે; સ્વા. ૪
 સુણિ નરરાયે ^૧રલસથી, મદ ^૨વિરહિત ભગદત્તરે સ્વા. ૪
 ચરણે ચાલી વિનયથી, જાઈ નમ્યો ^૩ભૂમીશરે; સ્વા. ૫
 રે ! કન્યા ! ધન્યા ! ^૪ધરા ! ધર્મની અતિ સુજગીસરે. સ્વા. ૫
 માત પિતા તુજ વંશને, અહો ! સુભગે ! શાખાસરે; સ્વા. ૬
 ભો ! ભગિની ! અજ્ઞાનથી, ક્રીધા ક્રોધ પ્રયાસરે. સ્વા. ૬
 સત્યવતી ! અધિકી રતી, મંદમતિ મેં આજરે; સ્વા. ૭
^૫કૃત અપરાધ સહો સહી, ન કરૂં ફરિ હું અકાળરે. સ્વા. ૭
 ઈમ કહીં રાય જિતારિને, તેડયો તુરત તિવારરે; સ્વા. ૮
 હાથ જોડીં અવનત^૬ થઈ, કહું મહો દુખ દાતારરે. સ્વા. ૮
 સહનશીલ છો સ્વામિજી ! સહન કરો અપરાધરે; સ્વા. ૯
 ધર્મ થકી શું નવિ હુવે ? મહિમા જાસ અગાધરે. સ્વા. ૯
^૭સેતુ સંસાર સમુદ્રનો, કેતુ^૮ કીર્તિ ^૯પ્રાસાદરે; સ્વા. ૧૦
 હેતુ^{૧૦} નેતુ^{૧૧} ભવભવે, ધર્મથી અતિ આદહાદરે. સ્વા. ૧૦
 કર્મ કાંતાર^{૧૨} કૃશાતુ^{૧૩} તે, મિથ્યા પ્રમાદ ^{૧૪}પિહીતરે; સ્વા. ૧૧
 આત્મ સ્વરૂપ પ્રગટ કરે, પવન પરે સુવિહીતરે. સ્વા. ૧૧
 જ્ઞાન ગરભ વૈરાગ્યથી, ભવ ઉદ્ધવિગ્ન થપાયરે; સ્વા. ૧૨
 રાજ્ય સ્વપુત્ર ભણી ભલો, ભગદત્ત ઉદ્યત થાયરે. સ્વા. ૧૨
 રાય જિતારિ સુદર્શનો, સુબુધિ સચિવ બુધિવંતરે; સ્વા. ૧૩
 સંત્યસાગર સુરીશ્વરા, તસ સમિપે મતિવંતરે. સ્વા. ૧૩
 સંજમ સમ સુખ પુજને, આદરિ હર્ષ ભરેણરે; સ્વા. ૧૪
 કનક ચિત્રા સુદર્શના, નૃપ રાણી હરખેણરે. સ્વા. ૧૪
 સચિવ^{૧૫} સુપત્ની શુભવતી, લક્ષ્મીવતી સતિ સારરે; સ્વા. ૧૫
 જિનમતી શુભમતી સાધવી, પાસે મહોન્નત ભારરે. સ્વા. ૧૫

૧ ઉતાવળ ત. ૩ રાજ. ૪ કરેલ. ૬ તીચો
 નમી. ૭ પા. મહેલ. ૧. ૧૧ ભા. જ.
 નારો. ૧૨ અ. ૧૪ ઢ. ન.

કેઇક ધાવક સમકિતી, બદક મતિ કઇ યાતરે; સ્વા.
 જિન મારગ અનુસારિયા, બહુ થયે-ધર્મ-વિખ્યાતરે. સ્વા. ૧૧
 નાગસિરી સારી કહી, કહે મેં નયણે દીકરે; સ્વા.
 એ સવિ વાત પ્રગટપણે, દ્રઢ સમકિત મુજ ધકરે. સ્વા. ૧૭
 શેઠ કહે સહુ સત્ય એ, સરહહું મન સુખકારરે; સ્વા.
 અન્ય નારી પણ ધમ ભણે, વાંછું અમે ઇચ્છુ વારરે. સ્વા. ૧૮
 કુંઠલતા કહે અન્યથા, નવિ માનું એ વાતરે; સ્વા.
 શય પ્રમુખ ચિંતે મને, સતને અસત કહાતરે. સ્વા. ૧૯
 દુષ્ટા, અદુષ્ટા પૂરવે, એહવી ખલ કોઈ નારરે. સ્વા.
 કાક તૃપ્તિ જિમ નવ લહે, વિદ્યા વણ નિરધારરે. સ્વા. ૨૦
 સમકિત કોમુદીમે કહી, ઠાઠ એ આલિશ પંચરે; સ્વા.
 શાન સૂરજ ઘટમે કરો, શાશ્વત સુખનો સંચરે. સ્વા. ૨૧

દોહડા.

૧ કયા પાંચ પૂરણ હુઇ, હવે છઠી કહું સાર;
 અર્હદાસ અરિહંતનો, ધારક ધર્મ તિવાર. ૧
 ૨ પદ્મિની પદ્મલતા પ્રતે, ભાખે હે ! સુકુલીન !
 જોધિ જીજ શિવ તરૂ તણે, કારણ કહે પ્રવીણ ! ૨
 ઉદિતોદય મંત્રી વલી, રૌપ્યપુરો પણ તેમ;
 એકમના થઇને મુણે, ધારી અતિશય પ્રેમ. ૩
 અહો ! ધન્ય ! રજની^૨ જિણે, એહ^૩ અપૂરવ વાત;
 શ્રવણે સુણિયે ચિંતવે, શેઠ સુનારો સુભત. ૪
 પદ્મલતા કહે પિયુ ભણી, કહું કયા અભિશમ;
 સાવધાન^૫ થઇ સાંભલો, અંગ દેશ ઇતિ નામ. ૫

૧ સ્ત્રી. ૨ રાત્રિ. ૩ પૂર્વે ન મળેલ. ૪ પતિ. ૫ મનોહર.

૧ શ્રીવાર યમ.

ઢાલ ૪૬ મી.

(“ભાથેરા મેવાડા મારા” એ દેશી.)

ચંપાપુરિ તિહાં સુરપુરો સમ અતિ દીપંતીલ,
લંકા થઈય સથાંક સદ્ગુણ પૂરોરે,
સ્વામિલ ! સુણો મુજ વાતડીલ;
કરિ અંપા સમુદ્રમે, નરપતિ સુરપતિ સારિખોલ,
ધાડી વાહન અતિ વંક. સ. ૧

પદમાવતી સતી રતિ રંભાસમ શોભતીલ,
રાણી રાયની જાણ;
તિણપુર શેઠલ વૃષભદાસ વસે ગુણ નિલોલ,
શિરવહે જનવર આણ. સ. ૨

ભારજા ગુણવતી નામથી પદ્માવતી અછેલ,
પુત્રી પદ્મસિરી તાસ;
અપર શ્રેષ્ઠીબલિ ^૧ગલિ સમ બુધમત રંગમેલ,
રંગાણો બુધ દાસ. સ. ૩

બુધ દાસી પ્રિયતમા બુધસિંહ સુત સહુ એક મતેલ,
કામદેવ તસ મિત્ત;
એક દિન બુધસિંહ ^૨રૂપદેહ ^૩રતી આગલીલ,
પદ્મસિરી નિરખાંત. સ. ૪

શ્યામા ચૌવનશાલી, મધુર વચનવાળી બાળીનેલ,
બાલ ^૪મરાલની જેમ;
ગતિ અતિ મંથર સ્તન ^૫મત્ત ^૬ઇલ કુંલ સારિખાલ,
જખિખોટી ગલ તેમ; સ. ૫

વદન ‘શશાંક ન્યુ’ નેત્ર કમલદલ પાંખડીલ,
નાશા કીર ન્યુ ચંચ; સ.

૧ ગલીના રંગ જેમ. ૨ રૂપરેખા. ૩ રતિમાં. ૪ દંસ. ૫ મ-
ન્મત. ૬ હાથી. ૭ રાતા આડવાળી. ૮ ચંદ્ર.

૧કુશોદરી ગુણભરી, સુંદરી રૂપે ગોહિયોલ,

ઘર આઇ કરે પરપંચ.

સ. ૬

વચન લોજન તળ્યા, ચિંતા પરાયણ દેખિનેલ,

જનની મનનીરે વાત;

સ.

પૂછે કારણ શું છે ? લાગ્યો ન રાગ્યો અંતરોલ,

તવ બુધસિંહ કહાત.

સ. ૭

છોડી, લગ્ન સુખ, ૨લગ્ન પદમસિરિ ને મિલેલ,

લવિત સફલ ગણત;

સ.

સુધિ બુધદાસને-સ્વામિને મુતની વાતનેલ,

મગટ કરી પ્રભણત.

સ. ૮

પિત્ર સુણી પુત્રને, કહે શું વૃથા કરો હુંસનેલ,

મધ ૩માંસાશી અહા;

સ.

ચાંદલ સમ ગિણે, તિણે કિમ આપે પુત્રિ કાલ,

અચકચ ઇચ્છા જોહ તુલ.

સ. ૯

જસ અમચિત વિત જાતિ કુલ વય ૪આમ્યતાલ,

મેત્રી જાવ લજત;

સ.

કન્યા ૫અંધ તિમ, અણ સુરિણે ન હુવે કદાલ,

કરત અપ્રીતિ લહત.

સ. ૧૦

બુધસિંહ મુત કહે, શું થલું કહેવે ? તે વિનાલ,

પ્રાણ તણું હું અવશ્ય;

સ.

મુણી પિતા મન ચિંતા, કરતો, વિવમગતિ કામનીલ,

મુરઅમુરં કયો વશ્ય.

સ. ૧૧

૧ગુરુ જન ૨ગુરુપણું, મન નિશ્ચયપણું ત્યાં લગેલ,

વિવાવિચાર વિવેક;

સ.

૧ નાના પેટવાળી. ૨ સ્ત્રી. ૩ મધ માંસ બહી. ૪ સરખા. ૫ લગ્ન-જોડાણ-મિલાપ. ૬ મોટા માણસ. ૭ મોટાપણું.

હૃદયે ^૧નયણુ ણાણુ, મર્મ વેધી વીધ્યા નહિંજી,
સદગુણ લોપે વિશેષ. સ. ૧૨

સમુદ્ર તરણુ ભુજ, - કુપિત ^૨ભુજંગમ જીવ્યોજી,
સુલભ પણુ દુર્લભ; સ.

મૂરખ ચિત્ત તણો જય કરવો સુલભ નહીંજી,
ચિંતે ^૩જનક અવિલાંખ. સ. ૧૩

અતિ ઘણો આગ્રહ, નિરખી સુતાનો જનક ભણેજી,
ધીરજથી ઇહ કામ; સ.

કરશું ધીરજ ધરો, ઇમ કહી કપટ કોઠાર તે જી;
મુનિ યશધર ગુરુ નામ. સ. ૧૪

કુટુંબ સહિત સહુ, શ્રાવક વ્રત અંગી કર્યોજી,
પૌષધ શાલ વસંત; સ.

શેઠ વૃષભદાસ, સાથે પ્રીતિ ઘણી કરીજી,
સગપણુ સ્વામિ ગણુંત. સ. ૧૫

યત્તઃ

દદાતિ પ્રતિગૃહ્ણતિ, ગુહ્યમાख्याતિ પૃચ્છતિ ।

મુંક્તે ભોજયતે ચૈવ, પદ્વિધં પ્રીતિલક્ષણં ॥ ૧ ॥

અન્ય દિન શેઠજી, બુધ સુકુટુંબ તેડિયોજી,
નિજઘર ભોજન કાજ; સ.

મુખ શુદ્ધિ કરી, બુધ, - દાસ યાચી તસ પુત્રિકાજી,
પુત્ર નિમિત્ત શુભ સાજ. સ. ૧૬.

શેઠ સુણી નિજ મન, અહો ધન્ય એ જીણેજી,
મિથ્યા મત પરિહાર; સ.

ચિંતી કહે ધન્ય ! મુજ પુત્રી વર ધાર્મિકોજી,
મલિયો મુજ ઇણુવાર. સ. ૧૭

૧ આંખ. ૨ સર્પ. ૩ પિતા.

દહિ શુભ દિન લહી; પાણીમહણ કરિને વસ્યોલ,
 મન હરખ્યો જુધદાસ; સ.
 ચિંતે દુષ્કર પણ મુકર થયું મુજ ભાગ્યથીલ,
 સફલ થયોરે પ્રયાસ. સ. ૧૮
 પદસિરી 'વધૂ લઈ નિજ ઘર ભણી આવિયોલ,
 ઉતાવિસ વર દાસ; સ.
 થઈ દહિ જ્ઞાન રવિ, ભવિ મ-કરો માયા તુમેલ,
 જેહથી હોય જાનલ. સ. ૧૯

હોહા.

ધર આવી જુધસિંહ તે બાધ ધર્મ સેવંત;
 યુનરપિ^૧ પ્રથમ પરે વહી, જેન ધર્મ છોડંત. ૧
 પિતા પદસિરીને મુવયું, દેખ્યું તમ આચાર;
 બહો! કપટ કરિ પુતિયો^૨ મુજને ઇલ નિરધાર. ૨
 જેક લલો મનમેં થયો, દુઃખ પણ સહો ન બાય;
 બલવંતી^૩ ભવિતબ્યતા, 'કિલ્હી કલિ ન ચકાય. ૩
 સમલ મન સંતોવથી, શેક વસે મુખમાંહિ;
 ઇલ અવસર જુધદાસનો, પદસિંહ શુરે ત્યાંહિ. ૪
 આખો 'આડંબર મલો, બાખે તવ જુધદાસ;
 'સોગત મત સબ ધર્મમેં, વહુઅર! બહો! ખાસ. ૫
 બાધ ચોધ સમ ધર્મની, 'હોડ કરે નહિ 'અન્ય;
 તે માટે જાંગીકર, પદસિંહ શુરે ધન્ય ! ૬

દાળ ૪૭ મી.

(“ગોપીચંદ લલકા ભોગી હોજરે, તજ દે રાજને.” એ દેશી.)

૧શ્વશુર વચન વલિ પતિ તણા સરે, સાંભલિ તામ કહંત;
પદમસિરી જિણ માર્ગને સરે, તણ ઉનમાર્ગ ન લજંત.
મુજ મન શાસન જિન વિના સરે, ૨અપર નવિ પ્રવિશંતરે. ૧
હો સુણો પ્રીતમણ ! સૌગત મત મુજ મન માને નહીં,
હો સુણો વાલમણ ! અરિહંત મન હૃદયે વસિયો સહી. ૨
ગુણ ભરિયા ગુરુ જૈનથી સરે, દેવગુરુ પ્રતિપન્ન;
ધર્મરૂપ ધન સંપ્રદ્યો સરે, દૃઢ સમકિત મુજ મન.
કલ્પવૃક્ષ છોડી કરી સરે, બાવલ બાથ ન મન્નરે. હો સુ. ૩
શુદ્ધ ધર્મની ટેકને સરે, જે છોડે મતિહીન;
તેહને છોડે સુખ ૩સિરી સરે, ૪ભ્રમત ભવે દુખદીન;
ચક્ર ૫ચઢિત ૬મૃત પિંડ ૭જયું સરે, અનધન વિણ
મિસકીનરે. હો. ૪

ટેક ધર્મ નિર્વાહતાં ૮ સરે, તૃણવત ૯ માનું પ્રાણ;
૧૦સ્વહિત કરું ન ધરું મને સરે, મૂરખ જન વચ બાણ;
બખતર વર જિન બાણનો સરે, ધર્યો તનુ ૧૧ દૃઢ જાણરે હો. ૫
૧૨નિર્ભય બોલ એ સાંભળી સરે, પદ્મસિરીના તામ;
મૌન રહ્યા સહુ તિણ સમે સરે, અવસર ઉચિતજ જામ;-
આવે તખ સમજાવશું સરે, ધમ જાણી તિણ કામરે. હો. ૬
પદ્મસિરીના અન્યદા સરે, માતપિતા શુભ ધ્યાન;
કાલ કરી સુરી સુરવર ૧૩ થયા સરે, પદ્મશ્રી સુણિ ખ્યાન;
તસ દુઃખે દુખ જલનિધિ ૧૪ સરે, ૧૫ઉલટયો મન ૧૬અસમાનરે
હો. ૭

૧ સસરો. ૨ ખીજો. ૩ લક્ષ્મી. ૪ ભમે. ૫ ચડેલ. ૬ માટી.
૭ ગોળો. ૮ નિભાવતાં. ૯ તૃણ તુલ્ય. ૧૦ પોતાનું હિત. ૧૧
શરીર. ૧૨ ભય રહિત ૧૩ દેવતા ૧૪ સમુદ્ર. ૧૫ ઉલટ્યો. ૧૬
ધણો-અત્યંત.

'જનની' જનક વિધેયથી સરે, જનિ દુઃખજન દિવસીર;
 તે જવસર પામિને સરે, અશુર^૧ કહે જિમ તીર^૨;
 વેપક વચન બહુ મુજો સરે, મમ શુક બ્યાને પીરે સો. ૮
 પિતર^૩ દુભારા અરવપમે^૪ સરે, મરિ મૂઝ જન્મ લકંત;
 શુદ્ધ શુદ્ધ વિજુ ધર્મથી સરે, પશુ જવ પામિ જામંત;
 મહા જ્ઞાની ઈમ જમ શુક સરે, જવજવ વાત કહંતરે સો. ૯
 જોવા જ્ઞાની શુદ્ધ બણી સરે, ઉવેજો વદુ કેમ !
 દેખ્યો શુ જિન ધર્મમે^૫ સરે, મહામલ મલિન ન જેમ;
 મુણિ પદ્ય કોષે કરી સરે, જરિ નખ ચિખ, મત પ્રેમરે સો. ૧૦
 પજુ અશુર ચિત્ત જાલવી, સરે કહે જાલો ! શુજ અજાન;
 જોવા જ્ઞાની શુદ્ધ નહીં સરે, આદર્શો જે મત જ્ઞાન;
 શુદ્ધ કરિ હવે મત આદર^૬ સરે, સેવું ઘઈ જોક તાનરે સો. ૧૧
 હંક ઊડ્યો જુઠો સહી સરે, આજ યકી મે^૭ દીધ;
 શુદ્ધ સાચા કાચા નહીં સરે, બોધ ધર્મ આશય;
 મુણિ સહુ મન આનંદિયા સરે, બહુ સમજી નિર્બોધરે સો. ૧૨
 જોક દિવસ બુધ ધતિ બણી સરે, ઘણી બહિત કરિ તાસ;
 જોજન નિમિતે તેઢિયો સરે, આયો અતિ ઉણસ;
 મહા આદર કરિ નિજ ઘરે સરે, બેસાડ્યો બુધદાસરે. સો. ૧૩
 પદ્મથી પજુ કપટથી સરે, વાંધો પૂજ્યો ઉક;
 'મહાનસ' બેઠી રસવતી સરે, કરતી પદમા જોક;
 ૧^૦ પાદત્રાણ દાસીયદી સરે, મંગાવ્યાં સવિવેકરે. સો. ૧૪
 ૧^૧ શુભપણે આચાર્યનો સરે, મોળી સૂક્ષ્મ કીધ;
 ૧^૨ ખંડ કરીને શાકમે^૮ સરે, નાળીને તસ દીધ;
 રસવતી સુંદર સરસ તે સરે, જિમ ૧^૩ પ્રશ્ન^૯ પ્રસિદ્ધરે. સો. ૧૫

૧ માતા. ૨ પિતા. ૩ સસરો. ૪ બાણ, ૫ માત પિતા. ૬
 જંગલમાં. ૭ સુખ. ૮ સાધુ. ૯ રસોહ. ૧૦ પમરખું. ૧૧ જાનીરીતે.
 ૧૨ કટકા. ૧૩ વખાણે.

શેઠ તિમ બુધસિંહજી એ, મૂર્છાગત ગતચેષ્ટ; પ.
 ૧ધરણી ૨તલ ધસકી પડ્યા એ, શાખિ જયું શાખ ચથેષ્ટ. પ. ૧૨
 નિજ સ્વામી પામી દશા એ, મરણ તણી તિહાં દેખ; પ.
 શોકાકુલ રુદતી સતી એ, દુખ ન ખમાય વિશેષ. પ. ૧૩
 કર્મ ઉદય કેવો થયો એ, હૈ હૈ દેવ ! અચિંત; પ.
 શું કરું ? ક્યાં જાઉં ? હવે એ, એ થયું અતિ વિપરીત. પ. ૧૪
 ૩શ્વશુરે કાઢી ઘર થકી એ, માતપિતા પરલોક; પ.
 આય બેઠી વનમેં ઇહાં એ, ઉલટયો દુખનો થોક. પ. ૧૫
 તેહ તજી ગયો નાહલો એ, હવે કેનો આધાર ? પ.
 છાતી ફાટે દુખ થકી એ, મૂકે અતિય પુકાર. પ. ૧૬
 ચૂથ ભ્રષ્ટ જિમ હરણલી એ, જલ વિણ જેવું મીન; પ.
 પંખ વિહુંણો પંખિયો એ, તિમ પતિ વિણ સતી દીન. પ. ૧૭
 પદ્મસિરી ૪પિયુ પિયુ કરે એ, બોલ દિયો ઇકવાર; પ.
 જિમ જિમ પતિ બોલે નહીં એ, તિમ તિમ દુઃખ અપાર. પ. ૧૮
 ૫શેષ રાત્રિ ૬વ્યતિક્રમ કરે એ દુખભર ભરિ તેહ નાર; પ.
 દેખિ પ્રભાતે કૌઈનરે એ, બુધદાસનેં તિણ વાર. પ. ૧૯
 તુજ ૭સુત મૃત પડ્યો બાહિરે એ, સહસા સાંભલી વાત; પ.
 વજાહત આવ્યો તિહાં એ, લેઈ કુટુંબ સંઘાત. પ. ૨૦
 અડતાલીશમી દાલમેં એ, પદ્મસિરી બહુ દુઃખ; પ.
 જ્ઞાન સૂરજ ઉદયે થયું પણ સત્યથી હોસે સુખ. પ. ૨૧

દાહા.

શોક સમુદ્ર ૮નિમગ્ન તે, ચલિ આવ્યો બુધદાસ;
 ૯શબવત્ સુત નિરખ્યો તિહાં, હવે અધિક દિદાસ. ૨

૧ પૃથ્વી. ૨ તણિયું. ૩ સસરો. ૪ પતિ. ૫ બાપી રાત્રિ. ૬
 ગાલો. ૭ પુત્ર. ૮ બુડેલ. ૯ મુઠાવત.

નગર લોક બહુલા મિલ્યા, ધરિ મન બહુલો રૂપ;
 બુદ્ધાસ પદા લણી, લાગે ઈમ ઉદેશ. ૨
 રે ! શાકિની ! તું શાકિની, પાપિણી માર્યો મુજ;
 મુત વલિ સારથવાહને, લક્ષ કરણ અવિચુજ. ૩
 કિંબહુના મમ પુત્રને, કર તું ^૧સજીવન આજ;
 નહિતો ^૨નિગૂઢ તાહરો, કરશું ! કરું ^૩ગત લાજ. ૪
 ઇમ કહિ ^૪કરણ સ્વરે રુએ, ^૫વિલવે જેમ ^૬અનાથ;
 પદસિરી મુષિ એહવું, ચિંતે નિજ મન સાથ.
 મુજ પૂરવકૃત કર્મનો, ઉદય થયો ^૭અનિરોધ;
^૮વિખિત લેખ ^૯લંઘાય નવિ, ^{૧૦}મુર ^{૧૧}નરપતિ
^{૧૨}અતિયોધ. ૬

લાળ ૪૯ મી.

દેશી હંમખાલી.

સતિ મન અતિ ધીરજ ધરીરે, ચિંતે ચિત્ત મિંઝાર;
 બુઝો ગતિ કર્મની.
 હલેક અસત મુજ જીપરરે, આઇ ચક્રો ઇલુ વાર. જુ. ૧
 ધર્મ સહાયી ઇલુ સમેરે, મારે કોઈ ન અન્ય; જુ.
 ઇમ કહિ કરિ નિજ અંજલીરે, કોશીકૃત મતિ ધન્ય. જુ. ૨
^૧અહોનિય જો મુજ મન વસે, કમલ વને ભયું મુગંધ; જુ.
^૨બુવનચુર ચુર ધર્મનોરે, ચુર મહિમા પ્રબંધ. જુ. ૩
 ધર્મ પતિમત માહરોરે, અખંડ ^૩મમ ચીલ; જુ.
 મત પચખાલુ અખાધ ઉરે, આજ લગલુ અતિ લીલ. જુ. ૪

૧ જીવ સહિત. ૨ નાલ. ૩ હોડી. ૪ કોમલ. ૫ વિશેષે રૂપ
 ૬ રે. ૭ નિરાધાર. ૮ વાળી ન સગવ તેવો. ૯ લખેલો. ૧૦ ઉત્પાદ.
 ૧૧ રેવ. ૧૨ રાજ. ૧૩ લાલેયો. ૧૪ રોજ. ૧૫ નિર્ધાર.

તો અહો! શાસન દેવતે રે, પતિ વલિ ^૧શાર્થપ બેહ; જી. ૫
 જિમ જીવતર સહુ દેખતાંરે, લહે તિમ કરો કહું એહ. જી. ૫
 ધમિ કહિને તત્ક્ષણ તદારે, કહે ઉઠો ધરિ ટેક; જી. ૬
 કિમ સૂતા? જાગી જીવોરે! કરસ્યા કરશું વિવેક. જી. ૬
 આસન કંપ થયો તદારે, જલ જયુ ^૨શશિ પ્રતિબિંબ; જી. ૭
 અવધિ જ્ઞાને જાણિયુરે, આવી તિહાં ^૩અવિલંબ. જી. ૭
 શાસનસુરિ એ મત હુવોરે, સતી વચ ^૪અલિક કિ વાર! જી. ૮
 ચિંતીને બિહું જણ તિહારે, ઉઠિ બેઠા તિવાર. જી. ૮
 પુષ્પવૃષ્ટિ દેવે કરીરે, પદ્મસિરી શિર જામ; જી. ૯
 ધન્યવાદ દેવનિ ^૫અંબરેરે, કરતા નાચે તામ. જી. ૯
^૬નાગરજન બુધદાસને રે, દેખિ વિશેષ અચંલ; જી. ૯
 ધિતી જીઓ ધર્મની.

^૭અસંલવ ^૮સંલવિયુ ઇહારે, સહુ ચિત્ત ^૯ગતદંલ. થિ. ૧૦
^{૧૦}શત સંખ્યા જન શૂરકોરે, ^{૧૧}સહસ્રજને વિદ્વાન; થિ. ૧૦
 લક્ષજને વક્તા મિલેરે, કોટિ નરે દત્તદાન. થિ. ૧૧
 વિદ્યા થકી પંડિત નહીરે, રણ ^{૧૨}નિર્જિત નહિ શૂર; થિ. ૧૨
 નહિ વક્તા વાચાલતારે, દાતા ન અનધન પૂર. થિ. ૧૨
 ઇન્દ્રિય જય કરે શૂર તેરે, પંડિત ધર્મ ધરંત; થિ. ૧૩
 વાચાલ વક્તા સત્યનોરે, દાયક અલય મહંત. થિ. ૧૩
 શૂર પંડિત વક્તા વલીરે, દાયક જ્ઞાયક સર્વ; થિ. ૧૪
 ગુણ ^{૧૫}ગુણના ન થઈ શકેરે, પદ્મસિરી નિર્ધાર. થિ. ૧૪
 નૃપ પરમુખ પરિપદ કહેરે, મનહર રૂપ આરોગ્ય; થિ. ૧૫
 ગુણિ ^{૧૬}સુત ^{૧૭}કાંતા સૌભાગ્યનીરે, બહુજન માન્યતા યોગ્ય. થિ. ૧૫

૧. સાર્થવાહ. ૨. ચંદ્ર. ૩. કિતાવળી. ૪. અસત્ય. ૫. આકાશ.
 ૬. નગરીના લોક. ૭. ન થવાનું. ૮. યયું. ૯. દોંગ મૂકીને. ૧૦. સો.
 ૧૧. હજાર. ૧૨. જીતેલ. ૧૩. સંખ્યા. ૧૪. પુત્ર. ૧૫. સ્ત્રી.

શુભમતિ સંપતિ દીપ્તિનેરે, ^૧ વિદુષ શુરુ સંયોગ;	ધિ.
ધર્મ વિના નવિ પામિયેરે, છાં વસ્તુનો યોગ.	ધિ. ૧૬
ધર્મ અતિ નતિ- ^૨ શુનિ નૃપ ઠરીરે, ધારી મન સંયેગ;	ધિ.
નયવિક્રમ નિજ ^૩ તનયનેરે, યાપી રાજ્ય મુયેગ.	ધિ. ૧૭
ધારી વાદન ^૪ ભૂધવ બહુરે, જન ^૫ સદ મહ ઉછરંગ;	ધિ.
સૂરીયર વર યશ ધરુરે, પાસ લિય મત યંગ	ધિ. ૧૮
શુધદાસ શુધસિંહાદિધરે, આવક મત પ્રતિપત;	ધિ.
નૃપ ^૬ મહિપી પદાવતીરે, પદસિરી વર મત.	ધિ. ૧૯
બીજું પણ નારી ઘણીરે, ધર્મણી સરસ્વતી પાસ;	ધિ.
બ્રહ્મી દિક્ષા શિક્ષા વહેરે, શુરુકુલ વાસ ઉલાસ.	ધિ. ૨૦
નિરતિયાર આરિત્રનેરે, પાત્રી કુંઈ ^૭ અપવર્ગ;	ધિ.
પામ્યા ઠરિ આરાધનારે, ^૮ વામિ વિરાધના સર્વ.	ધિ. ૨૧
જ્ઞાનરવિ ભાપી ભંડીરે, ઠાલ ^૯ એગુંધપંચાશ;	ધિ.
પદ્મલતા કહિ વાત એરે, સમકિત કોમુદી રાસ.	ધિ. ૨૨

કોલો.

પદ્મલતા ^૧ભરતા લણી, ભાપે નયણે દીકં;
 તિણથી સમકિત યિર ધયો, મિથ્યામતિ ^૨અનાંક. ૧
 શેઠ કહે મુણ મુંદરી, તુમ અનુભવિયું જેહ;
 ભાખ્યું તે હું સત કહું, જેમાં નહિ સંદેહ. ૨
^૩કાંતા કહે તિમહિજ ^૪અપર, કુંદલતા કહે જુઠં;
^૫મહિપતિ પ્રમુખ મને કહે, એ નારી અતિ દુક, ૩
 દુર્જન ઉત્તમ જન લણી, દેખી કાપે મંદ;
 નિષ્કારણ વેરીપણું, કરતો ખલ દુખ કંદ. ૪

૧ વિદ્વાન. ૨ નમસ્કાર-સ્તુતિ ૩ પુત્ર. ૪ રાજા. ૫ સદિન.
 ૬ મોટા. ૭ મુંદર. ૮ પટરાણી. ૯ મોક્ષ. ૧૦ તજ. ૧૧ એગળપયાસ.
 ૧૨ પતિ-સ્વામી. ૧૩ અનિદ. ૧૪ બી. ૧૫ બીજાઓ. ૧૬ રાજા.

દુર્જન સજન પટંતરો, પ્રગટપણે દેખાય;
 ૧કૃષ્ણ ૨કાક સહુ જાણિયે, ૩ઉજવલ હંસ કહાય. ૫
 કસ્તુરી વલિ હીંગનો, ઉત્તમ અધમ સ્વભાવ;
 જિમ નહિ છોડે એહ પણ, તિમ ચિંતે નૃપ ૪તાવ. ૬

ઢાલ ૫૦ મી.

(ભવિયાં નૃપની બેટી ગુણની પેટી ખંતશુદ્ધે લોલ એ દેશી.)

ભવિયાં ! અરહદાસ ઇતિ ૫નિરમલ મતિથી, ઇમ કહેરે, લોલ.
 કામિની કનકલતાને લો.

ભ. ભામિની ભાળો, સમ સુખ આળો; અંતરે રે લો.

સમકિત ગુણ ચિરતાને લો.

ભ. સમકિત ચિત્ત પ્રાપણ, તેહનું કારણ કહો કથીરે લો.
 કનકલતા કહે તેહવે લો.

ભ. દેશ અવંતી ત્યાં જયવંતી નામથીરે લો.

ઉજયની પુરી કહેવે લો.

ભ. સુંદર નયરી, અલ્યા વયરી, ૧વૃંદનેરે લો.

ખાગે ૭ત્યાગે દીપે લો;

ભ. નરપાલ ભૂપાલો, ૮કટક ૯વિશાલો, તેહનેરે લો.

રૂપે ૧૦રતિરે અપે લો.

ભ. મદન જ વેગા, ગુણ ૧૦એરેગા, સુંદરીરે લો.

રાણી નૃપ બહુ માને; લો.

ભ. સચિવ અંદ્રપ્રલ, ખુદ્ધિ સમ શશિપ્રલ, નિર્મલીરે લો.

તેહની સોવન વાને લો.

ભ. સોભા નારી બહુ ધન ધારી, શેઠજીરે લો,

સાગરદત્ત ઇતિ નામે લો.

૧ કાળો. ૨ કાગડો. ૩ શ્વેત. ૪ ત્યારે. ૫ સ્વચ્છ. ૬ સમૃદ્ધ.
 ૭ દાન. ૮ સૈન્ય. ૯ ઘણો. ૧૦ અધિક.

૧. સાગરદત્તા નિજપતિ રત્તા, પુત્ર ૮ રે લો,
 નામે ઉમય સુકામે લો. ૫
 ૨. પુત્રી જિનદત્તા, યોવન^૧પત્તા, જાણિનેરે લો,
 કોશાંબી પુરી વાંસી લો;
 ૩. જિનદત્ત મુશ્તાવક, ધર્મ પ્રભાવક, ^૨ન્યાહિયોરે લો,
 શેક મુતા દલાસી લો. ૬
 ૪. જિનદત્તા ^૩વધુ, સહ નિજ બંધુ, લેઇનેરે લો,
 જિનદત્ત નિજપુર આયો લો.
 ૫. ધર્મ કર્મ કરે ^૪દેવપતિ, અતિય મુસપથી, રેલો;
 પૂરવ પુન્ય ઉપાયો લો. ૭
 ૬. શેક તલો મુત, ઉમય બ્યસન રત, અતિ યયોરે લો,
 બ્યસની ^૫વિટલ સંગતથી; લો.
 ૭. ચોરી પરનારી, મહા દુખકારી, અકાજનેરે લો,
^૬ગજ જિમ વિષુ અંકુશથી; લો. ૮
 ૮. ઉચ્છ્રંખલ કરતો, શંક ન ધરતો, કોઈનીરેલો,
 પુરમાં તે ગત ધરમાં; લો.
 ૯. માતપિતૃ એકાંતે, બહુ બહુ બાંતે, હિતે રેલો,
 શીખડે પણ ^૭બહુકરમાં. લો. ૯
 ૧૦. ^૮દુર્યસન ન છડે, કુલ કમ ખડે, તે ધણો રેલો,
 એક દિન ચોરી કરવા; લો.
 ૧૧. રાત્રી સમયમાં, કિણહિક ધરમાં, પેશિનેરે લો,
 પરદ્રવ્ય હાથ હરવા. લો. ૧૦
 ૧૨. યમહંડ ફિરતો, રક્ષણ કરતો, ચહેરની રેલો,
^૯તલવર ત્યાં કણ એહવે; લો.
 ૧૩. આયો તવ ચાલી, નયણે બાલી, ^{૧૦}ખાત્રનારે લો.
 મુખથી નીકળ્યો જે હવે. લો. ૧૧

૧ પ્રાપ્ત. ૨ પરજાવીઓ. ૩ બી. ૪ બી ખરતાર. ૫ વટજેલ.
 ૬ હસ્તી. ૭ બારે કર્મી. ૮ ખરાગ બ્યસન. ૯ કોટવાલ. ૧૦ ચોરી
 કરવા પાડેલું બાકું.

ભ. પકડયો ^૧કાઠો, જે બહુ માઠો, ઉમય તેરે લો.
દેખિ ઝોળખી ચિત્તે; લો.

ભ. અહો ! શેઠ તણો ^૨સુત ! એવું અકૃત, એ કરેરે લો.
^૩તસ્કર ^૪ગણુ પણુ જીતે લો. ૧૨

ભ. શેઠની ^૫લજ્જા, બહુ જસ માજા, જાણિનેરે લો.
ફિરિ મત કરજે કહિને; લો.

ભ. મૂકયો કોટવાલે, નેહું સંભાલે, તાતનોરે લો.
ચાલ્યો ઉમય વહીને; લો. ૧૩

ભ. ^૬ગુપ્તિપાલ તવ, નિજ મન માંહે, ચિંતવેરે લો.
અહો ! એકોદર જાતા ? લો.

ભ. લાઈ લગનીમાં, અવગુણુ ગુણમાં, બેહુમાંરે લો.
અંતર અતિશય થાતા. લો. ૧૪

ભ. એકણુ વલિના; તુંખી ફલંના; નીપનારે લો.
પાત્ર યથા ^૭યતિ પાસે; લો.

ભ. ખીજે ફલ લાયક, જાણી ગાયક, તુંખરુંરે લો.
કીધો અધિક ઉદલાસે. લો. ૧૫

ભ. તૃતિય ^૮અલાણુ, ખાંધી દઠ ^૯વપુ, જલ તરેરે લો.
ચાથો મહિરાપાની; લો.

ભ. પામીને સીધો, મહિરા પીધો, તેહથી રેલો.
એમ અંતર જુઓ ^{૧૦}ગ્યાની ! લો. ૧૬

ભ. તલવર ઇમ ધારી, મન સુવિચારી, ચાલિયોરે લો.
પોહોતો જઈ નિજ ^{૧૧}ધામે;

ભ. જગજંતુ રાશી, બુદ્ધિ વિકાશી, કર્મ છેરે લો.
જેડે અશુભ શુભ કામે. લો. ૧૭

૧ ગાદો. ૨ પુત્ર. ૩ ચોર. ૪ સમુહ. ૫ લાજ. ૬ કોટવાળ. ૭ સાધુ. ૮ તુંખડું. ૯ શરીર. ૧૦ હે સમજી લોકો. ૧૧ રહેવાનું ઠેકાણું.

ભ. ઉમય ^૧પુનરપિ, અશુભ સંકલ્પી, ચોરીનેરે લો. ૧
કરતો પુરમે વિચરે; લો.

ભ. હાલ પચાશમી, લવિજન મન ગમી, આદરેરે લો.
જ્ઞાન રવિ એમ ઉચરે. લો. ૧૮

હોહા.

^૧કૃતિપય દિવસે ઉમય તે, ખાત્ર મુખે ^૨ગૃહવાય;

^૩તલવર યમદટે વલી, લાયો ^૪ભૂપતિ પાય. ૧

પકડી બાંધ્યો ઝકડિ તે, કહે નરવરને એમ;

^૧રાજશેઠ મોહામણો, સાગરહત મુત ^૨નેમ. ૨

ભલી કુલ ઉત્તમ લણો, પણ નવિ ઉત્તમ એહ;

^૩દીપકથી કાજલ યથા, ^૪છગલે ^૧વૃથિક દેહ. ૩

તિમ કુલ ^૧અંપણ એકને, વારંવાર ^૨નિપિદ;

પણ ^૩તસ્કર બ્યાપારમે, મતિ અતિશય ^૪પ્રતિબદ્ધ. ૪

ન તજે ચોરી કર્મને, દેવ હવે જિમ આણ;

તિમ કરિયે તલવર કણ, મુલિ કહે નરપતિ વાળ. ૫

મમુદ્દત શુણ ^૧ગણ લયો, ^૨આયર નયુ ^૩સલિલેણ;

બિંદુ માત્ર પણ શુણ નહિ ! મુત કિમ કહિયે તેણ ? ૬

હાજ ૫૧ મી.

(“ નવલ મનેહીરે અંદ બૂપાલ ! ” એ રશી.)

^૧તમ હણી ન કરે પ્રકાશનરે, ^૨ઉપકૃતિ ન કરે લોક;

ઉલટું દુષ્ણ દિયે મનુષ્યનેરે, શનિ, ^૩રવિ મુત નામ નયુ દોક.

મુશુણ મનેહીરે, નૃપતિ મુબણ

અનય કરેહિરે, બૂપ મુબણ. ૧

૧ વળી. ૨ દેહવાહ. ૩ પકડાય. ૪ દેહવાય. ૫ રાજા. ૬ નરવરનેરે.
૭ પુત્ર. ૮ દાવો. ૯ છાણ. ૧૦ વીંટી. ૧૧ કુલમાં કલકે લમાનાર. ૧૨
વાયો. ૧૩ ચોર. ૧૪ નાચાએલ. ૧૫ મમુદ્દત. ૧૬ સમુદ્ધ. ૧૭ પાળી.
૧૮ બ્યાપાર. ૧૯ ઉપકાર. ૨૦ ચુક.

ઇમ કહિ નરપતિ શેઠનેરે, બોલાવી બોલંત;
 તુમ સુત કરત અકાજનેરે, કિમતે તુમ નવિ જાણુંત ? સુ. ૨
 ૧ બ્યાધિ વિષમ પદેં ઘર થકીરે, ફર કરો તત્કાલ;
 નહિ તો તુમ મહા માનનીરે, ધન હાનિ થશે સંભાલ. સુ. ૩
 ૨ ધૂમપટલ જિમ ૩ સૌધનીરે, ઉજવલતા કરે ફર;
 રાહુ જિમ શશિબિંબનેરે, તિમ તુમ સુત પાપનો પૂર. સુ. ૪
 ૪ દુર્જન જન ૫ સંસર્ગથીરે, સાધુ જન પણ દોષ;
 ગંગાજલ ૬ જલનિધિ વિષેરે, પડતાં હોય ૭ લવણુનો પોષ. સુ. ૫
 નૃપવય તહત કરી, ગ્રહેરે, આવી શેઠ કહંત;
 નિજ નારીને શીઘ્રથીરે, સુત કાઢવો ઘર થકી તંત. સુ. ૬
 નહિતો નરપતિ આપણેરે, અનરથ કરશે વિરૂપ;
 સુત પણ વૈરી સારિખોરે, સમજાવ્યો તાસ સ્વરૂપ. સુ. ૭
 ૮ મલ જિમ કાઢ્યો ઉમયનેરે, રે ! કુલ ખંપણુ તુજ;
 સુત વિષુ ૯ સારશે માહરેરે, મુખ ન દેખાવિશ મુંજ. સુ. ૮
 ૧૦ હડસેલી હાથે કરીરે, કહિ કહુ વચન અત્યંત;
 કાઢ્યો કરિ અપમાનનેરે, દુરશુણુ ફલ તુરત મિલંત. સુ. ૯
 નિકળ્યો નયરથી બાહિરેરે, કોઈક સાથ સંઘાત;
 કૌશાંબી લગિની ઘરેરે, ઉમય ચલી આયાત. સુ. ૧૦
 તસ ૧૧ દુશ્વરિતની વારતારે, ૧૨ લશુન પરીમલ જેમ;
 તેલ બિંદુ સમુદ્રપરેરે, પસર્યો અપયશ તેમ સુ. ૧૧
 ઉમયથી પહેલાં પહોચિયોરે, લગિની હૃદયે આય;
 વાત ૧૩ વિરૂપ તેણે કરીરે, મંદ આદર દરશાય. સુ. ૧૨
 તોપણ બંધવ જાણિનેરે, રાખ્યો ઉમય તિવાર;
 દુખ મિશ્રિત વૈરાગ્યથીરે, ચિંતે નિજ મન મોઝાર. સુ. ૧૩

૧ પીડા. ૨ ધૂત્રસમૂહ. ૩ મહેલની. ૪ દુષ્ટ. ૫ સંગ. ૬ સમુદ્ર.
 ૭ ક્ષાર-ખારો. ૮ વિદ્યા. ૯ ચાલશે. ૧૦ ધક્કો મારી. ૧૧ ખરાબ
 ચરિત્ર. ૧૨ લસણ. ૧૩ ખોટી.

- મંદ સાધ્ય 'શેખર' જિજ્ઞેસે, દેવ થયો મુજ 'વામ';
 પામ્યો મુજ અવગુણ ઘસીદે, અપયથ ઈમ દામો દામ. મુ. ૧૪
- 'હુગુણ' પરિવૃત 'નાયકોદે', અમૃતમય જમ્મ દેહ;
 કાંતિયુક્ત પલ્લુ ચંદ્રમાદે, મૃતિ વિકલતા મરેહ. મુ. ૧૫
- મંદલ પામી સૂર્યનાદે, નિમ 'જન' પરચર વામ;
 પામે આપદ પગપગેદે, ઈમ ચિંતે તે હાથ. મુ. ૧૬
- ભગિની બાઈ મુધારવાદે, મુતલાગર મુનિપાત્ર;
 લાવી ધર્મ મુજાવતીદે, નિતનિત પરજુગિયો તાથ. મુ. ૧૭
- બાધ્ય હાથ થયો પાપદોદે, ઉમય તલો તિલુવાર;
 મુનિ સંગતિથી આવકોદે, 'દર્શન'પૂર્વક મતપાર. મુ. ૧૮
- સમ બ્યસન નિવૃત્તિ કરીદે, ફલ 'અજ્ઞાતનો' ભક્ત;
 પથપથા ભાવથી મુનિ ઘસીદે, પાપ મવા થયો હક્ત. મુ. ૧૯
- હૃદયવૃક્ષ પામી કરીદે, કુલ્લ માગે નર ભીખ;
 દાહ એકાવનમી કરીદે, જ્ઞાન રવી ઈમ શીખ. મુ. ૨૦

હાહા.

- શુભિજનના 'પરમ'ગથી; હીનગુણી શુભધાર;
 થાયે ભણી જિનદતા, ચિત હપિત મુખકાર. ૧
- ઉત્તમ સંગતિ સેવિયે, કુમતી મોહ કરે દર;
 નીતિ વિવેક નવનવ હુવે, પુન્યતણે હોય ૧^૦પૂર. ૨
- રજપણ પવન પ્રતાપથી, અદિ ૧^૧અંખર ૧^૨રવિખિંબ;
 તસ પલ્લુ હાંકે ૧^૩નિખલ તે, સંગતિ ફલ ૧^૪અવિલંબ. ૩.
- સદગુરુ સંગતિથી ૧^૫સખર, ઉમય મહા શુભધાર;
 આવક ૧^૬અદાવંત તે, થયો આતમ કિતકાર. ૪

૧ ચિરોમણિ. ૨ વાંકો. ૩ તારાનો સમુદ. ૪ ધેરાવતો. ૫ સ્વામી ઉપરી. ૬ મનુષ્ય. ૭ સમકિત. ૮ અભિપ્રાય. ૯ સંગતથી. ૧૦ સમુદ. ૧૧ આકાશ. ૧૨ સૂર્ય. ૧૩ નિર્ગલ. ૧૪ શીઘ્ર-કિનાવણું. ૧૫ સારો. ૧૬ અદાપુક્ત-અકિતવંત.

३. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ४. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ५. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ६. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ७. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ८. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 ९. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 १०. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

三、

(一) 廣東省城

[The page contains dense handwritten text in Devanagari script, which appears to be bleed-through from another document.]

75.
‘ધવ પરમ’

૬ સારી મતિ.

୧୧ ପର୍ବ- ୧୨

ੴ ਸਤੁਕੁ.

ખંડન હો મત ખંડન તેહથી મેય,
 મરણ હો વર મરણ ભણું નહિ લવણું. ૪
 એહવા હો વર ધીરજમય મુણિ જોલ,
 દેવી હો તવ દેવી તુષ્ઠ થઈ બણેલ;
 તુઠી હો હું તુઠી કોઈ વર માગ,
 વાંછિત હો કરું વાંછિત તાહરું ^૧તુજ શુણેલ. ૫
 ઉદ્યમ હો વડી ઉદ્યમ સાહસ ધૈર્ય,
 બલને હો બલ બુદ્ધિ પરાક્રમ પટ બઝાલ;
 વરતે હો જસ એહવા શુણ તસ દેવ,
 સેવા હો કરે સેવ સદા અતિ નિરમલાલ. ૬
 ઉમય હો તવ ઉમય કહે ^૨સંતુષ્ટ,
 ને હુઈ હો તું ને હુઈ એહ ^૩સહાયીનેલ;
 ભગૃત હોકર ભગૃત ^૪સજ સહુ તેમ,
 પડિયા હો એહ પડિયા વિપ કલ ખાઈનેલ. ૭
 મારગ હો અમ મારગ હાજો ^૫સદ્ય,
 ભણું હો અમ ભણું પુરિ ઉત્તજેણીએલ;
 દેવી હો તવ દેવી થઈ સુખસંન,
 કીધા હો સઉ સજ કીધા તવ તેણિયેંલ. ૮
^૬સાવધ હો થઈ સાવધ સાધના લોક,
 પ્રણમી હો કહે તુમ પ્રભાવે લવિયાલ;
 તાસ હો અમે મતનો મહિમા દીઠ,
 મતથી હો સહુ મુરનર વશ ઈમ ભાવિયાલ. ૯
 અટવી હો ઘર ^૭અંગન ચરખી હોય,
 જલનિધિ હો જલનીક સગો સદગુણ થકીલ;
 જિવપરે હો હોયે જિવપરે વિવર પાતાલ,
 મેરુ હો હોયે પત્યર દૂક સમો નદીલ. ૧૦

૧ તારા. ૨ રાજ. ૩ સહાયના દરવાજા. ૪ નૈષાદ. ૫ તત્કાલ.
 ૬ દુશીવાર. ૭ આંગણ. ૮ સમુદ્ર.

વિહાર વલિ ^૧આરામ સુશોભ, શયુજન ન કરે કદિ હોભ; સુ.
 લખમી ચલ જાણી ^૨પરિખામીશ કીધ, વિધિયે રૂડું પરે બંધન સિદ્ધ.સુ.
 ધન ધરમે કરી પૂરણ લોક, પર ઉપકારિ મહાજન થોક; સુ.
 રાય સુદંડ કૃપા વલિ કોપ, નિષ્કલ નહિ નહિ સીમાનુ લોપ.સુ. ૩
 રાણી વિજયા વિજયા અન્ય, રૂપ કલા મહિલા ગુણ ધન્ય; સુ.
 સુમતિ સચિવ ગુણસિરી તસ નાર, નયર શેઠ તહાં સુરદેવ સાર.સુ. ૪
 નામ ચથાર્થની ધારક ^૩વામ, શેઠની ગુણવતી શુભમતી ધામ;સુ.
^૪દંપતિ ઇકમતિથી સુખ લોગ, વિલસે ઉલસે પુન્ય સંલોગ.સુ. ૫
 અરિહંત ધર્મ વસ્યો જસ ચિત્ત, અંતર આતમ પરમ પવિત્ત;સુ.
 દેવગુરુ સાધર્મીક નિત્ત, સૈવે સુખેત્રમે, ખરચે ^૫વિત્ત. સુ. ૬
 એક દિન ^૬વાણિજ્ય કરણ સંકેત, શેઠ ગયો દેશ લગુલ છે જેત; સુ.
 તિણ દેશથી સુવિશેષથી શેઠ, રૂપ ગતિ મનહર રતી જ્યેઠ.સુ. ૭
 અશ્વ સમુદય પંચ કડ્યાણ, લક્ષણવંત સુશોભિત જાણ; સુ.
 લઈ નિજપુર આયો સુરદેવ, ^૭ભૂધવને મિલિયો તતખેવ. સુ. ૮
 એક ^૮તુરંગમ વર કર્યો ભેટ, સ્વામિ સુલકત અતિશય શેઠ;સુ.
 અશ્વ ભેઈ હરખ્યો નૃપ તામ, પરશંસી બહુ દીધું જ દામ. સુ. ૯
 ઇક દિન શેઠ તણે ધર આય; ગુણધર ગુણસેન મુનિવરરાય;સુ.
 ચરણ કરણ ગુણ ખાણ સુખણ, પડધાર્યા ^૯પટકાયના ત્રાણ. ૧૦
 બહુ આદર કરિ ^{૧૦}આગમરીત, યતિપતિ પ્રતિલાભ્યા ધરિ પ્રીત; સુ.
 દાન ^{૧૧}સુરદ્રુમ કલ્યે અપાર, આકર્ષ્યા સુર આયા તિવાર.સુ. ૧૧
 સુરદેવ ઘરે સુર કરે તીકાં પંચ, અદ્ભુત દિવ્ય દ્રવ્ય તણે સંચ; સુ.
 પુરમે મહીમા પસર્યો અત્યંત, શેઠ તણે નૃપ બહુ માનંત.સુ. ૧૨
^{૧૨}તરીતા સહિત ^{૧૩}પતિ જેમ મિત્રંત, શેઠ તણે ધર લક્ષ્મી અનંત;સુ.
^{૧૪}દાનાધિન ^{૧૫}લચી પુર લોક, કહે મુનિ સુર પોતા નિજ ^{૧૬}ઓક.સુ.

૧ બનીયો. ૨ ખાઈ. ૩ સ્ત્રી. ૪ સ્ત્રી બરતાર ૫ ધન. ૬ વ્યાપાર
 ૭ રાગ. ૮ ઘોડો. ૯ જીકાયના રતક. ૧૦ શાસ્ત્ર પ્રમાણે. ૧૧ કલ્પવૃક્ષ.
 ૧૨ નદી. ૧૩ સમુદ્ર. ૧૪ દાનને આપીન. ૧૫ લક્ષ્મી. ૧૬ ધર.

તિલુહિજ નયર ^૧અખર ^૨ગત દ્રવ્ય, શેઠ સાગરદત નિવસે લબ્ય; સુ.
 શ્રીદત્તા ^૩ભાયા ^૪સંભૂત, નામ સમુદ્રદત જોક તસ ^૫સુત. સુ. ૧૪
 મુરદેવને સતપાત્રનું દાન, ફલ અતિથાય દેખી તિલુ ઠામ; સુ.
 મન ચિત્તું અહો! હું પણ જોમ, દ્રવ્ય રહિત તેથી કહું કેમ ? સ. ૧૫
 ધન ઉપારજી નહ પરદેશ, ઇમહિજ દેડા દાન વિશેષ; સુ.
 લક્ષ્મીથી લોકમે ^૧ગૌરવ હોય, કુલ કલા અધિક ગણે નહિ કોય. સુ. ૧૬
 કાષ્ઠ જાતિ પણ ^૨શીખંડ નામ, દેખો કેહને ન વલણ ધામ; સુ.
 તે ધનપતિ પ્રિય જગતમે હોય, શું કહેવું? ઇમ ચિંતવે સોય. સુ. ૧૭
^૩પંકિત ક્ષાર ^૪કુશાહનું યાન, ^૫સાગર લલિ ^૬આગર ઇમ જાન; સુ.
 આદરથી નહિ સેવ્યો કેણ ? મિત્ર સહિત ઇમ ચિંતવું તેણ. સુ. ૧૮

॥ યતઃ ॥

કોતિમારઃ સપર્યાનાં, કિં દૂરં વ્યવસાયિનાં ।

કો વિદેશઃ સુવિદ્યાનાં, કઃ પરઃ પ્રિયવાદિનાં ॥૧॥

પરદેશ દુઃખ થકી લયભીત, પરમાદી મુખ લહે ન મિત્તા સુ.
 મિત્ર સહિત આલ્યો પરદેશ, શકુન મુદૂરત જોઈ વિશેષ. સુ. ૧૯
 પોલાસપુર આયા અનુક્રમે ચાલ, ચોપનમી એહ ઠાલ રસાલ; સુ.
 જાનરવિ ભવિં થઈ ઉજમાલ, સાંભળતાં હોય મંગલમાલ. ૨૦

દોહડા.

ચાલંતા ચારે સખા, આયા પુર પોલાસ;
 પંથ યદી થાકો કહે, સમુદ્રદત ઇમ ભાપ. ૧
 મેં તે રે'શું ઇલુ પુરે, મેં કિરિયાણુક લેય;
^૧વિક્રય અરથ આગલે, જાવો લહો જિમ શ્રેય. ૨
 તીન વરસ અવધી પછી, ફરિ આવો ઇલુ ઠામ;
 આપણ સાથે જાઈશું, મિત્ર મિલી નિજ ધામ. ૩

૧ બીજો. ૨ દ્રવ્ય રહિત. ૩ સ્ત્રી. ૪ ઉપજીવ. ૫ પુત્ર. ૬ મોટાઈ.
 ૭ ચંદન. ૮ દાહવ. ૯ મમર. ૧૦ સમુદ્ર. ૧૧ ખાણ. ૧૨ વેચવા.

ઇમ ચિંતવતી ^૧અહનિશે, પ્રીતિખંધ થયો નેર;
^૨ઇધનથી અગ્નિ નવી, પામે ^૩તૃપ્તિ નિઠોર. ૨
^૪હૃદયે ^૫અપગા ગણ થકી, નવિ પૂરાયે જેમ;
 ઇન્દ્રિય વિષય થકી કદી, પ્રાણી તૃપ્ત ન તેમ. ૩
 તીન વરસ અવધિ પછી, સમુદ્રદત પલણુંત;
^૬સુલગે ? તુજ પરસાદથી, દિવસ સુખે નિગમંત. ૪
^૭મર્યાદા પૂરી થઇ, જાણું હું નિજદેશ;
 વચન શુભાશુભજે કહ્યું, સહુ સહેવું સુવિશેષ. ૫
 સુણી કમલ સિરી ^૮સ્નેહથી, જિમ ^૯પાવસ ^{૧૦}પરનાલ;
 આંખે આંસુ નાખતી, બોલે ^{૧૧}ગદ્ગદ ^{૧૨}બાલ. ૬

ઢાળ ૫૬ મી.

(“ વીરો સાંભર્યો ” એ દેશી.)

કમલ સિરી સાયર ભણીરે, ભાખે ને નિજ દેશ;
 બલો તો મુજને લેખનેરે, તુમ સાથે સુવિશેષરે,
 પ્રીતમ ! માહરા, તુમ વિણ ન રહ્યો બયરે ગુણ બહુ તાહરા. ૧
 વિરહ ^{૧૩}વ્યથા ન સહી શકુરે, ઇણ ભવ તુંડિજ નાથ;
 મનથી મેં અંગીકર્યો, નવિ છોડું તુમ સાથરે. પ્રી. ૨
 સ્નેહ વચન સાગર સુણીરે, બોલે શું કહો વાત ?
 તું ધનપતિ પુત્રી ભલીરે, રૂપવતી તું સુભતરે. પ્રી. ૩
 હું પરદેશી પથિક છુરે, મહા દરિદ્ર નિવાસ;
 કલ્પવૃક્ષ ^{૧૪}કંથેરી જ્યુરે, અંતર તુજ મુજ ખાસરે. પ્રી. ૪
 મુજ સંગે તુજ સુખ નહીંરે, ને જાને લઇ જાઉં;
 તો કુલ લાજે બિહુતાણુરે, લૂણ હરામિ ન થાજી. પ્રી. ૫

૧ હરોળ. ૨ લાકડાથી. ૩ પૂર્તિ. ૪ સમુદ્ર. ૫ નદી. ૬ હે
 ભલી સ્ત્રી. ૭ હદ. ૮ સ્નેહથી. ૯ વરસાદ. ૧૦ પરનાળ. ૧૧ રોતીરોતી.
 ૧૨ બાલા. ૧૩ પીડા. ૧૪ કાંટાનું વૃક્ષ.

- તાતજી આપે પુત્રિકારે, મનમાન્યો વર દેખ;
એહિજ સીતિ જગતમેરે, સમજો ચિત્ત વિશેષ. પ્રી. ૬
- નિર્ધન પરદેશી ભણીરે, નવિ આપે તુજ તાત;
મન સમજાવી આપણરે, મ કહે જોવી વાત. પ્રી. ૭
- વચન મુણી કુમરી કહેરે, સાચ કહો તુમ વાચ;
તુમ વિણ સણુ ઈક નવિ રહુરે, જાક ન ભાખુ સાચરે. પ્રી. ૮
- જો જાવો મૂઝી ઇહારે, પ્રાણ તણુ નિરધાર;
સાચર સમજાવી પછીરે, હક નવિ ઝિઠે લગારરે. પ્રી. ૯
- આશ્રદથી અંગીકરુરે, ભાવી જગ ખલવંત;
મુખ દુઃખ સજ્યુ પામિયેરે, ઇંમ ચિંત્યુ મતિવંતરે. પ્રી. ૧૦
- વલિ કહે અવધી અંતમેરે, ઘોટક દેશુરે દોય;
તુજ જનક કહરાવિશુરે, લેશુ તિણે હવે સોચરે. પ્રી. ૧૧
- તે મુણિ કમલસિરી કહુરે, સ્વામિ ! મુણો કહું લોક;
સાતસે અંધ સમૂહમેરે, દોય તુરંગ ગતખેહરે. પ્રી. ૧૨
- અતિ ઉત્તમ ભતિ જસૂરે, દુર્ભલ અંગ હિખાય;
ઈક જલગામી ફસારે, નભગામી કહેવાચરે. પ્રી. ૧૩
- રક્તને શ્વેત વરણ કહેરે, તે ગિહુના મુજ તાત;
પાસેથી જો દોયનેરે, માંગિ લેજો મુજતરે. પ્રી. ૧૪
- મન ધારી જો વાતનેરે, તુરંગમ તે વારે જોય;
મન હરખ્યો સાચર ઘણોરે, ચિંતામણિ સમ દોય. પ્રી. ૧૫
- સમિહિત અર્થ ન પુન્ય વિનારે, પામી જો જગ કેહ;
જો જો અંધ મિલે કહારે, તો મુજ ભાગ્ય અછેહરે. પ્રી. ૧૬
- ઇણ અવસર દેશાંતરીરે, મિત્ર કયાણક લેય;
યોગ્ય જેહ નિજ દેશનેરે, વસ્તુ અમૂલ્ય અછેયરે. પ્રી. ૧૭
- આવિ મિત્ર્યા નિજ મિત્રનેરે, દિન કેતાઈક ત્યાંહિ;
રહિ નિજપુર જાવા ભણીરે, તત્પર ચારે ઉછાહિરે. પ્રી. ૧૮

તો એ દુખ આવી અડચું, લ. કન્યા નહિ ઘર યોગ્ય હો;
 ઇમ મન ચિંતી અશોકજી, લ. શુભ મહૂરત આરોગ્ય હો. સા. ૧૪
 લહિ સાયરને નિજ સુતા, લ. ઉચ્છવ સહ પરણાય હો;
 અન્ધ યુગલ પણ દીધલું, લ. સાયર મન હરખાય હો. સા. ૧૫
 ૧ કૃતિચિત દિવસ અનંતરે, લ. હયવર વધૂ નિજ સાથ હો;
 ૨ પ્રવહણુ લરિયા માલથી, લ. શીખ લઈ ૩ જલનાથ હો. સા. ૧૬
 પૂજેપકરણે ૪ પૂજિયો, લ. પ્રવહણુને ૫ તિણુ વાર હો;
 દેતો દાન સાયર ઘણું, લ. આયા સમુદ્ર કિનાર હો. સા. ૧૭
 મિત્ર સહિત બેઠા સહુ, લ. નિર્યામિકને ૬ અશોક હો;
 તેડી સંકેત ઇકાંતમે, લ. કીધો ઇમ તિણું ફેક હો. સા. ૧૮
 હે ! ૭ નોવાહક ઉદધિ વિચે, લ. સાયરમે ૮ જવ જાય હો;
 ૯ ભાટકમે એ માંગજે, લ. ઘોટક યુગલ તું લાય હો. સા. ૧૯
 દ્રવ્ય દેશું તુમને ઘણું, લ. લાવિશ જો એ તુખાર ૧૦ હો.
 શુભ એ વાત તું રાખજે, લ. શું કહું તુજ બહુ વાર હો. સા. ૨૦
 ઇમ સમજાવિ નિયામકો, લ. પુત્રી જમાઈ સુશીખ હો;
 આપી મુખે જાવો વત્તી, લ. આવજો કહિ મુવિચેક હો. સા. ૨૧
 ખોચાઈ પાછા વડ્યા, લ. સત્તાવન એહ લાલ હો;
 પૂરણુ જ્ઞાન શુર કહી, લ. બાલ મૂરજ ઉજમાલ હો. સા. ૨૨

દોહડા.

નાંગર અવ ઉપડાવિયા, નટ પૂયો પ્રવણુ;
 આલ્યો વાહણુ વેગમું, વરણુ જાયે કેણુ ? ૧
 સાયર સાયરમે અલ્યો, લેઈ નિજ પરિવાર;
 અનિ ઉછરંગ થકી જુવે, જલ ક્રાનુક તિણુ વાર. ૨
 આયા જલધિ અવવિચે, શેઠ વચન સંભાર;
 નિર્ધામક કહે માહકું, ભાટક લો ઇણુ વાર. ૩

૧ કેટલાક. ૨ વહણુ. ૩ મા. ૪ પૂજને. સામાન-આદિત્ય.
 ૫ વહાણુ. ૬ ન.વિ. ૭ વહણુ સત્તાવતાર. ૮ ભાટ-૨. ૯ શેઠ.

એહ ધિતિ અમ કુલતણી, સાયર મધ્ય મુઝાર;
 લિયે મજુરી, સમુદ્ર તવ, - કહે દ્યો મુખે તિવાર. ૪
 નૌવાહકે લાખે સખર, હયવર લેથું દોય;
 બોલ્યો સાયર, બોલ તું-વચન વિચારી જોય. ૫
 અવર દ્રવ્ય દેશું સહી, જે માગે તું હેવ;
 પણ હયવર આપું નહીં, લાખે પણ મુલ્ય લેવ. ૬

હાલ પદ મી.

(બોલિલા હંસારે વિષય ન રાચીએ; એ દેશી છે.)

અન્ધ રતન બહુ જાતન કરી લિયા, લાગ્ય પ્રમાણે દે હો હોંસ;
 કરિયે, કહેતોરે નૌવાહકે તદા, કરિને સખરોરે જોસ;-

પુન્ય પ્રમાણે સવિ મુખ સપને. ૧

સમુદ્ર ન પાર ઉતાડું હું તુજ લણી, જો નવિ આપે તુખાર;
 સાયર કહેં ઇક દોડી નવિ હડ, જગદો મચિયો તિવાર. પુ. ૨
 કમલસિરી એહ ચરિત દેખી કહે, મુલ્ય સ્વામી ઇજવાર;
 અન્ધ એ અંખરે ગામી ઉપરે, આપણુ યઈ અન્ધાર. પુ. ૩
 જલગામી તુરી હાથ ધરી ચલો, જલ તરિ જઈયેરે જોહ;
 સાયરહત મુલિ તિમહિજ કર્યું, પોતા નિજ ઘર તેહ. પુ. ૪
 નાવદિયો ઇમહિજ રડતો રહ્યો, જોર ન ચાલ્યો દોય;
 સાયર ઘર આપ્યો સહુ મજાજનને. મિલિયો દરિય દોલ. પુ. ૫
 સાયર આડંબર કરી નરપતિ, સુદંઠ બેટયોરે જાલ;
 તુરંગમ ગામી જાગન ધરિ બેટને, દુનિ રીસ નમાલ. પુ. ૬
 કરિય પરીણારે હયવચ્ચી ઘણે જુપતિ મન દરખાલ;
 રાજ, રાજ્ય આરથ બેટી બહી. અનંજસેના પરજાલ. પુ. ૭
 સર્વ નશર જન બહુ માને સદા. દાન પુન્ય મુખ કર્મ;

૧ નાવિક-વડાખુનો. ૨ સાયર. ૩ આપણ.

- હાં. કપટ થકી પટ નેત્ર પુટે સંખદ્ધ ને,
મહતી વેદન ચક્ષુતણી મુજ ધમ કહોરે. લો. ૩
- હાં. ધર્મ સંખંધી કરણી કરવા શેઠ ને,
આયો તવ તિહાં બેઠો દીઠો તેહને રે; લો.
- હાં. એ કુણ ? પૂછયા સેવક આગ્યાકાર ને,
ભાખે પરદેશી શ્રાવક તજિ ગેહનેરે. લો. ૪
- હાં. નિજ ગુરુ વંદન પાપ નિકંદન કામ ને,
દેશ વિદેશે વિચરે ગુણવંતો ભલોરે; લો.
- હાં. બુધિવંત પણ નેત્રવ્યથા અતિ થાય ને,
તિણ પીઠાથી પીડિત શ્રાવક ગુણુનિલોરે. લો. ૫
- હાં. સેવક મુખથી નિમ્ણુ પ્રશંસા તામ ને,
શેઠે સહધર્મી જાણી આણી દયારે; લો.
- હાં. લો ! શ્રાવક ! અનુગ્રહ કરિ મમ ગ્રહમાંહિ ને,
આવ્યા વિણ કિમ નયન વ્યથા મિટશે રયારે. લો. ૬
- હાં. ધુર્ત કહે મુજ ^૧વહેવી જિનગુરુ આણુ ને;
ગૃહસ્થધરે સ્થિતિ ^૨અનુચિત ધર્મ વિધન હુવેરે; લો.
- હાં, શેઠ કહે વનમાંહે સરાગી જન ને,
વાસ વસે પણ દોષ નિધાન હોવે સવેરે. લો. ૭
- હાં. નિરાગી ઈન્દ્રિય નિગ્રહ જિણ કીધ ને,
ગૃહ વસતાં પણ તપ નીપજે બાધા નહીરે; લો.
- હાં. તિણે ચાલો મુજ ઘર કહી મહતા કષ્ટ ને,
પ્રહાર્યારી ઘર આણ્યો શેઠ તદા વહીરે. લો. ૮
- હાં. કોઈક નર બુધિ ^૩પ્રવર કહે સુણો શેઠ ને,
એ નર રાખ્યો ઘરમે' નહિ ^૪વર જાણિયે'રે લો;
- હાં. રાખો કોઈક અપર ઠિંકાણે એહ ને,
અહિનાણે હું જાણું દંભી વાણિયે'રે લો. ૯

- હાં. કપટિ કુટિલ જ્યુ' બક તાપસ સમ જાણુને,
 'પઉમ કમલ 'દલ આકૃતિ વદન તણી કરેરે લો;
 હાં. વાચા ચંદન શીતલ સરિસી જાસ ને,
 હૃદય 'કતરણી તુલ્ય 'ધુત્ત ધરેરે લો. ૧૦
- હાં. એહવાં વચન મુલ્લિ કહે શેક તિવાર ને,
 રે ! તું અધમ ! જિતેન્દ્રિયની નિંદા કરેરે લો;
 હાં. ઉન્મત 'ઇજના કુલ દલન સમચ્ચ ને,
 કોઇક 'મૃગપતિ ચંડ પ્રચંડ નિજવશ ધરેરે લો. ૧૧
- હાં. આશીવિષ' વશકરણુ ફરણુ વિષ-દક્ષ ને,
 પણુ 'કંદર્પનો 'દર્પ દલન વિરલા નરારે લો;
 હાં. એ પ્રહાર્યારી મુખકારી નહિ લોભ ને,
 અછતા ગૃહે જે અવગુણુ ગુણુ લોપે વરારે લો. ૧૨
- હાં. તે પાપી નિંદક ઇમ કહેતો શેક ને,
 તવ ફિરી ભાખે તે નર હું કહું હિત બણીરે લો;
 હાં. તુમ ધરથી એ નર ઇચ્છે કોઇ વસ્તુ ને,
 ને કરશે વિશ્વાસ દગો દેશે રણીરે લો. ૧૩
- હાં. કોપ કરી કહે શેક તું સદગુણુ લોપ ને,
 કરતો તેહના વચ મુણી પાપ ભરાઇયેરે લો;
 હાં. ધુત્ત 'શિરોમણી ભાખે મકરો રાસ ને,
 જસ જેવી મનિ તેહની વાત કરાઇયેરે લો. ૧૪
- હાં. શેક વલી તલ સનિપ રહ્યા નર જેહ ને,
 ભાખેરે મહાપુરુષ 'વિવાદ હરખ નહીરે લો;
 હાં. અહંકારાદિ નવિ દીન નિલ માત્ર ને,
 વૃષભદાસ નન વેવાવૃત્ય કરે સહીરે લો. ૧૫
- હાં. કપટી કહે ધન્ય ' શેક ! તુમે સંસાર ને,
 બણી અનિત્યને નિત્ય ધર્મ સાધી જિવેરે લો;

હાં. ઉત્પત્તિ 'દેવ ગત જિમ જત વાગત દામ્બી ને,
વેગવ પળ ઉત્તરો નવિ રાખ્યો કિભેરે લો. ૧૬

હાં. હન પુન્ય કરી કરે નર ભવ સુકયમ્ય ને,
ધમ બહુ વગન સ્વનથી શેડ સતોપિયોરે લો;
હાં. ધમ ધરતાં ઐક દિવસ સમય હને શેડ ને,
માયી શાપ, લેડી કહે હું 'ઉપોશિયોરે લો. ૧૭

હાં. પાવપ કરશે તુરંગ તાળી રખવાલ ને,
કરશે ધમ કદી શેડ ગયો પોશો કિયોરે લો;
હાં. હમ ખિલીને ભાગ વાનરને જેમ ને,
સારને ઘર, નારી જીમ નરને સોપિયોરે લો. ૧૮

હાં. આણો ઘણો પળ શેડ ન કિયો વિચાર ને,
બાર્વા બાવના વશથી શેડ હગામ્યોરે લો;
હાં. કપડી હરખ્યો મનમે, ચિતે આજ ને,
અવસર પાયો મનને બાયો આઈયોરે લો. ૧૯

હાં. સૂતાં રાત્રે ઘર માણસ જીજી વાર ને,
આયો વાજ સમીપે મન ઉલટ ઘણેરે લો;
હાં. એજીજીસકમી ઢાલ કહી મનોહાર ને,
ભાખી મધુર રસ આખી, જ્ઞાન રવિ ભણેરે લો. ૨૦

દોહા.

સ્વામી કામ સુધારવા, કગ આયો હય પાસ;
ચઢિને ચાલ્યો અંખરે,^૧ ધરતો અધિક ઉલાસ. ૧

^૨સુદર્શન ^૩નગ છે જીહાં, ચલી આયો હય તત્ર;
પૂરવ અલ્યાસે^૪ કરી, આવી ઉલો અત્ર. ૨

આગલ હાંકે અતિ ઘણો, હાલે હય ન લગાર;
કશાઘાત^૫ મારે ઘણા, પશ્યતહર તિજીવાર. ૩

૧ સ્યામ કમલ-નીલ કમળ. ૨ ઉપવાસ કરેલ છે. ૩ આકાશે.
૪ મેર. ૫ પર્વત. ૬ આયુકનો માર.

તેણે 'વાણ તત્કળે, રોગ બર્ષો બૂખીક;
 ખીક યદી પાડયો તદા, તરકર જે અતિ ધીક. ૪
 હય ત્યાંદિજં ઊભો રહ્યો, તિજુ અવસર તિહાં આય;
 ચિંતાગતિ ને મનોગતિ, આરજુ મુગ મુનિરાય. ૫
 દોષક વિદ્યાધર તિહાં, આવી મુનિ પ્રભુમંત;
 કર્ત્તેડી મુનિવર પ્રતે, ખગપતિ^૨ ઇમ ભણુંત. ૬

દાલ ૬૦ મી.

(" ટુંગિયા ગિરિશિખરસોહે. " એ દેશી.)

કૃપાસિંધુ ! એહ સેધવ, કવણુ ધણી વિણુ આયરે ?
 ઈહાં ઉભો એકલો એ, કહો મુજ ગુરુરાય ? રે;
 અહો ! ભાવી ભાવ બલિયો, કદખ્યો કિણુહિ ન બાયરે. ૧
 અવધિ જ્ઞાની મુનિ ભાપે, ગગનગતિ દેકાણુરે;
 શેઠને મુંદર રાયે, સોંપિયો હિત આણુરે. અ. ૨
 પોપધશાલે આજ રજની રહ્યો પોપધ ડાયરે;
 આતમા નિજ સંવર્ષો એહ, કયો ચોર અપાયરે. અ. ૩
 ધૂર્ત શાવક પણું ધારી, તુરી આયો લેયરે.
 ચોર ભૂમીતલ પછાડયો, આય ઉભો એ લેયરે અ. ૪
 અપર કહું વર્ણો 'અન્ધ નિમિતે વૃષભદાસને યાયરે;
 ઉપસર્ગ મોહટો નહીં છોટો, પૂછે 'કર્ણદેવી ખગ રાયરે. અ. ૫
 વાર તણુ દેકાણુ ફરસી, કરમી કરિ આરોહરે;
 શીમ જાઓ શેઠ પાસે, ધર્મ રક્ષણુ શોહરે. અ. ૬
 સાંભળી જાણીએ વૃત્તંત ખગપતિ, ઉપકૃતિ મતિ ભાસરે;
 અન્ધ આરોહણુ કરી, 'નભ મારગે પુરિ પાસરે. અ. ૭
 આધ્યો, અવ મુણો શેઠણ, પાલિ પોપધ સૂરરે;
 દિવ્ય વેલા આધ્યો ઘર, ઉમંગભર પુન્ય પૂરરે. અ. ૮

૧ ઘોડો. ૨ વિદ્યાધર. ૩ ઘોડો. ૪ કપ્તુ પિશાચીની દેવી. ૫ આકાશ.

અશ્વ રતન ન દેખિયો જળ, પેખિયો નહિ ધૂર્તરે;
 જાણિયું લે ગયો ઠગિયો, ધરી શ્રાવક મૂર્તરે. અ. ૯
 કલ્પ વૃક્ષજ જાણિયો પણ, નીવડયો ^૧ખખૂલરે;
 અતુલ અમૃત પરખિયો ફલ, ^૨હલાહલ વિષ મૂલરે. અ. ૧૦
 અહો ! અનરથ થયો ! આયો, અશુભ કર્મ અપાયરે;
 અશ્વનિમિત્ત અવશ્ય નરપતિ, શીશ છેદ કરાયરે. અ. ૧૧
 સુખ અથવા દુઃખ ^૩રજ્જુ, ખાંધો બલથી દૈવરે;
 લેઈ જાયે ન કંઈ થાયે, પ્રાણિ માત્ર સદૈવરે. અ. ૧૨
 જેહ લાવી તેહ થાઓ, કુટુંબને કહે શેઠરે;
 લક્ષિત નિજશુરુ યથાશક્તિ, કરો ભાવથી શ્રેષ્ઠરે, અ. ૧૩
 કહી ઇમ વહી શીઘ્ર પૌષધ, શાલમેં તત્કાલરે;
 આવી ભાવે જન શુરુ નમી, શેઠ તવ ઉજમાલરે. અ. ૧૪
 લો ! પ્રલો ! મમ એહ ^૪ઉવસગ્ગ, -વગ્ગ આયો ચાલરે;
 વિલય થાયે વિઘન જાયે, તુમ પશાયે કૃપાલ ! રે. અ. ૧૫
 અન્ન પાણી લેઈ તબહીં, પચખી ચાર આહારરે;
 ઉચ્ચરી સાગારી અનશન, ગ્રહી ટેક તિવારરે. અ. ૧૬
 વોસરાવી કાય કાઉસગ, કરી રહ્યો ઇક ઠોરરે;
^૫પિશુન, ^૬લશુન જથું દુષ્ટગંધી, વચન વમતો નિઠોરરે. અ. ૧૭
 ભૂપ પાસે અશ્વનો કહ્યો, ચરિત દુરિત નિવાસરે;
 સુણી રાજા કોપ બ્યાપો, રક્તરંગ આભાસરે. અ. ૧૮
^૭શુભિપાલ ભૂપાલ તેડયો, કરે હુકમ અવિચારરે;
 પકડીને દહ અકડીને, દિઉં શેઠ શૂન્નિ સંભારરે. અ. ૧૯
 વાત વિસ્તરિ શેઠેર સઘલે, સજન જન ખેદાયરે;
 દુષ્ટ જન મિથ્યા મતિ સુણિ, ચિત્ત અતિ હરખાયરે. અ. ૨૦
 સાઠમી સ સનૂર ભાખી, ઢાલ રસ ભરપૂરરે;
 જ્ઞાન રવિ કહે કષ્ટ આબુ, થશે ધર્મથી દૂરરે. અ. ૨૧

૧ બાવલનું ઝાડ. ૨ કચ્છ. ૩ દોરડી. ૪ ઉપસર્ગ સમુદાય. ૫
 ચાડીઓ. ૬ લશણ. ૭ કોટવાલ.

રોડા.

- શેઠ રહ્યો નિજ ધ્યાનમે, ઝ્યાનમાંહિ ગરક્ષવ;
 ઠોટવાલ ધસિ ધાઈયો, આયો બજયો દાવ. ૧
- પકડી આયો શેઠને, પુરમે ઠાઠાકાર;-
 મુખિયો મુખિયો પુરવિયે, અતિ દુખિયો ઇજવાર. ૨
- આપદ એને એહવી, ન ઘટે ધર્મી ધન;
 પણ ગતિકર્મ વિચિત્ર છે, ઇમ કહેતા પુરજન. ૩
- વૃષભદાસ મન ચિંતવે, કર્મ ઉદય દુયો આય;
 નવિ છુટે વિણ લોગબ્યાં, ઇમ કહે શ્રી જિનરાય. ૪
- અરિહંત શરાતું સિદ્ધનું, સાદું અરિહંત ધર્મ;
 આરે શરણ પડિવળ્યાં, બહુપણાનો મર્મ. ૫
- દેવ નહીં કગ ઊપરે, નૃપ ઊપર નહિ રોપ;
 મુમભાવે અહિયાસ તો, પુન્ય તણો કરે પોપ. ૬

ઠાણ ૬૧ મી.

(વાધાના ભાવનની દેશી.)

૧ ઠંડવાસિક ચમદંડ તિવારે, શૂભ્યારોપણ કરવા હે;
 મસનેહી હો ! બવિજન ! છન વચન મન દહ કરે,
 કુપિત ધઈ નરપતિ આજ્ઞાથી, શેઠને ચમધર ધરવા હે. સ. ૧

વૃષભદાસ આહસ મન ધારી, નિજ આતમ દહ કીધો હે; સ.
 નહિ અન્યથા હોય લિખિતની વાતો, ચિત્ત ચિંતે ઇમ સીધો હે. સ. ૨

પૂરવભવ સંચીત જે કોઈ, લોગવે ઇજુ ભવ પ્રાણી હે; સ.
 જે જિનરાયા કર્મ નચાયા, પાયા અતિ દુઃખ ખાણી હે. સ. ૩

એકજ માહરો આતમ શાન્ધત, દંશણ નાણુ મુચંગો હે; સ.
 લશણ લક્ષિત પરિણતી પરની, બાહિજ ભાવમુ રંગો હે. સ. ૪

દેહ વિનાયે મુજ નહિ વિણુસે, અર્ખેક અચલ અવિનાશી હે; સ.

૧ ઠોટવાલ.

અગર અમર આનંદધન આતમ, પરમાનંદ પ્રકાશી હે. સ. ૫
 ભવ કોડે પણ સુરતરુ સરખો, 'જોધિ વિશેધિ દુલ્લભ હે; સ.
 તે પામી જિન ગુરુ સુપચાર્યે, નર સુર શિવ સુખ સુલ્લભ હે. સ. ૬
 ઉપશમ સાર ધરમ ધોરીને, આપદમે સુવિશેષે હે; સ.
 અગર મુગંધની અનલ ચઢે જળ, ખખર પડે સહુ દેખે હે. સ. ૭
 અનુભવ સરસ રસે લાવિત મતિ, સુખ દુખ ન ગણે લેખે હે; સ.
 આતમ રામ રમાવે પાવે, નિજગુણ થિરતા દેખે હે. સ. ૮
 શૂના હાટે વાટતણી પરે, મરણધર્મી સહુ પ્રાણી હે; સ.
 હરખ શોક નહિ પણ મુજ ધરમે બાધ મ થાયો સુખાણી હે. સ. ૯
 પંડિત મરણ ઉત્સવ સમ માને, શેઠને મારણ થાયો હે; સ.
 'દંડવાસિક લાયો શમશાને, શૂલિ શિખર આરોપ્યો હે. સ. ૧૦
 તિણ પ્રસ્તાવે શાસનસુરતું, 'ધ્વજપટ જેમ પવનથી હે; સ.
 આસન ઠં'યું અવધિ પ્રયુજી, દેખી વિચાર્યું ચતનથી હે. સ. ૧૧
 અહો ! અતિ ધર્મી શેઠ સુકર્મી, નિરઅપરાધી 'લાધી હે; સ.
 એહવો આપદ, આપણુ જઈને, કરિયે તસ સુસમાધી હે. સ. ૧૨
 જૈન શાસનમે લઘુતા લાગે, ઇમ ચિંતી સુર આયા હે; સ.
 શીઘ્ર ગતિયે શેઠ સુટેકે, આકર્ષ્યા હરખાયા હે. સ. ૧૩
 શલિ થકી સિંહાસન વિરચું, સેવ કરે ગણુ દેવ હે; સ.
 જ્યે જ્ય જ્ય તું શેઠ ! સુગુણથી, દેવ કે'તા તતખેવ હે. સ. ૧૪
 વિદ્યાધર પણ 'હયવર લેઈ, આઈ ઉતરિયો હેઠો હે; સ.
 અશ્વ સમર્થો શેઠને 'ખગપતિ, પ્રણમી સનમુખ બેઠો હે. સ. ૧૫
 વાત કહી સંભળાવી સઘળી, સુણિ સહુ વિસ્મય લહિયા હે; સ.
 વ્રત અતિશય નિરખી હરખી કહે, નૃપને જઈ ગહગહિયા હે. સ. ૧૬
 'સપરિચ્છદ નરપતિ તિહાં આયો, પયચારી સુ વિચારી હે; સ.
 લયધારી અદ્ભુત દેખીને, પ્રણયો પય સુખકારી હે. સ. ૧૭

૧ સમકિત. ૨ કોટવાલ. ૩ ધનતું લુગડું. ૪ મળી. ૫ ધોડો.
 ૬ વિદ્યાધર. ૭ પરિવારસહિત.

કર-૧'પ'કજ-મુકુલિત કરિ શબ્દ, તાબ વયલુ ઉચરતો હે. સ.
 'મુવિહિત' વિહિત ધરમધનિ ખ્યારા, તુજ જય જગ વિસ્તરતો
 હે. સ. ૧૮

મેં જ્ઞાનપણે તુમ દીધો, મહા અપકાર સહીજે હે; સ.
 શેક તદા કાઉસન મત પાઢી, મધુર વચન ધમ કહીજે હે. સ. ૧૯
 નીતિવંત નરપતિ ! તુમ સ્યાજ્ઞા, લવ અપરાધ ન કોઈ હે; સ.
 એ અપરાધ તે પૂર્વ કરમનો, નિમિત્તમાત્ર પર હોઈ હે. સ. ૨૦
 અગ્નિ અથ' સંગત લલિ સહેતો, જિમ ગાઠા ઘણુ ધાવ હે; સ.
 ખાર માર ખુંદણુ જિમ ખમતો, કયરામણ અનુભાવ હે. સ. ૨૧
 નિઃકર્મી સિધ સકલ કારજને, 'અંબરવત અવિનાશી હે; સ.
 તે ધન્ય કૃત પુન્ય કૃતારથ, સાદી અનંત મુખરાશી હે. સ. ૨૨
 'કુમુદ' નિકર વરસાબ્યા શિરપર, પંચ દિવ્યતિહાં પ્રગટયા હે; સ.
 ઠાલ એકસામી જ્ઞાનરવિ કહી, શેક પ્રબલ પુન્ય ઉમટયા હે. સ. ૨૩

દોહડા.

અન્ય રતન નરપતિ બણી, મોંખ્યો શેક મુખલુ;
 વિદ્યાધર વંદી ગયો, શેક બણી નિજ હામ. ૧
 રાય નયર જન મહુ મિલ્યા, દેખી પ્રનટ પ્રભાવ;
 પૂજ્યો પરશ્વર્યો ઘણો, કહે નરપતિ લલિ દાવ. ૨

દાણ ૬૨ મી.

(' રહે રૂપરે પુત્ર તુમારા રાણી દેવકી ! ' એ દેશી.)

ધન જનુ વણલ ધનને દેન, કામાર્થને કામ,
 પુત્રાર્થને પુત્રદ આપ્યો. ધન મહા મુખુ ધામ:
 રહે રંગે જિનનન નુરન નારીઆ. ૧

૧. દાણ ૬૨ મી. - માન - નન - લો - આકાર
 રૂ. - અનુદ - - - - -

અવિચારી હઠવાદી નારી નિકામી, હો મહિપતિભ;
 ધીઠપણું અતિ દીઠું નિહુર ન ખામી. એ આંકડી. ૧
 અપકાર કરણ ઉપકાર વિષે, નવિ તૃપ્તપણું ખલ સત્પુરૂષે;
 સહુ જગ જિમ રાત્રે ^૧તમથી ગ્રસે, હો. અ. ૨
 કરતો સવિતા પરકાશ સદા, ઇમ કહિ નરપતિ પરમુખ તદા.
 નિજ નિજ ઘર આયા અધિક મુદા, હો. અ. ૩
 શેઠજી સારી નારી ખ્યારી, કરિ જાગરણા વિધિસું સારી;
 પ્રતિક્રમ ઉલંઘણુ અઘડારી, હો. અ. ૪
 મત ધારી ધર્માલય ખ્યારી, નીકલિયો પરવરિયો ખ્યારી;
^૨અરુણોદય રક્તપ્રભા ધારી, હો. અ. ૫
 ચક્રવાક ^૩વિરહ દૂરે કરતો, વલિ કમલ ^૪નિકર પ્રપુલિત નિરતો;
 ઉલુ તસ્કર ગિરિ ^૫ગબ્બર ધરતો, હો. અ. ૬
 તમ ^૫પટલ કિરણ કરથી ઠેલી, કરિ ^૭અંત દિગંત તિહાં મેલી;
 થયો પ્રાત સમય થઈ રંગરેલી, હો. અ. ૭
 કરિ દ્રવ્યાવશ્યક નૃપ બેઠો, આસ્થાન સભા પૂરી બેઠો;
 કતિપથ જન સહ મંત્રી નેઠો, હો. અ. ૮
 નૃપ પ્રમુખા શેઠ ઘરે ચાલી, આયા મન લાયા નૃપ લાલી;
 મહા આદર દેઈ અવર ઢાલી, હો. અ. ૯
 આસન માંડી સહુ બેસારી, પુર જન મલિયા વિસ્મય ધારી;
 શેઠ કહે કરનેડો હુ જાઉં વારી, હો. અ. ૧૦
 કરિ 'ઉચિત વિધિ નૃપની લારી, પ્રભુ ! પરકાશો સેવા સારી;
 તવ ભૂપતિ ભાખે સુવિચારી, હો. અ. ૧૧
 આજની ^૯રજની પુરિ ^{૧૦}ચરિ જોતે, તુમ ધરમે આય અમે પોતે;
 તુમ દંપતિ વાત કરત વિગતે, હો. અ. ૧૨

૧ અંધારું. ૨ સૂર્યોદય. ૩ વિયોગ. ૪ સમુદ. ૫ પવંતની મુદા.
 ૬ સમુદ. ૭ દિશાઓના દાથી-દિગ્માળ. ૮ યોગ્ય. ૯ રાત્રિ.
 ૧૦ ચર્ચા.

સમકિત પ્રાપ્ત્ય અવિતથ કથા, તુમથી નિમુણી અમે આય વધા;
 પણ કુંદલતા સહુ કહેલી વૃથા, હો. અ. ૧૩
 'મહિરાણી આણ તુમે સાંગી, રહી ધરમે' ધરમે' લય લાગી;
 તેહથી મુજ રીસ અધિક જાગી, હો. અ. ૧૪
 કહે અર્હદાસ તવ કર જોડી, અહો ! પ્રભુજી, રીસ દિઓ છોડી;
 કહે સાંભલ ભૂપતિ મદ મોડી, હો. અ. ૧૫
 તિથિ પખ દિવસ જિન આણ વહું, જિન આણ તોડું કેમ કહું;
 જોહથી ભવ ભવમે' દુઃખ લહું, હો. અ. ૧૬
 નરપતિ શાસન ખંડન કરતા, ઈલુહિજ ભવમે' દુખ અનુસરતા;
 જિન આણ ખંડન દુખ 'શુરુ ધરતા, હો. અ. ૧૭
 તુમ દક્ષપણે મુજ લક્ષ લહો, જો હોંય અપરાધ તો મુખથી કહો;
 મુજી રાય કહે શાખાસ અહો ! હો. અ. ૧૮
 રહી ધરવાસે' પ્રભુ આણ વહો, તન મન મુખર્મની ટેક મહો;
 ધમ શુભ મતિ કુમતિ કાષ્ટ હહો, હો. અ. ૧૯
 નરપતિ શિરપાવ દિઓ ભારી, શેકને, ત્રે'સકમી મુવિચારી;
 હાલ જાન રવિ કહિ મુખધારી, હો. અ. ૨૦

કહા.

હવે નરપતિ કહે શેકને, મેં મુણિ સપલી વાત;
 તુમ નારી જે આકમી, માને નહિ 'તિલભાવ ૧
 'દુષ્ટ' 'ભાર્યા' મિત્ર 'શક, ચાકર ચાર સસાપ;
 ધરમે' રહેનાં નીપજે, મહા દુખનો સંતાપ. ૨

॥ ચતઃ ॥

દુષ્ટ ભાર્યા મૃતં મિત્રં, મૃત્યુચોત્તરદાયકઃ ।

સસર્પે ચ શ્વે વાસો, મૃત્યુર્નૈવ ન સંત્રયઃ ॥ ૧ ॥

૧ શત્રુ. ૨ ભારે. ૩ વગે. ૪ ખ. - ખગલ-દગીરી. ૫ અ. ૧ કુચો.

તુમ મરણ જો હોય તો, પૂછું કારણ તાસ;
 ચિંતે શેઠ ન કુટિલતા, નૃપ મનમેં લણે લાસ. ૩
 શેઠ કહે પૂછો સુખે, કુંદલતા તેડાવિ;
 આવી કહે રાજન પ્રત્યે, ઉભી શીશ નમાવી. ૪
 સત્ય કથા આઠે સુણી, સરધા નહિ મનમાંય;
 તે કારણ મુજને કહો, ઇમ જ'પે મહારાય. ૫
 કુંદલતા બોલી હવે, સાંભલજો મહિરાણુ ?
 ઇણુ વિધ મેં માની નહીં, કહું કારણ તુમ આણુ. ૬

ઢાલ ૬૪ મી.

(વણજરાની દેશી)

નરરાયારે, કુંદલતા કહે બોલ, વચન અમોલ સુધા સમા; ન.
 ન. એ સાતે મુજ બહીન, વાત કહી અતિશય રમા. ન. ૧
 ન. શેઠ તિમજ વલિ શોક્ય, સમકિત પ્રાપણુ નિજ કથા; ન.
 ન. હું નવિ માતું કોય, જાણું સહુ કરી વૃથા. ન. ૨
 ન. ^૩પીયર પ્રભાવ ધર્મ, પામી કુણુ અચરજ કહે ? ન.
 ન. પ્રાયે જૈન ^૪અપત્ય, જૈન તણુ અન્ય નવિ ગ્રહે. ન. ૩
 ન. કુલ રૂઢીથી ધર્મ, પ્રાપ્તિ સુગમ છે પ્રાણિને; ન.
 ન. મુજ જનકાદિક જાણુ, મિથ્યા મત દુખ ખાણિને. ન. ૪
 ન. અંગીકરતા તેણુ, મુજ મન પણુ તેહિજ ગમ્યો; ન.
 ન. પરણ્યા પછી નરરાય ! અરિહંત મારગ ચિત્ત રમ્યો. ન. ૫
 ન. પ્રત્યક્ષ પરિચય દેખ, ધર્મે દઢતા ધારતા; ન.
 ન. મેં નહિ પરિચય કોય, દેખ્યો નહિ કોઈ વારતા. ન. ૬
 ન. તોપણુ વગર નિમિત્ત, તનમન સમકિત સું રૂમ્યો; ન.
 ન. કર્મક્ષયે નિજ શક્તિ, ઉલસી ^૫દર્શન ગુણુ મર્યો. ન. ૭

૧ રાગ. ૨ મનોહર. ૩ પીતર. ૪ સંતાન-છાંદસ. ૫ સમકિત.

- ન. કદ પડે જળ આય, પરિચય દેખે નવિ જહા; ન.
 ન. જિનવર ધર્મમેં એહ, ધિરતા નવિ ધારે તહા. ન. ૮
 ન. ધરમ મરમ જગ ઔર, સમજે તે નર ઔર છે; ન.
 ન. ગત ૧અનુગત ડિ લોક, તત્ત્વ શ્રદ્ધા નર ૨સોર છે. ન. ૯
 ન. ફરિ યોલે નર રાય, કુંદલતા મુજો માહરી; ન.
 ન. વયણુ વિચારી ભાખ, મુજ ન ગમે વાત તાહરી. ન. ૧૦
 ન. અવર ન સમજે કોય । ૩ધર્મમર્મ તુંહિજ લહે; ન.
 ન. જો હમ છે તો દેખાઉ, પ્રત્યક્ષ પરિચય નૃપ કહે. ન. ૧૧
 ન. તો માનું તુજ ૪વાય, સાચપણે ૫ભામનિ ભણે; ન.
 ન. દિવસ ૬અનંતર તીન, દાખવું તુમ ૭ઉલટપણે. ન. ૧૨
 ન. ૮બૂધવ ભાપે તિવાર, ૯કોતુક જોવા અતિ ઘણું; ન.
 ન. દેખાડો ધરિ નેહ, ઉલસ્યું તન મન અમ તણું. ન. ૧૩
 ન. સા કહેલી તિણુ વાર, એકાંત યાન ફરિ દીજિયે; ન.
 ન. મત આવો કોઈ પાસ, તુમચો મન જ્યું પતીજિયે. ન. ૧૪
 ન. ટાણું સહુના ૧૦ભર્મ, ૧૧મર્મ વતાવું ધર્મનો; ન.
 ન. તો દેજે શાખાસ, ટાણું ૧૨મલ મુજ ધર્મનો. ન. ૧૫
 ન. માની સહુએ વાત, અતિ આનંદ ચિત પામતા; ન.
 ન. રાય પ્રમુખ-પુર લોક, અચરિજ દેખણુ ૧૩કામતા. ન. ૧૬
 ન. શ્રોતા જન ! મુજો વાત, હવે જે કુંદલતા કરે; ન.
 ન. કહી ચોસઠી ઢાલ, જ્ઞાનરવિં ઉલટ ભરે. ન. ૧૭

દાહા.

લહિ ઇકાંત વર જાયગા, કુંદલતા તિણુ માંહિ;
 ખેડી ૧૪યોગાસન કરી, ધરિ ધિર યોગને ત્યાંહિ. ૧
 રાય પ્રમુખ પુરજન સહુ, પોતા નિજ નિજ ધામ;
 ૧૫વિમલ મતિ મોટી સતી, કુંદલતા હવે તામ. ૨

૧ મનાનુગતિક. ૨ વિરલા. ૩ રહસ્ય. ૪ વાણી. ૫ સ્ત્રી.
 ૬ પછી. ૭ હોંસથી. ૮ રાગ. ૯ આશ્ચર્ય. ૧૦ વહેમ. ૧૧ રહસ્ય.
 ૧૨ મેલ. ૧૩ કામી-અરથી. ૧૪ યોગનું આસન. ૧૫ નિર્મલ.

તુમ મરણે જો હોય તો, પૂછું કારણ તાસ;
 ચિંતે શેઠ ન કુટિલતા, નૃપ મનમેં લાણે ભાસ. ૩
 શેઠ કહે પૂછો સુજે, કુંદલતા તેડાવિ;
 આવી કહે રાજન પ્રત્યે, ઉભી શીશ નમાવી. ૪
 સત્ય કથા આઠે સુણી, સરધા નહિ મનમાંય;
 તે કારણ સુજને કહો, ઇમ જાપે મહારાય. ૫
 કુંદલતા બોલી હવે, સાંભલજો મહિરાણ ?
 ઇણ વિધ મેં માની નહીં, કહું કારણ તુમ આણ. ૬

ઢાલ ૬૪ મી.

(વણજરાની દશી)

નરરાયારે, કુંદલતા કહે બોલ, વચન અમોલ સુધા સમા; ન.
 ન. એ સાતે સુજ બહીન, વાત કહી અતિશય રમા. ન. ૧
 ન. શેઠ તિમજ વલિ શોકય, સમકિત પ્રાપણ નિજ કથા; ન.
 ન. હું નવિ માતું કોય, જાણું સહુ કરી વૃથા. ન. ૨
 ન. પીયર પ્રભાવ ધર્મ, પામી કુણ અચરજ કહે ? ન.
 ન. પ્રાયે જૈન અપત્ય, જૈન તણ અન્ય નવિ ગ્રહે. ન. ૩
 ન. કુલ રૂઢીથી ધર્મ, પ્રાપ્તિ સુગમ છે પ્રાણિને; ન.
 ન. સુજ જનકાદિક જાણ, મિથ્યા મત દુખ ખાણિને. ન. ૪
 ન. અંગીકરતા તેણ, સુજ મન પણ તેહિજ ગમ્યો; ન.
 ન. પરણ્યા પછી નરરાય ! અરિહંત મારગ ચિત્ત રમ્યો. ન. ૫
 ન. પ્રત્યક્ષ પરિચય દેખ, ધર્મે દહતા ધારતા; ન.
 ન. મેં નહિ પરિચય કોય, દેખ્યો નહિ કોઈ વારતા. ન. ૬
 ન. તોપણ વગર નિમિત્ત, તનમન સમકિત સું રમ્યો; ન.
 ન. કર્મક્ષયે નિજ શક્તિ, ઉલસી દર્શન ગુણ મર્યો. ન. ૭

૧ રાજા. ૨ મનોહર. ૩ પીતર. ૪ સંતાન-છોકરો. ૫ સમકિત.

સમકિત પીઠ 'હૃદયિકરૂતે, દાવિદ દલન સુપદ્ય જે. ધ. ૧૨
 ધ્યાન ધેય ધ્યાતા ગુણ એકે, મહો સામાયિક તામ જે;
 'તીક્ષ્ણ જ્ઞાન 'અરણ્યની ધારા, ઉદે કર્મ ઉદામ જે. ધ. ૧૩
 અરણ્ય વીર્ય ઉદાસ થયો તવ, કર્મ 'અરી કરે એર જે;
 ઉદ્યો લધુ લાધવ કલ્પી, ઉપદેશ મોહ ગુણ 'મેર જે. ધ. ૧૪
 'દ્વાદશમે' ગુણ ભૂમિ સ્થિતિ કરી, શેલેશી પસરત જે;
 'ધ્યાનાનલ અતિ ઉમ કર્મના, ઇધન હમ્ધ કરત જે. ધ. ૧૫
 શુકલ મુધ્યાન, 'ધાતિગિરિ 'મવિ સમ, તોડી નેડી અનંત જે;
 'લલિ વિવિધ સિધિ અનંત અતુલ્ય, દેવલ જ્ઞાન મહંત જે. ધ. ૧૬
 પાયે કુંદલતા મહો સતીએ, 'અપ્રતિપાતી વાલુ જે;
 દોહાલોહ પ્રકાશ થયો તવ, યથાખ્યાત ગુણ બાલુ જે. ધ. ૧૭
 તેરસમી ગુણ ભૂમિએ રહિયા, પરમ પવિત્રા થાવ જે;
 કાર્ય તણ પામી કાશ્વતા, ભવસાગર ઉલ્લેખાય જે. ધ. ૧૮
 દીકી સમકિત દીકી દેવે, 'સપણા કર્મની પાતી જે;
 દેવલજ્ઞાન ઉદય અનુમાની, આયામુર બદ્ધુ જાતિ જે. ધ. ૧૯
 સાધુ વેષ ધર્યો મુહં આગે, વાગે દુંદુભિ નદ જે;
 અતિ સંતુડી પુડી કુમુભની, કરતા 'જ્ય ! જ્ય !' વાદ જે. ધ. ૨૦
 કમજાસન વિરમ્યું તિણુ ઊપર, બેઠા શાંત સ્વરૂપ જે;
 શેઠ શેઠ્ય નરપતિ પુરજન મુણિ, દોડી આઘો અનૂપ જે. ધ. ૨૧
 "એ શું ? એ શું ?" મુખસું કહિના, અનુભવતા અનંદ જે;
 અદ્ભુત અચરજ દેખ્યું પ્રભુજી ! ધન ધન ! અપ 'અમંદ જે. ધ. ૨૨
 નરભવ સદૃશ 'અકલ સત્ય તિદિ દીપી થયા કૃતકૃત્ય જે;
 અમુક અધિ અનુભવી પ્રમતી, 'વિગતી જવ 'લસ્ય જે. ધ. ૨૩

૧ કુદૃષ્ટ ૨ તીર્થ ૩ અ. ગેહ ૪ લગ્ન ૫ મેઠ. ૬ માર
 ૭ ધ્યાન ૮ પી. અર્ચન ૯ તરન ૧૦ પર્વત ૧૧ નાદયજ્ઞાન ૧૨ વજ
 ૧૩ સ્વર્ગ ૧૪ કર્મ નહ ૧૫ અનંત ૧૬ અવશેષ ૧૭ અગિયું
 ૧૮ દોહાલોહ ૧૯ ન દશાવ ૨૦ નહ ૨૧ ૨૨ અલિ-અલ
 માણુ કાશ્વરૂ

હાલ ૬૫ મી.

(“ ધન પ્રભુ રામજી, ધન પરિણામજી.” એ દેશી.)
 અરિહંત અશરીરી નિજ આતમ, કરી સાક્ષી પ્રતિપત્ત યે;
 અપુનર્બંધક ક્રમ ગુણગણે, કરિ ગુણ શ્રેણિ જતન યે. ૧
 ધન સતી નામજી, શુધ પરિણામજી, ગુણલતા અવતંસ યે;
 ધન! તુજ જનની જનકાદિક ધન! ધન તુજ કુલ ધન વંશ યે. ધ. ૨
 યોગનલી પ્રવિશિત ^૧કલિમલને, શુદ્ધ પરિણતિ જલ ધોય યે;
 મૈત્રી ભાવ કર્યો જગ જનતા, સાથ સ્વરૂપ નિજ જ્ઞેય યે. ધ. ૩
 પુર્જલ દલ ખુતો નિજ ચૈતન, કાઢી ધર્યો ગુણ મૂલ યે;
 લેહ વિજ્ઞાને શમ સંતોષી, આતમ પોષી અભલ યે. ધ. ૪
 અષ્ટ સમય જનનીને જોલે, જેલે ^૨ખંતી ^૩ખગ્ગ યે;
 ધરી હાથે નિજ વીર્ય સંઘાતે, મોહ સુજોહ અડગ્ગ યે. ધ. ૫
 ૪પરમાર્નદ ^૫ધન ^૬સંવેગ ^૭તટિની, ^૮સલિલે ઝીલે બાલ યે;
 શરીર ^૯સુરથને સુવિધે લાયો, ^{૧૦}યોગ પંથ સુચાલ યે. ધ. ૬
 યુજનકરણ અનાદિ નિવારી, ગુણ કરણે થિત થાય યે;
 યોગક્ષેમ ગુણધારી સારી, વારી વિપય કવાય યે. ધ. ૭
 જૈન ^{૧૧}મહી સુવિવેક ^{૧૨}શૈલથી, અનુભવ રસનો કુપ યે;
 સુભગ સંતોષતણા મંદિરમાં, ક્ષાયિક ભાવને સૂપ યે. ધ. ૮
 સુખ દુખ શત્રુ મિત્ર સમાનો, તૃણમણિ પત્થર હેમ યે;
 પુર વનવાસે ^{૧૩}ચક્રીદાસે, મુક્તિ સંસારને તેમ યે. ધ. ૯
 પંચકરણ મૃગ ^{૧૪}પંચાનન જયું, અતુલ બલે વશ કીધ યે;
^{૧૫}અતુસમયે આતમ ગુણ પુષ્ટી, સુરતિ સ્વરૂપમે દીધ યે. ધ. ૧૦
 જિમ જિમ શાંતિ રસનું સંક્રમ, આતમ પ્રદેશમે થાય યે;
 તિમ તિમ તામ્ર તજી કાંચનતા, નિત્યાનંદે સમાય યે. ધ. ૧૧
 રમવા માંડી બાજી કપકની, રાન સુદર્શન ^{૧૬}અમ્ર યે;

૧ પાપમેલ. ૨ લના. ૩ ખડગ. ૪ કિષ્ટ આતદ. ૫ સમુદ. ૬ વૈરાગ્ય. ૭ નદી. ૮ પામ્પી. ૯ બલો રચ. ૧૦ યોગનાથ. ૧૧ પદ્મી. ૧૨ પર્વત. ૧૩ ચક્રવર્તિ. ૧૪ મિંદ. ૧૫ પ્રતિ-દ્રેક. ૧૬ પામ.

તિમ ગણધર જિન રુધિધર નર એ, નહિ નરવિણ સુખકારીલ. કું. ૩
 સમવસરણ મંડાણ કષકની, -એણી, ચોથું નાણુલ;
 પરમાવધિ આહારિક ^૧તનુ ક્ષાયિક. સમકિતનું વિજાણુલ. કું. ૪
 ઇત્યાદિક નવિ પામે નર વિણુ, અવસર ઉચિત વિચારીલ;
 કાજ કરે જે ^૨દક્ષ વિવિજણુ, ઇહ પરભવ હિત કારીલ. કું. ૫
 માનવ ભવ પાણી નર ^૩મૂઠા, સેવે વિવય પ્રમાદલ;
 છડે ધર્મ ^૪સુંહકર ^૫મુરમણિ, અવિરતિને ઉન્માદલ. કું. ૬
 અમૃત દ્વલ ઇહી ખલ ખાવે, ^૬મગ્ગથી ^૭ઉમગે બાવેલ;
 સાહેબ ઉપરાંઠો કરિ સેવે, ^૮કુમકને સુખ કિમ પાવેલ. કું. ૭
 એ ઉપદેશ સુણી કેવલિનો, જિમ ^૯પુષ્કરજલ ધારાલ;
 મૃતિકાસમ ^{૧૦}મૃદુ હૃદયમે પ્રમદયો, પુન્યાંકુર વિસ્તારાલ. કું. ૮
 સંસૃતિ-ભૂમી આતમ મહિરહ, જ્ઞાન ^{૧૧}જલદવેરાગ્યલ;
 પવન પ્રચંડથી ઉખડી પડિયા, સંયમ મહિમા ભાગ્યલ. કું. ૯
 સાત ^{૧૨}સપત્ની સંયમ લીધો, આતમ અર્પણ કીધોલ;
 રાજા ઉદિતોદય પુન્ય ઉદયો, સુભુધિ સચિવ મુખસિધોલ. કું. ૧૦
 તસ્કર રોમ્યપુરો યઇ શૂરો, શુણ પૂરો ભલું સમતાલ;
 નિજ નિજ સુતને નિજ નિજ ઠામે, -ચાપી, -ઉઘાપી મમતાલ. કું. ૧૧
 શ્રમલોપાસક અર્કદાસલ, મહા મહોગ્ધવ મહાદાનોલ;
 દેવા શુણધર સૂરી સમીપે, કિયે સંયમ ઇકતાનોલ. કું. ૧૨
 રાય મુરાણી પત્ની સચિવની, કેવલિ દિશા દઇનેલ;
 સોંપી ઉદયસિરી શ્રમણીને, શુદ્ધ સેવે ધિર યઇનેલ. કું. ૧૩
 બીજા પણ નરનારી બહુલાં, બૂઝયા દિશા મહતાલ;
 ઉત્તમ સુશિશા ધરતા ^{૧૪}કુસુમસજ, જન આણા શિર વહતાલ. કું. ૧૪
 સંયમ સિંહપરે અહિ સઘજા, આરાધે યઇ સિંહલ;
 નવ નવ તપજ્વલ કિરીયા કલાપહ, પરિસહ કટકે અખીહલ. કું. ૧૫

૧ ઘરીર. ૨ ડાલા. ૩ મૂર્ખ. ૪ સુખકર. ૫ ચિંતામણી રત્ન.
 ૬ માર્ગ. ૭ ઉન્માર્ગ. ૮ દક્ષ. ૯ પુષ્કર મેઘ-વર્ષાદ. ૧૦ કોમળ.
 ૧૧ વર્ષાદ. ૧૨ સાકય. ૧૩ કુલની માળા.

કેવલો કુંદલતાને પ્રણમી, ઉચિતાસન ^૧ઉપવિઠું બે;
 શાંત ^૨સુધાની સારણી સરખી, અદ્ભુત દેશના ^૩ઈકું બે. ધ. ૨૪
 વિષય તૃષા ^૪ઉપશમન નિમિત્તે, ઈક ચિત્તે ભવિ પીધ બે;
^૫કુર્ણુ ^૬કટોરી ભરિ ભરિ રસથી, નરભવ લાહો લીધ બે. ધ. ૨૫
 પાંસઠમી એ ઢાલે લાખ્યો, મહિમા યોગ ઉદાર બે;
 જ્ઞાનરવિ કહે ભવિજન ગુણિને, વંદો વારંવાર બે. ધ. ૨૬
 દાહા.

પંચમ નાણુ તણા ધણી, નિસુણી તેહનો વાણુ;
 મિટિ જ્ઞાંતિ નયણે નિરખી, આતમગુણ મણિ ખાણુ. ૧
 રોમ રોમ ઉલસિત થયા, વધ્યો રંગ વૈરાગ્ય;
 તુમ સમ કુણુ મિલશે વલી ? ધર્મગુરુ મહો લાગ્ય ! ૨
 કેવલો કહે અવસર લહી, સાધન ધર્મ અમંદ;
 જાતિ કુલની આર્યતા, કુણુ હારે મતિમંદ ? ૩
^૪ક્ષેત્ર 'કર્મ લાખા વલી, 'દર્શન નાણુ ચરિત્ત;
 નવમું આર્ય વિજ્ઞાન તિમ, નરભવ વિણુ ન પવિત્ત. ૪

ઢાલ ૬૬ મી.

(“તુજ સાથે નહિ બોલું ઋષભજી ! તેં મુજને વીસારીજી”
 એ દર્શી.)

કુંદલતા કહે કેવલનાણી, ભવિ પ્રાણી ? સુણો વાણીજી;
 નરગતિ વિણુ ન અપુનરાવૃત્તિ, ગતિ કેવલની સહિ નાણી જી. કું. ૧
 તિથર્થકર પદવી ઉપલોગે, દાન તણા નહિ યોગોજી;
 નરવિણુ નવિ ^૧ચતુરંગ સધાયે, ન મિટે અંતર રોગોજી. કું. ૨
 જિન ચક્રી ^{૧૧}હરિ યુગ્મ પ્રતિ હરી, ^{૧૨}ચારણુ પૂરવ ધારીજી;

૧ બેઠા. ૨ અમૃત. ૩ ઇષ્ટ-પ્રિય. ૪ શમવા. ૫ કાન. ૬ વાટકી-
 ખાલી. ૭ દેશ-ગ્રામ. ૮ વ્યાપાર. ૯ સમકિત. ૧૦ ચાર અંગ (ધર્મ ૧,
 અર્થ ૨, કામ ૩, મોક્ષ ૪.) ૧૧ વાસુદેવ. ૧૨ ચારણુ મુનિ-વિદ્યાચારણુ
 જંધાચારણુ.

તેલના શિખ્ય રવિ ચચિ સરખા, જ્ઞાન ધ્યાન સચાયો;
 લાપીલ કર્મચંદ્રલ સ્વામી, વાદિ ગણ સદુ જાણાયો. ગા. ૧૬
 પૂજ્ય કર્મચંદ્ર ગુણના હરિયા, શિખ્ય સમુદ જાણાયો;
 પૂજ્ય વિજયાલલ સ્વામી ગુણધારી, જેને મહામોહ કરાયો. ૧૭
 જ્ઞાનચંદ્રલ સ્વામી સુખ કારી, જહુ ગુણમણિ ગુણ રાયો;
 ૧વાંચનાચાર્ય ૨ઉમ તપસ્વી, ૩જસ બસ ૪દિગંત છવાયો. ૧૮
 તાસ ૫પદાંજુજ ૬મધુકર સરખો, સૂર્યમણિ કહાયો;
 ૭નમમૂમી સુજ ૮મરુધરમાં, સમા ગામ લહાયો. ગા. ૧૯
 દ્યુતુમોસ રહિ દેશલપુરમાં, પંચાવનની માંયો;
 રાસની રચના રૂઢી કીધી, અમીનવ હાલે ગાયો. ગા. ૨૦
 પ્રથમ ખડે વીસ છે હાથું, એકવીસ બીજા માંયો.
 ત્રીજે ખડે છવીસ હાથું, મિલતા સડસડ યાયો. ગા. ૨૧
 સડસડ હાલે રાસની રચના, વર્ષા હાલે કરાયો;
 ત્રીજે ખડે એ પૂરણ હૂઓ, મુજ મન હર્ષ સવાયો. ગા. ૨૨
 ૯સ્વપર આતમ ૧૦ઉપકૃતિ કરવા, રૂડો રાસ રચાયો;
 સડસડમી એ હાલ પ્રકાશી, જ્ઞાનરવિ પદ પાયો. ગા. ૨૩
 ૧૧જબલગ ૧૨ગગને ૧૩રવિચયિ ચોલે, લવણે વેલ સુહાયો;
 જનવર જલધર કંચન ગિરિવર, સત્ય સુમેરૂ કહરાયો. ૨૪
 તબલગરાસ ૧૪જગતીમાં ૧૫જયતુ, (તિમ) ૧૬વકતા ૧૭ગ્રોતાસહાયો;
 ૧૮કલ્યાણ ૧૯દિશતુ ૨૦જિનનાયક, જયતુ ૨૧વાહુમય ૨૨માયો. ૨૫

૧ સર્વને સિદ્ધાંતની વાંચણીના દેવાવાળા. ૨ આકરા. ૩ મ-
 હિમા. ૪ દિશાઓનાં અંત સુધી. ૫ ચરણક્રમજ. ૬ બમરો. ૭ મારવાડ
 દેશ. ૮ નવીન નવીન. ૯ પોતાના તથા બીજાના. ૧૦ ઉપકાર. ૧૧ જ્યાં
 લગી. ૧૨ આકાશ. ૧૩ સૂર્યચંદ્ર. ૧૪ પૃથ્વીમાં ૧૫ જ્યવંત રહો.
 ૧૬ ઉપદેશ આપનારા. ૧૭ ઉપદેશ અવણ કરનારા. ૧૮ મંગળ.
 ૧૯ બતાવો-કરો. ૨૦ જિન સમુદ. ૨૧ વાણી દેવી-સરસ્વતિ.
 ૨૨ માતા.

૧શ્રમણગણે પરિવૃત સ્વામી પણ, ૨જનપદમે વિચરાયો;
 બાધકરણ લવિજન મન પંકજ, ૩તિમિરાગિ દરસાયો. ગા. ૫
 સમકિત મહિમા સરસ મેં ગાયો, રસના પવિત્ર કરાયો;
 ૪સુકવિજન એ ચરિત્ર સુણીને, હાસ્ય મ કરજો ભાયો. ગા. ૬
 ૫અઘટિત પદ લે એહમાં હોવે, સજ્જન જન સુધરાયો;
 નહિ પરિચય ૬સંયોજન ગતિમે, કવિજન-બાલકઃ પ્રાયો. ગા. ૭
 સુજન મનથી મેં કરી ૭શિશુકીડા, ૮ત્રીડા પાત્ર જણાયો;
 તોપણ ગુણિજનના ગુણ ગાયા, મહોટો લાભ ઉપાયો. ગા. ૮
 નિંદે લે કોઈ સુજ કવિતાઈ, ૯તદપિ હાણિ ન કાંચો;
 પામે સંપદ ૧૦પાવન થાયે, ચરિત જે કારણે સુણાયો. ગા. ૯
 ન હોય તો કિમ શુચિ કહેનારો, સુગુણિ હારદ સમજાયો;
 સમકિત ચિરતા કરવા લવિને, ૧૧શિક્ષા શુભ દરસાયો. ગા. ૧૦
 વીર ૧૨વિરોચન પાટ સોહંકર, સ્વામિ સુધર્મા આયો;
 જાસ ૧૩પરંપરા પંચમ કાલે, ચાલે છે ૧૪અનેકાયો. ગા. ૧૧
 જૈન ધર્મમાં કાલ સંયોગે, ૧૫ગણ ૧૬ઉપગણ બહુ થાયો;
 આગમ અર્થ સુક્ષ્મતર લેદે, ન્યારા ન્યારા ઠાયો. ગા. ૧૨
 લોકાગચ્છ પ્રભાવક સ્વામી, ધર્મદાસજી ગવાયો;
 ક્રિયા ઉધાર કરી શુભ રીતે, ચરણ કરણ સુહાયો. ગા. ૧૩
 તાસ સુશિષ્ય ઇંદ્રજી સ્વામી, મુનિ મંડલ મહારાયો;
 પૂજ્ય કૃષ્ણજી ૧૭જ્ઞાનપયોનિધિ, સોમચંદજી ૧૮સુવાયો. ગા. ૧૪
 ચોલણજી પૂજ્ય ડાહ્યાજી સ્વામી, મૂલચંદજી મુનિરાયો;
 પૂજ્યદેવજી સ્વામી બુધીવંતા, જૈનધર્મ દીપાયો. ગા. ૧૫

૧ સાધુસમુદે. ૨ દેશ. ૩ સૂર્ય. ૪ હેમલા કવિજનો ! ૫ અ-
 યોગ્ય. ૬ જોડતર. ૭ બાલકીડા. ૮ લગ્ન પાત્ર. ૯ તોપણ. ૧૦ પવિત્ર.
 ૧૧ ઉપદેશ. ૧૨ નિર્મળ. ૧૩ પાટાનુપાટ. ૧૪ અનેકાંત રીતે. ૧૫
 સમુદાયનો ફોટો. ૧૬ નાનો ફોટો. ૧૭ જ્ઞાન સમુદ. ૧૮ બહી વાણીવાળા.

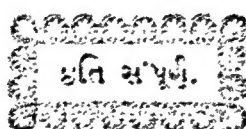
તેહના શિષ્ય રવિ શશિ સરખા, જ્ઞાન ધ્યાન સવાયો;
 લાપિલ કર્મચંદ્રલ સ્વામી, વાદિ ગજ મદુ છતાયો. ગા. ૧૬
 પૂજ્ય કમંદુ શુભના દરિયા, શિષ્ય સમુદ બદુ યાયો;
 પૂજ્ય વિજ્ઞપાલજી સ્વામી શુભ ખારી, જેને મહામોહ કરાયો. ૧૭
 જ્ઞાનચંદ્રલ સ્વામી શુભ ઠારી, બદુ શુભગણિ શુભ રાયો;
 'વાંચનાચાર્ય' ઉચ્ચ તપસ્વી, 'જસ બસ' દિગંત છવાયો. ૧૮
 તાસ 'પદાંજુજ' 'મધુકર' સરખો, સૂર્યમણ્ડલ કહાયો;
 જન્મભૂમી મુજ છે 'મરુધરમાં', રામા ગામ લહાયો. ગા. ૧૯
 દ્વાતુમાંસ રહિ દેશવ્રપુરમાં, પંચાવનની માંયો;
 રાસની રચના 'કડી દીધી', 'અમીનવ' હાલે ગાયો. ગા. ૨૦
 પ્રથમ ખંડ વીસ છે હાલુ, બેકવીસ બીજા માંયો.
 ત્રીજે ખંડ છવીસ હાલુ, બિલતા સડસડ થાયો. ગા. ૨૧
 સડસડ હાલે રાસની રચના, વર્ષા હાલે કરાયો;
 ત્રીજે ખંડ બે પૂરણ હૂઓ, મુજ મન હર્ષ સવાયો. ગા. ૨૨
 'સ્વપર આતમ' ઉપકૃતિ કરવા, રૂડો રાસ રચાયો;
 સડસડમી બે હાલ પ્રકાશી, જ્ઞાનરવિ પડ પાયો. ગા. ૨૩
 'જન્મલગ' 'ગગને' 'રવિશશિ' ચોલે, લવણે વેલ મુકાયો;
 છનવર જલધર કંચન ગિરિવર, સત્ય સુમેરૂ ઠહરાયો. ૨૪
 તબલગરાસ 'જગતીમાં' 'જયતુ', (તિમ) 'વક્તા' 'શ્રેતા' સહાયો;
 'કસ્યાણુ' 'દિશતુ' 'જિનનાયક', જયતુ 'વાહમય' 'માયો. ૨૫

૧ સર્વને સિદ્ધાંતની વાંચણીના દેવાવાળા. ૨ આકરા. ૩ મ.
 દિમા. ૪ દિશાઓનાં અંત સુધી. ૫ ચરણક્રમ. ૬ બમરો. ૭ મારવાડ
 દેસ. ૮ નવીન નવીન. ૯ પોતાના તથા બીજાના. ૧૦ ઉપકાર. ૧૧ જ્યાં
 ધગી. ૧૨ આગ્રય. ૧૩ સૂર્યચંદ્ર. ૧૪ પૃથ્વીમાં ૧૫ જન્મવંત રહો.
 ૧૬ ઉપદેશ આપનારા. ૧૭ ઉપદેશ અવણ કરનારા. ૧૮ મંગળ.
 ૧૯ બતાવો-કરો. ૨૦ જિન સમુદ. ૨૧ વાણી દેવી-સરસ્વતિ.
 ૨૨ માતા.

કલશ.

હરિગીત.

૧સંશુદ્ધ સમકિત શૈલિ ધારક, અરહદાસ ૨ઉપાસકો;
 તિલુ આઠ નારી કથા સારી, ૩દ૬ સમકિત વાસકો,
 તિમ ભૂપ મંત્રી ત્રિયા સર્વે, પરસ્પર પ્રતિબોધ એ;
 તે નિમુર્ણી નિર્મળ હૃદય કીધો, આત્મગુણ સંબોધ એ. ૧
 “સમકિત કૌમુદી રાસ” કીધો, પૂર્ણ ત્રણે ખંડ એ;
 કવિ જ્ઞાનરવિ કૃત રાસ રૂપો, રહો સદાય અખંડ એ,
 કાંવિ વિયમાં ભુજપુર ગ્રામે, અશાડિ પુનમે પૂરણ કૃતમ્;
 ૪ન્યૂનાધિક ૫વિપરીત ૬કિંચિત્, ૭તાસ ૮મિથ્યા ૯દુષ્ટતમ ૧૦

૧ વિશેષે શુદ્ધ. ૨ અવક. ૩ નિશ્ચય. ૪ જોવા. અધિક.
 ૫ નોક. ૬ કોલ. ૭ તેજ. ૮ નિષ્કર. ૯ દુષ્ટ. (પર).

સદ્વક્તા.

આવૃત્તિ બીજી.

ચોજક-પ્રસિદ્ધ વક્તા પંડિત લાલન.

આ પુસ્તક માટે મ્યુનિક્સના આ. સુપ્રી-ટેન્ડન્ટ રા. રા. હિંમતલાલ ગણેશભાઈ અંતરીઆ એમ. એ. લખે છે કે-હાલાર વક્તા થવાને ઇચ્છનારાને તો આ પુસ્તક સારી પેઠે માર્ગદર્શક થઈ પડે તેવું છે, એટલુંજ નહિ પણ સામાન્ય વાંચકને પણ તે એક બોધદાયક અને ઉચ્ચ આશય ખતાવનાર સન્નિધ જેવું થઈ પડશે એમ મને સાદાંત અવલોકન પછી ખાત્રી થાય છે. તેનો પહેલો ભાગ દરેક વિદ્યાર્થીએજ નહિ પણ દરેક વિચારકે પણ અવશ્ય વાંચવા જેવો છે. લાપજર્તુ ભેર, વિચારત્રેણી, ફલીલર્તુ વજન, અને નિર્ણયાત્મક વચનોનું ગાંભિર્ય દરેક વાંચનારને ખરેખર મૂલ્યજ્ઞ લાભકારક નિવડે તેવું મને લગ્યાય છે. આ સિવાય આ ગ્રંથની એકી અવાજે પ્રશંસા કરનાર રા. રા. એન. જી. વેલીનકર, એમ. એ. એલ. એલ. બી. મ્યુનિક્સ કુલેના ગુપ્તી-ટેન્ડન્ટ, રા. રા. જમીયતરામ જો. શામ્લી બી. એ. ડે. ઈન્સપેક્ટર, રા. રા. જેડીશનદાસ જેઠાભાઈ બી. એ. સંસ્કૃત પ્રોફેસર શામળદાસ કોલેજ ભાવનગર, રા. રા. હવિ નાનાલાલ હલપતરામ એમ. એ. પ્રોફેસર રાજકુમાર કોલેજ; ઉપર વિદ્વાનો એ પુસ્તકનું મનન કરવા બલામણુ કરે છે, અને સાથે જણાવે છે કે આનું ઉત્તમ પુસ્તક ગુર્જર ભાષામાં એ વિષયનું હજી એક પણ બહાર પડ્યું નથી. મૂળ હિમત રખીએ એક હતી પણ કેટલાક સજ્જનોની મદદથી માત્ર રૂ. ૦-૧૨-૦.

પ્રવૃત્તિ-નિવૃત્તિ.

સેખક મુનિમહારાજ શ્રી ચારિત્રવિજયજી.

પૂર્વે તથા પશ્ચિમના દેશોમાં પ્રવૃત્તિ તથા નિવૃત્તિ વિષે જે સુલભ અર્થ વિચારો પ્રવર્તા છે તેનો આ ગ્રંથમાં પ્રાદ-દૈલીથી ઉદાપોદ કરવામાં આવ્યો છે. સેખજી માનવું એવું છે કે, દિન્દવાસીઓ પ્રવૃત્તિનો વધારો આશય નહિ સમજી દુઃખથી આને ઉદોગવીન તેમજ દરિદ્ર બની મર્યા છે. મીમંસુ રાજર્થક જે પ્રવૃત્તિને એક સ્થળે “સાધન બધુ બધન થયા” એ નામથી અવહરે છે તેનું પ્રકારાંતરે સ્પષ્ટિકરણ કર્યું છે અને જેઓ માત્ર પાશ્વકિયા-ઓમાંજ પરમ નિવૃત્તિ માની બેઠા છે, તેઓને વાસ્તવિક નિવૃત્તિની ચોખ સમજ આપવામાં આવી છે. દરેક જાતિને ખાસ વિચારવા એમ વિષય છે. ઉપર એજ કાચળ વરર હાથથી પાકા પૂરાથી બધાપેક છે. મૂલ્ય રૂ. ૦-૧-૦.

પ્રેમથી મુક્તિ.

લેખક મુનિમહારાજ શ્રી ચારિત્રવિજયજી.

આ નામનું પુસ્તક વાંચવા અને વિચારવા જોગ છે, તેમાં પ્રેમ પૃથક્કરણપૂર્વક મુક્તિની સાધનામાં પ્રેમ કેટલે અંશે ઉપયોગી છે તે સંખ્યા અસરકારક અને બળવાન દલીલોથી પુરવાર કર્યું છે. જૈન અને જૈનેત વિચારકો કિંવા વિદ્વાન પુરૂષોને એક સરખા પ્રેમ અને ઉત્સાહથી વાંચી શકે એવો રસ અને પ્રબંધ ક્ષેત્રમંદ રીતે સાચવ્યો છે. કિંમત આઠ આના

લેખ સંગ્રહ.

પ્રસિદ્ધવક્તા મુનિમહારાજ શ્રી ચારિત્રવિજયજીની તેજસ્વી લેખિનીય આજ સુધીમાં લખાયેલ તમામ લેખોનો સંગ્રહ આ પુસ્તકમાં પ્રગટ કરવામાં આવ્યો છે. તેમાં જૈન સમાજના તથા આર્ય પ્રજાના આવશ્યક ધાર્મિક નૈતિક તથા સામાજિક પ્રશ્નો વિષે પૂર્ણ સ્વતંત્રતા તથા વિદ્વતાપૂર્વક ઉદાત્તતા દર્શાવવામાં આવ્યો છે. દરેક જૈને તેની એક પ્રત અવશ્ય રાખવી જોઈએ. પાકું સુંદર પૂઠું. કિંમત રૂ. ૦-૧૨-૦.

જૈનદર્શનનાં મૂળતત્ત્વો.

આ ગ્રંથના કર્તા જાણીતા વિદ્વાન પંડિત હીરાચંદ લીલાધર ઝવેરી એમ. આર. એ. એસ. એ. એલ. એ. એ. એફ. એ. એ. એફ. બી. ડી., એફ. સી. આઇ., આ ગ્રંથનો ઉપોદ્ધાત લખનાર એલ. ડી. બારોનેટ એમ. એ. એલ. આઇ. ડબલ્યુ. ડી. ડી. છે. ગ્રંથમાં જૈન દર્શન એ શું છે? તે જાણવાની ઇચ્છા હોય તો આ ગ્રંથ અવશ્ય વાંચો; આ ગ્રંથને આપણા મુનિરાજોએ પણ વખાણ્યો છે. કિંમત રૂ. ૦-૪-૦.

નીતિસૂત્ર માળા.

કર્તા રા. રા. મણીલાલ હોડેમચંદ ઉદાણી એમ. એ. એલ. એલ. બી. નીતિમાન યત્ના ઇચ્છનારે આ ગ્રંથ ખાસ વાંચવો, વંચાવવો અને તત્ત્વ, મત્ત્વ, અને ધત્તના જોગે એ ગ્રંથનો ફેલાવો કરવો. આ યુક્તિ આપણા નામદાર દિલસોજ ગવર્નર સાહેબે પણ એક અવાજે પ્રશંસા કરી છે, કિંમત રૂ. ૦-૨-૦.

મગવાનું દેહધ્વંસ—

મેસર્સ મેવજ હીરજીની કંપની,

જૈન પુસ્તકો વેચનાર અને પ્રસિદ્ધ કરનાર,

મુંબઈ.

